

In Horatium

*Gyülöllek: távol légy, alacsony tömeg!
ne rezzents nyelvet: hadd dalolok soha
nem hallott verseket ma, múzsák
papja, erős fiatal fiúknak.*

Nézz fel az égre: barna cigány ködök -
nézz szét a vízen: fürgé fehér habok
örök cseréjükért hálásak
halld, Aioloszt hogyan áldják, dallal.

A láng is hullám. Szüntelenül lobog
főnix-világunk. Így nem is él soha,
mi soha meg nem halt. Halálnak
köszönöd életedet, fü és vad!

Minden e földön, minden a föld fölött
folytonfolyású, mint csobogó patak
s »nem lépsz be kétszer egy patakba«,
így akarák Thanatos s Aiolos.

Ekként a dal is legyen örökkön új,
a régi eszme váltson ezer köpenyt,
s a régi forma új eszmének
öltönyeként kerekedjen újra.

S ha Tibur gazdadalnoka egykor ily
mértéken zengte a megelégedést,
hadd dalljam rajt ma himnuszát én
a soha-meg-nem-elégedésnek!

Minden a földön, minden a föld fölött
folytonfolyású, mint hegyi záporár,
hullámtörés, lavina, láva
s tűz, örökös lobogó. - Te is vesd

el restségednek ónsúlyu köntösét,
elégeld már meg a megelégedést,
légy könnyű, mint a hab s a felhő,
mint a madár, a halál, a szél az.

Görnyedt szerénység, kishitű pórerény
ne nyomja lelked járomunott nyakát:
törékeny bár, tengerre temett,
hagyj kikötőt s aranyos középszert

s szabad szolgájuk, állj akarattal a
rejtett erőkhöz, melyek a változás
százszínű, soha el nem kapcsolt
kúsza kerek koszorúját fonják.

Óda a bűnhöz

Elbízott erény! hizelegve gyávább
s korlátoltabb lant rezeg udvarodban:
ámde nem tisztább! Az enyémet néked

ajzza, nemes Bűn,
még ifjú izmom. Neked égő csokrot
soha nem látott faju új virágból
áldozok, melyet szakadékok ormán
csentem a földből
vakmerő kézzel, veszedelmes úton:
bódító *sötét* liliom keresztjét,
vérvörös hunyort, s *örökös* virágu
áloe-pálmát.
Nem neked, természet öröklött bűne,
szerelem, romlás buja zöld hinára,
nem gerincivó Cytherea, néked
mennyei kéjhölgy!
Nem, vad gyilkosság, alacsony tolvajlás,
nem rut fös vénység, feneketlen bírvágy,
nem, te legrosszabb, pohosult tétlenség,
csökönyös önkény
s orvosolhatlan butaság! nemünk nagy
szennyestádáját teletöltő! moslék!
hitvány szemétdomb! Sohsem érdemelték
nagy nevedet, Bűn!
Mert te vagy a nagy, te vagy új és bátor,
te vagy az erős, te vagy a kiváló,
villogó fejszéd a sűrűn járatlan
új utakat tör.
Bűn, bűnnél százszor rokonabb erénnyel
mégis bűn, nagy bűn a buták szemében,
kik kopott párnán a sötétben ülnek,
félnek a fénytől.
Ámde bátran én teneked szegődöm,
szolgáid legszebb javadalma, nagy Bűn,
add fényes fejszéd a kezembe! Kenj be
torna-olajjal!
Ó fogadd ifjú, de derék erőmet!
Rontok, építek! Zuhanó szekercéd
fénye hullócsillaga tőlem ejlik,
mert te vagy a nagy,
te vagy az erős, te vagy új és bátor:
Gallián Caesart te vezetted át és
új aranymezőket kereső, te leltél
Amerikára.

Himnusz Iriszhez

Sötét van. Hol az ezer szín? Mivé lett?
Hol az ezer tárgy külön élete?
(Szín a különség, különség az élet) -
éj van s most minden tehén fekete.
Belém esett a világ és lett oly vad,
oly egy-sötét, hogy szinte már ragyog
s a lelkem indus bölcsességbe olvad:

nincs semmi sem, csak semmi van,
s e semmi én vagyok.

Egy-semmi! Minden-semmi! Színek nélkül
ragyogó semmi! Únlak, hagyj te most!
Sokszorzó lelkem veled nem elégül,
meddő szám, mely nem szoroz, se nem oszt.
Ért gyümölcs nedvvel, fejem telve vággyal,
vágyaim súlya nyomja vánkosom:
ah, nem békülök én unalmas ágygal
s Morpheus karjai között
Iriszről álmodom.

Irisz! te lelkem régi istensége!
hétszínű, gyöngyös, mint nektári kelyh,
ezerszínű, uszályos, égnek éke,
Irisz, kinek ruhája pávapelyh,
Irisz, kinek mosolyja a szivárvány,
színek bontója, koszorús hajú,
ívelt szeszély, ég hídja, tarka bálvány,
jer ontsd elémbe képeid,
beszédes színcapú!

Idézz fel nekem ezer égi képet
és földi képet, trilliót ha van,
sok földet, vizet, új és régi népet,
idézz fel, szóval, *teljes enmagam*.
Királyt, papot, pénzt, nemes daliákat
s a daliával idézd fel lovát,
aljas gonosztevőt, tudós diákot:
a multak kövét érted-é
csiholni, mint kovát?

Költő-szemeddel többet lelsz te benne,
mint ásatagban egynémely tudós -
De ha ráúntál multa és jelenre,
színek bontója, légy nekem te jó:
hiszen te fested, Irisz, a világot
s ne tudnád, hogy ecseted merre fut?
Idézd fel, amit még egy szem se látott: -
a jövő falát érted-é
kitárni mint kaput?

Színek bontója, viharok barátja,
világ költője, tarka mint virág,
jer, kedvesebb nekem a Mája fátyla,
mint az unalmas-egy-való világ!
Vihar barátja, szép idő követje,
Junó követje, koszorús hajú,
világszínháznak kárpitos szövetje,
jer, ontsd elémbe képeid,
beszédes ívkapú.

Messze... Messze...

Spanyolhon. Tarka hímű rét.
Tört árnyat nyújt a minarét.
Bús donna barna balkonon
mereng a bíbor alkonyon.

Olaszhon. Göndör fellegek,
Sötét ég lanyhul fülfeteg.
Szökőkút víze fölbuzog.
Tört márvány, fáradt mirtuszok.

Göröghon. Szirtek, régi rom,
ködöt pipáló bús orom.
A lég sűrű, a föld kopár.
Nyáj, pásztorok, fenyő, gyopár.

Svájc. Zerge, bércek, szédület.
Sikló. Major felhők felett.
Sötétzöld völgyek, jégmező:
harapni friss a levegő.

Némethon. Város, régi ház:
emeletes tető, faváz.
Cégérek, kancsók, ó kutak,
hizott polgárok, szűk utak.

Frankhon. Vidám, könnyelmű nép.
Mennyi kirakat, mennyi kép!
Mekkora nyüzsgés, mennyi hang:
masina, csengő, kürt, harang.

Angolhon. Hidak és ködök.
Sok kormos kémény füstölög.
Kastélyok, parkok, labdatér,
mért legelőkön nyáj kövér.

Svédhon. Csipkézve hull a fjord.
sötétkék vízbe durva folt.
Nagy fák és kristálytengerek,
nagyarcu szőke emberek.

Ó mennyi város, mennyi nép,
Ó mennyi messze szép vidék!
Rabsorsom milyen mostoha,
hogymind nem láthatom soha!

Páris

Fantázia

Más vidékre vágyol innen, szemmel látom néha rajtad:
jelzi színnel sápadt arcod, biggyenéssel néma ajkad,
únalom-szőnyegre hímzed álmokból a kézimunkád,
nem hevít meleg kedélyünk, nem hat fesztelen szavunk rád
Új városunk friss hangjai ködfátyolképek előtted,
mik a régi magyar róna únt borújára vetődtek,
és a villany kék lángjai s kocsicsengők, szent harangok,
mélák mint a pásztortüzek, tompák mint a nyájkolompok.

Messze szőke Szajna mellett feketül egy híres város,
nappal ugyan feketül, de este mint az ég sugáros,
nappal gyászruhában ül, de éjjel fényruhában táncol,
míg a rendőr, szürke Hajnal, felhős homlokot nem ráncol
s rá nem süt zord őrlámpája mely sok titkos bűnt leleplez
akkor, tettenért, leguggol, akkor kissé csendesebb lesz,
de mint elfeledt csatornán rothadó test illó kénje,
csak az enyhe éjet várja, hogy kitörjön újra fénye.

Ott a nép mely nyüzsög az utcán, eleven, könnyelmű tábor
ott valami leng a légben régi tengerek savából;
ott az emberek szemében nem mereng öröklött átok,
s ázsiai lusta bú nem köt vergődő unokákat.
Ott, ha városzajon átzenget a vidék szélmalma, tücske,
nem miként kerékfogó sár, fényfogó köd, lélek füstje,
ott az ábránd nem ragad benn a lélekben, mely foganta,
ott a mélabú gyulandóbb, mint minálunk kedv és gyanta.

Homlokukat ott a házak messzebb merik tolni égnek,
ott sok ódon palotái állnak ősi dícsőségnek.
Ott sok új házban nem álmodt új vonal, szeszélyes hajlás
ott perelnek, rakva kőből, új öröm és régi vallás.
Ott az ó királyok vára nyitva minden közseregnek,
benne sok kincs: drága míve régi híres mestereknek;
ott a gót regényes egyház csonka csúcsa, gazdag hornya,
igazán regébe illik ott a híres Eiffel-tornya.

Régi vár, melyről dícsvágyó serdülőben álmok kelnek,
tündérváros melyről tágult szemmel hall mesét a gyermek.
Ez ama hajó, mely indul zátonyokkal tölt távolra:
nyúl fölöttes kéményárboc, leng fölöttes füstvitorla.
Ez ama fészkek, amelyből költ a röpte némely sasnak
és neveknek, miket hallva ifjú becsvágy száll magasnak.
Ez a nagy boly melyet rakott sok hangyánál-hangyább hangya
ez a malom, melyről álmod a mezőn aszó kalangya.

S ez ama szőlőkert, melyben aszott anyja annyi bornak,
melytől egy világrész annyi nemzedéke dőlt mánornak.
Ez a drága trágya dombja, melynek nemes erjedése
elég, hogy egy kontinensnek talaját átássa-vésse.
Ez ama kas, melybe méhként száll a legkülönbek vágya,
ez a távol rothadó test, ez a finom illat ágya,
mely a méla magyarföldi róna tétlen emberének
éber orrlyikát zavarja, távol hangszer, illatméreg.

Babylon ha erre volna, nyughatnál-e messze pusztán,
látva annak fordult ormát délibáb vizében úszván?
Babylon, ha erre volna, nemde bomlott cimbalomként
lenne hangolt lelked, annak hallva zenéjét koronként?
Babylon ha erre volna, azt hiszed hogy illatától
tétlen ideged hárfája nem rezegne meg magától
s súlyos álmok iszapával bús lelked nem lenne sáros? -
Messze szőke Szajna partján feketül egy híres város...

Tüzek

Mivel ma nincs dolog, mivel ma nincs dirádó
s lelkünk a kósza vágy kész szállodája lett,
mondd meg ma hát nekem, te régi tűzimádó,
tüzek közt mely tüzet imádsz te más felett?

A kályha tüze, mely előttünk itt ropogva
agyagbörtön közül sohase szabadul,
hasonlít arra, mely testünkben háborogva
szívünket vereti néha nagyon vadul.
Ó, boldog az a tűz, melynek melegje vígan
bebarátságosít egy meghitt kis szobát
és átkozott a gőz, mely füstölögve, hígan
elomlik éjeken - s megfullad a család.

A csillagok tüze, mely fenn a távol égen
tisztán, közömbösen, magányosan ragyog,
mégis mindig remeg, reszket az éji kéken -
mi égi szenvedély bánthat, ti csillagok?
Ó, boldog csillag az, amely áldott hevével
bolygókat éltet, úgy mint szép apánk, a nap -
de vannak miknek itt csak késett fényük évell,
míg fáradt lángjaik már régen alszanak.

Egykor az ifju vágy más tűz felé vonott,
mely szintolyan magas, habár nem olyan tiszta.
Ó, rejtse el a szemed, ernyőzd be homlokod:
lélek! reád tapadt a világ durva piszka.
A dícsőség tüze akkor boldog, ha áldott,
boldog, ha boldogít, ha nem keresve jó:
oly isten ez, ki úgy áld meg, ha nem imádod,
gyönyör, ha nem gyönyör, erő, ha nem erő.

Az édes tiszta tűz, mely kedvesed szemében
oly szelíden ragyog, az áldott enyhe tűz,
mely bárkinek öröm, tenéked átok épen:
mi mást mulatni vonz, téged tépődni űz,
mi másnak lelket ad, tenéked lelked rágja,
kínpadi láng neked, mi másnak szent sugár:
lélekkel mit törődsz? de tested marja lángja
s hullád is égeti, majdan ha elbukál.

Az oltárok tüzét, gonosz, te rég leköpted,
a harci tűz, amely templomot gyújtogat,
rég elhamuhodott tebenned. Köd mögötted,
előtted köd - bukott! megadhatod magad.
Nem tudsz már rontani, építeni sohse tudtál;
a mennykövek tüzét szemed rég bámulá:
most, amikor tanyád a mennykövek között áll,
híres! nem búsz-e lám üvegharang alá?

A pokolnak tüze - ó, pokol tüze mind!
a döglött csillagok! a dugult kályha gáza!
a szörnyű szerelem, mely törvényt nem tekint,
színpadi, kárpadi dícsvágyad gyáva gyásza,
a lusta fájdalom! ó, pokol tüze mind:
készítve lent a hely, már áll a máglya váza -
fuj, szörnyű szerelem, mely törvényt nem tekint!
fuj, döglött csillagok! fuj, dugult kályha gáza!

Éjszaka!

Im, itt a tág, a szabad éjszaka,
Illatos ege, színes csillaga;
mi, szűk szobáknak sápadt gyermeki
tegyünk szerelmi vallomást neki -
Ó éjszaka! Ó, fényes éjszaka!

A föld, ha nyugalomé s gyönyöré,
szelíd szárnyával ő borúl fölé,
mint jó szülő, takarva öleli,
áldón ragyognak ezer szemei -
Ó éjszaka! Ó, szelíd éjszaka!

Ő sohsem pihen: alkot boldogan,
ölen száz élet nesztelen fogan,
ölen, ha tölten nyújtózik a kék,
szemét hamisan húnyja a »vak éj« -
Ó éjszaka! Termékeny éjszaka!

Arany tőgyén, mely holdnak hívatik,
fehér tejjel táplálja gyermekit,
s hamerre kéjes dombhát domborul,
tetsző fátyollal rejti jámborul -
Ó éjszaka! urasszony éjszaka!

Ő mindenekre egyaránt figyel,
jól tudja mindig ő, hogy mit mível,
ő szárazságra bocsát harmatot,
meleg nap után hűs fuvallatot -
Ó éjszaka! Ó, gondos éjszaka!

Melegítő hűs, zaj-táplálta csend,
mozgalmas nyugalom, ne bánjuk, mit jelent;

mi szűk szobáknak sápadt gyermeki,
tegyünk, tegyünk szerelmi vallomást neki!
Ó, éjszaka! Ó, szabad éjszaka!

Sunt Lacrimae Rerum

Van a tárgyaknak könnyük. Érzem olykor,
hogy sírnak a szobámban nesztelen;
sötétedő, sejtelmes alkonyokkor
bús lelkeket kitárják meztelen.

Tán azt hiszik, nem látja most szem őket:
ki járna a sötétben eleven?
De én, szobáknak baglya, nézem őket,
örülve, hogy van, aki sír velem.

Nézem, hogy elhagyja magát az asztal,
silány terhét emelni únja már.
Az ágy, mint akit senki sem vigasztal,
gyötrelmes éjet önmegadva vár.

(Keresztény rabnő várhat így az éjre,
bírván basája undok, únt kegyét.)
A vén karszék némán huzódva félre
bús daccal tölti bársonyos begyét.

Szégyenlett kínjuk fájlalják a képek,
szegekre fölfeszített vértanuk,
s mint este egyedül maradt cselédek,
sírnak a tárgyak, bárha nincs szavuk.

Sírnak, mint néma lelkek, mint vak árvák,
süket szemek, sötétbe zárt rabok,
halottlan-holtak és örökre lárvák,
léttelen lények, tompa darabok.

Anyám nevére

Hajnalka volt az édesanyám,
hajnalra születtem én.
S lelkemben már ily fiatalon
nincs hajnal, semmi remény,
nincs hajnal, semmi vidámság,
nincs hajnal, nincsen öröm.
Hajnalka volt az édesanyám
s csak alkony az örököm.

Hajnalka volt az édesanyám:
Kedélybeteg, árva nő ma;

Mióta meghalt édesapám,
házunk oly szomorú, néma:
Mióta meghalt édesapám,
házunk oly hallgatag, árva:
Gyermekkoromba' - szegény fiú:
e házba valék bezárva.

Novemberben születtem én,
Hajnalka volt az anyám:
Ah, annyi gondja volt, szegény,
hogyan gondolt volna reám?
Hogyan gondolt volna fiára,
ki titkon búra hajolt?
(Hajnalka volt az anyja, de ő
November gyermeke volt.)

Síromra, ha meghalok, ez jön:
»Itt nyugszik az, ki nem élt:
Nem nyúlt az elérhetőséghez,
jöhettek remélt.
Világa nem a nap vala,
csak a kölcsönfényű hold:
Hajnalka volt az anyja - de ő
e hajnal alkonya volt.«

Sirvers

Itt nyugszom. Végre megnyugodtam
a hosszú szenvedés után.
Keserű lelkemet kiadtam
s mint dölt fatörzs, fekszem sután.
Keserű lelkemet kiadtam,
mint fájó gennyet a beteg:
magamtól is védve maradtam:
akarva sem szenvedhetek.

Nincs jobb világ a másvilágnál,
a másvilágon nincs világ,
s nincs jobb világ a nincs-világnál,
mert féreg nélkül nincs virág.
Nincs jobb világ a nincs-világnál,
hol féreg van csak, nincs virág,
hol féreg nem kár, hogyha rácsál.
hol féreg nem fáj, hogyha rág.

Itt nyugszom. Végre megnyugodtam.
Elszállt az álom és a láz.
Ma föld fölöttem, föld alattam,
és nem emel, és nem aláz.
Ma föld fölöttem, föld alattam,
koporsó kerít, néma ház.

Keserű lelkemet kiadtam
és nem boszant a léha gyász.

Nincs jobb világ a másvilágnál,
mely halkán létlen létre bont,
mert jobb ha nem látsz, mint ha látnál,
s hol semmi érzés, semmi gond.
Mert jobb ha nem látsz, mint ha látnál,
és jobb a száraz, pusztá csont
ez ideges, husos világnál,
mely oly keserves és bolond.

Darutörpeharc

Mikor új évszak szele rebben,
hajnal hamukárpitja lebben,
új szürkeség ó szürkeségben,
jönnek, jönnek darvak a légben.

Jönnek óriás, csőrös ékben,
jönnek, jönnek darvak a légben,
szárnyuk csapása szelet zúgat,
mély hangjuk búsan messze krúgat.

Csőrük iránt viszen az útjuk,
de honnan jönnek, sohse tudjuk,
nyakig a lábuk légbe lából...
tán Afrikából, Afrikából.

Halld a csodát, amit ma láttam:
a daruharcot szemmel láttam,
a barna föld hús meztelenje
nesztelen éledt elevenre.

Hol láttam? kérdezed, hiában,
Tán Thrákiában, Thrákiában:
a pygmaeusok törpe népe
darvak hadának állt elébe.

Honukat védni ébredének
földi fickók, pöttön legények,
s sűrű dárdát szegezve jönnek:
nézhetnéd óriási sünnnek.

Zúgnak a nyílak és a szárnyak:
csatára, hej! csatára szállnak,
mint égi felhők, földi árnyak,
árnyat, felhőt összekuszálnak.

Sötét parton világos pontok,
tépett tollak és törött csontok:
feledve harcok, honfigondok,

nyugosznak most a kis bolondok.

Hegeso sirja

Egy görög emlékre

A kedvesem kétezer éve alszik,
kétezer éve meghalt s vár reám.
A neve Hegeso. - Lábhegytől arcig
márványszínű - s komoly görög leány.

Élő, habár lehellete se hallszik,
keble átduzzad ráncos khítónán,
Fürtös fejében ki tudja mi rajzik?
Úl meghajolva. Méla. Halovány.

Előtte állva szolgálója tartja,
rabszolgálan, a drága *ládikát*,
amelyből ékszereit válogatja.

Talán azt nézi (lelkem bús reménye!),
melyikkel ékesítse föl magát,
ha megjövök majd én, a vőlegénye.

Aliscum éjhajú lánya

Irtam Aliscumban

(Roma urbs Regum)

»Fennhangon dobban a szívem,
mellem repes, úgy örül,
csiklandó vágyak méhrajai
zsibongnak övem körül.

Hasadt tunikámba botlom -
nem is tudom, ma mi lelt:
tegnap, - tudjátok-e? - tegnap
a római prétor ölelt!

Megölelt a római prétor,
adott egy karperecet:
,Aliscum éjhaju lánya' -
ábrándosan így nevezett.

,Aliscum éjhaju lánya,
bársonyszemű, olajarcú,
hymettusi méz ily édes,
lybánoni törzs ily karcsú.'

,Ilyent csak a Nílus látott,

soha még a Tiberis.' -
Igy mondta. Világot járt ő
s tud írni verseket is.

És római ő, Rómába
tér majd haza *gazdagon*.
Tudom el is visz magával,
ha picit cirógatom.

Rómában a Tiberisnél
van ám keletje a lánynak;
lakomákban, asztalok alján
táncolnak s csókokat hánynak.

Sok szőke, barna leányok,
és héber, rőthaju szintén,
s cigány s kökényszemű germán; -
de oly bűvös egy se, mint én.

Olyan bűvös - és oly hűvös,
tüzes - s szüzes; oly ügyes:
Rómában csupa király van,
mégsem leszek én kegyes.

Rómában csupa király van,
aki hálót vet ki, fog.
Rómában egy csak a császár
és én - császárt akarok.

Milyen lehet az a császár?
Aranyhal! övé a világ!
Hitegessem, csalogassam:
nem ingyen kél a virág.

Hitegessem, csalogassam.
tán nőül vesz kereken,
s menyasszonyi ajándékul
a világot adja nekem!«

Theosophikus énekek

I. Keresztény.

Bizony, bizony, sötét az élet
és nincsen benne semmi jó,
s majd eljövend a nagy ítélet,
hol törve lészen a dió.

És aki gonosz, balra térend.
és jobbra áll az, aki jó,
és kürttel harsan az ítélet,
a nagy Annunciáció.

A Fiúisten trónra száll,
árnyat vet az örök szemöldök
sír a dús gaz, sivít az ördög.

Az angyalok harmónikálnak,
a szentek körben térden állnak
és Cecilia zongorál.

II. Indus.

A fény alatt, az ég alatt, a lég alatt,
a fény alatt, a lég alatt, a jég alatt,
a fény alatt, a kék alatt, a zöld alatt,
a fény alatt, az ég alatt, a föld alatt,
a fény alatt, az árny alatt, a láng alatt,
a teknősbéka és az elefánt alatt
a lenti durvább semmiségre vánkosúl
egy óriási isten arca súlyosúl,
egy isten óriási arca tartja fenn
szemöldökével a mindent a semmiben,
s szemöldökét folyvást mozgatva egyaránt
mindent egyhangú és örök mozgásba ránt.
Kimérten mint az óra, némán mint a kő,
örök-busásan, mint maga a bús Idő.
Tiktak, tiktak, tiktak, tiktak, tiktak, bizony
beteg fekszik a világ e vánkoson,
e kőkemény istenkoponya vánkosán
fekszik a vak világ betegen, ostobán,
és óriási keble lázasan piheg. -
Ki érti meg ma énekem, ki érti meg?
S ki tudja, mert én nem tudom, hogy mit jelent?
S ki hiszi el, hogy jártam, jártam odalent?
Hogy jártam ott, hol nincs világos, nincs sötét,
és láttam azt az arcot és szemöldökét,
amelynek ütemére a világkebel
piheg... Én jártam ott.
És nem rémültem el.

Golgotai csárda

(Egy ismert passio-ének dallamára)

»Hej, katonák, van-e bor
A kúherkulessét!
S kocka? Lógjon aki lóg!
Hozom a köntössét.
Kis murit ma! Illik az
vidám örökösnek:
Gazdája már nem iszik -
ugysem a köntösnek.

»Megkukult a feszület

három óra tájban,
Akkor elfogyott a szusz
a zsidókirályban.
Ha! nagy a zsidókirály,
Magas a kormányja:
Lába alatt jár a szél,
Feje fölött kánya.

»Ej, de fene csúf idő!
Mi a fránya hozta?
Lót a szél mint egy bolond
kint az utcahosszba.
Zörg az ablak; fűtül a
Hej fűtül a kályha;
Most igazán jó meleg
jó meleg a csárda.

»Ott fönn a keresztnél
bőg egynéhány dajna:
názáreti ember volt,
ácsmester az apja.
Lógjon aki... vesd ki már!
Nyolc! A köntöst tartom -
Csárdásné, te szebb vagy mint
minden zsidóasszony!«

Strófák a wartburgi dalnok-versenyből

(Wolfram így énekelt:)

Fehérruhás az én madonnám,
kihez köt fehér szerelem,
megvívok érte hősi tornán,
kiontom érte életem.

Halavány rózsaszínű bőre
rezegve tömjént párolog -
sirok, ha messziről belőle
csak egy sugárka ráncsorog.
Új tagja, újra nézve rája
új rózsaként nyíl szerteszt,
s a friss csokornak nedves bája
önti el érett termétét.

Dicsérje kő, dicsérje minden
angyali madonnám kegyét!
dalaim záporával hintem:
ruháját gyöngyössé tegyék.

Ruhája teste tagja is talán,
testével mintha összefolyna

s e selyemhab a meleg, tiszta lány
illatos, illó ködje volna.
Áttetszik rajta minden mozdulat,
a finom ideg-hárfa-háló
s selyemzúgásán dal gyulad
szivemben, soha el nem álló!

Halaványködű rózsabőre
éneket ekként párolog:
boldog, ha messziről belőle
csak egy sugárka rámcsorog -

S mily ujszerű, mily meglepő az arca,
ha szembeveti gyöngyös mosolyát!
Tekintetének gyenge gyémántkarca
üveglelkemet csengve metszi át.
Komoly nyakától halkan lefelé dől
lankára lágyan omlékony vonal,
s a fésű és tű szoros börtönéből
kigöndörödni vágyik az
aranyos barna haj.

Uj tagja, újra nézve rája
uj rózsaként nyíl szerteszét,
s a friss csokornak nedves bája
önti el érett termetét.

Ó, uj gyönyörűség, mit senki még nem érzett,
nincsen neved, hát hogyan hívjalak?
Uj vágyam uj nyila, uj mesterséggel élezett,
rád uj dal kéne, most talált szavak.
E régi rím, ez elavult alak
frissen kinyílt napod mily szégyenkezve zengi,
ó, uj vágy! Uj csoda a nap alatt!
Ó, uj gyönyörűség, mit még nem sejtett senki!

* * *

(Tannhäuser pedig így énekelt:)

Vigyázz! tudod, szerelmem ég.
Úgy mint a tűz. Vagy mint a jég,
a jég mely ég és éget.
Szerelmem nem tej, nem fehér.
Itala bor. S a bora vér.
Vigyázz! megöllek téged!

Piros véredre szomjazom
ma megrészegetszem én azon,
azon a piros véren.
Harci dal párzó énekem:

tudod nem kedves énnekem
a hófehér szemérem.

Ágynak az fázón búj alá
nem melegíti búja láng,
aludjon hát a gyáva!
mi vadak tépjük a lepelt
vérezen arcot és kebelt
körmünk királyi vágya.

Nyálként és vérként omlani
csordulnak bűnös vágyai
körmünknek és fogunknak:
a szeszt lángjával nyaljuk el
a kín a kéjtől nem rug el:
kéjjé pirul kinunk csak.

Ugye hogy lázad ma dalom?
Tűzem tovább nem takarom:
áldott a meztelenség!
A kéjnek teljét akarom!
Jöjj vágyam, aljas hatalom,
legédesebb ellenség!

Jöjj vágyam, aljas hatalom,
vagyonnal áldozom neked
s étellel és erőnnel:
ép így tisztelték egykoron
arannyal a szent gyermeket
a mirrhával és tömjénnel...

Turáni induló

Mi vagyunk a rónán járók
Soha napján meg nem állók
Lég fiai, röpke rárók,
messze mezőn szerte szállók.
Huj,huj, huj!

Szolgánk jámbor, népünk pártos,
Széltől ellett ménünk táltos,
Varju, holló ránk kiáltoz,
Könnyü nyilunk visszaszálldos.
Huj, huj, huj!

Rabjaink a barmot hajtják,
Szolgáink a sátrat hordják,
Lányaink a hálót foldják,
Fiaiunk a lovat tartják.
Huj, huj, huj!

Sátrunkat csak seprűszárral,

Nem kerítjük azt mi zárral,
Mégis nyusztal dús bazárral
vetekedünk a kazárral.

Huj, huj, huj!

Igy élünk mi, népet fosztván,
földjeinket föl nem osztván,
Széles üngünk szelet uszván
riadunk a rémes pusztán:

Huj, huj, huj!

Rátörünk az ellenségre,
ugy teszünk szert feleségre,
Ha nem lelünk ellenségre,
nézünk a csillagos égre.

Huj, huj, huj!

Sok csodát az égen látunk,
Sok arany csodát imádunk,
Kútfejeknél törvényt látunk,
Isten napja süti hátunk.

Huj, huj, huj!

Kőházakkal, vértess haddal,
mit törődünk Napnyugattal?
Zabolátlan akarattal
virradunk mi virradattal.

Huj, huj, huj!

Rajta széllel, zivatarral!
Haj szabir az onugorral,
Hajrá hét törzs hét magyarral,
Nyolcadikkal, mord kabarral!

Huj, huj, huj!

Galáns ünnepség

Medgyasszay Vilmának

Nincs galánsnak szeri-száma:
csupa sikk e herceg dáma,
karcsu mint a minaréti:
illik néki a minét.

Rechtsre perdül, linksre fordul,
spicce van tán némi bortul:
tempót ime mégse vét,
illik néki a minét.

Mint vázájából, kibimbul
dagadozó krinolinbul
s műredőkben veti szét -
illik néki a minét.

Ilyen abroncsvázás aljjal,
s könnyü taille-jal, bodros hajjal
fennen hordja a toupet-t -
illik néki a minét.

Melly főrném és melly valódi!
S mint pretenzív gallus módi
tartja hatkor a dinert-t -
illik néki a minét.

Csupa illem, csupa kellem,
mért ütenyre szabott szellem,
csupa szoros etikét:
illik néki a minét.

Kéjjel-kedvvel, indulattal
könnyü báju mozdulattal
messze hagyja Dérinét:
illik néki a minét.

Linksre ferdül, rechtsre fordul,
spicce van tán némi bortul,
púder rejti hév színét,
illik néki a minét.

Recanati

(Leopardi szülőfalva)

Künn az udvar naptól aszúlt bokra
földnek ejti fáradt levelét,
messze sötét szőlőhegyek csokra
von falat, félénk falu, köréd.
Benn a színek összeolvadóban,
könyv az asztalon, zavart halom,
mint fehér kövek, mint pusztá rom,
kő kövön hol nem maradt valóban.

»Ó csak azt tudnám, hogy mire vágyom,
vigyen a sors, bármily útra szab!
kenyerem vágy, unalom az ágyam:
mindenütt rossz, otthon legrosszabb.
Vágyam van és semmire sincs vágyam:
hogyan lehetne? Mitsem ismerek.
Tán egy kék virágot keresek.
Hol vagy, hol vagy, édes kék virágom?

»Künn az udvar kútja kőpárkánya
mellett nyílhatsz, míg én itt veszem,
elmosódik domborfaragványa:
odáig sem ér szemem s kezem.
Füles rúddal ott egy élénk lány áll,

feltűrött karján üres csöbör,
megmerítve húzza újra föl.
teste ing minden mozdulatánál.

»Mennyi kútag, mennyi szőlő, dombod
s kék virágod, szép Itáliám.
Merre síma vászonsátrád bontod,
az alatt nyíl az enyém is tán.
Vagy ott fenn, hol föld és felhő kondor,
hó alatt diderg az senyvedőn,
míg felül e fagyos lepedőn
komoran jár óriás komondor.

»Vagy talán már el is hervadt régen,
néhány ezer évvel ezelőtt,
s illata kísért még e vidéken
gúnyolván a késett keresőt.
Tán egy római nő, görög ének
mellett, peristylon oszlopán
dőlv (púpos hátam, bús szobám
szégyenkezzél!) adta kedvesének.

»Nem! a boldogságnak kék virága
mindig csak nyomainkon fakad.
Szem előtt keresheted: hiába!
aki visszanez: az látja csak!
Ó de kinek soha föld husába
gyenge sarka egy sebet se vág,
hoggy teremjen a nyomán virág?
Bölcsességéből ki se lépett lába -

»Bölcsességéből mindjárt sírba hágy?«

San Giorgio Maggiore

Keresztes, hófalú tornácba fordulék be,
a nyájas szerzetes vezette az utat
a toronyhoz, amely büszkén szökell a légbe
s Velence ujjaként az ég felé mutat.

És ott hagyott magam, hol négy sarokkal égbe
kigyóz a deszkaléc s szorúl az öntudat,
a szem kapaszkodik a harangkötelékbe
s végét nem érheti, s szédül, s ijed, kutat.

S egyszerre... fenn!... a menny gyulad ki kék világu
és négyfelől a nagy szigetváros kitágul,
mely ég és víz között gyémántos fényben áll,

hol minden büszke ház uj szépséget kínál.
Lefelé, lefelé!... hamar!... a deszka koppan.
Egy perc... egy szédülés... a szív ijedve dobban.

Zrínyi Velencében

Szent Márk dicső terén, melyet mélán tapostam,
valaha régesrég egy másik bús magyar,
méltóbb költő mint én, és hős mint senki mostan,
tiport hatalmasan, ki tudta mit akar!

Ki tudta mit akar s nem tudta, hogy a rosszban
fogyhatlan a világ s nem tudta, hogy hamar
ide vágy vissza a földről, hol bármi sorsban
élni és halni kell; mely ápol s eltakar.

Ezt mind nem tudta még s árva honára gondolt,
s döngött csizmája a márványon s lelke tombolt,
látván sok harci jelt ős ívek oldalán.

Alkonyfelhő borult lagunára, piarcra,
felhőn az angyalok készültek már a harcra,
melyre a holtakat felkölté Alderán.

Itália

Itália! tudom városaid csodálni,
hol dús sikátoron vidám nép bizsereg.
Lázás az ily szük út, mint testben kék erek,
s nemes, habár hanyag, szennyében is királyi.

Vonzanak íveid s tűnt fényed palotái,
árkádok, oszlopod, a sugaras terek,
hol elszédülnek az ideges emberek;
vonzanak a sötét toronylépcsők csigái.

De nem kékebb eged és a dombod se zöldebb,
mint honni dombjaink s a dunántúli ég,
e gömbölyű, szelíd, színjátzó kék vidék.

S olasz szív nem lehet emlékektől gyötörtebb
a vén boltok alatt, az ősök piacán,
mint én, ha földeden bolyongok, bús hazám!

Aestati Hiems

Elszállt a nyárnak utolsó viharja,
nyúlt jegenye szomjassan andalog,
sárgúlva rognak árva kazalok,
sárgúl a nyírott róna törpe sarja.

A gép a búzát álmosan hadarja,
szíján suhogva vaskerék forog;
unt hő az égből lankatag csorog,
s a földet már az őszi érc kaparja.

S az őszi szél is nemsokára nyalja
s tétül üres marékka kavarog;
horgolva űzik csókák, karvalyok.

Múl a szüret, fonnyad a róna tarja;
tanyában járja alsós és tarokk;
s az élet emlékét a hó takarja.

Szóllóhegy télen

Az egész szóllóhegyet látni most,
a hegy husát most látni meztelen,
mint ájult hölgy, mutatja fesztelen
telt formáját, a gömbölyűt, csinost.

A barna föld emlőjét látni most,
emlőt száradva, dombot nesztelen,
hol az áttetsző gyöngygerezd terem,
melyből szürik a mézizű pirost.

Karók serege bús-meredten áll,
arannyal árnyal a ferde sugár,
a pusztá hanton egy lélek se jár.

December, január és február -
mikor jön már a tavasz és a nyár?
a fosztott tőke álmodozva vár.

Vásár

Friss hótól pöttyös báránybőr süveg,
vásári pénz koppan a durva markon.
Kilógó ing, zord bús szemivek,
s római szó kopik a szennyes ajkon.

Sötét örménnyel alkud az oláh,
szekérre szórva hosszuszőrű szűre;
kis kutya béfut a szekér alá
s gyáván vonít a tarka népsűrűre.

Elül is kötény, hátul is kötény,
jön vastaglábú asszony sárga arccal
át a tér hóval rácsozott ködén,
kész alkuharcba szállni száz piarccal.

Magyar szó végre. Kis székely gyerek,
füle se látszik süvegtől, subától,
pirulva, boldog arccal ténfereg,
hol új csodát ígér az ócska sátor.

Sátorban a gondolatolvasó:
ki bé mer menni, bámulhatsz a merszén.
Hegyes könyök lök s éles, cifra szó:
Au, a cigányok!... zsebbe' még az erszény?

Láthatsz sok pópát, hosszú szép szakállt,
kirakva sok ügyetlen, cifra képet,
míg a Nemere éles hangja vált,
s füleket festve fütyüli a népet.

Messze a tiszteletes nagy hegyek,
égbenéző társai agg Negojnak,
melyekre nem vet senki most ügyet,
lassan a bús ködökkel egybefolynak.

Csendéletek

Asztalfiók

Im egy invalidus bazár,
mit rozsdás bádóg, cifra zár
s faragcsált barna deszka fed.
Benn ó toll s rágott ócska szár

bélyegzett bélyeg s más szemet,
mit kis diák cserén beszéd,
skatulya, kártya, gyufaszál,
ó kiflicsücs, papírszelet,
babaláb dróttal rádmered,
s lenhajas porcelánfejet
gumi, spagét, rézdrót kuszál;
tompul a hajlott ónhuszár,
sarokban pukkadtt krampusz áll,
rád-öltve a forgácsbelet.

Cumulus

Szépiea ecset, matt irónok
pingálnak az alkonyhatáron:
anyaga pehely, színek ónok.
Uj felleg jó. Ezt még bevárom.
Egy mitológiai csónok.
Előtte kürtös vig Tritónok,
Amphitrité csigabataáron.
Benn fontos hősök, fürge gnómok,
bölc s pózban egy athéni szónok,
obolust rágó Harpagónok,
s Lais tükörrel, inger-álom
s tömör Alcides kékes áron,
s hol farra görbül lent a csónok
némán evezve hajtja Cháron.

Mozgófénykép

*Másképe: Amerikai Leányszöktetés - szenzáció
szerelmi tragédia mozgófényképben előadva*

A gép sugarát kereken veti, képköre fénylik a sík lepedőn
mindjárt, szívem, új színek és alakok lovagolnak a fénylegeyezőn
olcsó s remek élvezet összecsodálni e gyors jelenéseket itt:
első a Szerelmi Tragédia, melyet a lámpa a falra vetít.

Ni - Ámerikában e nagy palotának a dús ura - milliomos
rendel, levelez, sűrög, üzleteit köti, telefonoz.
Titkára előtte. Beszélni akar vele. Várja. Magára marad.
Beszél neki. Karja mozog hevesen s ura szörnyű haragra gyulad.

Éjfélkor a hősziű lányszoba villanymécsese zöld. Jön a lány
bálból, kimerülten - a bál ruhában is oly ideges, halavány.
Vetkőzik az édes. Az éjjeli gyolcs fedi már. A komorna kimén.
Megkoccan az ablaka. Nyitja. Vetekszik a holddal a zöld szobafény.

Titkárak az. »Édesem!« - Újul a kép. Palotájuk elébe mutat.
Fellegkaparójuk előtt ki az éjbe mutatja a hosszú utat.
Fellegkaparón kötelekből létra. Az emelet ablaka nyíl.
Surrannak alá. Hamar: Elbuj a hold köre. Rebbsen az ótomobil.

És tűnik a gépkocsi. Mind kicsinyebb-kicsinyebb. De a palota ébred.
Vádat sug a létra. Mi volt az? Utánok! A gép! Tova! S mozdul a képlet.
Nyargalnak az útközi fák növekedve szemünkbe: a kocsi sötét pont
nyargalnak az út jegenyéi. Kigyózik az út tova. Két kocsi két pont.

És fordul a kép. Jön a halmon a két szeretővel a gép lefelé.
Vakít ide: hallani szinte, amint robog a kanyarulat elé.
Nőnek az arcok. A hölgy a lovagra simul. De az ég henye fellege gyül.
S tűnik kanyarodva a gép. Jön a második. Ebben a dúlt öreg ül.

S elpattan a kép, valamint hab a síma vizen. Jön az új. Csupa álom.
Villannak az ég csodanyíltai. Zuppan a zápor a messze határon.
Ó nézd, gyönyörű! gyönyörű ez a fény- és árnycsere kékbe pirosból!
S hogy gördül a két robogó! Hogyan is, hogyan is lehet ez papirosból!

S hogy gördül a két robogó; hegyeken tova, völgyeken, árkokon át!
Pornimbusz után pocsolyás utakon ver a kereke sárkoronát.
Tágulnak a messze prerík. Zug a zápor, a sík tavakon kopogó:
S sebesebben mint hir a dróton, a bús utakon tova gördül a két robogó.

S dacolva vonattal síneken át kerekük suhan. Alszik a város.
Surrannak elének magas ércemeletjei. Csöndje halálos.
S már az öregnek a kocsija csusszan a - csusszan a jól kövezett uton át:
Követi, keresi, hőn lesi, nem leli - nem leli lánya nyomát.

Zöldbeszegett hegy alatt toványúl sima tó vize, mint a lepény.
Most oda-lám oda jönnek a - szöknek a - törnek a lány s a legény,
A kocsi mint csodaparıpa ront oda, jaj neki - jaj bele vad kerekén
loccsan a - csobban a tó vize: jobb biz e tört szeretőknek a tó fenekén.

Még egy rémszerű kép (az apáról) a vásznon jó: az utolsó:
vágat a vad kocsi, mint robogó sír, fürge koporsó.
Igy a halálkocsi Ámerikát szeli, szeldeli, szegdeli, jár:
drága szekér kerekén, sima tó fenekén csupa kéj a halál.

*

Ah! Ámerikába! csak ott tul a tengeren, ott van az élet!
Ah! Ámerikába miért nem utazhatom én soha véled...
Ott van az élet, a pénz, az öröm, s a kaland tere, küzdeni tér:
tengve a drága kenyéren unalmasan itt nyavalyogni mit ér?

Régi szálloda

Van Budán egy vén szálloda,
abban van egy öreg szoba,
papir helyett faburkolat
lepi magassan a falat;
itt minden barna és aszú,
vén bútorokon rág a szú.
És e szobán ül egy titok,
melyet ki tudja, hogy tudok?

s nem babonából, Istenem!
de nem hálnék meg benne, nem!
Itt hajdan gyilkosság esett -
és a sötét faburkolat
alatt
nesz nélkül bomlik a hulla.

Itt minden barna és aszú,
vén bútorokon rág a szú.
Itt hajdan gyilkosság esett,
mit a törvény se keresett,
mert messziről az áldozat
jött és magával pénzt hozott,
s nem volt környéki ismerőse:
kirabolá a vendéglőse,
s meggyilkolá s elhantolá
a fal alá, a fa alá,
jól illeszté a barna deszkát,
míg neje tartotta a gyertyát
s bár saját kőművesse volt,
a tábla rejti, mit vakolt -
és a sötét faburkolat
alatt
nesz nélkül bomlik a hulla.

És e vendéglős unokája
ma gazdag polgár s közbecsült,
s a szálloda legtöbb szobája
már megmodernigényesült;
de - bár néhányban - megmaradt
a régi bútor s burkolat,
melyekre ha kigyúl a villany,
otthontalan vendégül villan.
S sok vendég ottan költözik,
vetkőzik, meghál, s öltözik
vagy meglakik, hosszabban is,
minden szobában... abban is,
s nem sejtenek tragédiát -
és a sötét faburkolat
alatt
nesz nélkül bomlik a hulla.

S nem sejtenek tragédiát!
S jön a grizettel a diák,
ki őt először ölelé...
Ez lesz a *chambre séparée*. -
Ó édes élet, ifju kor,
midőn szeszünknek színe forr,
bár minden perc vaskörmű szem,
mely a lejtő felé viszen,
mint fogaskerekű vonat...
mért szállna *erre* gondolat?
Ma ifjak vagyunk. S hajt a vágy!
Meleg a szoba, kész az ágy. -

De milyen ágy? De mily szoba? -
Milyen hát? Régi szálloda.

Vagy feljön a vidéki polgár,
s utazva gyermekes család:
az apa Pesten többször volt már,
fia mindent csodálva lát,
az anya fáradt, feje fáj. -
Vagy lányos ház jön. Itt a bál,
és Pesten drágák a szobák.
Vagy, Szent-Istvánra, vén slovák.
Vagy Bécsből könyvben utazó
kereskedelmi utazó.
Avagy eladni gabonáját
derék szorgalmas gazda jön:
számolva rágja garaskáját,
hogyan tékozik fiának legyen. -
És a sötét faburkolat
alatt
nessz nélkül bomlik a hullá.

Nesz nélkül! Ó mi lenne, ha
egyszer mind nessel bomlana
s a rothaj hangot költene?
Minő hangverseny? Mily zene?
Szárnyalva a világon át?
Tulzengve az élők zaját?
Nyögő, csikorgó hangelem,
melyben fulóznánk szüntelen,
s kerék csikorg, kopik a tengely -
szférák zenéje! zenetenger! -

Mi volt ez? Szörnyű! - Ah, ne félj!
Ne gondold erre! Küzdj, remélj:
csak ablak zörge. Alszanak:
Nesz nincs, s temetve rab a szag.
Közel vagy távol: egyre megy,
a végtávolság mindig egy.
Jó gazda, számláld pénzedet,
vén bűnös, élvezd vételkedet:
nézzünk körül nyujtózva, bátran,
ha már megszálltunk e világban.
Te is fiú, tanulj, csodálj!
Leány, mulass! Tiéd a bál!
- Kinek bál, kinek ispotály -
Élvezz te is, s ne únd *roué*:
ma még, ma még a gyönyöré,
holnapra vár más szeparé,
hol majd fehér kőburkolat
alatt
nessz nélkül bomlik a hullád.

Városvég

A város végén áll a régi ház.
Vigyázz!
Tudod-e mit beszél a régi ház?

A régi gyász
van falaira festve
és barna nappal és fekete estve.
Vigyázz,
mert elfog téged is a régi gyász.

A régi láz
gyul minden este bús ablakain ki
s a lelket inti:
vigyázz,
mert elfog téged is a régi láz.

Lázas és gyászos a vidék:
vad ég,
sötét felhőkben izzó hasadék.
Dombfogyásig tart a táj,
ott megszakad a szemhatár,
ott lesz zöldje kék;
mi van túl rajta még?
Talán a semmi. Talán az ég.

A pázsit
egyre kopaszul, egyre vásik.
A gyárból
a csatornába szennyes ár foly.
S tellik a csonka utca reggel.
sok meztelen, piszkos gyerekkel.

Sereggel
nőnek az út szélén a gaz gyomok.
Kutyatej, csallán, szarkaláb,
a hervadt berze búj alább,
legényhűség röpti pelyhét
s a vad hajnóka húnyja kelyhét.

Mérföldkő mellett nagy rakás homok.
Homok tövén a szöcske herseg
a távol kocsmazajjal versenyt.

Késő délután
pecér jön arra ketrechintaján
s a sok visító eb körül
a tájnak renyhe népe összegyül:
bámész sereg,
züllött koldus, póre gyerek;
kocsmából is a kis lotyó
s sok cserfes asszony s vén szotyó.

A régi ház
mit vár ugy e vidéken, mit vigyáz?
A régi gyász -
fog el, ha nézel a néma kapúra,
s a régi láz
bus vágya leng a szennyes bús vidéken
s vad égen:
az költi lelked szennyes mélabúra.

A világosság udvara

Ismeritek a bérházak fonákját,
mely valamely üres telekre hátall,
a függőlegesen leszelt tetővel
- akár az utca hasadt volna szét -
a nyirkos aljat s lépcsős tűzfalat,
s köztük a puszta, sápadt, síma sárgát,
amelyen nem fog semmi napsugár,
s a szomszéd ház egyenes árnyékának
éles vonala elomlik, elolvad?
Ismeritek a négyszög-mélyedést
a hosszú, keskeny, apró ablakokkal,
melyeknek barna, szűk keretjei
egymás fölé ritkásan sorakoznak?
Ismeritek zugán a tört árnyéket,
hová lihegve jönnek meghűsülni
az utcakölykök nyári délután,
akik kiszedték a kerítés léccét
s gazos tagon métázva gondtalan,
kalap hiján a nap fejükre tűzött?
Ismeritek az árnyas mélyedést,
hol egymagában, hűsebb alkonyattal
lábat emelt s usgyé! a kóbor eb!

Jöttek egy reggel hosszú mérőfával,
spárgával, léccel; - ástak, keritettek
s meg' méricséltek; póznát vertek szerte
s táblát aggattak: »Bemenet tilos!« -
Majd újra jöttek malterrel, kalánnal,
téglával és szekérrel: ástak, raktak,
fából nagy állványokat eszkábáltak,
léces hágókat, deszkaemelettel,
azon dongott sark, csoszogott papucs,
nyikorgott a talyiga kereke;
görrent a csigas téglamelőgép
s párosan hordta piros útasát, -
Majd szűnt a munka; nyult a téglamű
csokrot s fedélt nyert; eltisztult az állvány,
leszállt a hágók kettős emeletje,
deszkánként hordta hosszú tengely el -

és meztelen maradt egy friss uj háznak
még szűziesen fehér homloka.
Száradt a ház. A lakók beköltöztek,
uj számozást kapott az utcásor
s a mélyedést mindenki elfeledte.

Csak a házmesterné, ha reggelente
seprő s lapáttal végigjárt hatalma
szemektől elrejtettebb szögein
míg nyelve is lapátként hánya piszkot -
vagy a cseléd, mikor kiszórta a
frissen tört váza drága cserepét
- ügyetlensége kárát palástolni -
ama hosszúkás keskeny ablak részén -
vagy, eleinte, még az asszony is,
ha gyertya nélkül, mert a gyertya drága,
kamrában néha szerte rakosgatván
levert a polcra hóbort, köcsögöt,
s bosszankodék a szomszéd uj falára
mely árnyékával kis tárat betölté -
csak ők emlékeztek hálásan olykor
e csöpp szögletnek létezésire
s nevezték német szóval, mely be sem megy
versembe: Világosság Udvarának.

Lucus a non lucendo - mert valóban
a világosság nem hatott ide
s mélyét nem érte soha napsugár,
csak oly kevésbé mint a kútak mélyét,
csak peremén vetett rövid szegélyt
napszak szerint, felváltva, más falára.
Mélyén tojánhéj, váza cserepe,
csont, konyharongy, üvegnyak, toll, szemét
és ujságfoszlány, széttépett levél
- ki tudja kinek az írása rajta? -
szüz összevisszaság között hever
szemtől bizonytalan időre rejtve.
Mert bárha néha, lakomák után
egy kábult fej és felkavart gyomor
émelygésében frissebb légre vágyva
kinyitná rése homályüvegét,
tekintete idáig el nem érne,
sötétben veszne el e szurdokalj.

S így míg a nagy ház hármasszemes emeletjén
folyton folyik az élet üzleti
s tenyérszűz hely sincs hol lakó ne nyüzsgjön
a földszint boltjától a tűzhelyig,
melynél unottan gubbad a család,
az első emelet úrilakáig
és a poloskás ágyakig, melyekben
nyomor nyög avagy céda gyönyör izzad:
addig van a háznak egy szöglete
- mint régi kastély titkos rejteke -

hová láb, fény és mozgás el nem ér,
mely némán gyűjti egy jövődő napra
folyton növekvő pizska halmazát;
egy kis hely az élet zajától mentve,
még jobban mentve, mint a temető.

Miért mondtam el ezt? Nem is tudom,
csak gyakran oly nyomasztón jut eszembe,
ha járok a bérházak folyosóin
s kinézek holmi keskeny ablakon, -
s nem tehetém, hogy egyszer el ne mondjam -
Mi van benne? Mi bánt úgy engem benne?

Emléksorok egy régi pécsi uszodára

Somno mollior unda

Szenvedélyes szenvedély korcsolyája lelkem.
Nem kerülém el, ami elkerülhetetlen.
Szenvedély, ó szenvedély, könnyű heved oly vad:
hogyan kopik a korcsolya és a jég hogy olvad!

Vers, te másfelé röpj, menekülj a véstől,
nyugodalmass képeket, régi kort igézz föl.
Légy te bűm-feledtető, légy te nekem Léthe:
kinek éber gondja kín, dalban újul léte.

1

Áll-e a nagy uszoda, közepén a parknak,
melyet nyáron oly poros akácok takartak,
mely tavasszal poshadón, pocsolyával telten
kushadt túl kórházon és túl temetőnkerten?
- Messze messze sík terül, hol a káplár sort hív,
messze fontos négy torony, minaret és boltív;
messze füstölő Mecsek zöld teteje újít,
szemnek nyújtva legalább üde koszorúit.

Idele csak fülledés, semmi hegyi érzet,
zöld hínár, por s némi bűz ködli az egészet.
Szivárványszínű hínár s füst, a gyárak füstje,
korhadt bűri sík moha, pókháló ezüstje,
roncsos színjátzó moha s gőz, a gázgyár gőze,
némi forró várospor s bűz, a bőrgyár bűze.
A vasútról szénszag is, s füttye fájó hangja -
délbe közbe kondul a dóm komoly harangja.

Messze messze sík terül, oly unalmas, álmos -
s fuj, milyen nép jár ide, parkhoz és hínárhoz,
nappal ahol dong a dú, este zenél béka: -
fuj, milyen nép jár ide, mindenfajta léha
sok csavargó, naplopó, hasztalan és renyhe.

Munkátalan munkásnak e hely ím az enyhe.
Sok botor hajléktalan, sok iszákos vérarc,
s nappal akit idehajt gyomorűr és bérharc.
Itt veszekvés, esküvés, káromlás a káron
s buta restség búj, unott napközötti álom,
éh bendő fűr forrt füvet, feje tők-felejtve
s szesznyomos pofák zsirúlt kalap alatt rejtve.

Itt a pajkos utcamag, s nyúl a gumipuska:
ostornyél-íj, zsinegöv, s tolltok övön puzdra.
Itt sok izgató beszéd, tolvajcsere s osztály -
s este ronda vággyakkal rohad ez a rossz táj.
Színe kopott, embere s nyelve céda, tarka -
nyom is csupa csupasz ujj s ferde cipő sarka.

2

D. e. 8-11. nőknek,
11-12. férfiaknak.

Úgy - de nyári délelőtt, ha a nap tekinteti
azt, mi máskor undok is, kedvesen kellemteti,
s halavány diákot és karcsú iskolásleányt
pár porülte zöld levél bájol erdőség gyanánt
s serdülő szíven, melyet már egy új bú lágyogat,
költ a durván buja táj finoman-rossz vággyakat:
ekkor e ligetben is más nyom hajtja a gyomot
ekkor kap szegény liget néha mégis más nyomot:
könnyű kis cipő nyomát, melyen télen korcsolya,
kis cipőét, mely nem lát tegnapos sárt, port soha.

S lám: a kényes úrleány és az álmosléptű bonne
kezüket cserélik a könnyű fürdőkalapon,
lanyha lánykacsót, amely nem tud gépet hajtani
s egy *finom* tenniszverőt lusta *nyugton* tartani.
S lábuk szinte támolyog, míg a kusza gondolat,
milyet nyár költ és növés, isten tudja hol mulat -
ó ha szappan, mint biborpattanásos arcokon,
tisztasággal győzne e léha elmeharcokon,
melyeket e buja hely boldog lanyhaságba nyujt!

Belül a medence már kosztümöktől kivirult
s zaj, sikoly, habloccsanás, hallik a faház mögül...
S ó, a drága ifjúság! sok suhanc körébe gyűl:
úri, disztíngvált suhanc, akin már kemény a gallér,
kis fiú, de nagy betyár, eldédeltetett gavallér.
Mindjárt ők fürödnek itt, addig órájukra várnak
s míg a hölgyek végezik, mit csinálnak? Kukucsálnak.
Ó, a korhadó faház s ezer áldott hasadéka!
ó, a reteszes kabin! ó, az ifjú vér játéka!
ó, az áruló kabin s alkalom, a vágynak atyja!
ó, a titkos formales ezer édes új adatja!
ó, a tilos formales! báj amely enyész a nyárral!
ó, e benyomástavasz, bő virággal, tele sárral!

mennyi harc csírája kél, tavasz gyűjt avart a télnek
s szenvedélyes szenvedély korcsolyája lesz a lélek.

3

Vers, te másfelé repülj, menekülj a vésztől,
enyhe percet, hús habot, lágy vizet igézz föl.
Mert habár e langyos ár tele közsereggel,
s jönni mikor senki sincs, lusta valék reggel;
s mert habár e népes ár nyüzsg a profán zajtól,
fejest ugrik a vitéz, gyáva gyerek gajdol,
pattog ezer bugyborék, reng az ugródeszka:
itt hol alig oszla a női testek pizska,
hol pajzán kislány, ha nem figyelé a bonne őt,
fröccsel imént heccle sok *derék* zsidónőt,
itt hol most is jár a hecc, lárma, locspocs, szennyhab:
mégis e világi zaj énreám itt nem hat,
mégis e hely énnekem nyugalomra költő,
puha dunna, béles ágy, s hinta bizony, bölcső.
Mert te vagy jelen, te, víz, leghívebb barátom,
tisztá mégha piszkos is, elemem, világom.
Bár csinált tó, csent anyag, kicsike is tónak,
kéjjel fekszem rád hanyatt s evezek mint csónak.
Otthon érzem magamat, mint a hal, és tisztán.
Égbe látok egyenest, szinte égben úszván.
Áldott márvány, enyhe víz, mindig csillapító,
pázsitodra fekszem és azt kiáltom: Itt jó!
(ennyi csőcselékhadat hogy ki nem vet hátad!)
édes vizem, hadd ölel leghívebb barátod!
Puha tömött fodrodon egyengetem arcom:
(tisztasággal győz a hab minden léha harcon)
s mellettemtől szívemnek messze kanyarg álma
(álomnál puhább a hab, nyári hűvös párna).

Vérivó leányok

A sápadt, vérivó leányok
keringenek szívem körül;
zsineget fonnak zabolának -
hajrá! a Sátán úgy örül!

Zsineget fonnak zabolának
vacogó fogaim közé -
a legderekabb fiu lesz ma
az ördögé! az ördögé!

És megnyergelnek, megnyargalnak -
milyen gyönyörűség nekem! -
Puha combjuk hideg nyomását
borzongó háttal élvezem.

Borzong a hátam, ing a vékonyam,
hol mélyebb ágyékuk tüzell:
jaj mért vagyok velük magamra?
mért hagytál engem, szent Szüz, el?

Egednek kék legét ha színám
s emléked lelkesítne még,
keresztet kennék szemeimre,
s buzgón kiáltanám: »Elég!«

»Elég ti létlen boszorkányok!
vad semmi! vampir-elmerajz!
Lelkem tinektek zárva; nálam
a titkos kulcs; az égi pajzs.«

Mária, elefántcsontbástya,
szívet erősítő kehely,
Mária, győzhetetlen zászló,
mért hagytál, szent Szüz, engem el?

Húnyt szemmel...

Húnyt szemmel bérceken futunk
s mindig csodára vágy szivünk:
a legjobb, amit nem tudunk,
a legszebb, amit nem hiszünk.

Az álmok síkos gyöngyeit
szorítsd, ki únod a valót:
hímezz belőlük
fázó lelkedre gyöngyös takarót.

Sugár

Hogy bomlanak, hogy hullanak
a fésük és gyűrűs csatok:
ha büszkén a tükör előtt
bontod villanyos hajzatod!
Ugy nyúlik karcsú két karod
a válladtól a fürtödig,
mint antik kancsó két füle
ha könnyed ívben fölszökik.

Ó kancsók kincse! drága kincs!
Kincsek kancsója! Csókedény!
Hozzád hasonló semmi sincs,
szent vággyal nézlek téged én!
Eleven kancsó! életé,
kiben a nagy elixir áll,

amelytől élő lesz a holt
s a koldus több lesz, mint király.

Hogyan dicsérjem termeted?
A pálmafák, a cédrusok,
az árboc és a liliom -
az mind nem él, az nem mozog...
De benned minden izom él,
idegek, izmok és inak,
titkon mint rejtelmes habok
szélcsöndben is hullámlanak.

Amerre jársz, a levegő
megkéjesül, megfinomul,
s miként dicsfény a szent köré
testedhez fényköddel borul.
Kályhában fellobog a láng,
falon az óra elakad,
ha büszkén a tükör előtt
kibontod élő derekad.

Fekete ország

Fekete országot álmodtam én,
ahol minden fekete volt,
minden fekete, de nem csak kívül:
csontig, velőig fekete,
fekete,
fekete, fekete, fekete.
Fekete ég és fekete tenger,
fekete fák és fekete ház,
fekete állat, fekete ember,
fekete öröm, fekete gyász,
fekete érc és fekete kő és
fekete föld és fekete fák,
fekete férfi, fekete nő és
fekete, fekete, fekete világ.
Áshatod íme, vágthatod egyre
az anyagot, mely lusta, tömör,
fekete földbe, fekete hegybe
csap csak a csáklyád, fúr be furód:
s mélyre merítsd bár tintapatakját
még feketébben árad, ömöl
nézd a fű magját, nézd a fa makkját,
gerle tojását, csíragolyót,
fekete, fekete, fekete
fekete kelme s fekete elme,
fekete arc és fekete gond,
fekete ér és fekete vér és
fekete velő és fekete csont.
Más szín a napfény vendég-máza,

a nap a színek piktora mind:
fekete *bellül* a földnek váza,
nem a fény festi a fekete szint
karcsu sugárecsetével
nem:
fekete az anyag rejtett lelke,
jaj,
fekete, fekete, fekete.

A halál automobilon

- Egy képhez -

Teréza szól:

»Fekete éjszaka, hajnal előtt
gépkocsi áll meg a házunk előtt.
Benn a szobában légy nesze se hallszik
- anyám is alszik, a hugom is alszik -
Fekete éjszaka, hajnal előtt.

De hallom a gépkocsist, hallom én Őt.
Ül visszadőlve az emberek Réme,
nagy símaszőrös a bundája préme,
szemvédő alól hiányzik a szem -
(hol lehet hidegebb, künn-e vagy benn?)

Fekete szemvédő, rémes az arca -
Dérlepett rónákon kereke karca
- földi hideg villám - szerte cikáz
s villanyos borzalom kit nem igaz?
Dérlepett rónákon kereke karca.

S mindig kijár neki iszonyú sarca,
télben is, dérben is, mindig kijár:
maga a Törvény ő, ő a Király.
Nem szól: csak foga van, nincs neki szája -
messze az éjbe ki villog kaszája.

Nem alszik, nem is hall, nincs füle sem,
szemvédő mögül hiányzik a szem.
Nem is kormányoz ő, utat se lát ő,
gondtalan gurul a síkokon át ő:
nem alszik, nem is hall, nincs füle sem.

Hol lehet hidegebb, künn-e vagy benn?
Rejts el, én vánkosom, pamlagom, arcra!
Déren künn titong a kereke rajza,
dereng a holdvilág, téjszin a köd:
ő maga sötét e puszta fölött.

Tudom, miért ide, s tudom, kiért jött:

háziurunk fia halódik, vért köp -
ő, az a mélaszemű fiatal,
jó fiú, szép fiú, mégis meghal.
Tudom, a rém kiért, s tudom *miért* jött.

Ó én már vénülök, mindent megértek:
meg kell ma halnia, mert sokat élt,
mert sokat szeretett, keveset félt.
Fullad a melle most - reszket a szája -
Künn már a gépkocsi. S villog kaszája.

Gépkocsi állt meg a házunk előtt.
Vad kocsi! hiába viszed el őt!
Lám fejemben milyen gondolat forgott:
meg kell ma halnia, mégis ő boldog:
vad kocsi, hiába viszed el őt!

Fojtsad a mellet és száríts velőt -
mi baj, ha kereked érettekért jár?
Nyugodtan halhat meg az, aki élt már -
virágnak váza, galynak kandaló:
teljesült ifjuság tűzre való: -

Galy s virág - borzadok! - hideg van - tél van.
Zörren az ablak is: odakinn szél van.
Reccsen a gépkocsi, kuccan az eb:
álmatlan éjnél nincs keservesebb.
Mi az ott? - óra üt - mennyit üt? - éj van.

Fehér madár az ott, barna taréjban:
lebben és rebben és párjára tör.
(- Vén leány! - - -) éles gyö... éles gyönyör!
Komikus vén leány, fonnyad az orcád:
Dérlepett rónákon kergeti karcát,

kereke karcát a fekete rém -
Jó fiú, szép fiú, mit állsz elé?
Porzója bogárülten, magja kirázva:
ó boldogan hal meg az, aki virágza:
átkozott csak ki nem élt sohsem: én,

álmodó, únt leány, komikus vén. -
Hogy ketyeg! - borzadok! - recsegés hallszik.
Anyám is alszik, húgom is alszik:
fekete éjszaka, hajnal előtt
gépkocsi vág tova házunk előtt.«

Az örök folyosó

A véghetetlen portikusznak
egyhangu oldalívei
rejtett forrásu fényben úsznak.

Mi haszna szétttekinteni?
A síma égnek semmi ráncia
s szemed a földet nem leli.

S tán e nagy ívek néma láncia
a végtelenbe fűzve nyúl:
holt oszlopoknak méla tánca

húzódva, *mozdulatlanúl*
légtengelyén az üres ürnek,
s a külső sötétig vonúl,

hol a Pokol lakói fülnek.
Mindegy! ásít az út elém!
Ó boldogok, kik nyugton ülnek.

De engem űztön űz a Rém,
kire nincs szem, mely visszanézzen,
s előre, bármi les felém,

futok gyáván, futok merészen,
habár előre jól tudom,
nem érhetem végét egészen

s bárhol bukom, felén bukom
s e súlyos álmok összezúznak
s maradok majd a féluton,

míg a végetlen portikusznak
egyhangu oldalívei
rejtett forrásu fényben úsznak.

(S megint előlről.)

A templom! Röpül!

Kimentél a holdvilágra
űzni gondot s bánatot,
lelkedre a hold világa
tejszínű ruhát adott.
Holdfehéren, holtfehéren
nézted a nagy templomot,
mely setéten nyúlt a téren,
nézted a vén templomot.

S gondolád: »Milyen kegyetlen!
milyen zárt és mily nyomott!
mily erős és mily ügyetlen,
bírna bár sok ostromot.
Nyujtózik, mint súlyos állat,
hosszu nyakkal égbe néz,
mint nagy állat, mikor fáradt

s nyújtott nyakkal égbe néz.

Rég nem szállt és ránőtt szárnya -
furcsa madár, meghiszem,
s mintha döglött lelket zárna
a lehúnyt rozetta-szem.
Látod bő kapúja mellett
kőrmös két nagy oszlopát?
Látod-é csúf szügye mellett
csontos-kőrmös oszlopát?

S addig nézted, míg előrébb
tornya görbült eleven
s rézsút nagy keresztes csőrét
légbe fúrta hirtelen,
ércetetője tollrafoszlott
s meglebbent a barna szárny,
földről felszökött az oszlop
s fölrebbent a barna szárny.

Iszonyún zúgott a légben,
kőfelhőnek óriás.
Lenn a földön, törmelékben,
nyoma négyszög, semmi más.
Te kit kőporral behintett,
bámultál rá mint bolond,
mint ki új rémet tekintett,
mint egy holdruhás bolond.

A lírikus epilógja

Csak én bírok versemnek hőse lenni,
első s utolsó mindenik dalomban:
a mindenséget vágyom versbe venni,
de még tovább magamnál nem jutottam.

S már azt hiszem: nincs rajtam kívül semmi,
de hogyha van is, Isten tudja hogy' van?
Vak dióként dióban zárva lenni
S törésre várni beh megundorodtam.

Büvös körömből nincsen mód kitörnem,
Csak nyílam szökhethajta át: a vágy -
de jól tudom, vágyam sejtése csalfa.

Én maradok: magam számára börtön,
mert én vagyok az alany és a tárgy,
jaj én vagyok az ómega s az alfa.

Ballada Irisz fátyoláról

Megjön a tavasz tarkasága:
fehér pöttyök és piros pontok,
virágos fák, tavaszi gondok,
tavaszi sírok ciprusága,
fehér virág hull barna sárba,
szelet mond az alkonyi pír is;
halálvágy száll a bús muzsákba,
mikor
zöld köntösét cifrázza Irisz.

S megjön a nyárnak tarkasága:
poros utak, száraz porondok,
a kertkarókon piros gombok,
ezüst zápor piros rózsákra,
piros pipacs hullós virága;
minden virág lehull, ha nyíl is;
hajlós rozs érik a kaszákra,
mikor
meleg szemét kinyitja Irisz.

S megjön az ősznek tarkasága:
aranyos lombok, piros lombok,
gyümölcsös berkek, hangos dombok,
sápadt levelek ordas ága,
avarok zörgő pusztasága;
a kósza szél kacag is, sír is:
az estnek rögzös ege sárga,
mikor
felhős fátyolát tépi Irisz.

Herceg! hátha megjön a tél is?
Lesz fehérsége, barnasága,
lesz jégvirágos tarkasága,
mikor
fehér gyászát felölti Irisz.

Vasárnap

Zord hét után fáradt szivemre
eljön a méla, szent vasárnap
csend a fülnek, ünnep a szemre,
ünnepe csendnek és sugárnak.
Az emberek templomba járnak.
Hajrá lelkem! zárva a boltok:
ki egyedül van, az ma boldog.
Az emberek kocsmákba járnak.
Kocsmák előtt csizmád az ünnep

köpött járdáját kopva rója:
remete vére van tebenned
vasárnapok bús álmodója.

Kocsmák előtt csizmád a város
köpött járdáját rója kopva
s a lélek, mint a csizma sáros;
mért nem térsz haza bús lakodba?
mért nem ülsz otthon búslakodva?
Ó nézz körül: zárva a boltok:
ki egyedül van, az ma boldog,
boldog, otthon, bár búslakodva.
Bár búslakodva, boldog, otthon.
Remetelakban nincsen óra:
ilyen lak néked boldog otthon
vasárnapok bús álmodója.

Remetelakban óra nincsen
s boldog a lak, hol nincsen óra
s nincs idegen kéz a kilincsen
s nincs idegen látogatója.
Odakünn fáj a toronyóra,
fájnak, bár zárva most, a boltok.
ki egyedül van, az ma boldog.
Eredj haza, hol nincsen óra,
hol fájó fejed megpihenhet
s ütemes csönd lesz ringatója:
remete vére van tebenned
vasárnapok bús álmodója.

Arany kísértetek

Be szép virágok a jégvirágok,
be gyönyörű fény a lámpafény:
dicsérd te a tavaszi bús világot -
a telet, a víg telet áldom én.
Tudod, tavasszal járnak a vágyak
látatlan, törös törpe manók
dongó darazsak (lelked füle bágyad)
fuláncosak, csak ölve halók.

Minden tavasz tele szellemekkel
arany kísértet a napsugár
Phoebus nyilaz égi fényidegekkel
s a légben látlan száz nyila száll:
minden rossz ettől jó a világra
bűn bújja, betegség, gyötrelem
ettől a hervadás a virágra
és az életre a szerelem.

Láttam a delfineket cicázni,

láttam az édes Adriát,
villámokat éjjel szerte cikázni,
havast, romokat, rónát, mumiát
s szép és szomorú: ma mind barátom
szép és szomorú: szívembe száll.
Csak egy félelmem a nagy világon,
egy ellenségem: a napsugár.

Esti kérdés

Midőn az est, e lágyan takaró
fekete, síma bársonytakaró,
melyet terít egy óriási dajka,
a féltett földet lassan eltakarja
s oly óvatossan, hogy minden fűszál
lágy leple alatt egyenessen áll
és nem kap a virágok szirma ráncot
s a hímes lepke kényes, dupla szárnyán
nem veszi a szivárványos zománcot
és úgy pihennek e lepelnek árnyán,
e könnyű, síma, bársonyos lepelnek,
hogy nem is érzik e lepelt tehernek:
olyankor bárhol járj a nagyvilágban,
vagy otthon ülhetsz barna, bús szobádban,
vagy kávéházban bámészan vigyázd,
hogy gyújtják sorban a napfényű gázt;
vagy fáradtan, domb oldalán, ebekkel
nézzed a lombon át a lusta holdat;
vagy országúton, melyet por lepett el,
álmos kocsisod bóbiskolva hajthat;
vagy a hajónak ingó padlatán
szédülj, vagy a vonatnak pamlagán;
vagy idegen várost bolygván keresztül
állj meg a sarkokon csodálni restül
a távol utcák hosszú fonalát,
az utcalángok kettős vonalát;
vagy épp a vízi városban, a Riván
hol lángot apróz matt opáltükör,
merengj a messze multba visszaríván,
melynek emléke édesen gyötör,
elmúlt korodba, mely miként a bűvös
lámpának képe van is már, de nincs is,
melynek emléke sohse lehet hűvös,
melynek emléke teher is, de kincs is:
ott emlékektől terhes fejedet
a márványföldnek elcsüggesztheted:
csupa szépség közt és gyönyörben járván
mégis csak arra fogsz gondolni gyáván:
ez a sok szépség mind mire való?
mégis arra fogsz gondolni árván:
minek a selymes víz, a tarka márvány?

minek az est, e szárnyas takaró?
miért a dombok és miért aombok
s a tenger, melybe nem vet magvető?
minek az árok, minek az apályok
s a felhők, e bús Danaida-lányok
s a nap, ez égő szizifuszi kő?
miért az emlékek, miért a multak?
miért a lámpák és miért a holdak?
miért a végét nem lelő idő?
vagy vedd példának a piciny fűszálat:
miért nő a fű, hogyha majd leszárad?
miért szárad le, hogyha újra nő?

Az őszi tücsökhöz

Ki átható, egyhangu dalaiddal
betöltöd a nyugalmas éjszakát,
milyen lehet tenéked a világ?

Csend van; a hangok alusznak az éjben.
A te zenéd van ébren egyedül,
mint láthatatlan, éles hegedű.

A te zenéd a csöndnek része immár
és mint a szférák, titkon muzsikál:
Az hallja csak, aki magába száll.

Csendnek és éjszakának hegedűje,
milyen lehet tenéked a világ?
Érzed-e a csöndet s az éjszakát?

Zenéd olyan, mint a lelkem zenéje
s talán a fájó unalom dala:
Egyforma volt tegnap s egyforma ma.

Bokrod alatt, ah, kétségbeesetten
érezd a csöndet és az éjszakát
s szegény vak lélek, sírsz az éjen át.

Ősz, Kripta, Ciprus, Szüret, Tánc, Kobold

A szürke ég ma roppant kriptabolt
s a remény zöldje: síron cipruság -
ki vagy, te titkos, suttogó kobold,
kinek a lába tört vállamra hág?
ki vagy te láthatatlan új kobold,
kinek a lába vállamon tipor?
a gondok lába gyakran ott tiport,
de te könnyű vagy, mint a könnyű bor.

»Bár életed - így suttogsz ó kobold -
rossz álom s benne láz az ifjúság
s a szürke ég egy roppant kriptabolt
s a remény zöldje: síron cipruság;
s mint álmos ólom ez a kriptabolt,
oly ólmos álom élted és a kor:
felejtve mindent - semmi! - idd a bort
a lelki bort, amely számodra forr.«

»Van szüret minden őszben! Idd a bort,
sajtold a szőlő véradó husát
és táncos lábbal könnyedén tipord,
mert minden lázban van még ifjúság.
Szüretre hívlak! fogd fel a csuport,
fogd fel a mustot, mely a kádba forr!«
Igy süpsz és táncolsz bennem ó kobold,
oly könnyü lábbal, mint a könnyü bor.

Alkonyi prológus

Itt van az alkony, jó takaró
a hegyek ormán lilul a hó
itt van az alkony, csittul a zaj:
elhallgat a fény és fölvilan a dal.

Villanj csodavillany, villanj csodanóta
ki fájsz a szívemben ki tudja mióta?
Mióta daloltam, amióta lettem:
mert fájni születtem, ki dalra születtem
s még messzire zenghetsz majd mostoha dal,
megéri, megéri, aki fiatal.

A nappal, a lárma űzött a magányba,
hol senkise hallott, a puszta homályba:
most itt van az alkony, most jer elő,
mint éji merénylő, titkos szerető:
mert kedves az alkony annak, aki lázad
és kedves az alkony annak, ki szeret:
elhagyni ilyenkor, kicsábul, a házat
s nem tűrni az égnél lentebb födelet.
Az ég is ilyenkor kitakarózik
és emberi szemnek kirakja a kincsét;
a lélek az égbe fölakarózik,
mozgatja a szárnyát és rázza bilincset:
Dal, éji merénylő, titkos szerető,
dal, mostoha lélek, most jer elő:
másnak csupa fátyol, neked csupa látás,
itt van az alkonyat, itt van az áldás.

Névjegyemre

A név, mely áll e kis papíron,
kimondva szó, mely száll tova.
Lehellet és üres jel annak,
ki nem hallotta még soha!

S e rövid név, értelme tárva,
tudjátok mégis, mit jelent?
Egész világot, önkörében,
mely zártan, szuverén kereng.

S nem kisebb, mint a ti világtok,
mely földből s csillagokból áll:
két vége van minden világnak
a születés meg a halál.

Nem kisebb, semmit, sőt az *ég s föld*
között valókkal még nagyobb;
s mindenképp más a tieteknél:
én nektek idegen vagyok.

S világom tág, de idegennek
belé a bemenet tilos:
jaj, mért egy örök idegennek
jelzé nevét e papiros?

Éhszomj

Mint anyja emlejétől elvált
gyermek az ős tej drága kincsét,
szomjazom én, világtól elzárt,
az eleven világot ismét.

Mert szép a világ, úgy találom
s a rút csupán a szépnek árnya;
mert szép a világ, mint egy álom,
mint egy istennek hajnalálma.

Mint a lázárok szeme lakzin
ha zúg az élet körülöttem,
tágul a szemem héja kapzsin
s érzem, hogy nem régen születtem.

Csontom ős csont, de vérem új nedv,
az tanít sírni és nevetni,
s kedv támad bennem, érzem, új kedv
verseket írni, lányt szeretni.

Betelni mindenféle borral,

letépni minden szép virágot
és szájjal, szemmel, füllel, orral
fölfalni az egész világot.

A költő szól

Ha néha behúnyom a szememet,
szárnycsattogás üti meg fületem,
mire szemem megint kinyitom,
milyen madár volt, már nem tudom.

Ha sötét szögletbe nézek én,
rebbenni valamit érzek én,
szele, hangja megcsap, hasztalan:
mire látnám, már csak hült helye van.

Szellemcsapat üldöz engemet,
titkon megcsípkedi étkemet,
megrántja kabátom szárnyait:
mire hátranézek, eltűnik.

Csak egyet tudnék elfogni már
boldogabb lennék, mint a király:
kalitba zárnám a kicsikét,
hallgatni örökre énekét.

Mindenek szerelme

Ó, nézd, az idő csodaszép,
gyere ki a mezőre,
a napsugár, a szabad ég
várnak az élvezőre.

Kelyhet a virág tágra nyit,
friss szirma nesztelen nő,
kacéran bontja bájait,
akár egy meztelen nő.

Fenn hattyukeblű fellegek
elnyúlnak lusta kéjjel,
omló márványként, élveteg,
mint asszonytestek éjjel.

Zöld könnyűszoknyás karcsu fák -
megannyi ballerina,
féllábon áll, libeg-lobog,
minthogyha táncra hína.

Bogárpárok egymás megett

kerengenek a fűben,
szerelemtől kerengenek
az illatos sűrűben.

Énnékem minden szerelem,
az ég, a föld, a felleg
és örök kéjjel szenvedem
ez örökös szerelmet.

Mert nincsen kéjes állapot,
mit csak a lélek érez,
nincs kéj, mely nem formál jogot
a szerelem nevéhez.

Énnekem minden szeretőm,
ami gyönyör szememben,
és testem romlik szenvedőn
e sok-sok szerelemben.

Az édes-forró napsugár
lázra csókolja arcom,
s ha hold süt át a függönyön,
a gyönyörtől nem alszom.

Ezer szeretőm van nekem
és én szeretem mindet
és mindenik tekintetem
mind szerelmi tekintet.

A föld szerelmét élvezem
s pusztulok élvezőben,
istenekkel szeretkezem
magamban a mezőben.

Esti dal

Ma szép a nap, gyönyörű szép:
ily napon volna halni szép.

Csillog a fák mögött a tó:
haljunk meg együtt, jer Kató.

Derűs az est, színes az ég:
minden szép, hogyha vége szép.

Minden jó, hogyha vége jó:
haljunk meg együtt, jer Kató.

A nap az tűz, a nap az ég:
az este hűs, az este szép.

Haljunk meg együtt, jer Kató:
csillog a fákon át a tó.

Éji dal

A téjszín léget elkeverte
fekete borával az éj:
lelkem ma, vágyak büszke lelke,
megúnt szavakkal ne beszélj,
húnyd be az ajkad, nyisd ki szárnyad,
szabad szemeddel szerte nézz:
ma messze szállnod
nem nehéz.

Mámorosan az éj borától
szárnycsattogás legyen dalod:
ki éjt iszik, a kéjre bátor,
tenéked ez volt italod.
Sokáig ittad, részegülhetsz,
azért vagy mostan oly szabad:
repülhetsz
magad.

Ima

A legészrombolóbb, vadabb kéjt add ma nékem,
s a legfájóbb, ölübb kínt add melléje még,
amely csak földeden halandó szívben ég; -
legyen legtöbb enyém, a dicsőség, a szégyen;

és adj, mi izgatót találhatsz földön, égen,
s mit angyalid kara ki tud gondolni még:
sohasem, sohasem mondom reá: elég!
örökké, újra más és több kell újra nékem.

Szegény vagy, Isten, bár tiéd a mennynek boltja
és százezer világ lesi szemöldököd:
addig játszol velük, míg egyszer eltöröd -

de az én szomjamat tengered el nem oltja -
szegény vagy, Isten! - mert mivel szívem betelnék
meg nem teremtheti erőd és örök elméd.

Szimbólumok

(Stanzák)

1. Ne mondj le semmiről.

Ne mondj le semmiről. Minden lemondás
egy kis halál. Ne mondj le semmiről.
Minden halál gyilkosság (lélekontás):
Meghalni bűn, ne mondj le semmiről,
Isten művét rongálja bármi rontás,
meghalni bűn, ne mondj le semmiről:
minden vágyad az Isten szava benned
mutatva, hogy merre rendelte menned.

2. Szimbolum a holdvilágról.

Fenn sötét vízben arany csónak úszik
lenn arany vízben úszik barna csónak,
A menny párkányán amaz lengve kúszik
az rengve csúszik tetején a tónak.
Amaz ében egébe felbucsúzik
(mint multba emlék) meg sem áll a szónak,
mégis a vizet mind aranyba fősti,
mely lenn sötét csónakunkat fürösztí.

3. Másik szimbolum.

(Új magyar költészet)

Én csöpp hazám! be messze vagy, be rejtett,
fény nélkül és magadban kushadó
a sors nagy árja féluton elejtett
s állsz mozdulatlan mint a lusta tó
lusta tó, melyet Isten is felejtett
nyúlsz Adriákig, bágyadt poshadó:
holt tükrödön, színjátzó síma márvány,
vigaszul villog sok beteg szívérvány.

4. Nunquam revertar.

Nunquam revertar - mondta Dante hajdan
nunquam revertar - mondanám bár én is
nunquam revertar - harci zivatarban
nunquam revertar - tömlöc éjjelén is
nunquam - legyen az Isten átka rajtam
revertar - bárha beledögleném is
üvölteném én is az ő helyébe'
nunquam revertar - századok fülébe!

5. Sárga lobogó.

Szálljon a lelkem sárga lobogóval
messze kerüljön minden gyáva bárka
szálljon a lelkem sárga lobogóval
s gyáva ha lát, legyen az arca sárga
szálljon a lelkem sárga lobogóval
feléd új kórok, új veszélyek árka,
szabad, magányos, bús, beteg hajóval

Paysages Intimes

1. Olvadás.

Tegnap ércujju fagy csipkedte a fülecskét,
ma langyos olvadás csordítja az ereszt,
tegnap harapni még éreztem a telecskét
s ősz szakállára ma piszkos könnyűt ereszt.

Tegnap a sík jegen, melyet ma sár fereszt,
víg kedv kergette még a lányt meg a menyecskét,
ma öntudatlanul új méla vágy epeszt,
mint tavasszal, mikor várjuk bohón a fecskét.

Csepp csepp csepp csepp csepp csepp, ez nem a fecskénóta
csepp csepp csepp csepp csepp csepp, az olvadás zenél itt
nagy vízi óramű egyhangu mélabúja.

Ezer tisztátalan tükörrel annyi tócsa
mocskolja a határt, hogy benne visszafénylik
az alkonyra hasadt felleg aranykapúja.

2. Tavasz előtt.

A fák az égre nyújtják mezítlén karjukat,
»Ruházatok fel minket!« kérik a mennyeket.
»Adjatok bő ruhának lobogó lombokat,
húzzatok ujjainkra zöld selyem kesztyűket.«

A domb görbítve hátát sütkérez a napon
és szól: »Tavaszi tarka ruhámat megkapom,
zöld bársony lesz a vállam, tollas a kalapom
virágos fák tollával tollas a kalapom.«

A fázós öreg föld is új ruhájára vár
s fázón röpül az űrben, mint egy vedlett madár,
szeretne napanyjához közelebb szállni már
s meleg ölébe bújni, mint egy vedlett madár.

3. Alkony.

Az erdő hallgatag,
nyugosznak a vadak,
lankadt állal hevernek
ágyán a hús avarnak,
mit a szelek levernek
majd újra felkavarnak.

De most eláll a szél.
De most a csend beszél.

De most jönnek a villik.
Ó most a lomb se hullik:
alkonyvirág kinyílik,
alkonyszalag kinyúlik.

Az alkony nyúlik ott
s von vékonyabb csikot:
azon egy égi ajtó.
Ki tudja, mit nem rejtő?
S ó völgy, te mély szakajtó!
S titkok teknője, erdő!

4. Őszi csengő.

A drótcseengő a parkban
megszólal lágyan, halkan,
mert rázza az őszi szél;
zöld fönn a kapubálvány,
de sárgul, hulldogálván
fáról a gyenge levél.
A drótcseengő a szélbe
oly szomorún zenél be
s a szívnek bánata kél.
Fenn zöld a kapu rácsa,
de zörg az év harácsa
a földön: őszi levél.
S a csengő csengve mindég
mert rázza durva vendég,
hivatlan északi szél,
bejő a zárt kapún át,
s hordozva hosszú gúnyát
söpörget, sárga levél.

5. Luna.

Szerte feketén
lapul a gyom
a fűz a kút fölött
búsul nagyon.
Gyászol a felhő
fehér ruhában:
a hold, a szemtelen,
hízik javában.

Gyom alól szól a
tücsökzene.
Este szép igazán
a jegenye,
nyújtózik égnek
de csak hiában -
a hold, a szemtelen,
nevet magában.

6. Mennyei színjáték.

Láttad?
Piros kis fellegek fedték imént a fél eget
mint egy eltépett mennyei nagy rózsza hulló szirmai.

De jött a hamvas szürkület, s mindegyik bús lett, szürke lett,
mint óriási lőtt madár tolla, ha hullva szerte száll.

És most lejött a csendes éj, s fehér lett újra mind, fehér.
Szerettem rajtuk ezt a színt.
De jött egy szél s elvitte mind.
Láttad?

7. Találka előtt.

Megtépte köntösét a felhő,
gyászolva a halott királyt.

Ó, eljön! én hiszem, hogy eljő,
hiszem - ma este legkivált!
(Az est sötét, az ég zilált.)

Megtépte köntösét a felhő,
gyászolva a halott királyt.

Pictor Ignotus

Nagy képtárakban hogyha járok
megakad olykor a szemem
aranyozott, régi képeken;
fakult a szín, tördelt a vászon,
fátyolt kapott a régi arc,
s csak annál izgatóbb a rajz,
minthogyha három-négy évszázon
által egy mély szem nézne rám.
Nézem: ennyi meg ennyi szám...
Ki álmodhatta ezt az arcot?
mert minden festés álmodás -
hiába: nincs ott írva más:
Pictor Ignotus.

Szép hercegnőket ismeretlen
hagyott Leonardo sokat,
titkos mosolyban arcokat,
tájakat titkos fényű ködben;
és bársonyok és bársonyég,
ember és tenger van elég
Carpaccio sok dús színű vásznán;
sok ifjú barna angyalok
lázlángu szeme andalog
Botticellinél vágyparáznán;
de nálad mindnél végtelen
mélyebbet sejt a méla szem,

Pictor Ignotus!

Mi volt kincsed? öröm-e, bú-e?
Sok büszke régi álmodók
Mózesről Michel-Agnolók
és Sybillákról álmodoztak;
Pinturicchióé dús világ
mesemadár és mesefák;
Mantegna Rómát visszahozta;
Crivelli elmerengni hív
s arannyal hímez primitív;
izgat a régi Cimabue
mint egy bizanti ős talány:
de izgatóbb vagy te talán,
Pictor Ignotus!

Mi volt kincsed? öröm-e, bú-e?
Örömből, búból drága kincs
jele e kép és társa nincs.
Izgat a régi Cimabue
mert neve maradt, műve nem:
neked műved van, névtelen.
Mi az a név? Csupán lehellet
s embernek mégis mindene:
alkot, hogy fennlegyen neve
ősei büszke neve mellett;
te alkottál s neved ma sincs
és vagy, szegény, mint aki nincs,
Pictor Ignotus.

Rokonok vagyunk, régi testvér:
miként te cellád rejtekén,
rajzolgatok magamban én
s csak folytatom, amit te kezdtél.
Mi vagy te már? Régi földi rög:
de akit rajzoltál, örök.
Ha én így, mielőtt elesnék,
emléket arról hagyhatok,
amit meglátnom adatott,
hogymások is lássák s szeressék,
nyugodtan húnyom el szemem,
s leszek örökre névtelen
Pictor Ignotus.

Kútban

Gondoljátok-e, mi van a kútban,
kút fenekén és kút közepén:
tudnám bár, mint egykor tudtam,
elmesélhetném.

Törpék, azt hiszem, élnek a mélyén,
csupa Hüvelyk Matyi, törpe nép:
apró szemük áthatol éjén,
vékony lábuk a vízre lép.

Vékony lábuk a vízre lép, mint
csámpás csápu, kaszás bogáré,
férfiuk rút és hölgyük szép, mint
megannyi picinyke vízi királyné.

Kemény nekik a víz, áthatolatlan
fekete fényű gyémántpadló,
rajta királyukat árnyfogatban,
könnyü fogatban húzza hat ló.

Magas nekik egük, a fekete ég.
Apró szakadékok, hulló kövi réteg.
Tudósaik azt rég kiméricselék,
hogy meddig a víz, a gyémántsima rétek.

Mert vízbe helyenként betorkol a föld és
ott van a vég, mélyrejtélyü határ
a kaputlan fal s alagutlan töltés
végnélküli vak akadály.

Végnélküli vak akadály, mint
minekünk az üres levegő
(bár szállni kívánnánk, mint a madár, mint
a fecske, a fönt lebegő).

Fal, fal, csupa fal, csupa fal, csupa fal...
(A világnak lehet-e vége?)
Igy él a sötétben vén és fiatal
a sötétség picike népe.

Jön néha a kútvödör - ó csupa rémség!
Reng a víz attól, loccsan az ár;
inti is az unokákat a vénség:
»Amerre a kútvödör, arra ne járj!«

Igy élnek a vízen, légpalotákban,
míg össze nem omlik a kút
és minden e törpe világban
még nagyobb sötétbe jut.

A földfalak akkor egymásra omolnak,
a nyilas helyére a csorda lép
s eltűnik, mintha nem is lett volna
az emberi szem nem látta nép.

Csipkerózsa

Nagy tornyos nyoszolyában
fekete nyoszolyában
fehér rózsák között,
úgy alszik Csipkerózsa
rózsák között a rózsza
álomba rejtözött.

Minden virág egy álom
álmok között az álom
rózsákba hullatag
fejét lehajtva mélyen
mint rózsza töve télen
rejtőzik fullatag.

Fullasztó mély az álma
fullasztó mély a párna,
fullasztó fekete,
rózsza nyílik a párnán
és fehér mint a márvány
ez ágynak betege.

Kárpitja mint az ében
fehér a feketében
csiklándva ragyog át;
s aranyos súllyal omlik
aranyzinórja, bojtig
skófium és brokát.

Fekete gyászu kárpit
fehérrel kivirágzik
s nagy rózsákat susog
s sullyal mint néma vétek
hull bársonya fölétek,
fullatag vánkoso.

Az ólmos álmu bársony
csiklándó ragyogáson
leszunnyad feketén:
fullasztó mély az álma
s lidércként nyúl a párna
az ágynak betegén.

Az éjek arra szállnak,
az évek arra járnak
a lusta századok:
fekete gyászu kárpit
fehérrel kivirágzik
s nagy rózsákat zokog.

Haláltánc

Ha a pusztán zug a tél
és kopogva hull a dér,
fázó farkas éhen ordít,
a hideg fogat csikordít,
köddel rémes a határ
s száll a téli vad madár:
mikor megfagy mind a vágy
s meleg vacok édes ágy
s künn a köd fehér tejébe
aranytojást ver a hold:
akkor ébred régi rémem,
mint a sírból kel a holt.

Lepedősen és fehéren. -
Jöjj csak, régi, régi holt,
úgyse félek tőled,
vesd le lepedődet! -
Úgyis lelkem puszta táj,
hol jó lélek egy se jár, -
nem, még a madár se jár.
Úgyis szívem temető,
lidércfénnel fényes,
ahol még a fű se nő
s hantja kénnel kénes.
Úgyis lelkem puszta táj,
hol jó lélek egy se jár,
élve trónol a halál,
jöjj csak, jöjj el, rossz madár,
vesd le lepedődet,
vesd le bőrd, husodat,
hadd szorítom csontodat,
meztelen csípődet!
Jár a tánc és zörg a csont:
így se félek tőled:
jöjj, öleld meg, régi csont,
régi szeretődöt.
Fagy ölelget, csont a lánc:
borzalomban, kéjjel -
jár a csont és zörg a tánc -
hadd fürödjünk éjjel.

Honnan tudom, hogy te jössz?
megtelefonáltad.
Lelkemen át utadat
régen megcsináltad.
Felriasztott éjeken
telefonod hangja:
balfülemben élesen
csendült rémharangja: *Halló! Halál!*
jöjj csak, jöjj el, régi csont,

úgyse félek tőled,
jöjj, öleld meg, régi csont,
régi szeretődöt:
Vesd le lepedődöt. -

Örök dolgok közé legyen híred beszótt

Új diszharmóniát vakítson rád a lelkem,
hogy Egyiptom rovott kockáin lássalak
szárnyas griffek között, Nilus-öntözte telken
állj félig meztelen, nagy tiarás alak.

Hieroglif rovás és szfinksz maga az asszony,
fehér kövek között olajos barna bőr,
de villog a foga, hogy húrokat szakasszon
ivor plektrum gyanánt költők szíveiből.

Ajkadra s kebleid halmainak csucsára
drága rubint a vér rejtek futása fest
s előmlik testeden az ékszerek sugára:
ó meddig ékszer és ó meddig női test?

Hideg kövek között, hideg kövekkel ékes
ott állasz melegen, dobogva szerteszét.
A nap rabnője vagy: hogy égés nélkül égess,
a nap letette rád forró arany kezét.

Ezt Nyugat küszöbén álmodta egy poéta,
hatezer év után, az üstökös előtt,
hogy amíg ég a nap s visszajár a kométa,
örök dolgok közé legyen híred beszótt.

O Lyric Love

Terólad száll a dal, zivatarverte líra,
lantverte zivatar, lírai szerelem!
feletted ég az ég, alattad messze nyílván
a pokol, ingatag jársz ingatag helyen.

Örök parázsmező égeti földi lábad
s az égő fájdalom táncolni megtanít:
ütemes sántaság, mint aki tűzbe hágott
s kit kigyó csíp bokán, kapkodja talpait.

Kiáltanál, tudom, de zene lesz a jajból
mert egy ajk hangszerül hangolta ajkadat
egy szép zenés ajak, mely dalt fakaszt a dalból,
mint hangvillát ha ütsz, másik is hangot ad.

Ó hóbillentyűs ajk zenés, meleg csodája
hogy gyengéd hangjaid betöltik a leget
s mint rezgést rabul ejt a zongorák pedálja
ha elhallgatsz, a szív zenéje emleget.

Ó kedvesem, ki vagy? Előtted messze nyílván
az ég, sugárosan jársz sugaras helyen;
utánad dús pokol, zivatarverte líra,
lantverte zivatar, lírai szerelem.

Óda a szépségről

Zenét Madonna! mily titkos zenét
hallhatsz a lomha földi légen át,
hogy minden rebbenésed ütemét
annak kövesse s néma dallamát?
Mert kisujjodnak kisebb izromát
sem mozgatod, ha nem csodás ütemre
s lépésed úgy, mint táncod és imád
ünnepi lengés, muzsika a szemre,
mely nagy harmóniát hangol húros szívemre.

Szférák zenéje ez! Világzene,
mely szép testedben hangszerre talált
vagy e természet minden kelleme,
mely ezelőtt az űrben szerteszállt,
csillagok közt e drága testre várt,
hogy egybegyűjtse, mint a drága lencse
magába gyűjti mind a napsugárt
s a bámuló világ elébe öntse:
tevéled élni és csak látni is szerencse.

S vajjon e drága test ha sírba omlik
s e drága lencse egyszer eltörik
(ó gyászolj Múza! minden porbaromlik
minden eljut a végső gödörig
s az ért gyümölcsöt csúf telek verik);
de ami szép volt, a szépség sugára,
a *fénysugár* kiszáll a légüregig
s bár emberszem nem láthatá sokára:
a sugár megmarad, tán istenek javára.

Tán más csillagban boldogabb halandók
felfogják majd utazó zenefényét
évezrek multán újra olvasandók
bűbajos tested örök költeményét.
Ó hadd reméljem más egek reményét,
hová csak *akkor* ér a fényugár,
mely most hagyván el tested szent edényét
már csillagokról csillagokra jár,
mint drága pára, mely szent edényből kiszáll.

A földön képed, szobrod összeomlik,
eltörnek s majd a föld is eltörik:
ó gyászolj Múzsá! minden porbaromlik,
minden eljut a végső gödörig;
de a sugár kiszáll a légűrre.
Test s lélek meghal: néki nincs halála.
Nagy távolok új kincsükül nyerik
és csillagokról csillagokra járva
a végtelenbe száll - tán istenek javára.

Egy szegény magára maradott

I.

Szívem magába szívott
ezer illatot,
ezerjó illat engem
hogyan elkábitott!
Szívem most illatzacskó,
lelkem illatház:
ez a sok illat engem
hogyan megbabonáz.

Virágok illatával
tele bús fejem
virágok illatáról
rád emlékezem,
gyönyöröm aki voltál,
most vagy bánatom,
hogyan tested vánkosára
le nem nyughatom.

II.

Hervad a kertem violákkal -
Szegény violák!
Akár a ma, akár a holnap,
akár a világ.
Napos napot napok napolnak -
hol a türelem?
Életpapok csapot papolnak, -
Ó zord szerelem.

Sok hosszú, hosszú éjszakákon,
megint egyedül
szegény, szegény zúgó fülemben
a Csönd hegedül:
komisz, keserves egy cigány ez
s ezer dala van:
kegyetlen, ősz, örök vonóját
nyüvi nyomtalan.

Vonaton

Utaztam lomha vonaton
egyhangu mély rónákon át
s emlékim unt rónáiban
kerestem kedvesem nyomát,
Bús volt a róna, sivatag
s a volt oáz oly messze már
s a fáradt lélek rest teve,
ki a homokban meg-megáll.

Mert messze menni csökönyös,
mert messze már a volt oáz.
Ó veszve vagy hát régi kincs?
lehetsz feledve régi láz?
»Nem nem! kincseskamrámba még
meg kell lelnem áldott nyomát« -
tűnődtem lomha vonaton
utazva holt rónákon át.

Bús útitársnő volt velem,
álomszemű, kissé pufók,
csobogva arany homlokán
bomlottak lanyha hajcsomók.
Áldom e fürtöt, homlokot
s az idegent, a halaványt,
ki elvivé emlékimet
oázra, lomha karavánt.

Áldott az idegen leány
- aranyos homlok, lanyha fürt -
a jó vezér, a néma jel,
kitől ma kincsem megkerült.
Fogózz e fürtbe lelkem és
e tömkelegből multba húz
mint hajdan Ariadne font
selymét követte Thézeusz.

Beloved, o beloved

Szerelmem, ó szerelmem! nincs oly álom
több mint te vagy és nincs olyan valóság:
márványdarázként zsongasz méla nyáron
szivemben s karcsún nyílsz, mint sárga rózsák.

Dús nagy kelyhekkal nyílasz karcsu száron,
kelyhekkal és keblekkel, mint a rózsák,
ó életem (szerelmem!), ó halálom,

valósult álom, álmodott valóság.

Mint drága macska holdhajlásu nyakkal
selyem karmokkal és ivor fogakkal
tép és cirógat, és cirógat és tép,

zenére téped szívem vérverését,
szerelmem, új szerelmem, ős varázsom,
dús mézkirálynőm, mérgezett darázsom.

Festett cél, puszta semmi

Nem tudok kavarogni s nagyra menni,
mint a vidám dúshomlokú fiúk:
érezem, hogy festett céljuk puszta semmi
s a nagy dicsőség álmai hiúk.

Érzem, hogy legjobb resten elpihenni
s nincsen tovább már törekedni út:
rosszkor születünk s nincs mód újrалenni,
nekünk csupán az élet csontja jut.

És mégis egyre futok, egyre vágyom
s valamit keresek még e világon,
mit nem fogok meglegelni sohasem.

A régi vágyat, régi ifjúságot,
a régesrégen elhervadt virágot
s leszüretelt gyümölcsöt keresem.

Szonettek

Ezek hideg szonettek. Mind ügyesség
és szenvtelen, csak virtuóztatás.
Bár munkában manapság nincs nemesség,
ez csupa munka, csupa faragás.

Ha költő, ki lázát árulja: tessék!:
itt állok cédán, levetkőzve! láss:
ez nem költészet; de aranyművesség!
s bár nem őszinte, nem komédiás.

Minden szonett egy miniatűr oltár,
ki vérigéket, pongyolán, szeret,
az versemet ezentúl ne olvassa.

Ki hajdan annyi szívek kulcsa voltál,
Szonett, aranykulcs, zárd el szívemet,
erősen, hogy csak rokonom nyithassa.

Arany Jánoshoz

(Egy megzavart verselő a XX. században)

Hunyt mesterünk! tehozzád száll az ének:
ládd léha gáncsok lantom elborítják
s mint gyermek hogyha idegenbe szidják
édes apjához panaszkodni tér meg:

úgy hozzád én. E nemzedék szemének
gyenge e láng, bár új olajak szitják:
cintányérral mulatnak már a szittyák
s rejtett kincset sejteni rá nem ének.

S kiáltanak: Nincs benne tűz, sem érzés!
nem takart seb kell, inkább festett vérzés!
és jönnek az új lantosok sereggel,

sebes szavakkal és hangos sebekkel:
egy sem tudja mit mond, de szóra bátor,
magát mutatni hősi gladiátor.

Héphaisztosz

Anyám az égből ledobott, az ebszem,
mert csúf valék és szégyenére sánta;
teljes egész nap, teljes éjjel estem
mint hullócsillag, a nagy Óceánba.

Ott meddő habtól ázott csonka testem
Eurynomé, az óceáni lányka
s Thetisz, az ezürtlábú asszonyisten
bevitték a zöld, márványos karámba,

ahol Próteusz őrzi néma nyáját
s hol a zöld éjben lángom lett a lámpa,
ott készítettem kezem sok csodáját,

gyöngyvirág-függőt s csattot, görbe láncra,
míg nagy halak suhantak el köröttem,
s zúgott az örök óceán fölöttem.

Homérosz

(XX. század)

Ó könyv, amelybe ezrek álma révedt!
Dús serleg, melyet Héphaisztosz gyártott

s amelybe ajkat hajdan annyi mártott,
hogy száz király százíze beleévedt.

Téged miként a jó bort lassu évek
minden század külön zamattal áldott.
Kit új korokba küldtek régi révek,
aranyhajó! rozsdá neked nem ártott.

Im új korlát nyílt ős pályánk előtt
s Prométheusz fiának szárnya nőtt,
leget hadarva gúnyol agg vitorlát:

de téged, Kor hajósa, a gonosz
horgaselméjű ősz király Kronosz
legebb tengerben visz, hol semmi korlát.

Protesilaos

Tudtad jól, hogy aki lába legelőbb érinti meg
Trója földjét, Trója földjén, trójai harcban veszni fog:
mégis amint trójai partra ért el görbe csónaktok,
legelsőnek ugrottál ki trójai partra, hős görög.

Bután bámult vad hajós és döbbent az elszánt sereg
kőszoborrá válva, míg te trójai parton, mint egy isten
néztél vakmerőn a vészes trójai földre. - Mint egy isten
vágynék én is vészes partra első lépve halni meg.

Nincsen engem aki aztán várna három szép órára
akiért az alvilágból újra halni visszajárnék
(kit e földön megszerettek, mindörökre visszajár;)

Nem lesz nékem Láodamejám, nem vár engem senki már
mégis ha elért az újdonságokon elsőként halála,
újra küzdeni, bár mint árnyék, trójai földre visszaszállnék.

Két nővér

Két nővér megy, ó Lélek, örökön, az egyik előtted, a másik utánad:
az egyik a fekete Bánat, a másik a vérszínű Vágy.
S szól néha könnyezve a Vágy: »Én vagyok a Bánat.«
S szól néha nevetve a Bánat: »Én vagyok a Vágy.«

Két komoly árvaleány, természetem arcra hasonlók,
tekintetük üldöz, nyugtot sohse hágy:
a holt Szerelem leányai ők, galambszínű hollók,
és kínál borral a Bánat, és kínál vérrel a Vágy.

A zord Szerelem leányai, hajdan lakodalmadnak koszorús nyoszolói

vezettek a méccsel a szoba felé, hol vetve menyasszonyi ágý
Anyagyilkos lányok majdan, a holt Szerelem gyilkosai és ugyanők bosszulói
Százvágyu Bánát, százbánatu Vágy.

Egymást szeretik, soha el nem válnak, összefogódnak,
a Vágy foga éles, a Bánát ajaka lágy.
Egymást szeretik testvériesen és véreden osztakozódnak
és csókol a Bánát és harap a Vágy.

Fekete hunyorból van koszorújuk, nagy árnyakat ingat a mécsük utánad
s jön egyre mögötted a fekete Bánát, előtted a vérszinű Vágy.
S szól néha könnyezve a Vágy: »Én vagyok a Bánát.«
S szól néha nevetve a Bánát: »Én vagyok a Vágy. «

Klasszikus álmok...

Klasszikus álmok az én lelkem bús álmai: fáradt
gondolatom szeret öltetni hosszuredőzetű tógát.
Régi redőjű ruhában jöttök most is előmbe
halvány gondolatok, mint régi szűzek, kosarakkal
menve az istennő szentélye felé. Koszorútok
nedvtelen árva babér; s a peplosz drága szegélye
visszájára mutatja színét, mint lázbeteg álma:
nem csoda, régi babér és több évezredes öltöny.
Mit hoztok ma szegények, a sárga fonott kosarakban?
Bort, tejet és mézet, hogy lenne áldozat abból,
áldozat az istennőnek, kit örökre imádtok,
halvány gondolatok, beteg, őrült, régi rajongók!
Ámde az istennő veletek nem gondol. Örökké
benn ül ezüst trónján és temploma drága hűségben
nézi az áthaladó nagy időket, nézi az ember
koldus-áldozatát s oltára busillatu füstjét.
Búbos, vaksi sisakja alól kiragyognak opállal
illesztett szemei - de a kéz és arc elefántcsont,
régi merev faragás, és öltönye vertarany öltöny.
Néma nyugodtsággal néz így és isteni arcán
régi mosoly, melyet kiidézték régi művészek
régi nemes kőből, vagy az ájtatos egykori festők
láttak a vászonra - titkos, bús, régi mosolygás.
Igy ül ezüst trónján és temploma drága hűségben
nézi az áthaladó nagy időket, nézi az ember
koldus-áldozatát s oltára busillatu füstjét
s meg sem rezzen a Győzelem ércmezű szobra kezében.

A sorshoz

A sorshoz szóltam s zúgolódtam hangosan:
- Vak isten!
vakon szövöd az élet tarka szőnyegét

és nem nézed, hol van visszája, hol szine?
Villogó éles tűdre tűzve szívemet
fonákul szőtted szőnyegedbe.

Ki égi nedvek rosszszívű csaplára vagy
ki szomjazónak sós vizet mérsz, égő szívnek olajat,
a kéjek és kinok szeszét szeszélyesen töltöd nekünk,
hogymelyikből iszunk, már azt se tudjuk.

De megrészszegetszünk italodtól és te nézed pajkosan,
hogymőrült bakháns-módra mint ugrándogetszünk fejetlenül
vagy mint a mérgezett patkányok össze-vissza futkosunk
s te nézed.

Vak isten!
vakon szővöd az évek tarka szőnyegét
és nem nézed, hol van visszája, hol szine,
de nézed,
hogymőrült bakháns-módra mint ugrándogetszünk fejetlenül
vagy mint a mérgezett patkányok össze-vissza futkosunk.

Te Caesar!
a nap talán csak egy mesés karbunkulus, amelyen át
küzdelseinknek véres színjátékait
te nézed,
és mi halálra született, vergődő gladiátorok,
mint hízlalt állatok, kiket csak ölni, halni, hullni csak
bocsátanak ki ketrecünkéből a teres homok fölé,
üdvözlünk, Caesar, a homokról.

Vak isten!
vakon szővöd az évek tarka szőnyegét
és nem nézed, hol van visszája, hol szine;
villogó, éles tűdre tűzve szívemet
fonákul szőtted szőnyegedbe.

Thamyris

Már béna vagyok, már néma vagyok,
naponta felejttem a dalt:
látod Thamyris, látod Thamyris,
mi hozta fejedre a bajt.

Hol Dórion állt, ősspylosi vár,
odajöttél Oichaliából
múzsák mezején, mézes mezején
lábad a dús fübe lábolt.

Előtted az ég vulkántüze égett
hajnal kapuján benyitottál,
hát ím a kilenc, az égi kilenc
ruhája rózsaszín - ott állt.

Ekkor fuvolád, átkos fuvolád
lobbant, mint síkon a tűzek
és mind szabadabban, egyre vadabban
hogyan futni riadtak a szűzek.

Hol Dórion állt, hajnal tovaszállt.
Igézve, magadra, bénán,
látod Thamyris, látod Thamaris,
ezért maradsz vala némán.

Bakhánslárma

Lelkemben bakhánslárma tombol
és mint bakháns-asszonyok
lihegnek szenvedélyeim
hova?
tova!
elől a tigrisbőrös Isten
öntözi vérpiros borát,
megereszteti a zabolát,
hova?
tova!
lobogó hajjal száll utána
röpködve mint a cinege
az éji nők vad serege,
hova?
tova!
kereplő kerepel a dombon,
szélben hajlong a borfűzér,
pihenni nem hagy a vezér,
hova?
tova!
megszólal a hétsövű nád
gyötrelmes, kéjes szerenád:
jaj! sujt a thyrsus, hajt az ostor,
hova?
tova!
Az út végén vár egy kolostor.

A Danaidák

Lenn a csöndes alvilágban, szellőtlen, bús alvilágban, asphodelosok
között, hol asphodelos meg se moccan, gyászfa nem bókol galyával,
mákvirág szirmát nem ejti, mert a szél ott mélyen alszik, alszik
asphodelos ágyban, mélyen alszik, nem beszél,

hol a tók acéltükörként mozdulatlan elterülnek, pillák könnyen
szenderülnek, mert a pillák legyezője, habszövetnek fodrozója

sohase jár ott, a szél;

óriási amphorákba, alabastrom amphorákba ötven asszony, bűnös asszony
karcsu vázát megmerítve, majd merítve, majd ürítve kárhozott bús
ötven asszony mindörökre töltöget,

ötven kárhozott bús asszony óriási alabastrom amphorákba mindhiába
töltögeti drága nedvét, drága Léthéből merített sohasem elég
vizet.

Óriási karcsu gyászfák ágait sose rázzák: - minden águk egy-egy
lélek, öngyilkos bús régi lélek, mely most néma fán tenyész

érzőn, mégis öntudatlan nyújtja lombát mozdulatlan, mozdulatlan és
sötéten, át a réten,

át a réten, hol a Léthe (mert e rét a Léthe réte) száz belémosott
bünöktől szennyes vízzel, elfelejtett ős bünöktől szennyes vízzel
körbe folyva nem enyész,

nem enyész, nem ér tengerbe, hanem hétszer körbe-körbe, vissza
önmagába: ottan ötven asszony kárhozottan ötven órjas amphorába
mindhiába, mindhiába tölti könnyét és vizét,

majd merítve, majd ürítve, mindhiába, mert az ötven bűvös edény
tölthetetlen, mint a tenger önmagától megapad és elhúzódik és az
ötven bűnös asszony Léthe vizét alabastrom amphorákba mindörökre
csak hiába tölti szét.

Ötven asszony, alabastrom testtel, ébenszínű hajjal érzőn, mégis
öntudatlan öntögetve szakadatlan félig értett dalra kel,

ötven kárhozott bús asszony felvilágból lehozott és lelkeikbe
visszajáró félig értett félelmeket fojtott hangon énekel:

»Meggyilkoltuk férjeinket, ötven daliás nagy férfit és szerettünk,
csak szerettünk, Isten tudja, kit szerettünk, vágykancsóból
merítettünk, merítettünk, űrítettünk, fenn a zöldvilágu földön,
az aranyos nap alatt -

»Régi szavak járnak vissza elsötétült lelkeinkbe, mint sötétben nagy
szobákba utcáról behullott fények; mit jelentenek? hiába próbálunk
rá emlékezni; mit jelent az, hogy: *szeretni*? mit: *kívánni*? és
ölelni? a homályban mindhiába kérdezzük az árnyakat.

»Csak daloljunk: *Meggyilkoltuk* - s emlékezzünk: *férjeinket*
csak daloljunk, bár nem értjük, és merítsünk és ürítsünk; úgy sem
tudjuk abbahagyni; és daloljunk, bár nem értjük, mert különben
némaság van, és a némaság oly félős! néma, rengeteg sötétség: a
sötétség nem beszél - «

Igy dalolt az ötven asszony, ötven kárhozott bús asszony, egymáshoz
mind oly hasonló ébenfürtű, alabastrom testű ötven testvérasszony
így dalolt a Léthe-réten, lélekfák közt, mákvirág közt, óriási
amphorák közt, Léthe mellett, hol a szél

lenn a csöndes alvilágban, szellőtlen bús alvilágban alszik
asphodelos-ágban, mélyen alszik, nem beszél.

Új Leoninusok

Kékek az alkonyi dombok, elülnek a szürke galambok,
hallgat az esteli táj, ballag a kései nyáj.
Villám; távoli dörgés; a faluban kocsizörgés,
gyúl a vihar serege: még lila s már fekete.
Éjre csukódnak az aklok, jönnek az éjjeli baglyok,
csöndben a törpe tanyák, félnek az édesanyák.
Sápad a kék hegytábor, fátyola távoli zápor;
szél jön; csattan az ég; porban a pusztá vidék.
Szép est a szerelemre: jövel kegyesem kebelemre;
sír és fél a világ; jer velem árva virág.
Mikor ölembe kaplak, zörren az üveges ablak!
Hajtsd a szivemre fejed; künn az eső megered.
Sűrűn csillan a villám; bús szemed isteni csillám.
Míg künn csattan az ég, csókom az ajkadon ég.
Ó, bár gyujtana minket, egy hamuvá teteminket
a villám, a vihar; boldog az, így aki hal.

A Campagna éneke

Izzadva ballag Hélios az égen
s a szomorú Campagna napban ég:
tikkadt tücsökdal zeng a bús vidéken
s tikkadt lelkemben zeng a bús vidék.

Dalolva hordja sárga koszorúját
kalászból, mint bús asszony, tétován,
kin sárga napfény jegyzi mélabúját
s bús olajág, hogy arca halovány.

És énekel: »Hajdan valék nagyasszony,
világ úrnője, gazdag és pazar,
ki arra született, hogy kegyet osszon,
ha kéri koldus, esküvő vazall.

»Régi matróna, régen tisztelendő,
királyok anyja, magam is király,
kinek feje az egekig kelendő,
lába nagyföldeken tapodva jár.

»Ma szertehullott régi gyöngysoromból
nincs már csak ívelt barna romsorok,
kiráncigáltak régi, nagy koromból
s ruhám megtépték gyáva kis korok.

»De még sok bölcs lesz trónomig jövődó
hódolni nékem holtig hű vazall
s régi matróna, régen tisztelendő,
fogadom őt én, gazdag és pazar.

»A multban-örököt tisztelni küldi:
az únt jelen és vonzza őt a rom
s méla testemről nem csalódva gyűjti
az emlékek virágát dombomon.«

LAODAMEIA

ΤΑ ΤΟΥ ΔΠΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ

Laodameia

Jós

Fiúk és leányok kara

Hírnök

Iphiklos

Protesilaos

Színhely: Phylaké, Thessalia.

Laodameia:

A Hóra visszahozza már a zöld tavaszt
lombtól sötét a hósín oszlopok köze. -
Ma újra véres és halottas álmokat
küldött egy isten. - Im lefolyt a teljes év,
mióta hősi férjem, Prótesilaos
görbe hajóján légszerű tengerre szállt,
hogyan megbüntesse a hitetlen trójait
S Tróját lerontsa. S ím még róla semmi hír.
Bölcs jós, tudás kapúja, készítsd jóslatod.

Jós:

Királynő, néha jobb nem tudni a jövőt.

Laodameia:

Világosságnál jobb-e hát a vak homály?

Jós:

Az isteneknél változatlan áll a sors.

Laodameia:

Tudva kitérhet útból a gondos ész.

Jós:

Asszonykézzel vasat kívánsz hajlítani.

Laodameia:

Királynőnek szegülsz-e ellen, szolgavér?

Jós:

Tudod-e még a jóslatot, mely Delhibül
jött Atridákhoz, mielőtt hajóikat
indíták földig rontani szent Iliont?
»Kinek a lába legelőbb érinti meg
Trójának földjét, Trója földjén veszni fog.«
Vas végzet vonssza lábaink lépéseit.

Laodameia:

Ó, jaj nekem!

Kar:

Mi bánt úrnőm?

Laodameia:

Ó, jaj nekem!

Már látom a végzetnek szörnyű szőttetését.

Kar:

Baljós multakba néznek véres szemeid.

Laodameia:

Férjem hallván Apollo gyémánt végzetét,
szólt: »Boldog és háromszor boldog a görög,
ki trójai homokba az első görög
nyomot nyomhatja.« - Döbbenéssel felelénk:
»De isten mondja, Trója földjén veszni fog.«
Nem hajtva, újra mondta: »Boldog a görög
kinek hajója gyors és lába gyors, a part
felé, hajója szállni, lába ugrani,
a part felé, madárhajó és zergeláb.«

Jós:

A hős vakmódra végzet ellen merni bíz
és azt gondolja, bátorsága már erő.

Laodameia:

Lefolyt a teljes év s még róla semmi hír
Bölcs jós, tudás kapúja, készítsd jóslatod.

Jós:

Királynő, férjed örült lelke szállt beléd:
Asszonykézzel vasat kívánsz hajlítani.

Laodameia:

Királynődnek szegülsz-e ellen, szolgafaj?
Oltár lángjára szótlan öntsd a barna vért.

Jós:

A vér sercegeve összefut s a füst lecsap:
baljós illat száll meghomályzott gőzivel.

1. strófa

Fiúk:

Minden szomorú idő közt
a tavasz a legszomorúbb,
amikor zöldül az erdő,
amikor borul az ég.

Lányok:

Friss zápor zúg a mezők közt
az út sárral teli, rút,

de barna bársony a felhő,
de zöld bársony a vidék.

1. antistrófa

Fiúk:

Jó Hélios az égi nyilakkal
gyilkos sugárnyíl hull
és újra napos a nappal
és zengve ébred a méh.

Lányok:

Völgy felé forr a folyóka,
a fenyő a kékbe nyúl,
nap felé vágy a futóka
s a királynő - férje felé!

2. strófa

Fiúk:

Jertek ma, fiúk, valamennyien,
kik lakjátok erdős Phylakét
s nagy Démétér földjét, Pyrasost
s juhok anyját, a virágos Itónt,
tengeri Antrónt s füves Pteleost
a sokcsucu Thessaliában.

Lányok:

Jertek ma leányok, barna szüzek,
nász-nem-látott sok szép hajadon,
kérjük dallal nyilas Artemist,
hogy adja királynőnknek vigaszát,
ki zokogva eped hős férje után
s haját keze tépi hiában.

2. antistrófa

Fiúk:

Két hős dalia szállt Trója felé
az őz Phylakos palotáiból,
gyorslábú Podarges és a vitéz
Prótesiláosz, mint két csodaság,
mely fészkeből zsákmányra kikel,
tán hogy soha vissza ne keljen.

Lányok:

A bízakodó hős útra merész
s árván marad sok őz palota
és tépi haját sok bús feleség,
a fekete föld s a keserű víz
minden fehér csontot befogad
s ki merhet az istenek ellen?

Epodos

Teljes kar:

Milyen bort adtak, a föld fiának
a kegyetlen istenek,
hogy attól örökre részeg
s szenved míg a sírba száll?
hogy él ahol élni bánat
és küzködik és szeret,
ahol bűn lenni merésznek,
ahol szeretni halál?
hogy tudva is űzi lázát
végzete torka felé
és kergeti azt ami messze
s elereszti ami közel;
elhagyja nyugalmas házát
és mind ki őt szereté
s csak akkor látja, ha veszve,
hogy boldogsága vesz el?
Bolond akarás a férfi bora,
a nő bora bús szerelme,
sajtolva kínnal a fürtből,
amelynek vágy a neve,
a sors buta lába gázol a
lélek kádjában ütemre
és ömlik a vérző fürtből
a bor vérszínű leve.
És mint akit ért kígyómarás,
számára fű nem terem:
a férfi bora bolond akarás,
a nő bora bús szerelem.

Hírnök:

Viharban jöttem Trója vészes tájiról,
Lemnosból vad hab elragadt Áthos felé
s a tengerek korbácsa, zord tavaszi szél.
Sok hajnal vére folyt a vízre, mialatt
a szürke tengert habra verte evezőnk. -
Borús hírrel küld hős Podarges engemet,
hogy jobb talán ádáz Eurussal küzdeni,
mint ily hírtől görnyedve szállni part fölé. -
Vén ember, mondd, neves királynőd merre van?

Iphiklos:

Ó, idegen, királyok atyjával beszélsz.

Hírnök:

Gyorslábu hős Podarges, s Prótesilaos
hősnek hős atyja, hős Iphiklos vagy talán?

Iphiklos:

Az volnék, hogyha anyja egykor nem hazudt.

Hírnök:

Ó hallgass engem békén, sokjuhú király,
a végzet ellen harcra úgysem szállhatunk. -
Atyám Othrys hegy alján őrzi nyájait,
honnan lelátni messze kék tenger fölé:
onnan indult el Ilionba két fiad
és sok thesszáli s köztük én is, gyors hajón,
sok érclábvértű, barna üstökű görög,
de legkülönb vezérük, Prótesilaos
Ares-kedvelte hős. És jött a déli szél
Euboia földjét jobbra, Sepias fokot
baloldalon vígan kerülte víg hajónk
s tavaszt lehetőől vásznunk boldogan dagadt.
Görög hajók közt nem volt több ily gyors hajó
görög utak közt nem volt több ily boldog út.
Csak a vezér ült bárkaorron kedvtelen:
az ő vágyának lassu volt a könnyű szél
s úgy tetszett, mozdulatlan áll a gyors lapát.
Lemnoshoz érve megkötöttük a hajót
és ágyat készítvén a sárga homokon
Myrina partján, ott aludtunk a puhán
s nyugodt álmunktól dobogott a messze part
halkan, mint a szellőtől a tenger szive.
Csak a vezér nem nyughatott lágy szőnyegén
s az örök égtől s csillagoktól kérdezé:
»Ó, tenger és te menny mélységes tengere,
arany homok, s ti menny homokja, csillagok,
elsőnek ér-e Ilionba gyors hajóm?«
S midőn a Göncöl rúddal fordult lefelé
s szürkülni kezdett messze Ilion felé,
kiáltott: »Hej hajósok! hej hajócsapat!
hajóra! talpra!« s vertük már a sós vizet,
mire a Hajnal széttárta rózsaujjait.
Hajónak orrán mint egy isten, állt a hős,
kelő napfénytől vértje mellén vakított:
olyan volt, mint a sas, midőn a napba néz.

Iphiklos:

Ó, hős fiú! Ó, hős apád igaz fia!
Emlékszem, gyermek voltál és aligha tíz
tavaszt ha láttál, amikor megjöttem én
a lótenyésztő Élis földjéről, ahol
Amarynkeus hőst temették az epeiosok,
s halotti játékot rendeztek gyermeki
Bouprasionban; Nestorral futottam én,
mi két öreg; de gyengék voltak inaim
és meg nem adták győznöm ott az istenek.
Hej, mint vigasztalt, ördögös ki kölyke! hej,
hogyan mondogatta: »Csak nőjtek meg én, apám,
első leszek minden görög között, tudom,
s legyőzöm mind, ki tégedet legyőzni mer!«
S én remélhettem, felvirul még Phylakos
atyám hős vére s Diomédé s Déión

magzatjaiban él a régi ép erő.

Hírnök:

Tovább hajóztunk akkor, s jó szelet fuvott
utunkra Zeus, s Imbrosnál láttuk messziről,
szürkéllni vízből Phrygiának partjait
s új hajnalon csillogni Sigeum vizét,
mint egy vértengert. Ó minő hajnal vala!
Itt közre fogtak messze vézna szigetek,
balról köves Mastusiának bús foka,
jobbról a ködben rémlett kincses Tenedos
s mi Ázsiának, ellenséges föld felé
úsztunk a vértengerbe. Fenyegetve nyúlt
előttünk vén sziklái híres Pergamos
roppant kockákból rakva, és mögötte kelt
a véres nap. Hajónk orrán állott a hős
vezér; a napból két vércsepp szemébe hullt
s e két vércsepp így szólt: Priamos vára ez!
És már hallottuk messziről, hogy ébredez
a tágas Trója s száz kapúja sorra nyíl,
gyapjas nyáj béget, csenget görbe szarvu kos
kurjant a pásztor s bőg a kajla bús tehén.
Ekkor - hopp, hóha! - partra dobni a követ
a horgony-nehezékkal. Rándul a kötél.
Lapátot padra hány az izmos evezős
s fáradt karját nyugtatja nedves combjain.
Még egyet ing a nagy hajó. Haj, dolgozik
a vad hajós marok, feszítve a kötél.

Iphiklos:

Rövidre fogd beszéded véres gyeplejét.

Hírnök:

Ó, mint egy isten állt a bárkaorr csucsán
s megvetve edzett lábát a nedves padon
Hermés gyanánt a partra könnyedén szökött
szárnyas bokával; s rendült rá a nagy hajó.
Az első! Messze még Agamemnon király
hajója, messze szőke Meneláos úr
s ravasz Odysseus, s gyors Achilleus messze még!
S míg a hajó népén, hősök harchoz szokott
során s a vad hajósok durva csontjain
iszony fut át s végzet hideg fuvallata;
addig a vészes partra nyugton néz a hős
s szent Ilionra s Pergamos várára fel
mint oroslán, midőn barlangjából kiszáll
s zsákmányt keresni messze földön széttekint.
Előtte barna Pergamos s a nagy torony. -
És ím a napnak büszke, fényes kereke
a nagy torony vállára száll. S a nap előtt
a nagy toronynak vállán áll egy óriás
vitéz, nagy íjjal, feketén a nap előtt
mint egy sötét Apollo; Priamos fia
Hektor királyfi; s áll mögötte második,

Euphorbos, Panthous pap fia, Othrys üke.
Az dardanok közt hősnek messze legkülönb,
ez nyilasok közt messze legkülönb nyilas.
Magas toronyból úgy tekint felénk e pár,
miként magas fészkeből égi két madár.
Messze pendül az óriás, fekete íj,
messze surran a vessző, messze pattan a nyíl
s a nap előtt reggeli légen úgy zug át,
mint reggeli madár, ha leveti magát,
mint ölni éhes, görbecsőrü vad madár;
csőrén a végzet, csőrén ült a zord halál.

1. strófa

Fiúk:

Végzethordó zord madarakkal
reggel, este
teli zsong borús levegőnk:
jaj akire ők találhatnak,
jaj akire ők leszállnak,
reggel, este
jaj aki előkbe kerül.

Lányok:

Ki virasztott a porokkal?
Ki kereste
bús csontjait össze a máglyán,
ki akart elégni lángján,
lombbal ki vette körül?
reggel, este
ki siratta meg őt?

1. antistrófa

Itthon vár bús felesége
reggel, este
epedez, sír férje miatt,
majd gyászlepedőt is hímez
és rá feketével színez -
hol a teste,
akire borítaná?

Fiúk:

Vad Phrygia messze vidéke -
ott a teste,
hol tigris kölykez a pusztán,
hol üvölt a sárga oroszlán
s Xanthos vize omlik alá -
ott a teste,
fölötte a keselyühad.

2. strófa

Lányok:

Érc és hármass erő övezé mellét, ki először a vízre bocsátá kis tutaját
a vad tenger kényére vetette reá a törékeny, könnyü hajót
s elhagyva hazáját, szállt ki Keletre a Hajnal büszke kapúja felé,
hol habra hab ezredek ezrede óta dönget a Hajnal boltozatán.

Fiúk:

Három szűz ül messze teren tul, időn túl, fonja fonák fonalát,
habra habot ver, napra napot ver a tenger, törve hajóra hajót.
Szűz új parton fátyolos árnyakul új nem sejtett végzetek álnokul állnak az útas elé
s mégis az álmok a szűz partokra szállnak az új csodagyapjak után.

2. antistrófa

Lányok:

Minden gyors-gyors, kétfelül öblös, fekete orrú, görbe hajók között
isten-ember legsebesebbnek mondja az Argo régi hajót,
de Prótesiláos görbe hajójánál nem volt sebesebb (s jaj, vesztire gyors!)
mióta röpült vala Daidalos és tüzet hozott a Titán.

Fiúk:

Szép a hajó, ha selyemhabok égszinü kék fodrába felöltözött
s habra száll, mint táncra az ifju leány! Öröm akkor látni a büszke hajót,
ha röpte gyors; - de végzet ül magas faron és kormányos a Sors -
s mégis az álmok a szűz partokra szállnak az új csodagyapjak után.

Epodos

Teljes kar:

Ember, Iapetos fia
tiltott útra merész isteni ösztönöd.

Amióta Prométheusz
csenni merte tüzeit istenek ellen is,
benned ég a tűz, ösztönöz
és úgy nevezed: dicsőség.

E tűz gyújtja a bűnt, gyújtja a háborút,
e tűz edzi a kardokat,
edzi barna hajók kártonyos árbocát,
szűz partokra kívánczót. -

S téged, nagyszerű bűn, nagyszerű háború,
meg nem tagadunk örökké.

Gyors hajó Meneláosé,
gyors, mert hajtja harag s tört szerelem heve;
vad gőg úr-Agamemnonét,
bölcs Odysszeuszét a leleményes ész; -
gyorsabb Prótesiláosé,
mert vágyad hajtja, dicsőség!

Végzet, mennyei kard, célzani biztos íj,
végzet, lassu malomkerék,
végzet, barna madár, földbefonó nagy pók,

roppant varsa, hiába köt: -
téged, nagyszerű bűn, nagyszerű háború,
meg nem tagadunk örökké.

Iphiklos:

Sírjatok, erdős Phylakénak fürtös ifjai, leányi,
megfogyatkozott lombjában Phylakidák ősi törzse.
Ó jaj, tépd ki végső ősz hajszálaid, egykor hős Iphiklos,
mert háromszor balga, ki örvend, látva gyermeke hősiségét.

Kar:

Öreg ember önnön terhét bajjal vonja három lábon,
élete gyermeke és halála leszen gyermeke bús halála;
rossz hír, mint a sárga lombot könnyű szél is, úgy megrázza:
nincs erő már vén tagjában végzet ellen meg nem törni.

Iphiklos:

Ó jaj, vén szívem reményét szörnyű Moira vágta szét.

Kar:

Hogyan sírhat még a hitves, hogyha így sír az atya?

Iphiklos:

Ó jaj, ősz atyád elhagytad, árvaságra ifju nőd!

Kar:

Jön, közelg már a királynő, haját tépi kétfelé.

Fiúk:

Zord szerelem
kő terhe szívében
férje nevét sikoltva riad.

Lányok:

Mint a madár,
ha nem leli párját
fészke fölött vijjogva kering.

Laodameia:

Ó leányok, akik egykor nászszobámba vittetek
édes éjre mirtuszokkal ékesítve ágyamat,
halljátok meg, szörnyű bánat érte úrnőtök szívét,
nem tér vissza férje többé, hősi Prótesilaos.

Kar:

Ó jaj, jaj, bánat örökké!

Laodameia:

Nem fogom már nézni többé fulladozva mély szemét.
Soha nem fogom karomba hősi férfitetemét;
Szerelemre termett testem özvegységben hervad el,
Szerelemtől szomjas ajkam szomjuságban szárad el.

Kar:

Ó jaj, jaj, bánat örökké!

Iphiklos:

Férj helyébe másik férjet adhatnak az istenek:
melyik isten adja vissza az atyának holt fiát?

Laodameia:

Akinek szívét kitépték, másik szívet nyerhet-é?
Lelke helyett asszony teste másik lelket lelhet-é?

Iphiklos:

Asszony búja mint a zápor, csupa könny és elfolyik:
férfi búja hegyi tó, mely mély és messze s maga van.

Kar:

Remegek reájuk nézni,
remegek hozzájuk szólni:
apa s nő közt szörnyű verseny.

Laodameia:

Férfi búja fagyos bánat, mint a jég a hegytetőn,
asszony búja forró láng, mely önmagát emészte ég.

Iphiklos:

Teste testem, vére vérem, én nemzettem egykor őt,
én kapattam hősi harcra még mint zsenge gyermeket.

Laodameia:

Szerelemben egyesültünk, mint folyammal bús patak.
Testem teste, vérem vére: mi vagyok én nélküle?

Kar:

Remegek reájuk nézni,
remegek hozzájuk szólni:
apa s nő közt szörnyű verseny.
Királynő, teljesültek véres álmaid.

Laodameia:

Ó jaj, álmomban nagy csarnokban voltam én,
Sohasem láttam ébren ezt a csarnokot,
de álmaimból ismerem minden zugát.
Nagy, csúf kövekből összehordott kapuján
két nőroslán dugja egybe bús fejét.
Belől homály van. Itt-amott nagy oszlopok
alján pislog csak a setétes árva mécs,
hogy jobban lássuk a homályt; s az oszlopok
lila árnya rőt falakra rézsut ingva dől.
Ah, csúf pillérek, lomha, barbár támaszok,
egymás fölé rakott kockákból éktelen
s nincs gömbölyű árny, minden durva, szögletes.
És az ormótlan kockák rücskös, rút falán
véres betűkkel ismeretlen ősirás
oly vastagon, mint vérbemártott ujj nyoma.
A nagy teremben egymagam bolyongtam én

végét nem érve. S ím egyszerre egy tetem
bukott a karjaimba, véres és hideg,
aludt a vér és összecsapzott rajt a fűrt,
de félelmemnek őt ölelni jól esett.
Lázás testemnek hűvös teste jól esett.
S magamhoz szorítottam őt, mint lázbeteg
hideg márványra nyomja égő homlokát
s teste jegén hűsítém tikkadt tagjaim.
S egyszerre lelkem átborzongott kéjesen,
hogyan férjem ez! s hogy ím halottat ölelek
s hogy élőnél holtat szeretni több talán.
S csókolni kezdtem; s teste égető jegét
mohó paraszára szította szomjas ajakam
s ujjomra fontam összecsapzott fűrteit
s a sós vért nyaltam nyállal sebzett homlokán,
szorítva mint egy őrült, s tán remélve, hogy
megolvad; ó, ha zord Hádésban van szerelem,
ilyen lehet, ily őrült! s én óhajtanék
Hádésba szállni s örökké szeretni ott.

Kar:

Ó jaj, királynő, zord Hádésban nincs szerelem,
nincs csók, királynő, zord Hádésban nincs ölelés,
csak tengve lengnek ott az árnyak tétova,
mint puszták képek; lengve tengnek testtelen
s nem tudják azt, hogy vannak; Létbe bús vizét
ízlelték ők; s nincsennek többé vágyaik.

Laodameia:

Ó lányok, halhatatlan a valódi vágy,
Létbe álmovizétől az nem alszik el,
hanem mint drága szesznek gáza ég tovább
a vágyak gyásza testtelen lélekben is
s titkon lobog a lélek lengve mint a láng
s fellobban olykor és legyőzi végzetét.
Igy hallá férje bús dalát Eurydiké
holt árnya és kezdett ütemre lengeni
a lantos Orpheusz nyomán.

Kar:

Úrnőm, nyugodj,
az isteneknél változatlan áll a sors,
az alvilágban elcsitul minden merény
s Kókytosz mellől vissza nem tér senki sem.

Laodameia:

Ó lányok, győzhetetlen a valódi vágy
s mindent legyőz és mint a végzet, oly kemény:
gyémánt Vágy s gyémánt Végzet. Minden hős merényt
a Végzet ellen, sujtanak az istenek
s a Végzet sujtja még az isteneket is:
de a Végzettel egyerős a Szerelem
istenek anyja, istenek közt legidősb
s olykor a Végzetet lába elé köti

s szolgálja a haláltalan Emlékezés
legyőzi a Végzet szolgáját a Halált
s egy percre Végzet és Halál fején kacag
s miként az öröklét, e perc korlátatlan.

Kar:

Királynő, férjed örült lelke szállt beléd;
asszonykézzel vasat kívánsz hajlítani.

Laodameia:

Ó, visszahívom, visszavívom holtamat
egy percre bár, és aztán jöjjön a Halál
a perceken a szerelem mindenható
s nincs isten, aki nékem ellenmondana:
apró hadam, a Kéjek és Percek hada
kis talpaik alá szegik a vén Időt.

1. strófa

Kar:

Hol körbe kerül a Styx vize hétszer
s ugat a kapunál háromfejű eb,
hova senkise jut soha kétszer:
a legmesszebb s a legközelebb,
hol az árnyban az árnyak álmai járnak,
hol a vágyra a vágyak vágyai várnak,
ahol álmokról álmodnak az álmok,
van e létezőbb hely s léttelenebb?

Mert senkise tér onnan soha vissza,
csak kívül van kapuján kilincs,
becsukja a lelkét, ki a Léthét issza
és ott aki van, annak neve: nincs.

Behúnyja a lelkét, ki issza a Léthét
s örökre feledve a létnek a létét,
a léthei rétnék lakja sötétét
s létezni a lélek sötéte bilincs.

1. antistrófa

Ott semmisem éled és semmise pusztul
s mert semmisem él, örök ott, ami holt
és semmise lankad és semmise buzdul
s mert semmise lesz, örök ott, ami volt,
nem vetnek, aratnak vetnek örökre,
nem túrja a földet az emberek ökre
nem ölt soha zöldet Flóra a rögre
nem ballag a csillag, nem fogy a hold.

A vágynak a vágya s a bűnnek a bűja
elszunnyad az asphodelos-levelen
nem nyílik az álmok ivor-kapúja

és nincsen vágy és nincs szerelem,
ott nem betegíti a vér a csontot,
és senkisem érez a gondért gondot
és nem szomuzozza a szomszár a szomszót,
mert alszik a láz meg a gyász odalenn.

2. strófa

Jön az alkony csupa gyászban, lila árnyat vet az oszlop,
hűvös estnek szele hajtja a fenyőfák feketéjét:
ez a tenger szele, melynél a hajós félve tekint
az ikercsillagok álltát.

Jön a felhő: valamely mennyei pásztor veri nyáját:
Nosza hallga Phylakénak dalos ifjai, leányi,
amig áldoz a királynő, mi maradunk a sötétben:
Nosza halkan dudolásszunk.

2. antistrófa

Sohse láttam ilyen asszonyt, csoda férjnek csoda nőjét,
aki nem sír patakokban, nem alél asszonyi módra,
aki kész volna kiszállni viadalban a Halálnak,
a hatalmas Szerellemmel.

Jön az alkony; denevér száll; remegek; rémes az este,
jön a felhő; valamely mennyei pásztor veri nyáját,
nosza hallga, Phylakénak dalos ifjai, leányi,
nosza halkan dudolásszunk.

Semichorus:

Artemis követői, szűz
lányok, zengjük az istennőt:
ó szűz Artemis, ó szűzek
istennője, imádunk.

Létó leánya, kit egykoron
hús olajfa alatt anyád
Zeusz sarjának a földre szült
Délós szent szigetében,

erdők asszonya hogy te légy,
s zöldellő hegyek asszonya,
s teknős rejtekü völgyeké,
zengő nagy folyamokkal:

te segíted az új anyát
kínja közt; a keresztúton
te lengsz éjszaka; fényedről
Holdnak hívnak a földön.

Lengve hónapos útagon
mérni a kerek év szakát,
munkás földművelő szerény

házát gazdagon áldod.

Könnyítsd kívül az éjszakát,
bús szívünkben a rettegést
s gyász egünkre aranyszínű
fénynek hozd fel a holdat.

Semichorus:

Büszke székedben, magas Aphrodite,
égi hölgy, lesben gyakorolt, ha másszor
hív imádódnak kegyesen hajoltál
földi szavára:

Jöjj, ereszkedjél nagy Olympos hegyről
s vonva hintódat lebegő galambok
villogó szárnyal, tova hagyd atyádnak
isteni házát.

Ős habok közül született mosolygó
istennő, élet kegyes édesanyja,
élet, édesség, gyönyörűség, jöjj el,
ó *te* hatalmas.

Kedvesebb lantnál, aranyabb aranyál
bús galambszavad, de ha cseng tavasszal
isteni és emberi s a vadak csapatja
hajlik utána.

Kezd a fényes nap melegebben égni,
még a szűzi csillagok is remegnek:
Jöjj, ereszkedjél, magas Aphrodite,
megjön az éjjel,
megjön a szent hold, lemegy a bús Pleiás
s majd az éjdél jár, foly az óra halkan:
s tört királynőnk zord szerelemmel küzd nagy
végzetek ellen.

Epodos

Kar:

Remegnek a csillagok, égnek az égen,
mindennek az úra a zord szerelem:
de az árnyak a léthei réti sötéten
alusznak az asphodelos-levelen,
ott nem betegíti a vér a csontot
és senkisé is érez a gondért gondot
és nem szomuhozza a szomszár a szomszár,
mert alszik a láz meg a gyász odalenn.

Laodameia:

Ó, rémes este! Soha ennyi denevért
lomhán sodorni hosszú architrávokon!
A palotának udvarára rábukik
Othrys-hegy súlyos árnya. Csüggedek. Be más
volt hajdanán az ilyen este tavaszon.
Hős férjem karja eltakarta vállamat
s lombok megől a nimfa leste csókjaink

kíváncsi szemmel. - Mostan félve elbuvik
a nimfa, mint e lányok, kik szüz Artemist
kérlik, hogy hozna holdat félelmükre vagy
Aphroditét, hogy lenne új vigasztalóm.
De mit törődik Aphrodite én velem?
ki eleven szerelmet oltalmaz csupán
holtaktól retteg. Melyik istent kérjem én
az égiek vagy alvilágiak közül
ki az éggel és az alvilággal harcolok,
élettel és halállal? Csüggedek. Talán
már itt is járnak mind az árnyak körül
denevérszárnyakkal szállnak szerte nesztelen
s a vérre lesnek, mely az oltár hófehér
kövén lecseppen és hogy abból nyaljanak
s a forró vértől percnyi létre keljenek.
Ha úgy lehetne! Csüggedek. Be más, be más
volt hajdanán, míg férjem ébren őrizett!
Haj, gyöngye asszony! Melyik istent kérjem én
az égiek vagy alvilágiak közül
ki éggel és az alvilággal harcolok;
élettel és halállal? Téged halavány
Persephoneia, Hádes nője kérlek én
ki alvilágból visszajársz az ég alá
s az ég alól zord alvilágba visszajársz:
Szerelem vitt el, alvilági zord szerelem,
szeretet hoz fel és az édes nap heve
minden tavasszal. Örvend akkor bús anyád
s kiteríti a föld nagy asztalán áldásait
a lengő gabnát és husos gyümölcsöket
s míg fenn vagy őszig, véle örvend mind a föld
De télen lenn ülsz zord uradnak oldalán
ivor székedben s nézed ott az árnyakat,
hogy nyüzsgenek miként rajzáskor fürge méh
vagy ősszel darvak serge; nézed Ixion
örök kerekét, nézed fáradt Sisiphos
munkáit, nézed Tantalosnak kínjait.
Élet és halál tenéked egyként ismerős
s életnél és halálnál mélyebb szerelem.
Kérlek tehát, vasszóval, élet és halál
és szerelem nevében, szűzi csillagok
előtt, e rémes éjen, amely holdtalan
mint honnod éje, árnyak kegyes asszonya,
ha könnyörültél Orpheüsnek bánatán
s ha szörnyű férjed mindent megtesz kedvedért:
holtak közé a vágyat egyszer s engemet,
vagy vágyakhoz a holtat s hozzám elbocsásd
egy percre s e perc győz az örök végzetten.
Lásd, rémes éjen áldozok neked sötét
bárány sötét vérével; még nem berregett
a zsenge bárány; ugrándozva szerteszt
tavasz fűvén szeplőtelen hizott; neked
illik fekete állat és fekete vér.
Magam öntöm néked, éjjel, félelemtelen

én véres asszony, vérhalállal harcoló
neked, halálnak asszonya, szerelemért
s csészébe gyűjtöm. Csillagok! Talán, talán
már itt is járnak mind az árnyak körül
denevérszárnyakkal szállnak szerte nesztelen
s a vére lesnek és hogy abból nyaljanak
hess, néma árnyak! - Ah, az oszlopok között
rebbennek szerte - oly csodásan zúg a lomb!
A fű megindul. Milyen felhő kavargó!
Mily néma szél! A légből láthatatlanul
szárnyak legyeznek. A halál életre vágy:
életre, vére; forró vörös vére vágy -
Hess szomjas árnyak! - Mint csoportos madarak,
úgy nyüzsgenek, vagy mint rajzáskor fürge méh. -
Ki jó előttem néma oszlopok között
fekete lomb előtt fehéren? Villog az
éjben az oszlop, villog az árnyban az árny.
Mily halvány s mily halott! s sötét seb homlokán.
Ó mint megváltozott és mégis ugyanaz.

Jöjj, holt szerelmem árnya, téged várlak én,
jöjj, ó szerelmem véres árnya, jöjj felém -
hess szomjas árnyak: mind e vér itt férjemé
s eremből ontok hozzá hogyha nem elég:
hess szomjas árnyak! jöszte édes szomjas árny
közel, közel, közel - hogy félnék tőled én,
véres, szerelmes asszony, sorssal harcoló?
Tenyérben felfogom a gőzös sűrű vért
s forró tenyeremtől lesz még forróbb neked
és úgy itatlak, mint a kis madárt szokás,
meleg tenyérből - édes, szomjas, bús madár
igyál: a vér az élet! Ó szegény milyen
mohón habzsolja; mint a gyermek a tejet
szürcsölve halkan; - s átmelegszik vértelen
árnyteste lassan; látni, mint foly át a vér
az átlátszó test vékony kékes erein
s mind sötétebb az ér és színesebb a hús.
Didergő csontját vér melegje járja át
s halott szemében élet izzó tüze gyúl
s ajkát mohón mozgatva issza lázasan
az élet vérét. - Fel, szerelmem, nézz reám,
közel, közel - kapsold szemembe szemedet.
Be más vagy s mégis régi kedvesem te vagy,
te vagy, te vagy! - Mért nézel úgy? Csak a halál
nézhet így az életre! Élünk kedvesem,
s megint enyém vagy! Élünk, élünk! érted-e?
Közel, közel! jövel, jövel! Ölelj, ölelj!
nyomd ajkaimra vértől nedves ajkadat
(nem félek én a holt ajaktól, hisz tiéd)
mily cserepes, mily véres! csurg az álladon
a báránylvér; de vértől csókom mitse fél:
vértől a csók csak ízesebb, csak pirosabb.
Hadd csókolom sebed rózsáját homlokodon,
hadd kóstolom! De mért nem szólsz? Beszélj, beszélj!

Mondd, fájt a nyíl? Mondd, fáj-e a sötét halál?
Mondd, bús az élet zord Hádésban? úgy-e bús?
Szerelmetlen, vágyatlan, létlen, vértelen
árnyélet, úgy-e bús volt? Látod te, te rossz,
mért is hagytál el engem? Úgy! de már ne sírj
hisz élünk, élünk, érted? Szólj! Mért nézel úgy?
Ne félj! az örök végzetet legyőztem én,
legyőztem én s a szerelem s a vér s a vágy.

Protesilaos:

Három órára.

Laodameia:

Ó minő a hangod is:
Szép férfihangod! - Mindegy, mindegy! Szólj, beszélj
Beszélj el, Trója földjén hogy temettek el
ó messze, messze! vittek-é áldozatot,
tejet, bort, mézet? játékot rendeztek-é?
Beszélj! - de mégse! Csókolj, csókolj! Ó sokat
kell még csókolnunk - még sokat csókolhatunk.

Protesilaos:

Három óráig.

Laodameia:

Nézd, feljött a holdvilág:
arany kísértet. Most az oszlop mind ezüst
s Othrys fenyői fémszineken fénylenek
menyegzői fáklyák gyanánt. Mily szép az éj!
Ó jer velem, mint boldog nimfa és szatir
a lomb alá - még eleget csókolhatunk.

Protesilaos:

Három óráig.

Laodameia:

És ha három óra is,
egy öröklétnél minden perce többet ér.
Ó jer velem! Sohase volt ily éjszakám,
mert élőnél holtat szeretni több bizony.
Apró hadam, a Kéjek és Percek hada
kis talpaik alá szegik a vén Időt
s e három óra győz az örök végzeten!
Ki halni nem fél, mindent, mindent merhet az.
Sohsem szerettelek még így: ó jer velem:
előttünk élet, vágy és véres szerelem.

Protesilaos:

Három órára.

Laodameia:

S akkor együtt halhatunk!

1. strófa

Fiúk:

Ki a lombokat és az oszlopokat
beezüstözöd és a tengereket,
a haboknak számtalan kacaját,
erdei források szent fejeit
és a földet, mindenek anyját
s a rémeket és a szerelmeket
üdvözlégy, isteni holdfény.

Lányok:

Szörnyű, szörnyű dolgokat élünk,
szörnyű, szörnyű éjeket érünk
harcot, harcot végzetek ellen,
rémes, véres éji szerelmet,
árnyat a vággyal, lelket a vérrel
leget a hússal, tűzzel jegeket,
elevent egyesülni halottal!

1. antistrófa

Fiúk:

A szerelmes nő mindenre merész
s hatalmas a percen a szerelem,
de a percek tellnek, az óra fogy
tűn a hosszú vágy, tűn a kurta kék
bosszus a sors és írgy az isten
és változatlan a végzet áll
ki merhet az égiek ellen?

Lányok:

Nincsen, nincsen semmi reménység:
végzet ellen kelt a királynő
holt árny vérzi nászkamráját
rémes, véres bús szerelemmel
pusztul a háza ős Phylakosnak
sírjátok értük, széphajfonatu
fiatal Phylakida-lányok.

2. strófa

Fiúk:

Iszonyú, amit ma láttunk,
iszonyú, amit ma várunk,
iszonyoknak éje lesz ez.

Lányok:

Szörnyű, szörnyű dolgokat élünk
szörnyű, szörnyű éjeket érünk
félek, félek, mit hoz az éj még?

2. antistrófa

Fiúk:

Akinek szívében egyszer
gyökeret vert vágyak fája,
örök átok hajt ki rajta.

Lányok:

Nincsen, nincsen semmi reménység,
végzet ellen küzd a királynő
félek, félek, mit hoz az éj még?

Epodos

Teljes kar:

Van egy fa, amely dús lombjai szárnyát
szívünkben bontja ki éveken át
és vérünkéből kap erőt
és életünkre teríti árnyát
és egy fa se hajt nagyobb koronát
és egy fa se napratörőbb.
Az ifjú szív ennek melegágy
s mindegy neki: nap meg éj:
buján virulnak az ágok;
mély gyökere maga a vágy,
hullós virága a kéj,
sötét gyümölcse az átok
és gyökere annyira edzett
s a virágban annyi a méz,
s a gyümölcsben annyi a méreg,
hogy akinél kirügyedzett
a halállal harcra merész
s nem bánja, ha rágja a féreg
s nem bánja az égiek átkát
csak öntözi nappal-éjjel
csak öntözi este-reggel
rossz fája sötét virágát
csak öntözi könnyel-vérrel,
úgy harcol az istenekkel.

Semichorus:

Ó jaj, hallga, mily hang volt ez, milyen szívszorult sikoly?

Semichorus:

Sohse hallék ilyen hangot, ilyen tépőt, rémeset.

Semichorus:

Mintha a halálra gyötrött véres Éj sikoltana.

Semichorus:

Megrázkódtak a fenyőfák, bús felhőbe bútt a hold

Semichorus:

Fagyos szél jó, mintha sírból jőne a Halál szele

Semichorus:

Rettegek, didergek, csontom fázik, vérem összefut.

Kar:

Iszonyú, amit ma értünk,
iszonyú, amit ma várunk,
iszonyoknak éje lesz ez.

Iphiklos:

Ó jaj, mit láttam! Ó ti vénhedt szemeim
apadjatok ki! folyj el örült agyvelő!
nem láthat ilyet ember sarja büntelen.

Semichorus:

Sejtem közelét a halálnak
És érzem, valami véget ért.

Iphiklos:

Ó lányok, ifjak, mélyen keseregjete!
láttam Halál arcánál rémesb dolgokat:
királynők véresen fekszik holt gyanánt.

Semichorus:

Ó ifjai Thessaliának
sírhattok honnotokért!

Iphiklos:

Amint berontok, hallva éles sikolyát,
ő ott feküdt az ágyon - s minden csupa vér
s férje nevét kiáltva rángott lázasan.

Semichorus:

Hasítsad öltönyöd, arcod
és tépjed barna hajad.

Iphiklos:

És karjai közt - nem tudom, jól láttam-é?
valamely rémes és alaktalan tömeg
fogyott, halványult egyre, mint egy véres árny.

Semichorus:

Ő megharcolta a harcot
s elhullt a végzet alatt.

Iphiklos:

Ó lányok, ifjak, - nem tudom, elmondjam-é?
egy alaktalan, rémes, véres, éjes árny
tűnt lassan el, s az arca fiam arca volt.

Lányok:

Vérszínű virággal
borítsuk el őt

és tavaszi ággal,
mely éjszaka nőtt:
leljen szerelemtől a léthei réti sötéten örök pihenőt.

Fiúk:

És szóljon az ének
és zengjen a lant:
nyugalom szívének
örökre alant,
de dicső legyen itt neve és kora sírja fölött kiviruljon a hant.

Lányok:

Nem özvegyi ágyban
hamvadt tüze el
nem is árva vágyban
égett e kebel:
úgy gyult el a kék viharában, mint fiatal fa, ha villám égeti fel.

Fiúk:

Vérszínű virággal
borítsuk el őt
és tavaszi ággal
mely éjszaka nőtt:
leljen szerelemtől a léthei réti sötéten örök pihenőt.

Iphiklos:

Ó Phylakosnak ősi háza oda van
s átok borítja mindörökre bús nevét
szent borzadással mondja a késő utód.

Semichorus:

Szakítsad öltönyöd, arcod,
és tépjed kúsza hajad!

Iphiklos:

Ó istenek: miért kellett megélnem ezt?
Mért nem haltam meg ifjan? gyenge vén szívem
nem bírhat ennyi átkot, ennyi borzadályt.

Semichorus:

Ő megharcolta a harcot.
s elhullt a végzet alatt.

Új könyvekre

Kik messze tőlem együtt énekeltek -
Ó, boldog verseny, bátor, büszke, boldog
költők, kik együtt, értőknek daloltok,
egy fa levéli mind, testvéri lelkek!

Gondoljatok arra, kit messze rejtek
rejt tőletek, ki ha kóstolja bortok
nem érzi már ízét sem; és ha szóltok
nem érti, s más összhang mit vágya kerget.

Más nyelven és magának énekelget,
mint szél kezében elszakadt levél.
s talán nem ő, hanem a szél zenél.

S a harctól elmaradva úgy figyelget,
mint sebesült, fejét a földre hajtva,
holtig figyel a távol ágyuzajra.

Levél Tomiból

Te nem ismered, ti nem ismeritek
e fellegeket,
melyek az ember vállaira szállnak
elbírhatatlan vasmadárnak:
törpék vagyunk
s egeket hordozunk.

Te nem ismered e földeket; itt
a nyájas szőlő sohasem virít,
a bársony barack nem mosolyog:
itt élni s halni mindegy dolog.
Egy nagy átok ül Fogarason,
mint úrnő ül a várfalakon,
mint Tizifoné Orkusz falain;
gyakran látom lobogni haját
(éppígy lobogott ez árkokon át,
mikor Mayláthot a három oláh
árulva fogta a tornyok alá,
Apafi vörösen ivott-evett,
robogott Bánfiért szemfedős követ,
börtönben zsoltárizott Béldi Pál
s apjáért könyörgött Cserei Mihály)
ó, mennyi átok, ó, mennyi kín!
ki e szörnyű nő a vár falain?
Magyarul nevének semmi szó:
latin neve: Desolatio.

Ő böngész végig e földeken,
s hol sarcos sarlaja megjelen,
meg nem marad egy csenevész kalász:
halász elől halat kihalász
és hálójába vet köveket,
melyek kitépik a szövetet,
tífusszal mérgezi a kutakat
és láthatatlan ösztökével
a rút, fekete,
fekete, sanda
bivalyokat ölni dühíti.

Ó!
Desolatio!
Nekem e föld halni jó,
ezek a felhők -
(nekem ilyen... szemfedők... kellenek)
ezek a havasok -
(nekem ilyen... sírkövek... kellenek)

melyeket az ördög tolt föl
bábeli tornyokul:
az ördögök ostromtornyai
melyek a... mennyeket... ostro... molják.

Bolyai

»Semmiből egy új, más világot teremtettem.«

Bolyai János levele atyjához.

Isten elménket bezárta a térbe.
Szegény elménk e térben rab maradt:
a kapzsi villámölyv, a gondolat,
gyémántkorlátját még csak el sem érte.

Én, boldogolván azt a madarat
ki kalitjából legalább *kilátott*,
a semmiből alkottam új világot,
mint pókhálóból sző kötelt a rab.

Új törvényekkel, túl a szűk egen,
új végtelent nyitottam én eszemnek;
király gyanánt, túl minden képzetén

kirabolván kincsét a képtelennek
neveltek, mint Istennel osztózó,
vén Euklides, rab törvényhozó.

Cigánydal

Zörg az ág és zug a szél
cigányasszony útrakél
feje piros keszkenős
zsír haján a rossz kenőcs
lepedőbe köti bugyrát
úgy viszi a pereputtyát
csípőn kötve csücske kettő
nyakán lóg a másik kettő.
Háti jószág, pereputty:
pici rajkó, jól aludj!
Mezők jönnek, erdőségek
jó vidékek, rossz vidékek
szép hazák,
zöld hazák:
jár a szél és zörg az ág.

Bús szederfa álldogál
pici rajkó sírdogál
bús szederfa naptól szárad,
cigányasszony ina fárad
fára köti lepedőjét
úgy ringatja csecsemőjét.
Bölcsőt tartja: bölcs a fa;
Szedret adja: jó a fa.
Ad tüzet is száraz ág:
mindenütt csak hajt az ág
hogya tűz van: a tűz ég is
kerül hozzá kis fazék is
kis fazék
nagy fazék
mindenütt csak jó az ég.

Ágra köti lepedőjét
úgy ringatja csecsemőjét:
»Ági jószág, pereputty
pici rajkó, jól aludj.
Mezők jönnek, erdőségek
jó vidékek, rossz vidékek:
teneked mind jó vidék;
mindenütt csak kék az ég.
Ne felejtse, hogy ágrul lettél
szederfa alatt születél
s mint a röpke mag az ágrul,
úgy leszakadsz majd anyádrul
se apád,
se anyád,
se országod, se tanyád.«

Mesél neki rémeket,
dalol neki éneket:
»Ági jószág, kicsi lélek
milyen jó neked az élet:
hogya jön a csunya szél,

pici rajkó picit fél
ad tüzet a száraz ág:
kivárod a tavaszát.
Hogyha ég a nap sugára
a gazdának nagy a kára;
neked semmi, kis bolond:
mindenütt csak hús a lomb:
Cse'bogár,
Cse'bogár,
a gazdának csupa kár.«

»Mezők jönnek, erdőségek,
jó vidékek, rossz vidékek
teneked mind jó vidék:
mindenütt csak kék az ég.
Erdőn hogyha zsidót látsz,
meg se nézed, neki látsz.
Mezőn hogyha lányra lelsz,
meg se kérded, úgy ölelsz.
Nem hiába ágrul lettél
szederfa alatt születél
s mint a röpke mag az ágrul,
úgy szakadsz le majd anyádrul
se apád,
se anyád,
se országod, se tanyád.«

Spleen

Lakásom tétlenség szigetje
szeszély sétáló palotám
munkám az ördög kerevetje.

Ami valóság volna tán
úgy tekintem mint a felhőket
és járok a semmik után.

*

Ó jaj! megúntam a mezőket
s a várost már előbb megúntam
megúntam völgyet és tetőket.

Próbáltam élni léha gúnyban,
próbáltam élni szeretetben
és próbáltam élni magamban.

Egy sem volt élet s észrevettem
hogy éltem csak akkor lesz élet
amikor már messze mögöttem.

Amikor régen semmivé lett

életté válik a halálban
de a jelenben nincsen lélek.

Bolond gazda szolgája, lábam
ténferegve tétován topog
és érzi hogy minden hiában.

Téli dal

*melyben a költő magát és társait
bányászokhoz hasonlítja.*

Esik a hó, a dal ma megered
esik a hó
a kályha szíve halkán dobbanó
a dal ma szép lesz, mély lesz és *enyém*
szimbolumokkal teljes költemény.

Mondom nektek, hogy bányászok vagyunk
mondom bizony,
bár elfog gyakran a mélységiszony
s mint aki szédül tornyok ormain,
émelygünk ormos akna kormain.

A bánya mély, az akna piszkos ám
a bánya mély,
az akna piszkos, mint a szenvedély:
forró sötétben fénylő kincseket
keresünk míg valami eltemet.

S talán a víz temet bennünket el,
talán a víz,
talán a tűz, talán a viheder,
talán a föld, a kő, talán a jég,
talán a forró, fojtó bányalég.

Nő- s férfié, egyforma köntösünk
nő- s férfié,
mi nem kérdezzük, hogy melyik kié;
meleg ürből mezítlen dolgozunk
s tán drágakő lesz, amit felhozunk.

Tán drágakő lesz, amit felhozunk,
tán drágakő,
tán gyémánt, koronába illhető,
tán áldott szén, tánátkozott arany:
mi dolgozunk tovább, vigasztalan!

Egy rövid vers

melyben a költő saját lelkét szólítja meg

és nagyon kegyetlen dolgokat mond neki.

Ó lélek, lélek, mivé kelle válnod!
Idétlen fényre szülted ezer álmod.
Utolsót holtan hordozod magaddal,
mint holt gyermek lelkét viszi az angyal.

De néha éjjel, éjes éjszakákon
mikor magad vagy az egész világon
s az egész világ egymagadba mélyed
minthogyha megmozdulna néma méhed.

Mert ami meghalt, nincsen eltemetve,
mit megtagadtál, nincsen elfeledve
s a megölt gyermek, mint fájdalmas árnyék
kísértetes méhedbe visszajár még.

Egy szomorú vers

*melyben a költő azon panaszkodik,
hogy nincsen barátja.*

Nekem nem volt barátom,
tőlem mindenki fut,
társaim elkerültek
mint idegen fiut,
idegent, megvetettet,
ki mindég mostoha,
kit senki sem szerethet,
nem is szeret soha.
Magányosnak születtem,
baráttalan vagyok,
így lettem, ami lettem,
mindentől elhagyott,
mindég a szenvedésre
vitézül víni kész:
magányosság vitéze,
magam ellen vitéz,
barangoló borongó,
ki bamba bűn borong,
borzongó bús bolyongó,
baráttalan bolond.
Nekem nem volt barátom,
nem is lehet soha,
örökre már belátom,
maradtam mostoha
nincs szem, amely szememben
a lelket lelje meg,
szív, mely setét szivemben
lakozni nem remeg,
lelkekkel lelkesülni
lelkem hiába vágy

lelkeknek egyesülni
nincsen menyasszonyág.

Naiv ballada

*melyben a költő elbeszéli, hogy egykor nagy sereg
lányokat látott, akik liliommal lelket ölni tudnak
és hogy félt tőlük és hogy kérte őket, hogy ne bántsák
a lelkét, mert a költők lelke e világnak kincse.*

Láttam nagy sereg lányokat
sereg lányokat liliommal. -
Akkor a lelkem fájdalommal
küzködött sok nehéz orommal
és láttam mérgezett szirommal
gyilkoló kába liliommal
jönni nagy sereg lányokat
és mondtam nekik: »Lányok,
koldus vagyok én:
de ha meghalok, mégis
e világ lesz szegény.«

Nevettek s mondtam akkor én:
»Király voltam, vittem a gályát,
térdeltem a tenger dagályát,
valamint Mithras ős bikáját
reávetvén hajóm igáját.
Király voltam, vittem a gályát.«
Nevettek, s mondtam akkor én:
»Talán király se voltam,
csak matróz siheder:
de ha meghalok, mégis
tenger süllyed el.«

»Szerettem mindent, ami új,
szerettem mindent, ami ódon:
úsztam kanyar, gonosz folyókon
táncoltam a részeg hajókon,
némán poshadtam lusta tókon,
szerettem mindent, ami ódon
szerettem mindent, ami új:
bús zene volt a lelkem.
éltem ütemét:
ha meghalok, az Isten
behunyja egy szemét.«

Egy dal

amelyet a franciák chanssonak neveznek.

Mikor még gyermek voltam

szomoru és szerény
egy nagy könyvesszobába
kerültem egyszer én
s kiálték vágyra kelten:
Elmém hajóra hág!
Mily szomju véges lelkem
rád, végtelen világ!

S bejártam így a multat
bejártam a jelent
s mit bölcseink tanultak
jól tudtam, mit jelent
de célt seholse leltem
és vágyam egyre rág:
mily végtelen a lelkem
s mily véges a világ!

S szóltam: Könyvek mit érnek?
Mit ér a képzelet?
Választalan had éljek
vidám világ, veled!
s tán elmém vággyal telten
megnyugszik majd ha lát!
mily szomju véges lelkem
rád, végtelen világ!

És a jelent bejártam
s bejártam a jövőt
francia selymet láttam
angol gyapjúsösvőt
új farmot messze telken
vad Ausztráliát -
mily végtelen a lelkem
s mily véges a világ!

S szóltam: Minden hiúság
csak egy való: a csók.
Szomító selyem ajkak
és bársonybőr kacsók
kéj, melyet írgyelten
takarnak habcihák -
mily szomju véges lelkem
rád, végtelen világ!

De tengert olyat hol láss,
hogy a mélyére hass?
és hol van olyan forrás
hogy eleget ihass?
Azt hittem, rég beteltem
s ma vágyam újra rág:
mily végtelen a lelkem
s mily véges vagy, világ!

Szerenád

*melyben a költő kedvese szépségét dicséri
és a saját szomorú bujdosásait és egyéb
bánatait igen keserüli*

Zeng a nád a tó fölött
zeng a szél a nádon -
édes, álmaid között
halld a szerenádom:
ima rád e szerenád,
tested titkos templomát
dallal így imádom.

Elefántcsont palota
boltozatos melled
kettős márványoszlopa
nyugszik egymás mellett
fejed fenn a vánkoson
tornya, melyen átoson
lágymöglehet.

Érted, édes, messziről
jöttem a vasúton
hó közűl és bérc mögül
sáron, havas úton,
nyáron át és télen át
nádon át és éren át,
szálltam a vasúton.

Cirpel most az őszi
szeles őszi
felijed az őszi
távol az erdőben
béka zenél, zug a sás,
hosszú volt a bújdosás
teljes esztendőben.

Béka zenél, zug a sás
szél kel az erdőn át
szomorú a bújdosás
ezer esztendőn át,
ezer évig élek én
s mindig, mindig sírok én
az egész időn át.

Babona, varázs

Nem szánom én az ostobát,
kinek üres a mennyek boltja:
ki méltó látni a csodát

az a csodát magában hordja.

Az este a kertek alatt
jártam és elborult az élet:
az Este varázspoharat
borított a földre, hogy éj lett.

Hirtelen, árva éjszaka
(szomoru, mégis szép varázs volt);
és a fák alatt egymaga
lassan feljött az óriás hold.

Lám, mondtam, egy arany gyümölcs!
Égő gyümölcs az ében ágon!
Ó melyik napkeleti bölcs
varázsol ilyet Indiákon?

Ó nagy varázsló, titkos Est
ki elborítod e világot.
Kinek nedves ecsetje fest
zajtalan éjjel száz virágot:

varázsköponyeget terít
kezed és elnyomja a későt. -
Szüzeknek alvó testeit
érni mintázza néma vésőd:

Te mintáztad őt is, te bölcs
sok régi lányos éjszakáján,
hogyan érve majd arany gyümölcs
legyen életem ében fáján;

mert te vagy a nagy Érlelő. -
Ekkor a hold feljött a fáról
furcsán mozogva jött fel ő
regélve még Amerikáról.

Felhők kapkodtak szerteszét
hideg sejtelmek szele támadt,
s hallottam ideges nesztét
a rángatózó ijedt fának.

Aranyfürdő, aranyeső, Danaé

Napsugárt csipkéz a lomb és mondja: »Napsugár!
Minden aranyod a földre lehullatni kár:
lásd, mi mily örömmel isszuk égi italod!
Kár a holt földre hullatni minden aranyod.«

És a vastag fény a lombon végighömpölyög
és a levelek szélén a földre lepörög;
vagy levélről más levélre - csordultas pohár -

mint a sok-medencés kútban, kézről kézre száll.

Minden levél tartja néki pici tenyerét;
mindenik kap, mindenik ad, hiszen van elég;
meg se nyomja gyenge markát ez a drága súly
zöld széléről halkan piros napernyődre hull.

Ó te kedves, mért nem vagy most tiszta meztelen,
hogyan napernyőd napos árnyát élném testeden
s szomjas hússal innád ezt az égi aranyat,
mint Danaé teste hajdan görög ég alatt!

Vágyak és soha

Gyermek kívánnék lenni, tiszta gyermek
kit nem zavarnak semmi bús szerelmek
s amilyen talán nem valék soha.

A nő szeme, élettél égve telten
rejtett mocsokkal undorítja lelkem:
az élet tiszta nem lehet soha.

Az élet piszkos, csak a semmi tiszta,
az élet mélyén ég a vágyak piszka
s a semmit nem kívánhatom soha.

Ó ezek az emésztő pincelángok,
hogyan mint a mécses, lángban egyre rángok
s tán ellobbanni nem tudok soha.

Hogy vágyamat születve már utálom
s utálva vágyom; és ha lesz halálom,
vágyam halálát nem hiszem soha.

Immár a végtelen vágyára vágyom
s bár végtelen sok, véges mind a vágyam
s végesből nem lesz végtelen soha.

Gyermek kívánnék lenni, tiszta gyermek,
kit nem zavarnak semmi bús szerelmek
s amilyen talán nem valék soha.

Hiszekegy

Nem hiszek én egy istenben, mert bárhova nézek,
istent látok, ezért, s nem szomorú a világ.
Egyike gyilkos, a másika áldott, másika részeg,
egyike zengő ég, másika néma virág.
Mind hatalom, de nem egyenlők az erőre; ha egy int

gyakran a másik fut; gyakran a másika fél.
Egyike fényes, a másika vak; hogy lenne ez egy mind?
Semmi az ami csak egy; semmi sem egy, ami él.
Nem hiszem én az egy istent; hiszem az ezer istent:
 azt aki adja a fényt; azt aki adja a dalt;
azt kivel a kin is édes, azt kivel a mocsok is szent;
 Kronost az öreget s Bacchost a fiataalt;
az arany Aphroditét s minden derüs égi mosolygót;
 holdnak szűz erejét, Artemisz enyhe nyilát;
Zeüsz a komor dörgőt s Próteüsz a tengeri bolygót
 és a nyilas napot is, mely a világra kilát.
Gabnaadó bus anyát s lányát, a vidám hazajárót;
 erdei lyányokat is s a fura furtfülü Pánt;
látom amint a Moira köröttem fonja a hálót
 s olykor az Eümenidák vércsepegős szeme bánt.
Élnek az istenek és még érzi hatalmukat egyre
 bárha nem is hisz már bennük a léha világ:
egy isten se szorult a hitre s az emberi kegyre
 egyike zengő ég, másika néma virág.

Dal, régimódi

Hol voltál, irgalomtalan,
míg én sínylődtem egymagam?

Virágot árultak a fák,
mint pettyes szoknyás kis kofák.

Ma nem látok virágokat:
minden virág te vagy magad.

Fű frissesége elveszett:
te vagy ma friss a fű helyett.

Az ezüst felhőt pajkosul
hajadba tűzted fátyladul.

Megloptad a természetet,
hogy lenne piperéd neked.

Kiraboltál tavaszt, nyarat:
énnékem semmi sem maradt.

Vile Potabis

Szerény borral kínállak íme
nem Szekszárd régi lángbora:
ennek világosabb a színe
és szelídebb a mámora

de mégsem altató, butító
s nem durva főleg, s nem hamis
s vélném, baráti körben itt jó
olykornap ily olcsóbb bor is.

Kertem bizony már járta féreg
pár tán még most is benne rág:
de rohadjon a régi kéreg:
adott új vesszőt - új világ!
új vesszőt, mely bár fája vérez
lombja rozsdátalan kihajt:
új vesszőt, amely meg sem érez
most semmi férget, semmi bajt!

Új vesszőt, melynek bár gyümölcse
savanyúbb a tavalyinál
elég hogy kádamat betöltse
és nektek enyhülést kínál,
ha szátok ízét ronda karcos
rontá vagy édeskés barack -
s nekem erőt új kapaharchoz
veletek, gyűvötény, tarack!

Édes az otthon

Mikor a szőlő leve buggyán
barnul a fanyar berkenye,
kalászt szentel a dűlő útján
az Egyház, az Isten menyé,
nap arany sávot vet a falra
s a vidám iskolásfiuk
táskafület lóbálló rajja
a tanteremből rétre fut:
édes az otthon.

Mikor a zsaluk leeresztve,
mert félhomály kell, nem üveg,
Lord hús kövön, nyelvet eresztve
hemperg - és áll a légysüveg;
keresztútnál, hol tócsa poccsant
máskor, most por füstölg eléd:
izzadtan áll meg s levest loccsant
az ebédet vivő cseléd:
édes az otthon.

Mikor a nappal megin' enyhe,
mikor az ember újra vig,
mikor csupán a beteg renyhe,
amikor a diót verik,
mikor szellőztetik a pincét
s a gazda a tanyán időz:

őrizni a hegyeknek kincsét
fényes fokossal jár a csősz:
édes az otthon.

S mikor a kályha tüze pattog,
mikor a szoba jó meleg,
halkan a régi óra kattog
s jégcsapot olvaszt a gyerek:
benn nyájas körtől víg az asztal
s a meghitt lámpa gyul korán,
bár új hó ablaknál marasztal
merengni lepkezáporán:
édes az otthon.

Gretna-Green

Kék az ég ma, zöld az ág, -
milyen messze, más világ!
mennyi rózsza, lám a pünköszt -
Ámor röpdös négy szemünk közt
- s semmi harc és semmi kín:
mindjárt itt lesz Gretna Green
szállunk, szállunk mind tovább
tefeléd, szép délibáb!

Bájkocsim szemed sugára,
csókos szók az ostorom
Hopp! megszállunk éjszakára
valamely monostoron
- e monostor nemcsak rím,
e monostor Gretna Green
vén kovács ott ősz apát,
aki minket összeád.

Sorsom, borsom mit kívánsz?
legszebb a mezalliánsz:
légy hát, édes ellenségem,
Hófehérke, feleségem
- mennyi illat, mennyi szín!
szép az útid, Gretna Green
mennyi rózsza, mily tavasz
báránnyfelhő rány havaz.

Mennyi szín és mennyi kincs!
szebb ut nincs és jobb ut sincs.
Ez a rév itt Éva réve:
rég ismérem, ezer éve.
- Kinn vagyunk már, hejh de kinn!
Hol van, hol van Gretna Green?
Meddig szálljunk még tovább
érted ó szép délibáb?

Esteledik az idő,
hűs az árny és zörg az ág -
megaszalt a déli hő
s esttől borzongsz, szép virág
- aggadozva kérdeed ím:
 »Messze még a Gretna Green?«
 Jaj virágom, nem tudom
 megtévedtünk az uton.

Szökken a kocsim: világom
köd borítja s légi nedv,
lankad utazó virágom,
bennem is a régi kedv
- mennyi harc és mennyi kín!
 Messze még a Gretna Green
 s szempillámat - ó de kár -
 ólom-álom üli már.

Játszottam a kezével

Még most is látom a kezét
hogya ágazott az ujja szét,
oly szeliden, mint ágtól ág
vagy halkán elvál öt barát,
kik váltan is segítgetik
egymást egy messze életig.

 Még egyre látom csöpp kezét:
 úgy dolgozott mint csöppke gép
 a hímzőtűvel vánkosán:
 tündérfogócska - igazán -
 s hogy gyenge ujját meg ne szúrja,
 arany gyűszűt viselt az ujja.

Ó álmodom már csöpp kezét
kerek a halma, völgye szép:
a völgye selyem, halma bársony:
ó gyönyörű táj! ó csodás hon!
Ott jártak szomjas ajkaim:
arany homokon beduin!

 Nem vágy, nem álom, hanem emlék:
 jaj milyen rég volt az a *nemrég*!
 Tíz gyenge ága nyult felém
 és én izenkint tördelém:
 ó arany ágnak arany íze,
 arany fa arany ízű méze!

Hát a köröm, a kis köröm!
Mennyi szépség, mily öröm:
üveges kép selyemkeretbe,
melyre a hajnal van lefestve

vagy piros ablak méla esten
vagy rózsárc egy gyenge testen.

Mert tündértest a pici kéz
mely rózsás-meztelen igéz
s a hely hol összeömlik ága
mint csöpp csipő hajlása, drága
vagy ujjá láb és íze térd
s akkor hogy arca hol? ne kérdd

mert tündértest a kicsi kéz
mely arca nélkül is egész.
Még egyre álmodom vele:
ó hogy oly messze közele
s hogy minden e világon itt
furcsa szirtekbe ütközik!

Csak egyszer lenne még enyém
s kedvemre csókkal önteném
szívesen halnék azután
nagyobb örömmel ontanám
kis ujjáért a csobogó vért,
mint száz királyért, lobogóért!

Július

Mint az ölyv két bús madárra
vigyázatlan gyenge párra
úgy jött ránc e szerelem
mint a zápor a határra
mint a nyári zivatar
oly borusan és hamar.

Most a felhők alatt állunk
csillagokra nem találunk:
minden csillag elaludt.
Vigyázz! most az éjben járunk:
sillanó síkos az út -
ki tudhatja, hova jut?

Láttam amint szeme retten -
ó a boldogság kegyetlen,
nem valami víg dolog -
láttam amint sír ijedten
s mint veszélytől aki bus
finom feje rám borul.

Hallottam hogy hangja csuklott
láttam lelkében a poklot:
szeme fényes ablakán
félős lelke majd kiugrott
óriási ablakán,

amint fölvetette rám!

Augusztus

A falunak tornya karcsú,
körül karcsú könnyű fák
falu fölött vörös arcú,
sárga bajszerű holdvilág.

A vasúton szállok messze,
messze, messze csöndesen,
és tünődöm, enyém lesz-e,
vagy már veszve, kedvesem?

Aki egyszer, egy szép estén,
szép csöndeskén rám hajolt,
enyém lesz-e még édeském,
ki egy estén enyém volt?

Ilyen messze, halk zugolyba
véle volna jönni jó,
hol egymásnak válaszolva
tücsök szólna millió.

Lelkem is itt szertecicáz,
elmóricáz csöndesen,
s megpihen egy fehér cicás
kukoricás ereszen. -

Ó jaj, a vonat megindul,
lassan indul, tétováz
s eltűn a táj dombjain túl
zene, hold és állomás.

Nincsen kísértet

(1904)

Nincsen kísértet! Sűrű meleg estén
járhatunk fűrtös felhők alatt nyugton,
világos főnket rúdon lengő, súton
száradó leplek immár nem ijesztvén.

Boszorkányt sem már, ösvenyek keresztjén
tündért se lesünk, mosdva régi kúton;
s nagy hajló fák alatt, magányos úton
nem hányunk *jelt*, mint együgyű keresztyén.

Ha kincsre vágyunk, játszunk vagy lopunk:

nem hajtunk friss gödörnél ingó térdet,
s egy kuvikhangra ásót nem dobunk.

S elálmosodván, ketrecinkbe bújva,
- bátor csibék! nincs róka! - mécsset fújva
nyugodtan alhatunk. Nincsen kísértet!

Miként szélcsendben a hajó

Miként szélcsendben a hajó
lelkem ma vesztteg úgy lebeg
vitorla nélkül! - Ah be jó,
hogy most melletted ülhetek!
Talán megállt a vén Idő
s mi ketten élünk már csupán -
ó milyen édes lanyha hő,
mily édes lanyha délután.
Most messze földön senki sincs,
fénylik az ajtón a kilincs:
ajtó előtt a macska ül,
hátát gubbasztva gömbölyül.
Kertben tüzel a tulipán
fejét megadva csüggeteg:
most minden édesen beteg.
A tornácon az oszlopárny
a napsütött fal oldalán
ledől, mint tejben a kalán.
Nincs a világon semmi vér,
tejjel és mézzel foly az ér,
a vékony ér a hús alatt:
azért vagy, édes, oly fehér,
s nézed a fehér bús falat.
Elalszik minden - mily varázs!
Már alig zümmög a darázs.
Vállad vonala betegen
omlik el kebled vánkosán
s úgy csüggök fényes szemedén,
mint hipnotizált, orvosán.
Altass el, édes, engemet,
s álom hajóján messze vigy
ah ez az álom - eltemet -
és ah! maradna mindig így!
maradna mindig így...
így...
mindig így...

Anyám nagybátyja régi pap

Anyám nagybátyja régi pap,
lilaszin övvel, kanonok,
sárgatag ujján nagy gyűrű,
az arca sápadt és sovány,
arany keretből feketén
apró szemével kivigyáz
a szép világos nagy falon.

(Nem mer csengetni rímmel, mert tudja jól dalom,
hogyminden régi kép kísértet a falon.)

Ma már csak itt él e falon,
de hajdan Rómában tanult,
volt kispap ott, pirosruhás;
ma már mellén aranykereszt,
ma már lilával díszruhás,
bölcse vigyázni megtanult:
ma már csak itt él e falon.

(Nem mer csengetni rímmel, mert tudja jól dalom,
hogyminden régi kép kísértet a falon.)

Kisértet, nemcsak a falon,
mert lelkemből is kivigyáz
villogó szeme feketén
(bölcse arca sápadt és sovány,
sárgatag ujján nagy gyűrű)
lelkem mélyén egy kanonok
fülel, valami régi pap.

A költő életének pusztájáról

*és arról, hogy e pusztában kedvesének
teste oázis, szemei enyhe kutak, és a
Réája való gondolat a Vágyak karavánjának
vezetője:*

Ha győzve reggel álmom, lelki csöndön
gondolatod, mint megtérő barát,
fölfénylik bennem: boldogan köszöntöm
mély elmém édes Dominátorát.

Ki vágyaim vezére - így köszöntöm -
vezette tikkadt Vágyaim sorát
kútfőig, melynek vizével leöntöm
életemet, ezt az égő Szaharát!

Mert éltem csak egy égő puszta láza,
és lelkes tested benne dús oáza,
hol kettős kútra lelt a karaván.

S Gondolatod, hajtani hűs vizére,
lelkemnek nyáját, vágyaim vezére,

mely halkan kél. Mint nap a Szaharán.

Oly szomorú, hogy oly nehéz megélni

Oly szomorú, hogy oly nehéz megélni
és hogy a szépből csak az álma jut,
és hogy a pénzből jó ha mára fut,
s minden erőmet értte kell cserélni.

Oly szomorú, hogy akit szeretek,
talpig nem öltöztethetem brokátba,
nem híhatom lakni aranyszobákba,
és hogy fillérért únva csüggedek.

Oly szomorú, hogy műzsám így kiáll
árulni hulló kecseit miattam:
oly szomorú, hogy perceim eladtam
s időm bora idegen kádba száll.

Oly szomorú, hogy nem fektethetem
gyászos fejem egy csöndes ölbe tétlen
hosszú napok során, e gyöngye télben,
tünődni a halálon, s életen.

A nargiléht és ottománt kesergem,
ládámban és szivemben nincs arany,
lelkem körül a munka mocska van:
Nemes tétlenség, nemesíts meg engem!

E komor június havon

E komor június havon
mely mord akár a november,
emléked mely tájakra von,
te mord novemberi ember?
Emlékszel, egykor, mint folyott
pünkösd két napja vidáman,
s az örömökre, miket ott
alig vettél vala számon.

Keresd most őket együvé,
mint gyöngyszemeket, ha szerte
elhulltak, mert gyerek füzé,
ki újra szerteseperre.
A Sors a játékos gyerek,
ki gyöngyszemeid zsinorját
elvágtá: s most pereg, pereg...
Ki lelheti régi sorját?

Szeretted mindig a jövőt:
de most imádod a multat.

Miből van, látod a jövőt:
csupa multból, megtanultad!
Nézz hát a multba, és a jót
a multból éld a jövőbe:
hányd-vesd a lelked, mint hajót
hányja takács a szövőbe.

Kergesse multba és megint
kergesse jövőbe lelked
emléked motollája, mint
hajót a takácsé kerget:
így lesz oly szőnyeg életed,
melyben a szálak, a színek
összefonódnak élvezet,
úgy mint versedben a rímek.

Az életemet elhibáztam

Az életemet elhibáztam,
rossz szögletet mértem falán,
törölhetetlen drága vászنام
terhes színekkel mázolám:
emlékből raktam össze rőzsét,
multból máglyát jövőm alá,
s tegnap tüzére holnap hőjét,
magamat dobtam égni rá.

Ah, mennyi szépre, mennyi jóra
lett volna bennem késve mersz!
De hasztalan töpreng az óra,
ha ihletet nem ad a perc.
Az órák és évek kövéből
nehéz kriptát emeltem én:
az évek falának tövéből
nem költ föl többet több remény.

Kriptámban hát nosza kinyújtom
rossz, multak-törte testemet
és máglyámat vigan kigyújtom,
melyről fölkelni nem lehet:
Lelkem! ha éltünk lángba lebben,
legalább szép legyen a láng:
minden bibornál fényesebben
adja palástját ölni ránk!

Palotai est

Végre falun ér az estem
nincsen este Budapesten

s én az estét kedvelem
este az én reggelem
lelkem mint a rossz madár
nappal alszik, este száll
amikor te becsukod,
kinyitom az ablakot.
Álmosan borúl a nap
vörös arccal az égajra
mint a részeg az asztalra
és az árnyak hullanak
nyúlanak
és a fények szelidülnek
és a sarkok feketülnek
és a lángok gyullanak
gyullanak.
Minden ablakot kitárok
minden gondom elszivárogoz
és egy palotára várok
melyet a csönd ujja rak.
És a csönd hangjára várok,
messziről képzelt bojtárok
néma nótát fujjanak.
Messziről csodára várok:
tünjön föl egy új alak!
Messziről egy rémre várok:
takarózzon be az árok,
szerelemben ijedt párok
paplan alá bujjanak.
Messziről egy kéjre várok
messziről egy fényre várok
melytől meggyógyul a vak
és a látóra hull hályog.
Messziről egy holdra várok
melytől elvakul a nap.

Immortale Jecur

Férges aggály, kétely-métely,
késő bánat: ebi gond
kétségnél kínosb reménnyel
mennyi ront és mennyi bont.

S nem száll nálam áldott múzsa,
nem, a *bajt* enyhíteni, *báj*:
napon únt munkában húzva
kétszer fáj az, ami fáj.

Májam mint a Titán mája
rágva újul, végtelen,
s a remény paródiája
viszkető sok kételyem.

Égek: olajjal ne öntözz,
hagyj el, fárasztó remény:
hűsben: hálóból varrt köntös!
hőben: sósvizes edény!

Fájó, fázó ének

Ó gondok, gondok, holnapok!
egy gondtalan mát hol kapok?

Szőnyeg-puhába betegen
búni hiába szigetem:

szivem verését halk ölén
csak annál jobban hallok én.

S nem hágy e belül ágyuzó
nyugodni tikkadt ágyuszó.

Rég mélyről únott hangja bánt
előbb sülyedt harang gyanánt:

de zord kohóba sülyedett
és a harangból ágyu lett.

S tép, tép e belül ágyuzó
lelkembe tikkadt ágyuszó.

Kifelé csupa sánc, perem:
befelé lelkem meztelen.

Fájón mezítlen, mint beteg
zománca-vesztett fogideg.

Úristen, ami itt hibás,
ki lesz eltönni Messiás?

Jámbor halászt, hiszem, lehet:
hanem ki vált meg *engemet*?

Adj Uram, kinek mit szeret:
az éhezőnek kenyeret,

s szomjazónak hűs italt,
a fiatalnak fiataalt,

adj az öregnek szép időt:
hadd üldögéljen ház előtt,

adj, Uram, néki friss erőt -
de nekem adj már pihenőt!

A csengetyűsfiú

Minden reggeli látomásból
szemem mögött dal erjed, érik
mint nyílt hordóban aromás bor.

Ázik az utca friss aranyban
reggeli csengő csengi végig:
ezüst hal az arany folyamban.

Ó, reggel, gyermek, gyönyörűség!
kertek falán át egy karaj lomb
tán a csengő szavára hajlong
ó, szent reggeli csengetyűsség!
a kapu árnya aranyat vág.

Gyenge a nap, szelíd az árnyék
s a lombok zöldje halovány még
kacag a csengő tiszta zajjal
s nyíló kapukból friss leányok
csengetnek vissza víg kacajjal.
Nyíló kapukba mind kiállnak
sorfalat állva mint királynak
hónuk alatt egy kicsi teknő:
hódolni drága adományok
(drága nap aranyozza reggel)
s a csengő egyre közelebb jó
a nagy csengő a kis gyerekekkel
s mögötte súlyosan döbög
a méltóságos nagy szekér
rejtelmes szürke födelekkel
a verőfényes távol utcán
s megáll, ha egy kapúig ér.
S az egyik leány közeleg,
feszíti mellét, nyújtja karját;
s nyílnak az ajtós födelek,
melyek a tág kocsit takarják.
Úgy tartja, nyújtja válla, karja
az adományt, a drága ládát
mint antik urnát régi szobrok;
s amint a vak szekérbe önti
ezüsből látsz fellengni fodrot
a por gyémántját, füst ezüstjét,
szent áldozatnak ritka füstjét
nap felé szállni a szekérből.

Ó, mit nekem hogy a szemétből!
Isten szemében nincs szemét:
fürtödnék, melyből borod erjed,
ne hányjad el rohadt szemét:
attól édesebb lesz a bor.
Inkább gyönyörködve figyeljed,

hogy napban gyémánt lesz a por
s hallgasd a szemetes-zenét
amint utcádon csengve terjed.

Ecetdal

Gondoltad volna egyszer, erődben és szabadban,
robogva tüskön által, mint kit a nap vakít,
hogy lesz hogy fáj a szúrás, hogy este félsz magadban
és milyen jól esik majd szeretni valakit?

Nem fogsz szeretni senkit, gondoltad, úgy-e, bátor,
csak lányok gyenge mellét, üdítő hús szemét,
friss fénybe fürdő fürtét, mely nyílt hajnali sátor
s a testükből szűrődött, lelkedbe szűrt zenét?

De ezt is nem becsülted - bezzeg ma visszarínád
lehetne, visszahínád elejtett perceid,
lenézett zsenge mustod tapadós ajkkal innád:
de ecet lett belőle, hogy elvont szájjal idd.

Forratlan zsenge mustod, hogy forrjon, hagyni vesztéd
s emlék-levendulából lett almod ecetágy
borát is újra forni erjesztéd és eresztéd
s ó jaj, mi jaj-izű lesz, ha kétszer forr a vágy!

Most temetőn dülöngesz eceted únt izével,
készen már, régi részeg, hogy a vizet papold,
s izetlen nyúgalomnak keverve hús vizével
hús szeretet borát idd, szesztelen enyhe bort.

De benned enyhe nedv is hamar forr égetővé,
szesztelen nem maradhat kádadban érzelem;
így válik könnyü könnyed maróvá, étetővé
és cseppjeit sziszegve nyeled szegény... nyelem...

Szegény most, gyenge versem, menj árva kis pityergő,
véremnek verse mégis és nékem drága vers,
ki vallodd a világnak, hogy még erembe csergő
a régi furcsa taktus s helyettem sírni mersz.

Haza a telepre

Rég elmaradt a fény, a körut;
a villanyos a sötétbe fut.

Ó, Istenem, megint egyedül:
az ég, a föld megint megürül.

A villanyos az éjbe szalad:
kék villanások a sín alatt.

Ó, távoli villany, száz régi est! -
rideg hátad mögött, Budapest!

Örömvölgy-utca, örömtelen:
szeszgyár, kis korcsma, köz-szerelem.

Kültelki házak udvarai,
hol nappal a korcs kintorna rí,

s hol az éjben, kéjben, szenvedőn
nyögi párzó macska a háztetőn,

jaj, gyermekhangon, az Állati Lét
kitettje, iszonyu kényszerét.

Sivítva surran az éji sinpár
fölött a kocsink s fordulva himbál

a Ganz-gyár únott falainál
hirtelenebbül a nappalinál.

A gyár, a Ganz-gyár, ó Mária!
s a pesti lapos Kálvária!

A gyár tetején nagy éjjeli nap rak
tüzet vörös-izzón, nagy kerek ablak.

Leszállni, haza, az éjszakán -
ó, régi éjek! régi magány!

Ó, hol van a könyv, lekötni a lelkem?
Vagy hol van az álom, oldani engem?

Hol van a Múza, holt szeretőm?
Félek egyedül már, mint temetőn,

vagy mint aki egy halottal aludna -
Ó, kocsira! vissza! fénybe! körutra!

Merceria

Mindig gálában, mindig új divatban
forog a drága hölgy a kirakatban.

Nincsen egy gombostűnyi hiba rajta:
fehér a foga és piros az ajka.

Szabályos arca mindig mosolyog,
mindig vidáman, egyformán forog.

Mindenfelé forog, jónevelésű:
sohasem esik ki hajából a fésű.

Tartása egyenes, fejet nem ingat
merev szemével sohasem kacsingat.

Körülcukrozza fénnel őt a villany
s ő mosolya cukrával visszavillan.

Örök pompában úszik és csodálják
a kirakatot érte körülállják.

De bármi szép kívágott melle, karja
nem ér fel hozzá az óhajok alja.

Mert hol az angyal végződne a nőben
ottan végződik ez a nő: csipőben.

Oly tiszta, mint egy angyal s oly tudatlan
de mindig szép ruhában, új divatban

forog a drága hölgy a kirakatban.

Őszi harangozó

Az idén korán kilelt az ősz
széltől lúdbőrzik saraink puhája:
siess harangozó! az alkony megelőz.

Morc pityergős már az ég orcája
mint gyermeké, ki mécset tör feléd,
mert elveszett aranyos labdája.

A durva szél a fáknak levelét
söpri, söpri, melankolikusan
mint holmi durcás, duzzogó cseléd.

Én nem tudom, hogy útam merre fussam
s a nagy vágytól lábam csak ténfereg:
mennyi rossz szem néz már rám gyanussan!

Nem merek s únom, hogy nem merek
dacból előtűk levetkőzni pőrén
s szemetektől megkopni, emberek!

Mint bakfislány éjjel letolja dőrén
paplanát, ingét, hogy Isten szeme
korcsolyázzon legalább síma bőréen:

perverz lelkem épúgy tolja le
takaróit az utolsó szálíg
mikor maga van (Isten látja-e?) -

más előtt nyakára húzza állig
mint a szemérmes vénleány, a Föld,
fehér paplant von magára nyárig,

amint levedlik testéről a zöld. -
Máris messzebb járja a régi táncos
körül, a Nap körül a régi kört,

hogy az ne lássa, hogy a bőre ráncos
a sártól s szeme nemsokára holt
üveges lesz a fagytól, régi lángos

napbanéző tekintete zord
(nem a napé már, hanem a halálé)
s fürte olyan egykettőre ősz

mint siralomházban bukott királyné.
Siess, harangozó! A halál megelőz.

Októberi ájtatosság

Távozzál el Uram én tőlem. - Jób könyve.

A kórus padján, honnan a rácson át
látni a templom sok kicsi villanyát
mert az imát villany kíséri
s új tüze régi Urunk dicséri:

a kórus padján egymagam ülök én,
mint egy kárvallott, elkeserült legény,
bárány-e, bárány-e vagy farkas?
Szól a litánia: lelkem, hallgass!

Uram, ki úr vagy száz seregek fölött,
teremtesz és ki ellened, eltöröd,
világokat vegyítesz, sujtasz,
s lelket a lomha rögökben nyújtasz,

te, kit magasztal a zenit és nadir
a jármod édes és a csapásod ír:
jármodba fogj be, csapj meg engem,
mért nem örök diadalmad zengem?

Mért zengem a csúf, kór kicsinyek hadát,
a földi szégyent, béka-egércsatát,
a halni születőknek éltét,
únt bajok újszerű visszatértét?

Tán azt hiszem, hogy sok kicsi sokra megy?
Pedig a soknál mennyire több az egy,
az Egy, aki *Valaki*, mégis,
akire hallgat a föld is, ég is.

Egész világunk mind csupa látomás,
folytatott álom, lassu lidércnyomás,
de legcsodásabb látomásunk
te vagy, Urunk, te vagy, égi másunk.

Te a nagy Álom, te vagy a fő Lidérc:
a tested lélek, hanem a lelked érc,
érclelkeddel lelkünkre fekszel,
századok ülnek el és növekszel.

Kórus padjáról, halld, sűrű rácson át
küldöm tehozzád, Isten, ez új imát:
hatalmas vagy földön és égen:
adj, magad ellen, erőt énnékem!

Reggeli ének

A reggelt éneklem, az enyhe szépet
Ó reggeleim!
jó reggeleim!
Testem mint egy eleven béke ébred
Tejjel és mézzel folynak ereim.

Lelkem kilép az álom fürdejéből
Megint üde már
oszlik köde már.
Kilép az álmok sötét erdejéből
s egy dombra száll, egy kedves dombra száll.

És így néz széllyel hajnala hegyérül
mély multja fölé,
mult mélye fölé
s a tegnap és a tavaly köde gyérül
lába alatt, amint néz lefelé.

Nézi, mint új ruhán foszolni fércet
a táj köd-egét
homályüvegét
s a kukoricaszál, a lenge, délceg
hogyan hajlogatja tollas süvegét.

S a völgy fölött lassan mélyülve kékell
a szerte határ,
mit a menny kitár
s egy messze vers ébredő ütemével
kóvályg benne, mint hajnali madár.

Atlantisz

Egy világ, amely lemosdotta az életet.

Búvár leszek én, kaucsukból gyártva ruhám, süvegem
úgy nézek a két kaucsukba szegett karikás üvegen
bukdosva botor léptekkel a sűrű nehéz víz alatt
és nézem a hajladozó suhanó sima kúsza halat
a kicsit, a fürgét s a nagy halat, a kicsi néma vadászát
virágszerű állatok áloméletű nyíladozását
a piros koráll eleven hegyeit, virágszigetét
a rettenetes fejlábu polyp Medúza-tekintetét
száz szép halavány színt kéken a víz remegő üvegén át
és látok egy elsüllyedt várost, félig leomolva, némát,
egy holt mesevárost kéken a víz remegő üvegén át.
Hintázik a habban nagy fala - mind csupa márvány.
Csikosra, sikosra moházva bekente a vízi szivárvány.
Hab rongyaivá rezgése miatt szétpikkelyeződik a színe
kikorhadt rég minden kapuja. - Belépek egy helyen. Ime.
Egy nagy terem - babylóniai. Még szobrok, oszlopok állnak
és függönyöknek aranyrudai (holt kincs a gyenge buvárnak).
Márvány, meg arany, meg drágakövek (vagy élő vízi virágok?)
de bibort s ami volt más drága szövet, a víz sava rég kirágott.
Még aranyváza a trónnak áll, de már faülése kikorhadt.
Csönd van, csak az ablakokon suhan be néma komor had
mint nagy madarak, tányérhalak, az oszlopok erdejében
olajos lomhán keringenek, szobrot kikerülve szépen.
S a szobor mögött lámpám besütöm a sötétlő néma zugolyba:
porló halom emberi csont van ott, ahová a víz sodorta.
Halott világ! Csak a víz eleven és szerte rezgeti selymét
ruházva a halott köveket s a csontok kriptai termét.
Másutt a halál magára veszi a föld süket öltönyét
itt áttetsző üngben mulatoz, követve a víz ütemét.
Játszik selyem kék fodraival és táncol ős ütemére
szerpentin táncosnő gyanánt az óceáni zenére.

Azután lámpám a szoborra sütöm: hamit kinézhetek abból
egy Aphrodité Anadiomené, amint kikel éppen a habból.
Azóta hej megint lemerült s nem látja ember a pőrét
halak dörölöznek combjai közt és víz simogatja a bőrét
nedves haját fősülgeti még mint rég a régi mesében
s örökre fürdik meztelenül a zord Óceán vizében.

Csak én vagyok itt aki emberi még és lelke se, teste se márvány,
nehéz a víz és nincs levegő: bukdosva fulladok árván.
Csak nem szakadt el a gumicső? vagy a láncnak csigavonója?
Hé emberek! ne hagyjatok itt! fel! a levegőre! hajóra!

Vakok a hidon

A csöndnek
folyóján
pár deszka-
darab.

Mi zajból van e csönd? Zubog zúg a hab.

Támolygva
tolongnak
a hídon
vakok
kis görnyedt, japános, naiv alakok.

A lelkük
a testből
ki sem lát
soha.
A deszkát belepte iszamlós moha.

Se korlát	Padlóig
se hídrács	derékban
legörbülve	letörpülve
mind	mind

lenn útát magának kezével tapint

üres szemgolyójuk
szanaszét tekint

Mind bukdos
botorkál
gyámoltalanul

faruk meg feltolva
a zord égnek int.

És olykor
kezével
a semmibe nyul

És olykor
tört lécen
hintázni tanul.

És néha
fülkébe
jön egy
csobbanás:

És néha
szemükbe
csap egy
loccsanás:

a Csöndbe taszítja le társát a társ.

S mi zajból
van e Csönd?
Zubognak a
habok.
A Csöndnek kis hídján tolongnak a
vakok.

Egy bús fűz hullatja ágak záporát.
Széles hold kacagja, mint gúnyos barát
szegény kis támolygó vakoknak farát.

Isten kezében

Keresztény makám

Mint a régi szentek száján írt szalag kilóg - úgy e versből e prológ.

Egy középkormányi theológ - gondolhatta, gondolom - (nem
skolasztikus talán, - ki üvegből fújja várát színtelenre - hanem

kinek üveget fest lelke szennye - kinek minden régi szó egy régi kép, - testi misztikus talány, - mert az eszme hűs, átlátszó, tiszta, színtelen üveg - s csak a test a misztikus, vak, s szennye szín és bűne szép) - egy ily ős poéta-doktor: nagy palást, tanársüveg - bájos régi doktorom - gondolhatta, gondolom - úgy mint én diákkoromban - pécsi kis templomban, - volt török mecsetben, pillér rejtekén, - zöldet látva, szédelegve illatsúlyos tömjénfüsttől, - ideges gyerek, szegény, - nézve nagy bizonytalan, hogy az oltár gyertyája füstöl, - láthatatlan száll a füst, hön-olajzó gyertyapára: - látni mégis, mert mögötte... reszket az... aranyangyal... lábaszára... - elcsavart barokk lábaszára, sűrűn arannyal eresztett, - mint hőforrás forró fürdejében gőzringatva reszket - meztelen. -

*

»Elhiszem, mert esztelen.« -

Kép a szó és test a kép és szó szerint a régi Írás, - hogy az Úr saját alakját adta volt az ősgyagnak, - istenképet az embernek, bár az Isten testtelen. - Testtelen és képtelen - testtelen, mert végtelen - végtelen és kezdtelen - - elhiszem, mert esztelen - (gondolhatta, gondolom) - esztelen, mert végtelen, mint maga mélye az anyagnak. -

Igy: »Az Úr kezében élünk«... ez egy óriási Kéz - szószerint, - *testi* kéz és végtelen tárt tenyerén mozgunk mi aprók - (képzeld bájos doktorunkat kúszni tupri méltósággal - a hüvelyk alatti bütykön... ilyen tán már álmodál... - vagy szép nőt kínál a nagy Kéz: ízes étet drága tál) - szószerint - test szerint -: mind az Úr kezén mi aprók, szende szentek, ravasz rablók, - én... te... mind... - (ez egy óriási Kéz) - itt úgy mint Amerikában, mindenütt a tenyerén, mert mindenütt van az egész - mindenütt van minden sejtje, minden sejtje végtelen - (képzelm, mert képtelen) - mindenütt épen tenyérrel emel e nagy égi Kéz. -

Néztél már kacsót nagyítón? ujjá vastag, ránca mély, pórusokkal árkos. - Képzeld most, hogy pórusa tágul, ránca szétmegy, kék ere mállik - szerte híznak ujjai; s nagy nagyítód távolítva már a kéz egy sárga táj, - nyúlt, alig hullámos, mind a láthatárig - és e sárga tájon minden-minden rajta - egy-egy tornyos város, mint egy cifra torta - hegy... kazal... víz... nagy hajó - messze sínen éjnhált waggon... szaladó masina-táltos - itt úgy mint Amerikában... rajta fellegrkarcoló - rajta jár, ki merre megy - mindenütt van: ezer-egy - minden alatt, mindenütt e sárga Kéz - térdem alatt pécsi kis templomban - (gondolám diákkoromban) - kóruson, földszinten, rajta térdel minden néki hódoló - szinte rémlík üvegárnya, füstbe, levegőbe, - hogy a szószéket, papostul, tartja lebegőbe - s talpa alatt a pillérnek rajza terped e tenyérnek - messze málló jósvonások nagy memento »M«-je vásog - minden alatt e nagy »M« láttalan és sejtelen - mérő szemek elöl a méretlenbe szétfolyó, - mert egy teljes végtelenség minden isten-sejt-elem - végtelenbe vastagodva Isten minden ujjá szétáll, - olyan nagy, hogy meg se látod, mert csupán a határt látod s ez határ nélkül való. - E tenyérnek bőre színén mozog hát a féregember - nem mint egy kató-bogár, mely ujjról-ujjra sétál: - még a szomszéd pórusig sem álmodhatik

sejteni...

Ó, ha egyszer ez a nagy Kéz le találja ejteni!

- Vagy leejt, ha meghalok? - (Szédültem diákkoromban - pécsi kis templomban - szédültem és reszkettek az aranylábú angyalok.) -

Ó, nem ejt, hová is ejtene le, - ahol őrt nem állna tárt tenyere?
- Hanem minket, akik itt, - kívül húsa végtelenjén, - végtelenje
színe fennjén - kivirágzunk egy kicsit, - egyenkint e roppant - kéz
a nagy sötét Maroknak tompa végtelenébe roppant - és szorít, szorít,
szorít - úgy mint rég a bájos Doktort, a középkorit: - előbb szemét
elborítja, - aztán lelkét kiszorítja, - aztán húsát szétporlítja -
aztán-aztán mindmaig - örli-örli csontjait...

Illusztrációk mindenféle könyvekhez

1. Világhistória.

Egy római, kilépve Liviusból,
nagy, méltóságos, szónokló alak,
vas ércből látszik és nem lanyha husból
előttem lassú léptekkel halad.

Parancsot oszt; s a vértanúk a guzsból
jajgatnak, mint a téli madarak.
Én térdelek; s szól a pribék: »Ne guzsgolj!«
S int kínom, pálmám és az égi lak.

De jaj! nem merek a kőpadra hágni
kész inkább Divus Augustust imádni
és eskümért már jön a botos augur.

Egy kört csinál: *Procul este profani!*
S míg morganak unalmas babonái
ó, holt Athén! neved szívembe jajdul.

2. Detektívregény

Egy mozipark, egy pompás mozipark
fenyvek, veranda és az éji fény,
mely elsikamlík a lépcsők kövén;
egy rács, amelyet markol durva mark:

a betörőé; hág a durva sark
nyomát a fehér kőre letevén;
egy rándulás - és feltűnik a vén
fej: szántott homlok, vad szem, görcsös ajk...

Egy mozipark, egy pompás mozipark.
Benn a villában a kisasszony alszik
és szerteszéjjel szunnyad annyi rét.

Csodás nyugalmu éjjel. És a halk,
sík vászonégen végig szinte halszik
a tücsök, hogy bezengi a cserét.

3. Régi magyar irodalom.

Ihol ama híres gróf Listius László
írtam krónikámat, magyarokért gyászló,
ritmusban a gaz tar vérpatakot gázló,
fegyver, hadieszköz, címerek és zászló.

Haj mit ér az fegyver? haj mit ér az virtus?
Plutó országában elhallgat az ritmus.
Egy igaz dicsőség, melyet szerze Krisztus
ragyog örökkéig, égi amethystus.

Későn ugyan bántam, ugyan megsirattam,
hogy a Krisztus igaz utait elhagytam.
Hóhér fene marka fenyeget most engem.

Hóhér bárdja küldi Isten elé lelkem:
az leszen bírāja, akinek adósa. -
Könyörögj érettem lybanoni rózsá!

4. Modern vázlat

B. M. verskötetéhez.

Egy furcsa vidéken bolygok
és lengetem árva sarlóm
hol minden epedve boldog
a nagy nők hevernek a tarlón.
Ezek a nők nem is élnek,
e madarak sohse szállnak,
e szél csak szele a szélnek,
ez árny csak árnya az árnyak.

Egy furcsa vidéken élek,
amelynek a hold a napja,
amelynek teste a lélek
és lege a semmi habja.
Folyóvize léghabáram,
puha földje álompárna,
amelynek élete álom,
s maga a halál az álma.

Ezen a furcsa vidéken
csöndnek hívják a szerelmet
felhők hevernek az égen
a mezőn nők, nők hevernek,
lelked puha csókkal hintik
testedbe halkan omolnak,
mély, mély ölünek neve: mindig,
sötét ajkuk neve: holnap.

5. Nyugalmas téli kép.

Életem margójáról.

Olyan csöndes előkelő utcák,
annyi kedves, nemes villaház:
itt a hintót még paripák húzzák
itt a pénzes nyugalom tanyáz
itt az úri elvonult családok
bubusgatják gyermekeiket
ha a várost tengernek mondjátok
ez egy békés árnyas kis sziget.
Tél van most. A hófehér falombok
ciframintás stukkatur plafon
udvarokban hófehér galambok
ugrálnak a hófehér havon.

Vaskapukon zuzmarával mintáz
a finom fagy - efemér relif
fenn az égen pelyhes dunnán hintáz
egy fehérbundájú friss, naiv
tizenkétesztendő gyermekangyal
dunna közül néha lekacsint
(szeme huncut, félig húnyt és kancsal)
s a csöppke kis leánynak leint
kit az utcán, kapu előtt, gondos
melegen felöltöztetve lát
zsinoron vezetni egy bozontos
hosszúszőrű nagy fehér kutyát.

6. Ligeti részlet

Csavargók csavarogva ketten
a fákat nézik a ligetben.

S búsan az egyik mondja: »Pajtás,
az én életem sárga hajtás.«

S a másik szól: »Hordtam a zsákot
és minden zsák nyakamra hágott.«

Csavargók csavarogva ketten
hintókat látnak a ligetben.

S búsan az egyik mondja: »Pajtás
az én életem lassu hajtás.«

S a másik szól: »Hordtam a zsákot
ki könnyü volt, előmbe vágott.«

Csavargók csavarogva ketten
lányokat lesnek a ligetben.

S búsan az egyik mondja: »Pajtás
az én életem rossz ohajtás.«

S a másik szól: »Hordtam a zsákot

mért is szeretem e világot?»

7. Utolsó kép.

Nézd! Áll valami óriási bál
egy táncos örvény szíveket cibál.

Illatos felhők nyúlnak szerteszét:
bugyborgó zene, csiklandó beszéd.

A nagy zajtól hunyorgnak fény szemek,
sugarak pántlikái rengenek.

S a nagy fénytől mint ázott angyalok,
vakulnak és fakulnak a dalok.

Tenger a fény itt és a zene szél
s a vidám világ vihar és veszély.

Kabala

Egy
mennyi mindent próbáltam én - de minden egyre megy.
Kettő
az egyből kettő sohse lesz: magányos lelke meddő.
Három
rossz útra visztek, életem, szerelmem és halálom!
Négy
négylevelű nyíl útagon - vakon mellette még.
Öt
a sorsod öt kemény pecsét - ne hidd hogy föltöröd!
Hat
bár építnéd mézednek a szép hatszög mézfalat!
Hét
de te utazni kergeted a Göncöl szekerét.
Nyolc
a Nyolc a harapófogó, hogy égve fölsikolts.
Kilenc
kilenc hónap, miért tevéd, hogy engem fölteremts?
Tíz
az egyhez még egy nulla kell: a léthez Léthe-víz.
Tizenhárom
Hiszen várom:
majd jön valami semmin út, valami vizen álom.

Hadjárat a semmibe

Strófák egy képzelt költeményből.

1913

Ó, mind akit szerettem életemben
s ki lelkemet szeretni még merész,
figyeljen most, talán megérthet engem,
bár hangom szerte tárult mélybe vész,
mint egy örök sodor halásza zengem,
amiről még álmodni is nehéz,
ragadójába markolok kezemmel
s merni merem, amit más nézni sem mer.

Ó, lelkek teste, élő folytonosság,
mért folysz el? És te testek lelke, szám,
miért folyamodom hiába hozzád,
elmém hazája, régen únt hazám?
Mért osztanám mi nem való hogy osszák?
s a mondhatatlant mért reméli szám?
Jobb volna nyugton és szó nélkül élni,
csak étellel s szerelemmel beszélni.

De nem lehet. Már nekem ez az élet.
Már nekem ez a legjobb szerelem.
Az én egyetlen mezőm erre széled,
ez egy kapú van nyitva még nekem.
Ha ez bezárul, az már az ítélet,
melyet fejemre mérend kedvesem,
kit annyian epedtek, örök asszony,
ki van, hogy ezreket dalig rikasson.

Ki van, hogy minden nemes őt imádja,
amikor mást már nincs imádnia.
Kinek vágyára a halálnak vágya
jöhet csupán: a Filozófia.
Szólj hát szerelmem, szólj halálnak bátyja,
élet öccse, csalódások fia,
szólj, énekeld az égi nőt, a drágát,
sirassad új szavakkal némaságát.

Mert néma ő s nem könnyezik soha
és így vesz tőlünk szót és könnyeket
s könnyre mosollyal, szóra mostoha
csönddel feelve csúfra hiteget.
És csöndje végtelen, mint mosolya.
Mosolya nem fogy, csöndje nem reked.
Csöndje mosolyog és mosolya hallgat,
mosollyal, csönddel, úgy mulat terajta.

Glóbuson ül, mint hideg istenasszony,
ruhája köd, de sohasem mezítlen,

fagyával éget, hogy rabbá unasson
s titkolt testével álmodják a hitlen.
S nincs is tán teste. S minden érte-vad szomj
a semmi hús ablakát nyalja itt lenn,
míg fönn a Hölgy, testté hazudva lelkét
a fellegekből fon magának erkélyt.

S tán minden szellem titkon őt reméli,
érte feszül a morc tudós szerelme
és végtelenül végtelenbe méri
kis méterét a véges emberelme,
de az eget s e Hölgyet el nem éri,
bár köveiből Bábel tornya kelne:
a Jákob-létra végtelenbe vesz
s a nagy éposznak vége sohse lesz.

És mégis éposz és mégis dicső
és mégis ezt az époszt írom én
egy új tudósról. Mégis, mégis ő,
akit hőssömmé biztat a remény,
hogy vágyhatom még lenni én is: ő;
aki enyém és aki mégsem: én
vagy egy bús én, kit dőréen elvetéltem
s most lelkétől kísértetes a méhem.

Egy új tudósról fogok énekelni,
ki Budapesten majdan élni fog,
dicsőbb, mint hős koroknak fejedelmi
s minden dicsekvő poétán kifog,
aki meddő dalát hiába termi
s facér fülekbe céltalan nyifog
ah, hajdan hogy megejtett ily varázs is,
de most már látom, olyan, mint a hásis.

»Ki nem röpködhet, mikor ér tetőre?«
kérdeztem hajdan gyermek-ostobán, -
»Lassan vet óvatos szemet előre
földhöz ragadt nyomorult tudomány,
csigaként tapad hűvös szürke kőre
s az únalom nyálkája nyúl nyomán,
hitvány házát cipeli dőre súlyul -«,
de csigaképe most dicsőre újul.

Mert bárha nincs szivárványhídja, szárnya
s szarvval nem érhet úszó csillagot,
kis helyet jár, de biztosan bejárja,
hagyván jelül ragyogó szallagot,
hogy útja szűk bár, de valódi *pálya*,
mert hódít s nem hiába ballag ott,
míg Anteusként hullong a poéta
s ő sem röpköd, csak ugrál. Mint a béka.

Édes a valóságban megfogózni
s vigyázva mérni életünk terét,

a korlátok közt nemesen kigyózni,
mint útjelzők közt, bízva, mindelébb.
Szabott pályánkból félre nem lopózni
s nem térni meg, mint kimenős cseléd,
kinek mámortól émelyg lomha teste,
únt konyhájába tér vasárnap este.

A korlátokban bízni, hogy vezetnek
s a végtelenben, hogy nagy öle cél,
hogy érdemes nyujtózni a kezednek,
ha tud szilárdan nyúlni, mint acél,
hogy nem mind egyek útjai eszednek
s nem a legbölcsebb élet a facér,
mert eszünk útján mozgunk okosok mi
s a valótlanban nem lehet mozogni.

Lássátok, a korlátokat dicsérem:
a korlát a legbiztosabb valóság.
Tövis tart ébren rózsaittas éjen,
lévén biztosabb való, mint a rózsák.
Szoros formából születik az érem,
formának zord acél kell, nem nyúlós zsák.
Élet s lélek szétomló pára volna,
hogyma nem lenne száz korlátja forma.

Az én hőszám e korlátok s e formák
tudósa méri majd szigorúan
a létünket folyató száz csatornát,
melyek között az örök ár suhan,
mely arra foly, hol leggyengébb a korlát
s legyőzve győz csak minden vályuban;
mindegy, honnan jön, és mindegy hová jut,
csak egyet fontos hogy nézzünk: a vályut.

Az én tudósom tudja ezt bizonynal,
nem fog kergetni régi délibábot,
okosan megelégszik a viszonnal,
amely az észnek *jelzi* a világot
s a valóság jeléül a haszonnal:
ezenkívül más lényegig ki látott?
ami remélhetetlen, nem reméli:
a viszonyt *tudja*, a lényegét *éli*.

És tudja, hogy okokból a világ
egy óriás lánc kettős végtelenje,
ahol minden szem szomszédjába vág
és nincs, aminek nincsen oka *benne*,
de kívülről keresni hiuság,
oklánc okát kérdezni balga lenne
s hogy tudnád szóba, jelbe, észbe venni
azt, amin kívülről nincs se jel, se semmi?

És mégis olykor tudósunk körül,
mint csillagokkal, esténként a légür,

ez a nagy semmi vággyal színesül
s titkon az örök láncsal nem elégül,
minden unalma sejtelmekbe züll
s a néma Hölgy mosolyát érzi végül
és bár előtte semmi zárva nincsen
az ő eszének nem elég a Minden.

Képzeld el őt most enyhébb téli estén
a Dunaparton bolygani magában,
ezen az áldott ifju Budapesten
a jégtörés keserves évszakában,
mikor zord úntság lovagol a testen
s a lélek nem tud bízni csillagában,
de gyönyörködni tud még benne. (Drága
csillag az űrben: semmiség virága!)

A semmiség virága ez a föld is,
a semmiség virága e világ,
amely tövissel bármennyit gyötört is,
mégis virág szemednek. Bús virág!
Tán ér belőle lelkednek gyümölcs is,
mohó fogad keményen belerág,
de ha félig kiszoptad leve mézét,
megérzed rajta a semminek ízét.

Tudósunk künn az ég alatt bolyongva
érezze ott magát, a Semmi partján,
nézzen a földre, mint egy égi pontra,
úgy gyönyörködjön e nagy Semmi-tajtján
s a tömegen, mely a földön zsibongva
az égben száll, tudatlan - körbehajtván
e gömb, melyet száz erők sodra mozgat.
Röpkül a föld - s ők azt hiszik, nyugosznak.

Vagy sétálnak így, halkan, olvadáskor,
selyem suhog, peng a katona kardja.
Dombtól dudorgó, tornyos cifra háztól
csipkés az űr felé a Semmi partja.
A szél a habokat lenn, durva pásztor
nedves korbáccsal füttyörészve hajtja,
selyem suhog s a szürkefényű vaskard
érintésétől peng a hideg aszfalt.

Ó szürkeség! te a Fehér morajló
meghalkulása (s Feketének anyja)!
Ki eljössz, mikor haldoklik a gyarló
fény és a nap az éjszakát foganja.
Ó szálló szürke füst! ó ringva hajló
izmos Dunának szürke szép higanyja.
Ó szürke égen szürke alakok!
szürke szemekben szürke ablakok!

A lámpagyújtó lángos végü bottal
megsebzti ezt a messze szürkeséget

helyenkint, - és a sebnek vére csobban
s Dunába hull - tüzes vér, szemet éget,
remegve száll, vékonyka patakokban,
mintha vörös bort vízbe töltenének.
(Igy látom a világot este reggel,
szürke alapon vérpiros sebekkel.)

Ott fönn is már, ott fönn a közel ürben
gyulnak a semmi apró sebei
a csillagok s keringnek kényszerülten,
kiki egymást amerre cipeli
lángolva még, avagy már halni hülten
vagy viszkető kis étellel teli. -
Nem furcsa, hogy ha lelkem kibocsátom
elérem mindezt én - a kicsiny átom?

Én viszkető kis élet-átom én?
nem furcsa, hogy e nagy világ belémszáll
érzékeimnek felvont zsilipén?
s elönti lelkem, mint valami vész-ár?
Elönti lelkem, s mi maradok én?
Úszó fácska, mely a világ vizén száll
ráhányva, törni, az örök sodorra,
mely önmagával itatva sodorja.

S tudósunk érzé összecsapni lelkén
ez únt sodornak őrlő hatalmát
s forogni a nagy űrnek néma telkén
csillagos szárnyal Isten lassu malmát;
táncban az ingó habparipa nyergén
tengernek véli hágni percnyi halmát.
Ó tengertánc! hangos hab fényes halma!
de majd megőröl Isten lassu malma.

Parthoz sodor majd sorsunk sűrű sodra,
a sima semmi sziklapartja vár.
Nem, addig is, fürödve és forogva
mulatni legjobb benned táncos ár?
nézni mit hány agg vized ifju fodra,
mi úszik benne: csillag vagy madár,
vagy asszonytest, prémelek közt dobogó
merül fel és tajtékként csillogó.

Tajtékként csillanó és úgy elomló
a dunamenti fényes utcasorban,
mely lenn patakzik merre az oromló
Gellért kis szirtje: a folyóra torpan,
prémmel is prémes tajtékhöz hasonló
muffal, boával az örök sodorban
és kacagással a habkacagáshoz
s mennyi mással hasonló mennyi másához!

Amiről annyi költők énekeltek
és annyian még énekelni fognak;

s a drága prém között a vér, a sejtek
keringnek, égne, építik a habnak
bájos, múló formáit, régi rejtek
teremtésben áradnak és apadnak
száz testen át - és tested szembe árad,
hab vagy a hab közt, minden nő a párod.

S a tudós tudja, hogy e nagy kanális
kicsiny csöve az ő teste is éppen
s a szent természet örök animális
ereje ered emberünk ereiben.
Nem legjobb elvegyülni, bármi vár is,
hullám hullámhoz dörzsölődve szépen?
vagy mint halacska dörzsölődni násszá -
hogyan lehetne halacska halásszá?

Hogyan lehetne, ó hogyan lehetne
halásza lenni az örök sodornak,
amelybe holtig el vagyunk temetve
s mely holtan a semmibe hány ki holnap
űrnél ürebb távolba? hogy lehetne,
kik parttalan medrében véle folynak
a nagy Folyás irányát észre venni,
ha ez a minden és a part a semmi?

Vagy legalább mi látjuk semminek
és az *irány* szó semmit sem jelent
és semmi értelme a semminek,
kimondjuk, mint a mindent s végtelent
s szavunkban tiltott hiú vágy remeg,
de ami tiltott, mindörökre szent
s reménytelen vágy a legszebb imádság
s szent hősök, kik merészen félve vágyják.

Igy írom én is a hősi versem hősen,
amelynek hőse egy és ezer-egy.
ki régi-gyengén s mindig új-erősen,
halni-születni testből testbe megy,
a végtelen végét nem éri ő sem
s az én mesém is végtelenbe megy,
hisz benne olyan dolgok vágya szólal,
miket nem mondatsz véges számu szóval,

mert minden szó új korlátot teremt,
a gondolat testének szabva formát
s e korlátok közt kigyózik a rend
lépcséje, melyen addig másszuk ormát
új s új látásnak, mígnem messze lent
köddé mosódik minden régi korlát,
s képekből összeáll a képtelen
korlátokból korlátlan végtelen.

Képi vers egy hatali költő keserűsegeiből

1906.

Én is csak, én is félig éltem,
s halok, mint sok magyar, korán:
a földi jókat meg nem értem,
miket ígér az Alkorán.

Talán, mert a földet se hittem,
amint nem hittem az eget,
talán mivel nem kértem itten
és nem reméltem eleget.

S már azt sem, ami biztos álmom,
lelkemnek öröksége volt,
azt sem fogom már kérni számon
tetőled, sors, nagy lutribolt.

S nem foglak verni homlokommal,
ó menny, üreslő boltozat,
és együtt ölöm meg magammal
bús halhatatlanságomat.

És mégis érzem, hogy nem olcsó
a fény, mely szememben ragyog,
és érzem, hogy talán utolsó
láng a nagy lángból én vagyok.

Láng a lángból, mely ezeréve
kifáradt nemzetemben ég
és lángol, önmagát el-éve
amíg a Párka szól: Elég!

Ó, szomorú a láng utolja,
amely csak szenvedő parázs,
de nap a napot egyre tolja
s majd véget ér a kínmarás.

És tűn a népes emberöltő
és népesül a puszta domb:
elásott kincs és néma költő,
kihúnyt lidérc és puszta csont.

Ah, oda fogok menekedni,
ahol már senkiséz zavar,
és nem fog vélem dicsekedni
az álszent, hencegő magyar.

S hazámnak géniussza sírva
nem sóhajt vég helyem kövén:
Ah, mely tehetség omla sírba!
mely őstehetség! ősi fény!

Palinódia

1908.

A diadalmas Nyugatnak ajánlom ezt az irodalomtörténeti dokumentumot: az új magyar líra első harcai, sok divatforradalmár tülekedése közt, kétségekben és kedvetlenségekben született. Akkor nem adtam ki, s rég túléltek mindnyájan: először, sokkal később, a Nyugatban jelent meg, s ma is a diadalmas Nyugatnak ajánlom.

A Tisza partján új kalászkok érnek
de e kalász mind könnyű, magtalan,
veti fejét, engedve, bármi szélnek
s szegényes, bár ragyog, mint vertarany.
Az ily kalászkok vaj kenyérig érnek?
s nem száll toklászuk léggé nyomtalan?
S ha áll is szűrűt sok meddő kalászsom,
be bús lesz első őszi takarásom!

És mást álmodtam. Nem-hazug mezők
hol csüggni búzáat önnön súlya ránt,
mely régi földből szívott új erőket,
szívet-szemet táplálni egyaránt.
Jó régi álmok! Kinevettem őket
s boszúlni most bánásuk újra bánt.
Min éltem én azóta? Furdaláson.
Be bús lesz első őszi takarásom.

Feledhetném-e a gyász emberöltőt,
melynek sara sarkamon száradott?
a lázasajku, lázbeszédű költőt
s nyugattá veszni indult holnapot?
áldhatnám tiszta dallal még a bölcsőt,
amely magyarrá bűnak ringatott?
hogy friss reménnyel kelvén akarásom,
erőm ne szegné e bús takarásom.

Hogy únott őszöm válván új tavaszra,
feledjem azt, hogy sáros a tavasz,
hogy ne legyek világ cégére, gazza,
hanem, minek érzem magamat, az:
magyar lélek, de nem betegnek aszva,
költő, csekély, de büszke és igaz,
hogy a világ magam-becsülni lásson,
s szerény, de áldott lenne takarásom.

Ady Endrének

1911.

*E rég elavult verset, melyet kedvetlen órában az ismeretlen
Adynak írtam: ajánlom ma a bajtársnak és a jóbarátnak.*

1.

Hajdan mint bajnok társa mellett,
melletted mentem harc elé:
neked egyfelé győzni kellett,
nekem harcolni kétfelé.

Győztél; s a harc új harcot ellett,
visszáját úntig meglelé,
s harccal a szívem úgy betellett:
alélva kérdem: több jön-é?

Ó te rég ismert ismeretlen,
ki mellé csúful emlegettek,
kinek nem tudtam lenni társa,
de egy anyánk volt: Magyarország:

Mégis vérek vagyunk mi ketten,
bár ellentétek, együtt eggyek,
harcom a harcod folytatása,
s testvérül szólok íme hozzád:

2.

Kit nem értek, kit sohse láttam,
ki mellé csúful emlegettek,
ki vagy, bár nem szeretsz, barátom,

jobb mind sokan, akik szerettek;
halld, már a hangom alig hallszik,
mint lámpa, melyet elfeledtek,

egyedül és lassan kialszik,
s a koncert egy hanggal fakóbb,
s egy szinnel némább lesz a rajz itt,

hol együtt voltunk hallhatók:
megint álomba hull Magyarhon?
szólnak már titkos altatók.

Még egyedül te állsz a parton,
éjig a bukó napba nézve,
s hogy jó mögötted, nő az alkony

háta mögött, nem veszed észre:
Ébresztő, ébredj! Vagy kivárod,
mig a hazug hold megigézne?

Neked kell mindent megcsinálnod,
azt is ám amit én akartam:
te kiállod! (Én már kiállok.)

Én már elhallgatok zavartan.
Nem értek hangos lenni. Téged
meghallanak. (Én már meghaltam.)

És kincsemet hagyom tenéked:
elődöm voltál, légy utódom:
az üszköt, ami bennem égett,

máglyádra vetve, elhuzódom.

3.

Nem! amit mondtam, fájdalom volt,
Nem! nem! bűn volt, amit beszéltem,
mikor a szívem arra gondolt,

hogyan szálljon el dalom a szélben:
amit zengtem, örökre zengtem,
és nem halhatok meg, ha éltem.

Nem értek néma lenni. Nem, nem!
S szavam pelyhét nem vethetem
idegen ajk sodrába. Ennen

törvényem lenni végzetem...

s míg képet oltáromra vágni,
avagy színnel igézni bírok

idegen kép nem fogja látni
hajolását acél nyakamnak,
s csak oly istent fogok imádni,

akit én alkotok magamnak.

A »Fiamhoz«

1913.

*(Aladár fiamnak és barátomnak, most is
a régi szeretettel, ajánlom.)*

I.

Daloljak mindenről, csak róla nem?

Szerényen, későn, mégis megjelen,
egy drága gyermek, a *fiam* valóban,
lélek szerint, mert mint apát a gyermek,

rég úgy tekint: s én friss lelkébe róttam,
mi bús lelkemben friss jövőre termett.
Legszebb virágaimnak ifju kertje,
új tükröm, melynek tisztít tisztasága,
legárvább három éveim neveltje,
fonnyadó törzsem ültetvényes ága.
Ó, három év! és férfi lett a gyermek!
Láttam homlokán az első szerelmet.
Mohó szemekkel falta a világot,
s láttam szemében, amit szeme látott.
Szeme szűrőjén szűrtem a világot
s így elkerültem, ami csunya benne:
úgy néztem mindig e gyermeki szemre,
mint nyugtatóra,
melytől szeliddé enyhült sok vad óra
s könnyebben forgott lázas mutatója,
mint selymes olajtól a zökkenő gép.
Amikor éltem vihara szövődék,
mikor vád árnyalt, gúny lövellt felettem,
mikor kinevetett, akit szerettem,
csodálva néztek csalódott barátok,
s éhező lelkem önmagába rágott
és elmém daltalan volt, téli kert,
melyben csak szívem rossz harkálya vert
únt zajjal fáit kinra tépegetve,
és inségem volt biztos szeretetre,
mint nyugtatóra,
fiam lett fáradt éltem biztatója,
a biztató, a biztos szeretet.

S én most éneklek ezt a gyereket:
úgy jelenik meg ritkuló dalomban,
mint piros levél ritka őszi lombban.

II.

Csupa önzés vagy lelkem és irigység,
mert magadat szereted e fiúban,
gyémántlélektől villogó szemében
új életre szüzen születve, mint új
tükörben régi magadat csodálod,
s új lelkét régi magadért irigyled.
Ha ott kezdhethéd, ahol ő ma kezdi,
oly szüzen, újra! Ó fiam, de boldog,
de boldog is vagy, egy gyermek szívével
és egy tudós eszével. Ily tükörben,
ilyen lélek tükrében még az élet
ragyog mint egy szegényes gyertya fénye
egy gyémánt gyönyörében visszaverve.
Az én lelkem is volt valaha gyémánt,
de szénné égett annyi lassu tűzben:
sötét most s nem ver vissza semmi fényt!
Számodra meggyújtottam ezt a szént
a makulátlan szeretet tűzével,

mely minden nemzedéket összekötve
amit az idő milliókra bontott,
egy nagy lélekké forrasztja hevével,
s egyetlen küzdő gondolattá olvaszt
apát s fiút, és mestert és tanítványt.
Számodra meggyújtottam e tüzet,
hogy friss gyémántod frissen verje vissza,
megsokszorozva, ifiak szemébe.
Ó bár úgy mint a hűvös, tiszta gyémánt,
fénylene lelked s soha el nem égne!
Nehéz kívánság! Minden szeretet
bilincs, és minden örökség teher.
S én mit hagyok rád, milyen kincseket?
Sok súlyos munka hitvány kezdetét,
félig kigondolt gondolatjaim,
el nem mondott, el nem ért vágyaimmal,
a meg nem tett kötelességeket,
kétségeimnek vívódó hadát,
életlen életem, és álmatlan álmom.

Május huszonhárom Rákospalotán

1912.

1.

Pest utcái között rohanó nép, puskalövések,
rendőr, tört üvegek, népszava, forradalom.
Én egyedül tehetetlenül itt számlálom a percet
nincs hír, nincs újság, villanyosom megakadt.
Néma falun lakom én, hol még az ebek sem ugatnak,
nem bőgnek tehenek, még a malac se visít.
Nádas eresznek alatta topázszemű tengericső csügg.
Hószinü fal, kék árny. Csend, csak a fecske csicserg.
Csak ha a villanyos átrohan itt (és mint a tehén bőg)
sejteni a város szörnyeteges közelét.
Ám most alszik a táj: egy döglött villanyos állong.
Ó bús villanyosom! bús ez a néma világ!
Bús e méla falún az üres sínekre merengni.
Ó jövevény sínek, vizstek-e még ma tovább?
Vizstek-e még ma odáig, ahol most csörren az ablak,
hol most csorran a vér, forran a forradalom?
hol zajgó tömegben most úr a néma Petőfi
s sarkra az Eszme kiáll isteni ríma gyanánt;
hol tán míg irom ezt, Magyarország nagy betegágyán
vér és kínok közt megszületett a Jövő.

2.

Ó te Jövő, aki jössz és senkise sejti, hogy itt vagy;

jössz és senkise lát; jössz sűrű fátyol alatt,
mit hoztál, idegen? mit, mit viszel el? van-e célod
vagy boros emberként ingatod útaidat?
Ah, boros is vagy már ezer őrült eszme borától.
Álmodsz s kóros vágy szennyezi álmod ízét!
Álom vagy magad: a mult álma, ki halni szeretne,
s sír, hogy mindene fáj s nem lehet így betegen.
Jöjjön az elhazugult életre halálos igazság,
lesben az utcákon álljon a kósza halál:
minden mindegy már! zúgjon fel a tengerek alja!
hányódjon fel a geny! jöjjön a forradalom!
Jöjjön a barbárság! jöjjön legalább az igazság,
annyi hazugság és elmuladások után!
Jöjjön a lázálom, mely minden bűnt kibeszél majd:
egynek mondja: »Jogok gyáva barátja, remegj!«
Másnak: »Ajkaidon kopott szó lett a szabadság!
s szíved zsarnok volt, öklöd rossz kalapács.«
Másnak: »Álnokul és önzőn fogtál kezét: íme
véres lett a kezed: moshatod a kezedet!«
Mindnek: »Félre vakult csökevény, s ti koholt ideálok!
Nem játék a világ! Látni, teremteni kell.«

Magamról

I.

Nel mezzo...

No s megvagyok már. Lettem ami lettem,
sötét bár s néha könnyekig hasonlott:
hiába! csöpp szőlőszemnek születtem,
mely a nagy naptól édesedve romlott.

Hány rossz madár vas-csőre vítt felettem,
szememet tépve, (e parányi gyomrot,
amelybe annyi fényt mohón föl-ettem),
míg vére könnyé édesedve omlott.

Rossz végzet tölté fürtömet tömötté,
mert szomszéd szemek szögletes-zömökké
nyomtak, ki szépnek, szabadnak születtem,

s nemes-rohadni napmagányt szerettem. -
No s megvagyok már. Lettem ami lettem.
Az Isten sem változtat rajta többé.

II.

S e zord napokban...

S e zord napokban, mikor olyan olcsó
a lélek s török, ki hajolni nem tud,

s mint sok halottnak már külön koporsó,
sok élőknek már külön élet nem jut,

csak népbe-hadba; míg a drága korsó
(a test) zuhanva, drága bora nem fut
szét még nagyobb Egységbe, hol utolsó
csöppjét is elnyeli egy végtelen kut;

mi lesz az én lelkemmel? Szerthe folyasz, ó,
lélek, az ég ürébe? vagy a kertet
trágyázni, földbe, mint katona vére?

(Utolsó korsó, olcsó nagy koporsó,
vak Föld, idd föl a vért, idd föl a lelket,
és lelkesülj magvunkkal a jövőre!)

III.

A szörnyű másnap...

Nem, lélek, nem fogsz tán szétfolyni, még nem;
özvegyül megmaradsz a szörnyű másnap
és lesz eggyel több lámpa a sötétben,
egy fájó idege a pusztulásnak.

Égésed fáj csak, de fájásod égjen,
ó lámpa, égj és fájj a pusztulásnak,
és hogy sötét van, hirdesd a sötétben,
s hogy kár volt annyi fényért s kár a másnap.

Légy élő kínja a levágott karnak,
égő emléke annyi régi fénynek,
miket kioltanak e vak fuvalmak.

És majd ha újra ébrednek a fények,
s lengetlen az emberség tiszta lángja,
akkor majd elpihenhetsz gyenge lámpa

Kép egy falusi csárdában

Csárdába falakon
olykor
láthatsz, ha falukon
bolygol,

s únt szemed elmereng
bor közt,
ily képet, mely dereng
por közt,

por között, mely keni
jócskán,

ily képet csüggeni
ócskán:

Közepin klasszikus
bolt áll,
bolt alatt koszorus
oltár,

oltáron glória
fény ül,
bús allegória
széllyül,

magas Hungária
gyászban,
Kossuth, igaz fia
lázban,

Petőfi önerét
mártja,
ujjal a hon nevét
áldja,

- mily erő, mennyi láng,
jellem
zsarnok Ausztriánk
ellen -

Fenn: lebegő ölyű,
bús ág,
nagy térdű, bő ölű,
múzsák. -

Csitt, mindez ponyva ma,
dalnok!
jó bajtárs lett ama
zsarnok.

Múl az év, múlik a
láz is,
szent ügyük már csupa
frázis.

S mi harcok anyja volt
nemrég,
ma csak egy lanyha holt
emlék.

Új év jön és fakad
új láz
az idő harcokat
ujráz.

Ádázabb viadal
buzdul,

ó, mennyi fiatal
pusztul!

Raj jön a tavalyi
rajra,
új kép a falusi
falra.

Azt is majd por keni
jócskán
s búsan fog csüggeni
ócskán.

Recitativ

Ó, mért nem lettem én muzsikus?
A szerelemnek e tengerén
elúszni - nem mint barna madár
fehér egen; vagy azúr vizen
mely tollát kívül nedvezi csak
s zsíráról minden gyöngy lepörög
hanem (keserves lelkem öröm-
cseppjével) átitatva puhán,
átjárva egészen, szíva és
foszlódva lassan, omladozón,
eltűnve, - nem befulva, hanem
beléolvadva!...

Ó, ti kemény
magvak, ti lelkem magvai, szók!
művészetemnek nincs sava hát
mely felolvasszon annyira csak
hogyan a gondolat salakja szent
italomnak színét és ízét
el ne busítsa? Szók, keserű
ős tengerekből üllepedett
szók, rég kiszáradt tengerek alja, ti
felejtett könnyek alja, ti gondolat
kegyetlen izgatói, - ha szóval
tudnám zenémnek önteni gyógyvizét
tán elringatna - de balzsamomul
szók emléktáras mérgeit oldozám
s fürdömnek annyi éles a kavicsa
hogyan lábam egy seb - s szemevizem oly teli
homokkal, hogyan szemem csupa vér.
Ó, szóval, tiszta, homokvalan
zene! mért nem lettem én zenész?!

Ha festő volnék, tengeri tájt,
hegyekre mászó fák sorait,
hajófüst árnyát, barna csikot
az áttetsző kék tinta vizen

s fehér sirályt a vízre, fehér
felhőt az égre, sötét romot
hegyem csúcsára, víg barikat
az oldalára játszani festenek.
Ó, kép! Ó, színek! Ó, vigasz: alkotás!
Hanem beszédben mondva el, annyi jaj
ahány szó benne: várrom, Itália,
hajók és tenger: tűnt nyarak, életem
s más kedves élet rémei, háborúk,
emlékek, álmok, izgalom, új halál
minden szótagban, új sebek, új kinok
s nem élhetendő életek eleje:
nem a holt színek élete, nyugalom,
tárgyak nyugalma, víg barik írgyelt
tudatlansága, állati szent öröm,
sem a virágok illatos élete
sem szirmok élő selyme, sem ős kövek
vak boldogsága: rejtekes istenek
életlen élte, nagy zene, szent
halál, vak fények, szótalán olvadás. -
Ó, mért nem lettem én muzsikus?!

Prológus

*Kerékjártó Duci jótekonycéli
hangversenyére, 1914 nov.*

Király, király, közönség...
ezen a bús telen
milyen versek köszöntsék
színed ez estelen?
Zenész, amíg zenéd szól,
figyelve, hangtalan,
tudunk-e mint egyébkor
élvezni gondtalan?
Ó, zongorás, ma rajta,
verd, verd a zongorát,
hogy át ne halljuk rajta
a fegyverek zaját!
S te hegedűs, te gyermek,
a hegedűt rikasd
s nyujtsd bővön a kebelnek
e rittató vigaszt,
s a tompa dobra, melyet
szívünkben ver a gond,
zenédből puha selymet
csavarva jól bevond,
hogy ne halljuk a dobszót,
a tompa gond szavát,
gyermekszívedből jobb szót
bocsáss szívednek át:
nem tiéd igazában,

ó, harcok istene,
e föld, míg a világon
van gyermek és zene!

De nem léhán felejtve,
de nem mint bús madár,
fejet a szárnyba rejtve,
a zene ez a szárny -
de nem vakon mulatjuk
időnket, balgatag,
lebukva, léha hattyuk
- s a zene a patak: -
röpítsd, ó szárny, ragadva,
ki tétlen csüggedett,
s jusson víz a patakba
locsolni a sebet.
Ó, zene szent segítség,
patak, mely zengve lejt,
vizeid édesítsék
a könnyek tengereit!
Ó, zene enyhe nedve,
tőled gyógyúl a hit,
te vidítod peregve
katonák lábait,
bezengve messze síkot,
veszélyek mezejét,
peregve te vidítod
únt harcok ütemét:
nekünk is zengve mélán
vidítsad a valót:
lásd, nem feledni léhán
kivánunk takarót,
hanem hogy édesednék
a bánat, a bajok,
és lenne kincs az emlék,
mely szívünkben sajog
valamely kedvesünkről
- kinek ne volna lent? -
egy fiatal fiúról,
ki értünk messze ment.
Talán az anyja mellett
gyermek volt mostanig,
és most ki tudja, merre
szenved, ki tudja, mit!
A lelkünk egyre nála, -
minden emléke szent,
s dal lesz, ha hal, halála,
ki értünk messze ment,
dal lesz, ha hal, halála,
ki értünk messze halt
- s a dal a legszebb hála -
zengd nekünk ezt a dalt,
ó, hegedűs, te gyermek:
zengj hálát húrodon,

ne hálátlan keservet,
mely halállal rokon,
s hogy akik messze értünk
ontottak drága vért,
érezzék, drága vérük
nem folyt csak bánatért,
zenész, te szívhúrokból
vágyszőnyeget szövő,
csendüljön ki dalodból
a Béke és Jövő:
zengd, amit Ők *akartak*
- s jaj! meg nem élhetik -:
kik életünkért haltak,
zengj *életet* nekik!

Miatyánk

1914.

(Egy bécsi műintézet által kiadott műlaphoz készült.)

Miatyánk ki vagy a mennyekben,
harcokban, bűnökben, szennyekben,
rád tekint árva világod:
a te neved megszenteltessék,
a te legszebb neved: Békesség!
Jöjjön el a te országod.
Véres a földünk, háboru van,
kezed sujtását sejtjük, uram,
s mondjuk, de nyögve, szomoruan,
add, hogy mondhassuk könnyebben -:
Legyen meg a te akaratod!
mint angyalok mondják mennyekben.
Előtted uram, a hon java,
s hulljon a lomb, csak éljen a fa:
de vajjon a legkisebb lombot
nem őrzi-e atyai gondod?
nem leng-e az utolsó fűrtön is
áldva miképpen mennyekben,
azonképpen itt a földön is?
Megráztál, nem lehet szörnyebben,
már most ami fánkon megmaradt
őrizd meg őszig a bús galyat:
mindennapi kenyerünket add
meg nekünk ma, és gyermekeinket
növeld békére: ha bűn, hogy lábunk
ma vérbe csuszik meg: értük az!
Bocsásd meg a mi bűneinket,
miképpen mi is megbocsátunk
ellenünk vétetteknek: a gaz
tied, büntetni: mienk csak az,

hogy védelmezzük a mieinket!
És ne vigy a kísértetbe minket,
hogy ártatlanságunk tudatát,
mint drága páncélos inget
őrizzük meg bár véresen,
hogy át ne hasadjon sohasem.
Jaj, aki ellenünk mozdul:
megvívunk, készen, bármi csatát,
de szabadíts meg a gonosztul,
mert tiéd az ország,
kezedbe tette le sorsát,
s te vagy a legnagyobb erősség:
ki neveden buzdul,
bármennyit küzd és vérez,
előbb vagy utóbb övé lesz
a hatalom és a dicsőség!

Alkalmi vers

1916.

Ó, mikor oszlik már a köd?
hol késik a vigasztaló?
Örvények és sziklák között
hogyan ing a kis magyar hajó!

Nekem már sírni sem szabad,
talán összerezzenni sem
ha látom, hogy a forгатag
elkapja egy-egy kedvesem.

És átkoznom sem a vihart
s kiáltanom borzadva, hogy
csekély deszkánk talán kitart,
de drága vérünk színe fogy.

Nem volna jobb-e, magyarok,
míg rázza hab a mély kabint,
kik itt vagyunk még, egy marok
szorosan összebúni mind?

Dalolni tán vigasztalót,
S vigyázva lesni hol derül,
és szólni: »Kösd ki a hajót!«
ha partot látnánk messziről?

De jaj, bajában sem barát,
magyar sem érti a magyart,
civódik mint a rossz család,
s olykor még áldja a vihart:

ó, szörnyű! még dicsérgeti,

mert rab tűrővé edz a seb,
s e néma szolgaság neki
vére vérénél kedvesebb.

Ők amíg vérük vére hull
úgy védik itthon a hazát
hogyan szívbe fojtják zsarnokul
a gyermekeknek igazát.

Igy jártam én is - nem rege -
és úgy vagyok már, úgy vagyok,
mint rossz családnak gyermeke,
kit egyre vernek a nagyok.

De csitt! duzzogni nem szabad,
szivem! jutalmat ne keress!
Jutalmul: mindig légy szabad,
S ha nem szeretnek is: szeress!

Gondold, hogy könny és vér pereg,
s van méltóbb annyi fájdalom:
s ne sírj, ha vernek, mint gyerek,
hanem zengj, mint a cimbalom!

Húsvét előtt

S ha kiszakad ajkam, akkor is,
e vad, vad március évadán,
izgatva belül az izgatott
fákkal, a harci márciusi
inni való
sós, vérizü szélről részegen,
a felleg alatt,
sodrában a szörnyü malomnak:

ha szétszakad ajkam, akkor is,
ha vérbe lábbad a dallal és
magam sem hallva a nagy Malom
zúgásán át, dalomnak ízét
a kínnak ízén
tudnám csak érezni, akkor is
mennyi a vér! -
szakadjon a véres ének!

Van most dícsérni hősokeket, Istenem!
van óriások vak diadalrait
zengeni, gépeket, ádáz
munkára húlni borogatott
ágyúk izzó torkait:
de nem győzelmi ének az énekem,
éretalpait a tipró diadalnak
nem tisztelem én,

sem az önkény pokoli malmát:

mert rejtek élet száz szele, március
friss vérizgalma nem türi géphalált
zengeni, malmokat; inkább
szerelmet, embert, életeket,
meg nem alvadt fűge vért:
s ha ajkam ronggyá szétszakad, akkor is
ez inni való sós vérizü szélben,
a felleg alatt,
sodrában a szörnyü Malomnak,

mely trónokat őrl, nemzeteket,
százados korlátokat
roppantva tör szét, érczabolát,
multak acél hiteit,
s lélekkel a testet, dupla halál
vércafatává
morzsolva a szűz Hold arcába köpi
s egy nemzedéket egy kerék-
forgása lejárát:

én mégsem a gépet énekelem
márciusba, most mikor
a levegőn, a szél erején
érezni nedves izét
vérünk nedvének, drága magyar
vér italának:
nekem mikor ittam e sós levegőt,
kisebzett szájam és a szók
most fájnak e szájnak:

de ha szétszakad ajkam, akkor is,
magyar dal március évadán,
szélnek tör a véres ének!
Én nem a győztest énekelem,
nem a nép-gépet, a vak hőst,
kinek minden lépése halál,
tekintetétől ájul a szó,
kéznyomása szolgaság,
hanem azt, aki lesz, akárki,

ki először mondja ki azt a szót,
ki először el meri mondani,
kiáltani, bátor, bátor,
azt a varázsszót, százezrek
várta, lélekzetadó, szent,
embermegváltó, visszaadó,
nemzetmegmentő, kapunyitó,
szabadító drága szót,
hogyan elég! hogyan elég! elég volt!

hogyan béke! béke!
béke! béke már!

Legyen vége már!
Aki alszik, aludjon,
aki él az éljen,
a szegény hős pihenjen,
szegény nép reméljen.
Szóljanak a harangok,
szóljon allelujja!
mire jön új március,
viruljunk ki újra!
egyik rész a munkára,
másik temetésre
adjon Isten bort, buzát,
bort a feledésre!

Ó, béke! béke!
legyen béke már!
Legyen vége már!

Aki halott, megbocsát,
ragyog az ég sátra.
Testvérek, ha túl leszünk,
sohse nézünk hátra!
Ki a bűnös, ne kérjük,
ültessünk virágot,
szeressük és megértsük
az egész világot:
egyik rész a munkára,
másik temetésre:
adjon Isten bort, buzát,
bort a feledésre!

Pro Domo

1916.

Úgy mint a fát, ezer kicsinyek
ráznak és már a nagy fa remeg.

Ó, boldog a dús fa, nem busul:
ha rázzák, drága gyümölcse hull.

Szesznek ma meggyem drága gyümölcs:
Kelyhet ma, versem szent bora, tölts.

Meggybor, pajtások, rajta, kocints:
kicsit fanyar, de egyéb ma nincs.

A hazára az első telt pohárt:
igyunk, de szóljunk: inni *nem árt*.

Az emberekre a második,
hogyan adjon az isten észet nekik.

Most ezt is *szótlan*, harmadikat,
a kedvesem *kisujja* miatt!

Hadd áldozom még e poharat
minden gyönyörért ami megmaradt,

jóért és rosszért, ami csak ért,
bántalmakért és bánatokért.

Fanyar nedű, vérizű, nem csoda:
mert véres földből szűrte a fa.

Előszó

Egyszerű megint a versem - de mi ez a fáradt egyszerűség?
Nem fiatal madár szárnyverésének egyszerűsége, nem fiatal szív
dobogásának egyszerűsége már - hanem bágyadtan primitív
mint öregek gyermekes mozdulata - mert nincsen gyönyörűség

számomra már, csak a kevésben - mert elborított a Sok,
rámszakadt hirtelen, mint elbűvölt várban titkos befolyás
zápóra százfelől - s megbénított az idegen varázs
hálója - mert idegen nekem a gonosz városok

levegője amelyben élek, és mint gonosz erdőben farkasok
tűnnek elém az arcok az utcán, és rémít az élet ezer zaja,
mint egy betegség - mert minden zaj tályog és csúf nyavalya
a Csöndnek testén - mind legalább, mely nemcsak egyforma mintát susog

s zenél bele a Csönd szövetébe - mind legalább, mely nem annyira *egy*
a Csönddel, mint tücskök zaja őszi este - mint záporok
verése nyugodt és lágy földeken - vagy a hab ha zajog
tengerek messze síkjain - szél ha zúg - csillag ha megy

titkos zenével az égi pályán - ó, ha lankatag énekemet
ilyen egyszerűsége hangolhatnám, hogy, ha egy drága barát
meghallgatná egy este, nem tudná, szavakat hall-e, vagy a saját
szívét dobogni, vagy a szférák zenéjét, vagy engemet.

Bilincs ez a bánat

Az nem igaz, hogy nem bírod el,
csak sírni szeretsz:
bilincs ez a bánat,
aranypercec,
eltörni szánod:
ily kincset balga, ki eldobál,
habár
baltüzü fény ez a matt opál.

Ó, édes, édes
szomorúság!
Ó, illatos ostor!
Rozmaring-ág!
Uram, ój meg a rossztól,
hogy ne szeressem azt, ami fáj!
Égi Király!
Öljem meg a kígyót, szent Mihály!

Nézd, lelkem, a menny hogyan ragyog:
A csillagok

aranyos morzsája hinti.
(Hát sohase tudhatok
szabadon ragyogni, mint ti?
Futkosni, mint a kis nyuszikák?
Örülni, mint a virág?
Sírni, mint ősszel a fák?)

Szekszárd, 1915 nyarán

A város, mint egy álmos eb,
hever domb alatt, sík felett
kis város: nagy falu
Korán fekvő, korán kelő:
fehér fal és piros tető
zöld fák és zöld zsalu.

Kockásan osztott a határ.
Álmosan nyúl a rónatáj.
Elült a jó madár:
csapdos a buksi bőregér,
az utcán nem zörög szekér,
sem szekér, sem batár.

Tegezben már a nap nyíla.
Ébred a szél, az ég lila,
hajlik a búzaszál:
a légben óriási hold,
tüzes, de némán, mint a holt,
mint egy holt labda, száll.

*

Jaj, minden úgy mint hajdanán
s három kereszt a Bartinán
a régi sziluett.
Alkonyba boldogult vidék:
s kint, sorsokat a szelid ég
nyugton magába vett.

Aggódva, sápadt kérdező,
állok az elborult mező
fölött, az ég alatt:
Kit elhagytam: szülőhelyem!
s ki jöttél mindenütt velem:
ég! küldj egy madarat!

A lila kékbe feketéll,
áll az Idő és máll a Tér,
kilencszáztizenöt -
(Igy csüggttem én a mély egen,
mint régi jósok dombhegyen,

a vén prësház fölött.)

Szálló nap után

(...Szelídre szűri a nyár sugárát
ez a délután
s langy fényfüggönnyel a házak vállát
bevonja puhán...)

Ilyenkor, látod-e, húnyt lelkemre
csókot nyom a nap,
és menni (gondolom) oly jó lenne,
amerre a nap
csak menni (gondolom), egyre menni,
napot nap után,
vonatra ugrani, nem pihenni,
szálló nap után
suhanni, zöldszinü tenger lombok
közt fulladozó
faluig szállani, minden gondot
elhullatozó
lélekkel, túl a Dunára, messze,
szálló nap után,
lombos faluig, hol lombba veszve
nyíl egy kapu tán
elénk s azon át bejutunk egy házba
hús pitvaron át,
s ott lelne a lelkünk elkáprázva
új túl-a-Dunát,
új túl-a-világot, új világot,
fehér falu sok
mély, régi pamlagu hús szobákat,
hol védve susog
a függöny; így susog: "Én az ablak
"hű őre vagyok
"és kitekinteni sohase hagylak,
"pillét se hagyok
"ideszállni a külső zajból hozzád,
"mert vám vagyok én,
"s e csöpp szoba messze csendes ország
"a vágy fenekén:
"majd okosan itten megbú lelked
"(szökött katona)
"és e szoba lesz majd szőnyeg-kerted,
"párnák vadona.
"Künn zúghat azóta az örült bóra,
"hányódhat a tó:
"itt nézd, a hús falon őz az óra,
"áll a mutató,
"a percek ostoba gillotinja,

"s a perc fenekén,
"hova nem hat a század szörnyű kínja,
"elrejtelek én,
"én, függönnyös angyal, szárnyaimmal:
"ó, jer, te szegény,
"jere fájó fejjel, fáradt innal,
"védőd leszek én,
"s szelídre szűrve az ég sugárát
"(jere, szenvedő!)
"oly hűn megőrzöm a lelked álmát,
"mint egy szemfedő!"

Éji út

Nincs lámpa a kocsinkban. Robogó, robogó, világtalan éjjel.
Az a prémes úr, Vajtán aki fölszállt, jól fésült uri szakállal,
egész úti gyertyakészletet vett elő, tartóval, kis tállal,
lassan bontotta újságlapját széllyel
annexiós kéjjel - uszító lap volt, háborús vezércikk,
szinte láttam kezéről csöpögni a vért -
oly büszkén élvezte gyertyás fölényét, hogy az ember félt
maga bölcsét olvasni az ő fényénél - inkább az utolsó élcig

túrte hallani minden szavát az utasoknak, üzletről, háborúról,
túrte rabon a lélek: mert nem volt menekvés - a gyertyavilág
csak megszűkítette a mindenséget - a puszta fák
kívül rekedtek - hallottuk, hogy csikorogva surol
a kocsik kereke - de ezenkívül semmise hatolt
ide kívülről - csupán a kerék, a kerék zakatolt:
és néha, ha megsimítottam kesztyűmmel az ablak sárga ködét,
láttam derengeni hóban a messze sötét

téli mezőket - míg egyszerre egy szemben robogó
vonat elcsap minden kilátást - zökken - megáll... mi is zökkenünk -
megállunk mi is. A prémes úr hirtelen elfűjja pislogó
gyertyáját (kiszáll) - és mi váratlan sötétbe hökkenünk.
Most jobban érezni a hideget. A kocsi nincs fűtve. Fázik a láb.
A szemközti vonatban katonák dalolnak. Ökörbőgés messze.
Nagy csuklyás alakok a kerekeket kalapácsokkal kongatják alább,
s kis ijedt gondolatok surrannak szanaszét a baljósló neszre,

gondolatok, hogy mik is vagyunk és hova is megyünk és mi vár reánk,
mi vár reánk *otthon* - ó milyen furcsa is, hogy itt vagyunk, távol!
idegenek közt! - és kedveseinket Isten tudja már, hol,
hol viszi és *hova* viszi a vonat, mely lökdösődve ráng
a téli mezőkön - mily fagyos mezőkre rángatja és milyen
célok szerint - kinek a céljai szerint - mert rabok
vagyunk valamennyien - ó, Istenem, ha valamennyien
együvé ülhetnénk még egyszer akik szeretjük egymást, szegény de nyugodt

házakba, kiki maga szereteteivel együvé ülhetne élni nyugodt

halálig mint jámbor állatok - de ez nem volna talán
fontos az ily jól fészült szakállú uraknak akik gyertyájuk szokott
fényével szűkítik maguknak a világot, hogy semmi talány,
semmi sötétség ne maradjon, hogy ne lássák a téli mezőket
és ne gondoljanak arra, hogy mi van ott - mi van messze a téli
mezőkön - ó Istenem, ha még egyszer együvé ülhetnénk élni
kiki azokkal, akiket szeret s nem hagynók el soha őket!

Háborús anthológiák

1916.

Eduárdoknak éljenektül
zengő poéták - visszafullad
szavam - míg szét zuhanva dúlnak

vad ércek és roppanva megdűl
sok büszke fal - vagy mint, ha tenger
lesz a folyóból, fül az ember,

omlik a torony és a kémény,
korhad a tölgy - ti mint a káka
melynek az árvíz boldogsága

lubickoltok az ingyen élmény
ezrek könnyétől sós vizében
s tudjátok kiszámítva már

hogyan meddig szabad nőni szépen
hogyan el ne törjön a vad ár:
hajolni tudtok (törni kár!) -

s zenélni, mint a sás, a szélben,
sáshangon - hogy fonnyadtok el
ha egyszer szárazon maradtok!

ha majd a Béke énekel!
hogyan hallgattok és apadtok
ha egyszer elhallgat a szél

s csupán a szív és könny beszél!

(kicsi marad aki ma hajlik!
csöndnél a tűnt hang nyoma némább!)
azok beszélnek, kik ma némák!

Van némaság, mely messze hallik,
s sok mára visszafulladt ének
hangokkal terhes a Jövőnek!

Strófák egy templomhoz

1918 tavaszán

Meg sem néznek, mert tűnt idők divatába öltözött
fiatal köved, és sem új, sem régi egyszerű köntösöd,
de az én szemeim, mint azok igénytelen madarak,
szívesen pihennek meg párkányodon s tornyaid alatt,

mert szép vagy, ó templom! s aki alkotott abban híven élt
egy régi élet, mely régen álmódott álmokból, s régen remélt
reményekből, s régen félt félelmekből kelt elő,
s lélekről lélekre száll maig, s lélekről lélekre nő!

és ezt lehelte beléd ő, s így: *élsz te!* s míg kapud előtt
újságot árulnak és »propagandát csinálnak« a nők,
szoknyás hadsereg, s feltűnik egy-egy fiatal paparc
(ó, kicsinyes élet! világ papjai! ó, törpe harc!):

és mikor azt mondják: *Kereszténység és honszeretet!*
keresztre feszítik újra Krisztust s a szeretetet;
és mikor azt imádkozzák, hogy: *Győzelmet adj!*
cinkos királynak csúfolják Azt, kinek temploma vagy:

te nyugodtan nyújtod a kék levegőbe tornyaidat,
mint két kart, mely elfordul innen s az égre mutat:
nem összetett kézzel imádkozol, hanem mint
a görög szobor, kitárt karral, mely az égnek int

isteneket vágyva ölelni talán; - de tetőd felett
mégis a kereszt tiszteletes jelét viseled,
mely azt mondja: Béke a földön, ember! s ha harcolni kell,
az istenekkel harcolj, és hódíts, mint Izrael!

Egy filozófus halálára

In Memoriam Aemilii LASK
professoris philosophiae Heydelbergensis
Obiit Pro Patria Anno 1914.
In Galicia.

Ész! mikor esztelen csatákba teuton örvény elragadt,
vitted-é magaddal a drága heidelbergai dombokat?
és ha a régi szók gyűrűit szellemed megpörgeté,
készen a hívásra multad óriásai jöttek-é
vállukon kivinni a zajból? Vagy, szegény, már rég előbb
a szavak varázs kövéről lesikárltad a bűverőt
és amely évezreken által szítt magába annyi színt
surló szellemed a szent kristályt színtelenre surolta mind?
Ó, hiszen lelkedben nem volt már a szavaknak színe más
mint az építésznek az állvány színe, mint a rajzvonás
színe a mérnök hálójában, - szín és élet, a létezők
szórt pompája, a heidelbergai halmok, a zöld német mezők,
rég nyájas vándorlások szelleme, minden drága táj,

ó, az emlék, melybe minden szónak gyökere mélyre váj,
ó, ez a szókra tapadt vak mult, mely festi folyton a friss jelent:
néma Lét mind, néma Anyag csak, - semmit az Észnek nem jelent
forma nélkül - volt és nincs - s ez a percnyi lét is forma már:
mert az élmény percnyit él, de a forma változatlan *áll*:
nem a *seiend*, hanem a *geltend*, ami mindörökre *gilt*
tisztá és időtlen igazság - forma - zárt és egyre nyílt
új formák felé, az Észnek játszani építősdit és
rakni a formák formáit - míg tisztultan a boldog *Ész*
állványról állványra hágva, heidelbergai halmokon
túl, az örök Formák honában él, és élete nem rokon
élmények süket életével - minden élmény eszme lesz,
s mint a szélben jégcsapok erdőn, összezsengve levelez,
vagy mint nagy barlangban a hangok, vagy tükrös szobában a fény
egymásból születő sugaraknak mért szövevényeit szövén
- és mi más a sugár, mint önnön útja és törvénye? mi más
mint a Fények szelleme és formája? mint a rajzvonás
tisztá szelleme: szín és élmény nemde ón és kréta mind?
Mit nekem ón és élmény színe? Lelkem lelkebbre tekint:
aki csak formákat épít, építményre nem muló,
bánja is, állványának fenyve milyen erdőből való!
légi ácsként fenn él rajt (s szökken a büszke épület!) -
- Kőműves! le ne nézz az útra, mert lenézni szédület! -

Igy bolyongtál, bölcseológ, a heidelbergai halmok alján,
s ültél mély tanárszobádban; s minden messze volt és halván,
halmok és szobák és emberek arca; és ha néha, mondják,
nagy Igazság-otthonodban apró tények ritka szomját
mint az édes víz szomját a tenger útasa, mint alantabb
sűrűbb lég szomját a légnek útasa, - érezvén ha lankadt
kézzel este kinyitottál valamely könyvet, hol apróbb
tények és nevek nyüzsgöttek, Baedekert, újságot, naplót,
elszédültél, mintha a pallér állványáról az útra néz le
formatelt szemével az apró foltos formátlan nyüzsgésre.

És a vad, formátlan tények sodra egyszer lesodort!

Fények s vak színek zuhantak; s mint vak napban a szende hold
halk és kölcsönzött világa semmibe sápad hangtalan
és hiába sejtéd már hogy mégis örökre fenn suhan
láthatatlan a tiszta égen: úgy halálos életünk
halhatatlanná halvasztott formaváza is égbe tünt
földi szenvedő agyadból, nagy Törvények időtlen
szellemegébe, melyek élnek s állnak örökre, bár ideleln
senkise sejténé is őket - és te maradtál egymagad -

Mért nem inkább vitted a drága heidelbergai dombokat?

Ó, ha minden vad zavar ellen, durva szín és durva szó
kínos unalma mögött, mint bűvös talizmán vagy olvasó,
marsok örök monotóniáján túl és túl a poros polyák
földek unalmán, túl a rémes záporok árján, sárkapolyák
rothasztó vizein túl, tisztán élne benned a régi táj,
élne nyugodt tanárszobád, amelyre rágondolni fáj,

*elképzeln*i édes volna - élne talán egy drága szem,
vagy talán csak a kis vendéglő heidelbergai kishegyen,
ahol oly jó volt csevegni, este, mikor lement a nap,
Kantról és Aristotelesről...!

Ó, de minden elapadt!
s tán ha néha megkísértéd gondolatokba öltözött
jaj! kegyetlen gondolatokban, törmelék formák között
rejtező emlékeid alját, tépett formák rongya közül,
(melyekkel magad öltöztetted, büszke rá, hogy jól feszül
forma a formára - mígnem érezéd, hogy tűn a test
s önmagában a gazdag öltöny élni és fejlődni kezd) -
jaj! ha néha megkísértéd ezt a munkás, jól csavart
gombolyagod, melyet vak Fátum összekúszált és zavart,
visszagombolyítani - rendre hámozván a forma dús
hócsipkéit, hogy csipkékből égjen elő az élő hús,
szellem-igazságok vak alján a Valóság teste, a Lét,
Tény és Lét, az utolsó öltöny, - s ezt lefejtve tűnjön eléd
élményed maga, meztelen mint hócsipkékből egy édes akt:
élmény: meztelen darab élet, multad színei, *logisch nackt* -
úgy megvillant és kisiklott, mintha fognál fürge gyíkot,
mint arany homok kezekben, mennél jobban megszorítod,
vagy a forrás könnyű habja, annál jobban folyik széjjel
ujjaid közt - vagy, ha mélyebb álomból rezzenve éjjel
emléked kerékfogát a percbe hasztalan csüggesztetted,
megragadni álmod omló szövetéből... tán a vesztett
gyermekkor varázsszínét! - jaj! szín és álom eloson
s te maradsz egy eltűnt ízzel egyedül a vánkoson.

Ó, de hol van a vánkosod már, tépett Ész, a Nyugalom?
Heidelberg nyugalma hol van? - Messze, messze zúg a hon:
őrült tények Fátuma vitt el, tépte lelked, életed,
s gondolatoknak tépett rongya így lett lelked, életed,
rongy, mint harci köntösöd... egy szó - rongy! egy név... egy könyvnek címe
cím és név... a rongyolt Formák... s egyre vész a rongyok színe -
mígnem... - ó az utolsó percben, (mikor új színt nyert kipergett
véretdől halovány ruhád is) nyert-e színt egy percre lelked,
színt, még egyszer, minden rongyot messze vetve, ős színét
- mint haldoklók lelke, mondják, újra éli elfelejtett
életét egy perc alatt, a gyermekornak édenét,
megtaláltad-e még egy percre a heidelbergai halmokat,
Ész, mikor esztelen halálba a vak Fátum elragadt.

Míg a Formák és Törvények fenn vezették rég unott
pályáján, tördelve önnön tükreik, e Fátumot
léttelen is működve folyton, lélek nélkül testtelen,
mozgatván e szörnyű világot, ész szerint, de esztelen
változó materiából a változatlan Tényeket,
szóván millió lélekből a lelketlen Történetet,
gázolván egyenes pályán és süket lábbal és hunyott
szemmel és egy más világból vezetvén a Fátumot.

Kakasviadal

Kiáltsa szám, üzenje versem,
amit legjobban fáj üzenni,
hogy mennyire senki és semmi
vagyunk:
kakasviadal, bolhaverseny.

Mert céltalan csak, törpe szolgák,
mi akik ölünk harag nélkül
s halunk haszonnak hite nélkül,
küzdünk
vakon, mint a kakasok s bolhák.

Hol az emberfaj régi gőgje?
nemesség, élet, érdemesség?
hogy minden a semmiért essék,
s ingyen
vágyunkat az ágyu lebőgje?

S düljanak bár ingyen csapások:
láva ha kitör, föld megindul
veszni mint önnön ujjainktul
fojtva
hullani: e csapások mások.

Vak színész és vacogó néző,
érdemelten és érdemtelen
őrült kezünket tehetetlen
nézzük:
de már megállítani késő!

Kiáltanánk: kihez kiáltsunk?
Futnánk: hova fussunk, Úristen?
Rabon, ragadtan és mezítlen,
tompán,
mint a juhok, sírunk és várunk.

Detektivhistória

Látod az autót - az autót az éjben?
Hat detektív ül benne... jönnek értem...

Mikor ott guggoltam a kassza előtt, s jaj, hangtalan
gyémánthegyű fúró fűrt - s a lámpa sárga sáva mint arany

kard, a sötétben, a résben, kotort, kapart, keskenyen, élesen -
Látod az autót? most kanyarul, suhanva, kéjesen

az úthajlásnál - ránk vakít két tűzszeme az éjben -

Látod az autót? Itt van amitől félttem:

két fénycsápját löveli fehéren előre - nagyszerű ez!
Fenét félek már! Tudod, barátom, lassankint minden csak mozi lesz

Mikor ott guggoltam a kassza előtt s fúrt a masinám,
akkor is így volt már... modern csudák, peregve, simán,

tudod, a páncélszekrény, a rekeszes lámpa, a gép...
és aztán a ház maga, ablakok az éjben, ujj, de szép!

hat emelet, lifttel, beton fal, acélplafon -
benn rémlő bőrfotelek, leakasztott telefon:

mind, mind mozi csak - látod, itt van már - mit remegsz, fiam?
Mondom neked, elmegy mellettünk, elsuhan,

fénye fátylába vakulva - most! - úgy-e mondtam? - Láttad, amint
feszülten ült benn a hat, s a revolverét tapogatta mind:

ők félnek! - kacagj hát! - Mit remegsz? Jobb volna talán
a fronton? - Piszt! Most ott kanyarodnak a part falán -

Most - Zsupsz! - Ezt jól csináltuk, ugy-e? No fiam, kacagj!
Hm, urak, jól esik a fürdő? Minden mozi csak!

Veszély? Mi az?! Elmegy, elsuhan. - Jobb volna talán a fronton?
Ölik egymást, millió bolond! Mi gondod, és mi gondom?

Szent Mihály

Régi vers: 1911.

Kinek nevével élek, kardos angyal
önts hevet belém, kígyóval csatázni,
önts hitet belém, ördöggel vitázni
önts, megbirkóznom az örök varanggyal,
+++ Ez a rémek pápája, tiarával,
minőt pápák viselnek és szemekkel,
minőt békák viselnek, s pikkelyekkel
s sárga mirigyek mérges ótvarával.

Rút szemörcsén ragadva nyúl a méreg,
melyre csak rágondolni álmot-orzó,
groteszk, mint a Böcklin-mintázta torzó,
fején nőtt tiarával büszke féreg.
+++ E roppant béka, testnyi súlyu szellem
ez éjjelente paplanomra mászik
és érzem, hogy a paplan selyme vásik
s eláll a vérem, elszorúl a mellem.

S kezd hangtalan a békák óriása
beszélni s kancsal zárt lelkembe nézni,
erényt dicsérni és Eötvöst idézni:

»Csak az önzőnek nincs vigasztalása.«

+++ Szónoki hévvel szól és nagy kenettel:

»Csak az lesz boldog, ki mászt boldogítand,
szegénynek ad s nem feledi a hittant
S nem kenekedik csiklandó szemettel.«

Én mondanám: »Csúf pápa vagy te, lélek,
és tudom, hogy mind ilyenek a pápák,
méregnek azt az erényt prédikálják,
mely nem erény, mert nem erő«, - de félek.

+++ »Boldogtalan, ki csak magára gondol!«

szól, paplan ráncán mérgét lebecsátván.

»Olvastad Stirnert?« - kérdeném, de gyáván
elnémulok nyomástól s borzalomtól.

És ő nem némul. Nedves tiarája
s fényes szeme sillámlik a sötétbe -
Ó szent Mihály, leborulok elébed.

Kardos angyal, kinek a fény arája,

+++ kinek nevével élek, fényes angyal,

önts hevet belém, kígyóval csatázni,

önts hitet belém, ördöggel vitázni

s erőt, birkóznom ez örök varanggyal.

Önts belém önzést, angyala a harcnak,
hisz önzésnél e földön van-e drágább?

az Úr önzésre építé világát,

önzés a legjobb köszörű a kardnak,

+++ önzés a harcok legkülönb szitója,

miket az Úr itt rendelt örökkössé:

harag és önzés tesz szívet nemessé

s a bátor önzőt a nagy Isten ója.

Miért teremtett ösztönnel s erővel,
ha sutba rejtem ösztönöm s erőmet?
énvelem célja van a Teremtőnek
és nem vitázhatom a Teremtővel.

+++ És ösztönöm s erőm azt sugja: Nézd csak

te elnémulsz és minden szó a másé,

te elmaradsz és minden rózsá másé:

légy mint a más, oly öklös, durva, csélcsap.

Mért csúf, ha jó szellem, e békapápa?
önzésre nyálkás, élni indulatlan,
és mert nem önző, vigasztalhatatlan
(csak az önzőnek van vigasztalása.)

+++ Önzés angyala, jőjj el, lángos angyal

önts hevet belém, kígyóval csatázni,

önts hitet belém, ördöggel vitázni,

önts, megbirkóznom az örök varanggyal.

Bénára mint a megfagyott tag

1917.

Bénára mint a megfagyott tag
s keményre verte zuzmarás
gőg a szívünket, rossz varázs:
most megalázatosítottak.

Ajjaj, de hitetlen daloltunk!
Daloltuk a rossz éneket,
a *minden-mindegy*-rímeket:
ideje most már mást dalolnunk!

*

Halljátok énekét a hitnek,
halljátok a jó éneket:
többet nem-hinni nem lehet!
akik szenvedtek, mindig hittek.
Halljátok énekét a hitnek!

Mert megalázatosítottak,
ittuk az ecetet s epét,
tapintottuk Krisztus sebét:
most ujjaink örökre jobbak.
Mert megalázatosítottak.

Szemeink is örökre hisznek,
mert láttuk az Ember Fiát
keresztben és a glóriát
kelni nyomában a tövisnek.
Szemeink is örökre hisznek.

Ujjainkat a vér, szemünket
a könny edzette könnyörű
igazulásra, gyönyörű
imának Ahhoz aki büntet.

Látásban és cselekedetben
tébolyunk céllá igazul:
mert így akarta azt az Ur,
hogy ne legyünk többé hitetlen!

A jóság dala

(*Versek, darócban*)

1.

Nem csendül a lelkem, mert olyan mint az a fém, amely
csak akkor cseng, ha rokon hangját ütik meg közel:
néma hát lelkem, e mái veszett hangoktól mint idegen
vagy mint a felhő, csak csüggök a zord hegyeken.

és sírok; de nem jó zápor ez, csupán ködesés
észrevétlen, szitáló, naphosszú, éjhosszú, monoton kormos permetezés,
monoton, monoton, ó csak zuhogna már, vagy villámot szülne, küldene:
mert szép zene az is, a zápor meg a dörgés, hogy érdemes fájva vajúdni
érte: szép zene!

Ha nézem a tükörben néma ajkamat: Valaha - elgondolom -
bimbó volt ez, akkor is fonnyadt már, látszólag, csukott szírom,
de mikor megjött az este, a falusi este, és szólt a harang,
haranggá nyílt az ajkam, mint az esti virág, és zengett mint a harang!

2.

Most csönd van és szívem mint a süket föld, erjedő, sötét, meleg,
nehéz virágok bölcseje hajdan, hol megfonódtak bús gyökerek,
vak erjedés hona - Istenem! apró kis érzésmagvak, fekete rossz
mind, s csúf és viszkető, bujva, de buja-makacson sarjadoz,

magzik a meleg, sötét föld méhében, - észre sem veszem,
nem látom, nem tudom, de viszket belül, lassankint érzem,
hogy növekszik lenten, lassan és egyre és fojtva és idegen mint borban a salak,
idegen és gyűlölt és irtanám, mint rablótól megejtett lány a magzatát,
akit gyűlöl: de hogyan irtsalak,

kis érzésmagvak, Vénség magvai? mert Vénség volt a rabló, érzem: - az Ifjuság
már elhagy és érzem, minden erő és minden erény csak ifjuság,
dús Ifjuság (csak a Dús lehet nemes) - önző vágy, irigy akarat,
ez a Vénség része. A szívnek csúf salakja marad.

3.

Pedig jónak kell lenni, mert ottkűnn zúg a háború és csak, aki jó,
mondhatja: Én meg tudok halni, de van jogom élni is: Csak, aki jó,
közülünk legalább, barátaim, csak az tud lélekben maradni szabad
és *tenni* még: az boldog. - A vulgáris csapat,

ki *kívülről* éli életét, annak ma jaj, ha jó
mert pénz, szerelem, szerencse, az élet maga is - a külső élet - azé, kinek ökle és marka jó:
de pénz, - kastélyok, parkok, nők, szép testek ünnepe, pompa és hatalom itala - mind
méreg lesz annak, ki a Jóság könnyeiből egy csöppet belehint.

Pap vagyok, Barátaim, mert szenvedtem, és most pap vagyok
és mondom, Barátaim, mi mások vagyunk, halljatok:
mert velük élni nem tudunk, se pedig egymagunk,
csak a szenvedőkkel élhetünk, azokkal halhatunk.

4.

Ne mondjátok, hogy semmi a vers! Ó, ha minden szomorú tikkadás
gyümölcsös volna bennünk, édes-teli hússá szikkadás,
s borérés volna kádunkban minden fájdalmas erjedés,
gazdagok volnánk, mert legnagyobb kincs, melynek ára a szenvedés,

ajándékozók, mert legszebb ajándék az áldozat.
Én is azokból voltam, akiknek kincse lett minden kárhozat,

Bányász voltam, és magam, amelyet vágtam, a kő,
nyeső kertész, és magam, amelyet nyestem, a tő.

Bátorság! ez minden: mert van kincs annak, aki az Akarat
csákányát jól forgatja s a bús bányától meg nem riad,
De jaj, Barátaim, a költő csak olyan kincsre talál,
csak olyan kincsre, Barátaim, amihez hozzányúlnia fáj!

5.

Segíts, Szerelem! ezt az egész verset neked énekelem,
mert te vagy a Jóság magva és átoma, szent Szerelem,
ki a testi Szépség fáklyáját tartod a lélek elé
és úgy vezeted a lelki nagy Szeretet felé!

Kéjeddél a kínra, amely nélkül se jók, se gazdagok nem lehetünk,
kínt is kéjjé olvasztva erőt ki adna, ha nem Te nekünk?
S mi lenne velünk e sötétben, hol lábunk mindig fájva botol,
ha Te nem biztatnál fáklyáddal, hogy Fény is van valahol?

Ó, szabadság Rése, első Ablak, melyen az önzés elhagyja magát
mint egy rabságot! Első Szál, mely a vak falon vájva fogózik át
lélek és lélek közt - hajts, drága Mag: mert belőled nő ki a szent Gyökér,
mely az emberiséget befonja és pólustól pólusig ér.

Új esztendő

1918.

Idegeimen apokaliptikus
zene tombol, bábeli gyermekágy
a világ, véres lében remeg és
csikorog - ó jaj, ki a kínokban
ki a kínokban vajudó? Én vagyok,
te vagy, mi vagyunk, egy lett mindenki
e kínok apokalipszisában, e
véres ágy vonaglásában, rángunk és
futkosunk, patkánymódra, óriás
talpak alatt, jaj! véres és vértelen
kaszák villódzanak a tetemszagú
légben, és torkon lehel a ragály
csontpalotákból idegen zene szól
viharak paradicsoma kibomlik.

Mit szólsz, ég és föld? Mit rántasz, iszonyú
új esztendőkbé, ég? A föld hallgat és
zordan karikáz sötét telében - de egyszer
ébrednie kell, és akkor mit mond majd
változatlan szép tavaszával, mit mond
feldúlt erdeivel, mit mond eleven
erőivel, mit mond rettenetes
ugarain kisarjadó vadvirágok

ezer beszédes szemeivel - Ember,
te züllött, véres, rossz kártyás, éji veszett
játékból a réten ocsudva, - hogy fogsz
a vadvirágok szemeibe nézni?

Fortissimo

Haragszik és dül-fül az Isten
vagy csak talán alszik az égben,
aluszik vagy halott is épen -
ki költi őt föl, emberek?
Anyák, sírjátok hangosabban:
akit föl nem ver annyi ágyú,
rezzenti-é gyenge sírástok?
És ne is könnyel sírjátok,
mert a könny mind csak földre hull
hanggal sírjátok föl az égre,
sírjátok irgalmatlanul:
ne oly édesen mint a forrás,
ne oly zenével mint a zápor,
ne mint a régi Niobék:
hanem parttalan mint az árvíz,
sírjátok vagy a görgeteg
lavina, sírjátok jeget,
tüzet sírjátok mint a láva!
A drága fiúk hullanak
vérben a hóra napra-nap.
Ne hagyjátok aludni senkit:
ki ma csöndes, gonosz vagy gyáva,
de érdemes-e félni még?
és érdemes-e élni még?
Ó, mért nem hallani hangotok?
Menjetek a piacra sírni,
sikoltsatok a templomokban
vadak asszonyai, vadakká
imuljatok őrijtő, őrült
imában!

És ha hasztalan
ima, sírás: - mi káromolni
tudunk még, férfiak! Ma már
hiszünk káromlani-érdemes
alvó magasságot a Sorsban.
Hányjuk álmára kopogó
bestemmiáknak jégesőjét!
Mért van, ha nincs? Mért nincs, ha van?
Tagadjuk őt, talán fölébred!
Cibáljuk őt, verjük a szókkal!
mint aki gazda horkol égő
házban - a süket Istenét!

Süket! Süket!...

Ó ma milyen jó
volna süketnek mint az Isten!
Süket a föld, nem érzi hátán
hadak alázó dobogását.
Jó volna süketen csirázni
mint virághagyma föld alatt:
minden süket, földben, Istenben
csak az ember szakadt ki a
süket Istenből iszonyokra
kikelt belőle féreg-módon,
Isten férgének, viszkető
nyüzsgésre, fájni - mert ami
nem süket Isten: fájdalom,
míg az Istenbe visszahal!

Zsoltár gyermekhangra

Az Úristen őriz engem
mert az ő zászlóját zengem,

Ő az Áldás, Ő a Béke
nem a harcok istensége.

Ő nem az a véres Isten:
az a véres Isten nincsen.

Kard ha csörren, vér ha csobban,
csak az ember vétkes abban.

Az Úristen örök áldás,
csira, élet és virágzás.

Nagy, süket és szent nyugalma
háborúnkat meg se hallja.

Csendes ő míg mi viharzunk
békéjét nem bántja harcunk:

Az Úristen őriz engem,
mert az Ő országát zengem.

Az Ő országát, a Békét,
harcainkra süketségét.

Néha átokkal panaszlom
de Ő így szól: »Nem haragszom!«

Néha rángatom, cibálom: -
tudja hogy csak őt kívánom.

Az is kedvesebb számára,

mint a közömbös imája.

Az Úristen őriz engem
mert az Ő zászlóját zengem.

Hogy daloljak más éneket,
mint amit Ő ajkamra tett?

Tőle, Hozzá minden átkom:
hang vagyok az Ő szájában.

Lázás hang talán magában:
kell a szent Harmóniában.

S kell, hogy az Úr áldja, védje
aki azt énekli: Béke.

Zsoltár férfihangra

Consolatio mystica.

Tudod hogy érted történnek mindennek - mit busulsz?
A csillagok örök forgása néked forog
és hozzád szól, rád tartozik, érted van minden dolog
a te bűnös lelkedért.

Ó hidd el nékem, benned a Cél és nálad a Kulcs
Madárka tolla se hull ki, - ég se zeng, - föld se remeg,
hogy az Isten rád ne gondolna. Az Istent sem értheti meg,
aki téged meg nem ért.

Mert kedvedért alkotott mennyet és földet és tengereket,
hogy benned teljesejdenek; - s korok történetét
szerezte meséskönyvedül, - s napba mártotta ecsetét,
hogy kifesse lelkedet.

Kinek színezte a hajnalt, az alkonyt, az emberek arcát? Mind teneked!
És kinek kevert sorsokat és örömet és bánatot,
hogy gazdag legyen a lelked? És kinek adott
annyi bús szerelmeket,

szerelmek bűnét és gyászát? s hogy bűn és gyász egysúlyu legyen,
eleve elosztott számodra szépen derűt és borút,
sorsot és véletlent, világ nyomorát, ínséget, háborút,
mindent a lelkedre mért

öltöny gyanánt: úgy van! eónok zúgtak, tengerek száradtak, hogy a
lelked: legyen
császárok vétkeztek, seregek törtek, hogy megkapd azt a bűt,
amit meg kellett kapnod, és világok vihara fűtt
a te bűnös lelkedért!

Mert ne gondold hogy annyi vagy, amennyi látszol magadnak,
mert mint látásodból kinőtt szemed és homlokod, úgy nagyobb

részed énedből, s nem ismered föl sorsod és csillagod
tükörében magadat,

és nem sejtetd hogy véletleneid belőled fakadnak,
és nem tudod hogy messze Napokban tennen erőd
ráng és a planéták félrehajlítják pályád előtt
az adamant rudakat.

Az óriások költögetése

Iszonyú szörnyek hevernek utamon de majd csak megküzdöm velük
már érzem ébredni magamban a kábult óriásokat.

...Lelkemben lassankint elfoglalt az önzés minden erődöt
s legbensőbb szentélyére kitűzte sötét lobogóját.

Ő forgatta a Mindegy-buzogányt és gyönyörű derük
közt keserűen tudott járni és keseríteni másokat;
mióta lajhár éveken át csúf hályoga hangos szememre verődött,
megnémult hangos szemem mint dob ha verőit s hártakopogóját

gyászvatta és fátyol párnázza - csak tompán zengenek át
a legfrissebb színek ütemei is - mit érdekel engem a szín?
lombok sugarak görög romok, mit segít rajtam az idegen szépség?
Danaida-lányok - mit érdekel engemet ez már?

Rímeket se fogok itt már csinálni - ne várd a rímeket olvasó
Mit érdekel engem a rím már? vidéki csöndes alkonyatok
ríme, se városi rím, gépkocsi-tülkölés ríme,
jaj, mit segít rajtam? - kis csirkéknek tengerit szóró

falusi lányka, vagy messze kocsmából a hegedű-szóló,
vagy városi villanyos hangja mely egyre csak falja meg ontja meg ontja
a meleg emberi húst - már mindez az eleven nyüzsgés
lelkemből kiesett

és lelkem üres hangszerláda, mely zenés lemeze híján
csak prózai csikorgásokat ad - legbensőbb várában az önzés
ül, kloroformos betörő gyanánt, mert hogy tudta volna legyőzni másként
lelkemnek óriásait,

mint kábulással?.....Meddig fogtok heverni még? Mikor
kel ki vak szemhéjaitok nehéz gubójából az isteni Látás
fájdalmasan? Mikor veritek szét a Lomhaság szörnyeit
melyek elfekszik minden kapuimat

élettelen homokzsákok gyanánt? Ó keljetek, mert bénább vagyok én
a bénánál, s vakabb a vaknál, ki legalább
illatáról érzi a rózsát, húsról a lombot,
s az egész világot a láthatatlan szeretetről.

Emlékezés

A pókhálóra harmat esett:
bús unalmamra egy könnycsepp ma este.

A hold az égen párt keresett,
a széles égen hasztalan kereste!

Már elhallgattak a madarak,
annál hangosabban szóltak a tücskök.

És szinte láttam a fény alatt
ellengni a világot, mint a füstöt.

A fényen valami átfutott,
bársonyok kápráztak előttem.

A hangod is eszembe jutott,
mely elszállt az örök időkből.

Egy perc, egy pille

1904.

Hopp, ma pille, költeményem
ne szégyenkezz szállani: -
üdvözöllek, új reményem,
örömöm hullámai!
Ti vizitek messze széllyel
széllel-béllett vágyamat
és ha elfáradtam, éjjel,
illatos diólevéllel
ti vetitek ágyamat.

Milyen jó hogy vágyam tajték,
könnyű bélelése szél!
Reng reményem habja: rajt még
hajszálamra sincs veszély.
Viharától mitse félek:
én mindig föllül vagyok;
páncélossal sem cserélek,
mint afféle széllel-béllett,
hogyan olyan könnyű vagyok!

Hátadon, diólevélen,
vess, habom, hát ágyat itt!
Habon és diólevélen
aki könnyű, nyughatik. -
Ember, a tengert ne célozd
megbékózni: nem lehet!
Híu hittel ne acélozd
vak teherrel ne páncélozd
habra hanyott lelkedet.

Szerelmes vers

A szemedet, arcod mélységű, sötét szürke tavát

homlokod havasa alatt, homlokod havát
elfeledtető fényes nyári szemed szédületét
szeretem és éneklek e szédület szeretetét.

Mélységes ércső, érctükr, fémtükr, mesebeli,
szédülsz, ha belevillansz; ki tudja, mivel van mélye teli?
Szelleme ércava: drága ércek nemes szellemei
fémlenek villanásaiban; de mily ritka fém szelleme tudhat így fényleni?

Mély, fémfényű, szürke, szépszínű szemedben, édesem,
csodálatos csillogó csengők csilingelnek csöndesen,
csendesen, - hallani nem lehet, talán látni sem:
az látja csak, aki úgy szeret, mint én, édesem!

Énekek éneke

Salamon király könyvéből

Szép vagy, ó szerelmesem, szép! Lábadat saru díszíti, ritka drága gyöngyű;
tomporodnak kerülete mint a mesterek kezéből kikerült kösönty.

Lábadszára mint aranszín fundamentumon szökellő karcsú oszlop, márvány;
a te két emlőd nyugalma mint a liliommezőkön legelő két bárány.

Köldököd mint illatozó olajok nyomától síkos szép kerekded csésze
Hasad mint a zaffirokkal rakott elefánttetemnek drága tündöklése.

Hasad mint a liliommal köröskörül megkerített dús gabonaasztag;
karod ámbraszín pereccel, két kezed nehéz gyűrűkkel aranyosan gazdag.

Balkezed a fejem alatt, jobbkezeddal megölelgetsz, megcirógatsz, édes,
nyakad mint a karcsú torony kimagaslik hasonlóan Libanon-hegyéhez.

Nyakad mint a Dávid tornya; méz csepeg nyelved hegyéről; ínyed édességes;
fogaid mint most fűrésztött tiszta, hófehér juhocskák; ajakad tömjénes

Halántékd mint a sűrű selyem lomb közül kitetsző darab pomagránát
szemed mint a kék halastó; arcod ékességeinek ki mondhatja számát?

Tégy engem mint egy pecsétet a te kebeledre, mint egy bélyeget karodra,
mert kemény a szerelem mint a koporsó és erős mint nagy vizeknek sodra

No szerelmem, gyere menjünk a mezőre, illatoznak künn a mandragórák
már a szőlő is virágzik s kifakadtak ajtónk előtt a gyümölcsöző fák.

Dal, prózában

A vad tavasz zuhanyát érzed-e, érzed-e zúdulni, kedves?
Gyere ki a szőlőbe - virágos fákkal habzik a hegy
Gyík surran a szurdékban, amerre az ember megy
A rög szinte él, a nap szinte nedves -

Most könnyű vagyok, úgy-e könnyű? Lásd, tudom a babonát;
Szentgyörgy előtt piros pillangót fogni jó!
Érzed hogy árad a szél mint egy tavaszi nagy folyó
jó, jó, meleg, párnás, sűrű - Gyerünk a napon át!

Nézd eleven mappa a táj a napba, minden útja tiszta rajz!
Még föl nem vette a nyári zöldet, csiraváró meztelen.
Hallod a zenét a mandolafán, mint kivirágzott hangszeren?
Zsong, zsong, zsong, zsong - mézillat, érzed? pille száll és méhe rajz.

Létrán egy bácsi hernyózza a fát mint naptárakban régi kép
A hónapok előtt, olyan - mellette gyerek és kutya vig.
Karókat a földön suhancok sorban guggolva hegyezik.
Iszalaggal a vincellér kötözi a venyigét -

Jó, jó, jó így szétnézni szabadon! így ülni a napban a tanya előtt
ahonnan látni a vonatot hogy cammog a róna felett
s a várost, s a széles utcán mászni az apró embereket,
s vidám munka hálójában hegyoldalt és tetőt -

Ó, borok anyja, drága hegy, mámor anyja, munka!
Zuhanj csak, jövőendő szüret tüzeivel nedves
nap zuhanya, boldog előleg! felejteni, kedves,
e kábulásban, milyen ősz lehet a tavaszunkra!

Két nyári vers

1.

Settecento

A rossz szellemtől megszállt szép leány
az ágyban fekszik és vacogva reszket;
ifjú barát mellette, halovány,
exorcizálva hányja a keresztet.

A pajkos úrfi egy zúgban kacag,
vakít nyakán a fodros csipkegallér.
Bőg a vénasszony: »Egy misét, Jakab!
Többet ér az üdvőség, mint a tallér!«

Káromkodik a gazda s nem felel
(Phü! mennyi baj: szárazság, sáska, patkány...)
- Ottfön az égen nagy nap ünnepel.
S a kövér kandur nyujtózik a padkán

A gonosz úrfi esztelen kacag.
A barát arca lángol ijedt tűzzel:
a rossz szellem szerelmes szavakat,
vad szavakat mondat a gyenge szűzzel.

Oggi

Vasárnap napja hullt az udvaron
 magányos asszony ült a pitvaron.
 Künn minden árnyék fénnel volt lyukas
 szeletlen rekkent a szőlőlugas
 s oly búsan csüggtek rózsák, dáhliák,
 mint Krisztus sírjánál a Máriák.

A patakot is látni lehetett
 a patakban nem sok víz lehetett
 könnyért epedt a lomb a bokrokon,
 mint temetés napján a sok rokon.
 Az asszony szíve halkán, únva vert
 a toronyóra zengve ráfelelt:
 bűt vert az asszony szíve, bús magányt,
 a toronyóra álmos délutánt.
 Ó örök őrlő, szomorú malom!
 Városban bánat, falun únalom.
 Ó hogy áthevül minden vánkoss itt
 s minden pongyola lekivánczik
 a mellről, mint virágról a szírom!
 és kéjbe kókkad minden lilium!

A kert alélt, az asszony ásitott,
 szellők se borzolták a pázsitot.
 Az asszony fölött az únt óra tellt
 s eszmélet nélkül lihegett a kert,
 mivel az Isten forrón rálehelt.

A régi kert**I.**

Szeretek itt olvasni, a kertben, a szőlőlugas alatt,
 ahol a könyvre apró kerek fényfoltokat vet a nap -
 mind titkos lencse fényköre titkos mikroszkóp alatt,
 amelyben titkos porszemek szálló árnyai mozganak.

Itt csak egyszerű virágok vannak: árvácskavirág,
 petúnia, muskátli, dália és georginák,
 és rózsák, rózsák! - A reggelnek még a zöld gyepek örül,
 a zöld gyepek és a barna lóher az ágyások körül.

Nem tudok én már dalolni cifra mértéken, rimen,
 csak ily hanyagon, mint ez a kert dalol, porosan, szeliden
 ahonnan az utcára semmire néz, csak a jegenyeakác
 sárga fejével; mert nagyobb szegény mint az emeletes ház.

II.

Talán örökké lehetne verselni rólad régi kert,
vén köhögős kutadról, mely szalma közt fázva telelt,
a tamariszkáról, melynek bőre ráncos és durva mint a vén emberé
s mégis oly virágos gyengeszép ágakat nyujt az ég felé!

Gyerekkoromban a levelekbe szerettem harapni mint a csikó.
Tudtam: keserű ízű az orgona, illatos zamattal leveles a dió.
Sokszor álmodoztam diólevél-ágyrul, ott volna délután heverni jó!
Ott volna valami szépmellű kisleányt ölelni jó!

Este ha a kertre a hosszú ház árnyéka lassan ráfeküszik,
sűrű nyári este a forró légből fülledt illat úszik.
Tikkadtan a magas fának üzen akkor titkon a kis virág:
»Te messze látsz, bátya, mondd meg, jön-e már a holdvilág?«

III.

Ház, pince, istálló, félszer, körülötted régi kert.
Elül ami házunk, emeletes, de mégis fehérre meszelt
zöld ablakokkal; oldalt a szomszédé, alacsony, falusi, nádfödeles
(hányszor kihúztam nyílnak a nádat, indián voltam, ki nyilazva les!)

Kert mögött az udvar, a régi félszer ott áll az udvaron
négy vályogoszlopon, benn mosókemence, mángorló, ócska lom.
A vályogról hull a mész. Az istálló is ott van, rég üres, törött az ablaka:
nagyapám virgonc lovai álltak a jászol előtt valaha.

Foltos, szalmás a vályog. A gerendák közt fecskék keringnek. Pincetorok,
hűsöng, nagy hordók, misztikusan, jó pénz, jó mámorok, kadarkaborok.
Szemközt nagy bálvány fakapu néz ki az utcára, zöld rácsos, szép.
S künn a ház előtt évről-évre eszi az utcát az akácos Séd.

Szüret előtt

Sötétzöld színű és tömött a tő,
egy-egy vörös levéllel néha tarka;
édesen lankad, érve csüggedő,
kékes fürtjével a nemes kadarka.

Oly mézes-forró s drágán töppedő,
mint szenvedélyes szerető vad ajka; -
s várakozásban ég a hegytető,
s mosolyog a Nap, a lángtejű dajka.

Várakozásban ég a hegytető,
benn a présházban locsolják a kádat -
ó méla napfény, lankadt dajkaság!

Méla Halál, te nagy Szüretelő,
jöjj, hozd a kést, puttonnyal kösd a hátad,

és halkan nyisd a Pince ajtaját!

Őszi pincézés

1-ső vers

*mely a Bor szellemének ébredését a Szőlő roncsaiból
a Feltámadáshoz hasonlítja.*

A nap ocsúja most csorog;
piros levél a venyigén;
a présház felé megyek én;
a nagy kulcs zajjal megforog.

Csöndes a tanya, nincs dolog.
Szunnyad a must a csömögén,
s a pince tikkadt melegén
pihennek boldog óborok.

A sárga murci bugyborog;
ébred a must a csömögén,
mint Lélek a holt víz felett.

Ó pinceszáj, illatos kriptá!
Igy leng e bús présház felett
a Feltámadás drága titka.

2-dik vers

mely Krisztus Urunkat a Bacchus istenhez hasonlítja.

Mert Bacchus is példázza Őt,
a szabadító, szabad Úr,
ki vérét adja italul,
s e vérben kedvet és erőt.

Azért jámborul kérjük őt:
Add italodat, Bacchus úr,
melytől az ember nem busul,
s áldd máskor is e hegytetőt!

s úgy akkor is, meg máskor is,
bár must csurran föl vagy bor-íz
amint a hébert szürcsöli

nyáron, vagy őszi hamar estén
komoly tanulsággal teli
megy haza az igaz keresztény.

Régi friss reggeleim

Régi friss reggeleim nem fogytak el egészen

még néha villan eléem bús napjaim sorából
egy nap mely mint aranyos kapú, vakítva tárul
s jövők nyílt csarnokait ígérgeti nekem;

mikor, mint gyermek előtt az almát, tartja sorsom
a célt, és emeli, hogy ne érjem el, de lássam
s életem vonata áll vesztég únt állomáson:
egyszerre felsüt a nap, s megindul életem.

*

Ó jéggel béllett barlang! résed nyíl, szomoru szív,
melyen benéz a napfény, és lánggá csurran a jég!
Jön egy nemes tanítvány, és hozza ifju szivét; -
jön messze szeretetről levél, izenet; -

jön szomorú barátom, kit vigasztalni vigasz; -
jön Lánykó, nagy szemében hoz huncut örömöket
- mily öröm énnekem hogy öröm vagyok én neked,
s elindítád a lankadt órát, szivemet!

*

S most úgy peregnek azon percek és másodpercek,
mint dobon a diadal! és életem vonatja
zúg boldog völgyeken át, mert mámor gőze hajtja
és izzó drága szivek fűtik; és fut merészen,

és kattog és kanyarog vígan, ütemre, mintha
nem is tátongana mély se balrul ott, se jobbrul,
amelybe belezuhan talán egyszer, ha fordul...
Régi friss reggeleim nem fogytak el egészen.

Reggeli templom

Hadd építék most egy templomot.

Napkeletre nyúl a nagyhajó,
s ha az első napfény ráragyog,
jó.

Kívül fehér, mint a tisztaság;
belül tarka, mint a képzelet,
pedig rajta semmi cifraság -
gyermeklelkű épület!

A tornya.

Tornya egy, de büszke, szép torony
s mint a kukorékoló kokas,
tolja csőrét égbe hajnalon,
s hinti a sok hangot az.

S apró házak, mint a kis csibék -
s ébredez a kicsi nép.

A toronyból úgy tolong a hang,
mint a ducból reggel a galamb.

(Egy nagy majorság a kis falu,
s már csipogva nyüzsög a napon.) -
De én most a csendes, hűs falú
templomot rakom.

A lecke.

Falát oszlopokkal emelem;
tűrjetelek csak, jámbor oszlopok:
Ki a legtöbb terhet tűri lenn,
tartja leginkább a templomot.

Fenn tizenkét vén Apostolok
- bő redők és szent, komoly színek
hirdetik, hogy nem okos dolog
bűnben halni meg.

Térdepelni intenek kemény
stációk;
áll a szószék, magas lépcsajén;
zengnek harsány prédikációk.

De a padsor ott köröskörül
lobogókkal szinte elröpül.
Drága zászló, máriás!
Drága ének, csengő, áriás!

Színek, hangok.

Mint a versem, e templom olyan:
int a lecke komolyan,
de mert minden színes-hangos itt,
ez a lecke nem busít.

Ó ezek a zengő, mély színek!
Vörös lámpák vérzenek!
Szent szoborkák, bókös angyalok
dús fején az arany fölsajog.

Minden ablak tarka, szép üveg:
és ha reggel a pallón az Úr
napsugara jár, a szent ecset,
skárlát csöppen róla és azúr.

Ez a templom példázhatja még
az életet; mély értelme bús;
de ha nézed tarka, szép színét,
örömmel koszorúz.

Betetőzés.

Mélyén, ahol orgonája zeng,
a Szentlélek kék galambja leng.
(Ó Szentlélekisten, adj erőt,
segítsd meg a szegény verselőt!)

Közepén a mennyezet falát
kép borítja el:
feltámadás, mennybemenetel
zengi a Fiú diadalát.

Legmesszebb, az oltár szent csucsán
fellegek közt látható
őszféhéren ülve trónusán
Isten, a Mindenható.

S azt hiszem, hogy másról ne legyen
a Háromság neve után szó:
itt ha zárom jámbor énekem,
jó.

Korán ébredtem

Korán ébredtem. Ablakom még
ki nem nyitotta a szemét,
s a Csönd nem hagyta abba a zenét,
örök zenéjét, melyet minden éjjel
elkezd és folytat, míg a durva ember
ki nem üti kezéből hegedűjét.
Egy vékony részből a falon
fény ömlik egy kis vonalon.

Alálebegnek a fogasról
ruháim mint kísértetek.
kisértetei nappali-magamnak,
a rabnak, rútnak, gondolattalannak,
amaz ügyetlen öklözőnek,
kit gyűlölök, ki majd föltámad,
s elfoglalja helyem e testben.
Ölelj, ölelj, ó ne eressz még,
ágyam, te különös vacok,
akit nem szőttelek magamnak,
mint fészket a madár,
de enyém lettél szolgaságban,
te jó, te jó, te ölelő,
meleg és messze és magányos...

Reggel

Ottkűnn a tavasznak napja ég.
Jaj, nem tudok én fölkelni még!
Lelkemben zsibbad a gyöngé vágy
bús testemet marasztja az ágy.
Bénult akarásom csak kesereg!
ó, régi tavaszi reggelek!
Madárfütyty, tervek, rebbenő szárny
friss kávé illata, templomárny
diákos friss ész, jó tanulás
nagy reggeli séta, elindulás
ó, versek, versek víg üteme;
ó, játszi munka szent öröme!
kedves várása, virágcsokor!
reggeli csókok, reggeli bor!

A tavasz fénye ma oly sivár.
Miért keljek föl újra? Mi vár?
Kocsizörgés jó az ablakon.
Lovak zaja rúgja homlokom -
szomszéd szobából korhol a sok
könyv, már amit sosem olvasok
beíratlan papirlevelek -
bénult akarásom csak kesereg:
Ó, fáradt, szomorú reggelek!

Mit álmodhattam? iszonyuat
hogyan testem ily kimerült maradt.
És mit élhettem? rettenetet
hogyan abból ily álom született
hogyan szörnyű évek folyama-gyűrt
lelkemben ily sár torlasza gyűlt.

Köröttem fájó haza, beteg
nép - de magam már nem szenvedek
csak fekszem az ágyon lankatag,
mint egy levágott szomorú tag.
Jöhetsz már, nap, tavasz! - a halott
tag meg sem érezi a napot
csak férgei kelnek tőle ki -
ó, lelkem iszonyú férgei!

Könyvek unalma

A mások gondolatai
mint fiatal gyönyörű lányok
jöttek egyszer elém:
arcuknak húsa szent keménység,
szemük sötéte fény.

Igérő, idegen sereg,
friss utak fáklyáinak állván,

fiatalsága hí -
De megvénítik szemeimnek
öröklött napjai.

Egy-kettő, s minden: ismerős!
Ti nem láttok, csak emlékeztek,
öröklött, bús szemek!
Az arc ráncot vet, a haj őszül,
amint ti nézitek.

Húsuk lappad, szemük borul;
öregen állnak, körülállnak;
és száz, és egyre több...
Ó jaj, hogyan találjam útam
a vén sereg között?

Szíttál-e lassú mérgeket?

1919 július.

Szíttál-e lassú mérgeket, illatok átkait?
jaj, rosszabb, aki kába Szók mérgéből tudva szítt
melyektől elzsibbad az ész, és megőrül a Tett -
ó, kárhozat, kiben a szó először született
az ábrándokbahurkoló, álomharanghuzó,
biborszínű, tömjénszagú, trombitahangu szó.
Haza... Szabadság... hallod ezt? ó ember! messze fuss,
mert ellenséged aki szól, zsarnok és háborus:
mert minden édenek neve vad poklokat büvöl
s Kasszandra átkát gúnyosan *visszárul* veri föl
Hazánk, harsan, s már durva harc dúlja a drága tájt,
s új tusa borzadt oka lesz, ha ki *békét* kiált.
Eszmét neveznek - és a föld bitókkal fölfakad;
jövőt - és viszik halni már a gyöngye fiukat
népjavát - s a nép új nyomort lát, újabb szenvedést;
emberközösség: pompa-szó! de kerüld mint a kést;
szabadság: ez még csábosabb; de vigyázz, ki ne mondd,
mert súlyosabb bilincsbe fogsz botolni majd, bolond!
Ó, varázs van a szavakon, hogy a Teljesedés
fordítva értse mind, s legyen elátkozott vetés,
hol a konkolyt arassa az, ki a buzát veti,
s szive melegjén ölyvtojást költsön a gerle ki.
Ember azért, ha jót akarsz, tanácsom megfogadd
és köpd ki fogaid közül a véres szavakat, -
sőt hogyha érzed, hogy a szó, ez álnok gyűjtővény,
ártatlan is, csírázni kezd lelkednek mezején,
égesd föl inkább a mezőt, és legyen kételyed
tikkadt és izzó, mint a láng száraz mező felett.

Szaladva fájó talpakon

Én csak azt szeretném tudni, mi lesz ezután?
Annyi lángon átláboltunk, annyi vad csudán,
annyi véres kínon, kékes dekadencián
égő lábbal állunk itt az Óperencián.

Partos Óperenciának semmisége int:
rá sem érünk félni tőle; megtorpanva mind
csak a kint jajgatjuk, a bizsergő, tompa kint,
kapkodva csallános táncban égő talpaink.

Ó, milyen bál bírt bennünket eddig hajtani?
Olyan e homály előttünk, mint a hajnali
köd a bús kicsapongónak, kinek ajkai
kínos csókoktól sebessek, táncból sarkai.

Krisztus urunk, jőjj, jelenj meg méltóságosan,
fájó lábunk hús kezébe fogd jószágosan,
könnyel öntözd meg helyettünk imádságosan,
ne engedd, hogy elepedjünk ily halálosan!

A könnytelenek könnyei

Szavak, ti mondatlan szavak,
meddig biztassalak?
Mit ültök rokkant ajkamon,
mint dermedt madarak?

Avagy enyémekek vagytok-é,
vagy, rámbízott sereg,
apáktól és egy nemzettől
örökbe nyertelek?

Jaj, a tábornak, melyben a
hadsereg fogva - jaj
a kasnak, melyben fájva nyüzsg
s ki nem röpül, a raj!

Szálljatok szét, gyötrő szavak!
Mit zsongtok itt nekem?
Minden füleknek szóljatok,
és minden nyelveken,

s zokogva, hajh, hogy annyi szív
hiába onta vért,
a könnytelenek könnyei
legyetek a honért!

Szemeink száraz fellegek,
s miként az aszu táj,
sivár a lelkünk, zsibbad és

nem tudja már, mi fáj.

Tél tél után, év év után,
négyyszer hajtott a galy,
vakon, nagy kényszerek között
harcolt a bús magyar.

Harc harc után, nyár nyár után
ötször lehullt a lomb:
oly híven adta mindenét,
s oly ingyen, a bolond!

Ki vérünk ízét ismered,
tégy vallást, karszti kő,
s ki jól tudod jajunk szavát,
vad omszki levegő,

valljatok, magyar csillagok,
védjétek a magyart:
volt-e dalunk, vagy sóhajunk,
mely nem békét akart?

Mint aki méccsel intene
balgán, a Nap elé,
ugy lobogtattunk álmokat
a Szeretet felé.

Szemeink száraz fellegek,
s miként az aszu táj,
sivár a lelkünk, zsibbad és
nem tudja már, mi fáj.

Ó, mécsünk nem világított:
házunk' gyújtotta fel
s gyűlölet pokla lett a hely,
hol élni, halni kell.

Szakadjatok ki, bús szavak!
Sem élet, sem halál:
egy őrült nemzet eleven
megnyilt sírjában áll.

S a sírt népek veszik körül,
öröklő káröröm;
és kígyó csúsz a sír fölött,
de virág nem terem.

Kígyók közt, marva, fájva, halld,
a költő éneke
s sziszegve rokkant ajkamon,
óh népek nemzete,

egy ezredévből, nagy világ!
riadva, földadog -
Hazámnak hangja, gyenge bár,

Isten fogai közt

Olyan az én lelkem, mint egy különös gyümölcs, mely lassankint mind ízét és zamatát kiadja valamely óriásnak marcangoló fogai közt. És néha úgy tűnik föl, hogy ezek *igazi fogak*. Amikor Erdélyben bolyongtam, havasalji sötét városkában, és kiértem a sziklás emelkedéshez, szemben a havassal - fehér sziklák voltak, magányos fehér sziklák, egészen kívül a városon - olyan szomorú - - semmit sem lehetett már látni ott, semmi elevent, csak ezeket a köveket, és lentebb a vörös és kopár agyagot, és fönt az égen a felhőket, amelyek alkonyra mintha lejjebb ereszkedtek volna - nehéz és darabos, töredezett fehér, masszív felhők voltak. Hidegek voltak a felhők, - minden hideg és kopár - minden oly *ásványi*, minden élettelen - a föld, a sziklák, és ott fenn az ég is, a tömör felhők, fehérén, mondom, beágyazva az alkony messzebb pirosába. A város, az élet, nagyon messze volt és nagyon semmi volt már, jelentéktelen kis sebe a földnek, elveszve, minden mögött. Itt magam voltam melegen eleven, hideg sziklák és hideg felhők között, kis kegyelem-résben, tornyosodó föld és sűrű ég közt. Lecsukló sűrű ég közt - mert szinte már rám estek a felhők. Ó, milyen csöpp kis reszkető élet voltam a végtelenben! És rám csuklott a sűrű, hideg ég. Közelebb jött darabos, fehér felhőivel, mint óriási fehér fogakkal, az alkony piros foghúsából. Ó borzalom! lenn a fehér sziklák is nagy fogak voltak, a vörhenyes föld puha foghúsában. Egy óriásnak idomtalan, tördelt fogain jártam én! Ó borzalom! a szikla emelkedett, és a felhő jött lefelé. Csöpp meleg élet, két nagy hideg fogsor között álltam. Puhán a kemény sziklán. És jött a felhő, jött az alkonypír. A fehér fogak közeledtek! A piros foghús mozgott! Csöpp kis meleg húsfalat, reszkettem.

Ó boldog nagy fogak, ki fogai vagytok, - akik közt örökké vergődik a keserves Élet? Ide-oda lökődünk, apró falatok, az iszonyú Szájban, míg elporladunk a piros foghús közt. Mi ez a nagy Közöny, az Élettelen, aki az Életet rágja? Ó borzasztó Shiva! vagy élet vagy te is, vad és meleg élet; s csak fogaid hidegek, óriási Őrölő? Engem a fogak hidegsége kísért; és megdöbbenek magunkon, vakmerők, kik e vak fogakból házakat faragunk magunknak.

Csak a dalra

I.

Egyenes úton mentem én -
ti kitértetek jobbra-balra.

Ti szavakra figyeltetek
én csak a dalra, csak a dalra.

Szörnyü dal volt, szörnyü dal!

Némulj meg, pajtás, ne kiálts
és vedd a sírást hasztalannak:

aki hallotta ezt a dalt,
a szíve süketült meg annak.

Szörnyü dal volt, szörnyü dal!

II.

Gondolj a zengő tengerekre!
gondolj a Sorsok iszonyú
muzsikájára, szent ereklye
csókjára, titkos alkonyú

szigetekre, bús-badar

ópiumokra, meztelenbe
fúlásra, múlás, indulás
csengetyűjére, esztelenre,
vad valóságra, mely varázs...

Szörnyü dal volt, szörnyü dal!

III.

Ti szavakra figyeltetek:
s szomorú a szavak hatalma:

nem hallatszik át a dal.

De hát jobb volt-e énnekem
menni nem nézve jobbra-balra

a hang után mely őrületbe csal?

bitók alatt, ágyúzugásban,
vakok módjára, millió
csapdák közt, béna megszokásban
s hipnotizálva kábuló

fővel menni, bús ital

rabja módjára, csak a dalra
figyelve menni, különös
züllésben, semmi mást se hallva
és minden célra közönyös...

Szörnyü dal volt, szörnyü dal!

IV.

Némulj meg, pajtás, ne kiálts,
és vedd a sírást hasztalannak:

aki hallotta ezt a dalt,
a szíve süketült meg annak -

Szörnyü dal! Szörnyü dal!

Csillagokig!

Ó, szomorú téli sötét, te szennyes fekete bársony!
Örülök annak a kis résznek a függönyömon,
mert rajta a végtelen Terek mélyébe látni,
csillagokig!

A szomszéd szobákból az Élet örök ritmusa, alvó
kedves életek lélekzése, - ó, ti
meleg Erők titkos munkája, kik jöttök az Idő
fenéktelen mélyeiből!

Élet vagyok én is, meleg erő, - gyűlöljön aki rossz!
Magyar korok mélyeiből, nagyapákon, apákon át
ideértem ahol kilátok a csillagokig,
csillagokig!

Gyűlöljön aki rossz! S szeressen a jó! Mert nem nézek
én mást ezután
csak testvértüzek lobogását, nem hallok én mást ezután,
csak testvéreletek ritmusát tér meg idő
fenéktelen mélyeiből!

Aludj, barátom! s építsd erőidet a jövőnek!
Aludj, testvér! ó, bár mind testvérek, emberek, lelkek,
kéz kézben, erőt erő táplálva, mint áram áramot,
törnénk föl csillagokig!

Örökkék ég a felhők mögött

(Vallomás helyett hitvallás.)

Az első könyvem első oldalára a »soha-meg-nem-elégedés« himnuszát írtam be... Nincs jogom hát panaszkodni, ha ma is elégedetlenül futok még; sokat szereztem, sokat el is dobtam; egy vállrándítással; gesztusaim idegesek voltak és türelmetlenek; soha le nem ültem egy pillanatra sem; gazdagságomban szegénynek éreztem magamat és fáradtságomban nyughatatlanak; nem csak a könyvembe, homlokomra is fel van írva a »soha-meg-nem-elégedés«. Futottam hősen, szüntelen, lélekzetlen; olykor szinte elbukni látszottam; s hasonlítottam ahhoz a fához, melynek koronáját földig csapja a szél... Mi tart fönn? Mi a gyökér, mely nem szakad el? mely elpusztíthatatlan táplál valami kimeríthetetlen erővel? »A hit az élet ereje: az ember, ha egyszer él, akkor valamiben hisz... Ha nem hinné, hogy valamiért élnie kell, akkor nem élne...« Ezek a szavak, Tolsztoj szavai, járnak az eszemben, s vizsgálom, mit hiszek? Ó, örökkék ég minden felhők mögött; kiirthatatlan optimizmus!

Hiszek abban, hogy élni érdemes. Talán nincsen célja és értelme, mert »cél és értelem« emberi fogalmak: a világnak nincs rájuk szüksége. A világ több, mint minden emberi; hiszek a világban, mert eszem el nem éri.

S mégis hiszek az észben, hogy ameddig ér, hűséges szolgája annak a Valaminek, amit el nem ér... Építse életünket: s ahogy egy vers jobb lesz és nem rosszabb, ha az ész építi (csak ott álljon az építész mögött a gazda is!) - akként legyen már egyszer jobb életünk. Esztelen iszonyokon ment át Európa (esztelen volt az én életem is): jöjjön most már az Ész!

Én hiszek a harcban, az ész harcában a vak erők ellen, melyek: a világ vak erői, vagy az én lelkem csüggedései és indulatai... Igaz: ezek a vak erők hozzátartoznak ahhoz a minden észnél magasabb Valamihez, amiben végre is meg kell nyugodnom: de a harc is hozzátartozik, s az is, hogy eszem a saját törvényeit kövesse, s aszerint vezessen... Magunk is része vagyunk tán a vak erőeknek: de ezt bízzuk csak a vak erőkre...

Vallom azonban a bölcsességet is: harcom nem megy túl a józanság vonalán: magamban is érzem ami ellen küzdök, s tudom, hogy minden rombolás engem rombol. Nem is rombolni akarok, inkább építeni: az ész halkan hasson a tényekre, mint a delej: nem ellensége az erőeknek, hanem egy erő a többi közt, együtt építve velük. Az erők a múlt, az ész a jövő: egymásba kapaszkodó fogaskerék.

Magyar vagyok: lelkem, érzésem örökséget kapott, melyet nem dobok el: a világot nem szegényíteni kell, hanem gazdagítani. Hogy szolgálhatom az emberiséget, ha meg nem őrzök magamban minden színt, minden kincset, ami az emberiséget gazdagíthatja? A magyarság színét, a magyarság kincsét! De mily balga volnék, ha ugyanakkor más színt, más kincset el akarnék venni, vagy meggyengíteni!

Én hiszek a testvériségben: a színek együtt adják ki a képet, a hangok együtt adják a koncertet. Nemzet ne a nemzet ellen harcoljon: hanem az ellen, ami minden nemzet nagy veszélye: az elnyomás és a rombolás szelleme ellen! Micsoda leckét kaptunk ebből éppen mi, magyarok! És micsoda hiba: másnak tenni, amit magunknak nem kívánunk - holott már avval, hogy másnak megtettük, ajtót nyitottunk neki, hogy velünk is megtörténhessék.

Én katolikus vagyok; azaz hiszek a nemzeteken felülálló, egész világnak szóló *katholikus* igazságban! Másszóval: hiszek *igazságban*, mely túl van a politikán, életünk helyi és pillanatnyi szükségletein: az én egyházam nem nemzeti egyház! Nem vagyok puritán: az én üdvösségemnek nem elégséges az, ami szükséges: ami itt és most szükséges.

Hiszek a feleslegben. Abban, ami túl van családon és fajon; abban, ami túl van a meszelt falakon. Elvégre lehet élni meszelt falak közt is; de ez nem katolikus élet. A fal véd; de zár is. Én képeket akarok látni a falakon, hogy újra kinyissák elém a világot...

Hiszek a művészetben, mely kinyitja elénk a világot, mely kiröpít a pontból és pillanatból, mely katolikussá és a kozmosz polgárává avat; *l'art pour l'art* ez és mégsem *l'art pour l'art*: mert éppen az, hogy nem helyi és pillanatnyi célért harcol, éppen az teszi egy nagyobb ügynek harcosává. Hiszek a művészetben, mely nem tagad meg semmit, se a *l'art pour l'art*-ot, sem a naturalizmust; de túlnő mindeniken, mert nem rabja semminek. Hiszem, hogy érdemes...

Hiszek a lélekben, mely szereti a világot; annyira szereti, hogy újracsinálja, annyira szereti, hogy meg sem elégszik vele. Ha érdemes a világ, érdemes szeretni is, érdemes másolni, érdemes a fantáziának folytatni is. Hiszek az alkotásban, mely a lélek nyelve; nem mindenkié, csak a magosabb lelkeké; mint a nyelv sem minden állaté. Hiszek a munkában...

Χαλετα τα χαλα. Ami szép, az nehéz; az anyag ellenáll, s az én lelkem csüggedései és indulatai Hiszem, hogy ez a nehézség is hozzátartozik a szépséghez, mint a harc és szenvedés a világhoz. Hiszek a harcban, mely szüli a vágyat a békére.

S hiszek a békében. Hiszek a harmóniában, melyre vágy a lélek, a szépségben, melyért kiáltoz az anyag, a szeretetben, melyért epednek a népek. Hiszek a nehézben, hogy nem lehetetlen! Ha nem hinnék benne, magam tenném lehetetlenné. Oly bűn, melyre nincsen föloldozás. Csak a hit teheti lehetségessé.

Ember vagyok, s hiszek egy emberben. Nem is az emberben. Az ember vakon botorkál; de a világ nyitja és súgja útjait. Az ember primitív lény, de az állat még primitívebb. Nem állatot kívánok, nem is embert! Többet!

S ha néha elfáradok, s az állatot és anyagot irígylem: ez nem hitem megtörése, csak erőmé, mely nem semmi, de nem minden... Derék erő, s majd megnyugszik egyszer, de nem fog el. Hiszem... Nyugodt

kinccsé lesz és örök haszonná.

Régen elzengtek Sappho napjai

A líra meghal. Nagyon is merész
kezekkel téptük a kényes leány
hegedü-testét, vad-vad hangokig
csigázva, hogy ma már csak nyögni tud
s hörögni mint halódó... Nincs ütem
jájában többé, nincs se szó, se tag:
az értő agy s zenés szív nem beszél,
csak a tüdő liheg, csak a torok
kiált s a szédült gyomor álmodik.
A líra elhal, néma ez a kor.

Kinek szólsz, lélek? Mondják, milliók
nyögését nyögöd ma, testvérek vagyunk
s mit ér a szó, amely csupán *tiéd*?
De istenem, hát testvér az, aki
nem hallja meg testvére panaszát,
ha nem *övé* is? Önző a világ:
csak közös inség, közös láz, közös
zavar dadog, - a többi csönd s magány.
A líra meghal, és a szerelem,
mint a galambok csókja, hangtalan.

Óh kedvesem! magunknak szól a dal.
Régen elzengtek Sappho napjai.
Csókolj! A líra meghal, és a bús
élet a kettes csöndbe menekül.
Az ember hajdan ember volt, s szíve
itta az embert, testvérszív; - ma nyáj,
megúnt baján kérődző. Légy sziget
s várj napot a mocsárból! Különös
gubók szülhetnek pillét. Mit tudod?
Az istenek halnak, az ember él.

Könnyű dalt szeretnék irni a kedveshez

Hol vannak a régi könnyü dalok,
Szalagok, *volant*, csokor, fodor
lengése hajad lengéseihez
és ékszerednek fénye szemed
villogásához: durva dísz.
Táncod méltó, hogy utána dalok
szalagja lobogjon, tíz meg tíz.

Hol vannak a régi könnyü dalok
fürtödbe fonni, ruhád köré

csokrozni, fényleni homlokodon
és rímek forró csókjaival
körülheleni, hogy ne fázz,
hogy melegítsen csók a hideg
évszázakon át is, száz meg száz?

Hol vannak a régi könnyű dalok,
Tán a szél vitte el őket, a szél,
mint virágpelyhet, a gaz közé,
vagy a villám lobbantotta föl,
mely oly sűrűn gyúlt s oly közel!
Vagy súllyá itta szárnyaikat
a könny, a könny, ezer meg ezer!

Hol vannak a régi könnyű dalok?
Óh, könnyesek ők már és nehezek
s mind mélyen a lélek sejtjeibe
szívódva, némán él s vele hal:
nem lobogó, nem villanó -
lásd, lelkem könnyes sejtje dalol
téged, millió meg millió!

Ideges esztendők

Emlékszem... A Szerelem jött, galambszeme volt,
halkan jött, mint a galamb, és halkan dalolt:
de a hangja oly meleg, véres-puha volt,
hogy lelkem könnyes forróságban fuldokolt.

S egyszerre a Félelem nagy lámpái kigyultak,
eltakarták az álmokat, eltakarták a Multat.
Szent zablák, kötelek nyúltak, lazultak, lehulltak:
de a forró kapsok, s húskarok, összeszorultak.

Óh kedvesem, a szél elállt, a viharak vége van:
ám a tenger egyre zúg még körülöttünk nyugtalan,
kapcsainkat megcibálja, ráncibálja bús-vadan.
Lelkünk nézi a sós vizet remegve, de szomjasan.

Őszinteség

Őszinteség... Óh hogyha a szív
oly tiszta lenne, mint hegyi víz,
könnyű, mint vers, ami rímre megy,
és egyszerű, mint az egyszeregy!...

Fa vagyok, a lábam sárban áll,
ezer álmom vétkes kört csinál
s lelkemben úgy eltéved a fény,

mint egy labirintus ösvenyén.

Tán zöld bozót, gazos labirint,
talán csupa kőfal kacskaring;
mélyén, hova Röntgen-láng sem ér,
mily szörnyeteg lakik és henyél?

A szó ott tévedez, elmarad...
Fond, Ariadném, szent fonalad,
és ahová sem *igen*, se *nem*,
tán elvezet majd a szerelem.

Hogyan mutassa a föld magát,
ha az ég nem küld feléje sugárt?
Fa vagyok, lábam a sárba tapad,
de karjaimat már vonja a nap...

Pesti éj

Én így szeretem ezt, spaléta nélkül,
mikor keresztet vet reám az ablak
keresztlécével, és a hold bekékül
szobámba, jaj! hogy éjről-éjre kapjak
a bús Mosáshoz, mely lelkemben öblög,
titkos kékítőt. Óh be mar a lug!
Tiszta éj vize, töltsd szinig a csöbröt,
és szent alázat, oldj belé hamut! -
Kutyám halódik és állati kínja
hörgését csurrogatva reves éltem
teknejébe, olyan a hangja, mint a
vízvezetéké, mely csepeg az éjben.
Óh kínok cseppje, mely követ kívájna!
Vigasztalan sötétség! állati
egyedültség! ha elég mélyre fájna
belém keserved, talán mint aki
erős szöggel szögezve egy keresztre,
úgy csüggnék Isten eleven keresztjén,
amelyre minden élet rászögezve
kínjaik föloldódnak a keresztény
»lelkek-egyességében«. Drága oldás,
hol kín a kinnak titkos orvosa,
mert eggyé, mint a kereket a forgás,
olvasztja mind a szívek ritmusa,
mely az Élet ritmusa. Minden bűnöm
oldódjon az Életbe! Hulljon, hulljon
kereszt ágyamra, lúg szívemre! Szűnjön
külön életem kicsi kínja! Múljon
a Minden-Élő kínjaiba! Csöpp lesz
melyet az Úr szent tengere lep el...
Fű... ember... állat...
S a Halál se több lesz,

mint két ing közt egy meztelen kebel.

Józanság

Alszol mellettem. Repkedő szemed
kék madarát, két fürge madarát
kalitba csuktad.

Korholva nézem bolond lelkemet:
elhagy, és föl-le kémli vonalát
egy furcsa útnak.

Jer vissza, lelkem, nem való tehozzád
a bizonytalan ösvény messze hosszát
bódulva bolygani!

Elég volt járni, elég volt keresni,
két oldalt lándsás kapukon belesni,
záporral csorgani.

Száraz tetőnk alá ma behuzódva
az ablakon berémlő vert bozótba
új bajra ki ne szökj...

Lélek les ott künn lelket, mint a kobra,
s a gyűlölségek száz Medúza-szobra
mered a lomb között.

Óh, előrefutós meg visszatérős
lelkem, drága kis ebecském, be félős,
hogyan nyomod ottveszik,

ha nem von vissza a szent vágy, a jó láz,
mint bölcs szimat, mint erős, ritka póráz,
az alvó kedvesig...

A harmadik emeleten

Óh micsoda reggel! Szemem semmit se lát
a négyszögű ablak szürke tábláin át.
Ólomlemezekkel
vannak beszögezve; s azt hiszem, talán itt
csak vidám kedélyed világa világít -
óh micsoda reggel!

Jó így lakni, édes, magoson, magoson
mikor ragyog a kék, tavaszon, tavaszon
s mint sziget az égben,
horgonyzó léghajó szőnyeges lakásunk

és kívülről csupán egy-egy fecskét látunk
suhanni a kékben.

De még jobb, de még jobb - mikor nincs más világ,
csupán az emberé, s szemünk fecskét se lát -
ilyen szürke télen,
mikor nincs más világ, csupán az emberé,
akkor még jobb, édes, ki se látni belé
s lenn tudni azt mélyen.

Ez a mi nagy próbánk: kínjait érezni
s köztük ős, szent, vidám magvakat őrizni
- simítsd hozzám orcád! -
Látod, hősen, tisztán, s boldogan maradtunk,
előttünk köd, mögöttünk köd, és alattunk
egy elsüllyedt ország.

Bogárcák jó haláláért

Meghalt. Többet meg se moccant.
Összecsukta fényes szárnyát,
mint egy páncél szemfedőt,
mint egy haloványuló
zománcu kettős szekrényajtót,
melynek fénye érc, agát...

Két ujjam, mint két kis angyal,
jött el érte jobbrul-balrul,
koporsóba tette őt,
melynek falai magukba
itták rég-elgyúlt gyufáknak
maradozó kénzagát.

Ennyi volt csak könnyü pokla!
Az se zárta tán sokáig
foglyul a kis repkedőt.
Már a márciusi vizek
jöttek és a korhadt fán át
beszúrték az éjszakát.

Beszúrték az édes éjet
s boldog-meztelen maradva
a nagy Mindenség előtt
úgy cserélte csöpp husát
s a sáros földet, úgy cserélte
a világot és magát.

Kis testével, mely mig élt,
csak szállt és rángott ég és föld közt,
most a Végtelenbe nőtt
elvegyülve. S múlt a nyár
és telt az ősz, s a házak állán

tél eresztett jégszakállt.

S jött az új tavasz. S az évek
így suhantak. Én Istenkém,
ég és föld szövője, sződd
egybe minden bogárkádát,
engem is majd kedvesemmel
s szűrd reánk szent éjszakád!

Esti megérkezés

Az esti sötét
halk mezei lelkét
a mohó kilométerek
bús messzibe nyelték.
Kocsim ablakait most
veri a fény,
két sorban a lámpák
jönnek elé.

Tépett takaró lett
már a sötétből;
csak az ég, a nagy ég
fut velem a rétről;
kiesztik az utcán
a csönd mezei
csokrát a kiránduló
fáradt kezei.

De harsan a lángok
lármája, a lámpák
csilláma szemembe
csengeti lángját.
Máshol az éjszaka
csendje halálos:
itt villan a villany
és villog a város.

Idelenn a város
villanya villog,
de fenn a nagy ég
száz csillaga csillog:
a villany a földi,
a csillag az égi,
a villany az új,
a csillag a régi.

A jobbak elmaradnak

Utak, kik szétszaladtok a hazába
és sorompókra letek oly hamar,
ne vigyétek ki bús hirünket innen.

Csak mint a fuldoklóét ujja csücske,
áldozat bárányáét szalagok,
csak mint hegedhetetlen sebnyílások.

Minket lekötve tart egy furcsa léthez
mágus Szokás vagy szoptatós Remény:
álmodunk és vergődünk álmainkban.

Husunkba tépünk, mint az elvarázsolt;
némák vagyunk és süketek; a vér
betölti szánkat, vér kavarg fülünkben.

Őrületünk előtt már semmi korlát:
ó jaj, a táblákat mi összetörtük!
ó jaj, bölcs véneinket megtagadtuk!

Nem előre kell nézni a magyarnak:
a régi erkölcs jobb volt; régi mód,
régi szavak, régi ész, régi oltár.

Megvonva tőlem jövők jósa lenni,
barbár korok vátesse visszavágy
mikor még Róma állt s az ősi Vallás.

Ó magyarok! haragszik tán az Isten!
Havas tavasz korbácsa sujt; a nép
nyomorog s a gyilkolásban leli üdvét.

Jön a Barbárság, mint havas tavasz,
korbáccsal a kezében; már az ének
eresz alá némul; és az a Jobb,

aki nem ért és elmarad korától.

Petőfi koszorúi

1923.

»Avagy virág vagy te, hazám ifjúsága?«

Hol a szem, szemével farkasszemet nézni?
Ki meri meglátni, ki meri idézni
az igazi arcát?
Ünnepe vak ünnep, s e máj napoknak
szűk folyosóin a szavak úgy lobognak,
mint az olcsó gyertyák.

Szabadság csillaga volt hajdan a magyar,
de ma már maga sem tudja, hogy mit akar:

talány zaja, csöndje
és úgy támolyog az idők sikátorán,
mint átvezetett rab a fogház udvarán
börtönből börtönbe.

Ki ünnepli ŐT *ma*, mikor a vágy, a gond
messze az Övétől, mint sástól a vakond
avagy gyáván bujik,
s a bilincses ajak rab szavakat hadar?
Csak a vak Megszokás, a süket Hivatal
hozza koszorúit.

Óh, vannak koszoruk, keményebbek, mint a
deszkák, súlyosabbak, mint hantjai kint a
hideg temetőnek!...
Kelj, magyar ifjúság, tépd le a virágot,
melyet eszméinek ellensége rádob
emlékére - kőnek!

Kelj, magyar ifjúság, légy te virág magad!
Nem drótos füzérbe görbítve - légy szabad
virág szabad földön:
hogy árván maradva megrablott birtokán
mondhassa a magyar: »Kicsi az én szobám,
kicsi, de nem börtön!«

Avagy virág vagy te?... légy virág, légy vigasz!
Legyen lelked szabad, legyen hangod igaz
az Ő ünnepségén:
Koporsó tömlőcét aki elkerülte,
most hazug koszorúk láncait ne tűrje
eleven emlékén!

A gyémántszőró asszony

Móricz Zsigmondnak.

Éjszaka ez, testvér!... Szükség van a fényre,
vetni amaz őrült asszony útjai elébe:
kit tántorgóvá vakított szörnyű vesztesége.

Óh, hány fiat veszített! mennyi vagyonát
taposták szét talpas, süket katonák!
idegenné zárták tőle legjobb otthonát.

S azt se tudja már, hogy lába merre lép:
jobbra is, balra is árok, meredék
s minden lépten szórja, veszi kincsét, erejét.

S míg gyémántját, gyöngyét így hullatja széllyel,
ékeskedik csináltvirág- s üveggömbfüzérrel,
mely gáncsot vet lábainak, ahogy küzd a széllal.

Lámpása a szélben, - hagyta - kialudt:
vak tátongó mélység szélén fut és egyre fut -
mégis fény ragyogja be, s nem sötét az ut.

Nem a csináltvirág s üveggömb ragyog,
hanem az a gyémánt, amit elhagyott:
még az árokba is utána ragyog!

Ragyogj, gyémánt, ragyogj! szükség van a fényre,
szegény örült asszony útjai elébe;
mert anyánk ő s a miénk minden vesztesége.

Vers, apostolokról

S jött az Eke és átszántott a földön -
de ki fog a fölszántott földbe *vetni*?
Hol a jó mag, és hol van aki szórja,
a méltó kar, mely könnyen lendül égne?

Hol van Péter, aki látta a Krisztust
s látását bölcs lélekkel őrzi s osztja?
És hol van Pál, kinek nyelve hegyén az
»ismeretlen Isten« neve kilobban?

Az Antikrisztusok megsokasodtak;
az ég illata elveszik e bűzben:
Uram, aki vagy, adj jelet magadról,
igazgasd tévedt ebeid szimatját!

Nem a kenyér a minden, sem a fajták
állati tülekvése, ami most van:
krisztustalan próféták, mondjatok már
legalább annyit, hogy nem *ez* a Krisztus.

A Szentléleknek gőze megapadt ma:
tartányaink' betömte az aludt vér.
Tudásunk megfogy, házaink omolnak
és gépeink, mint szíveink, kihülnek.

Nem a holtakat szánom már: az élő
ma százszor holtabb; az eke nem új mag
számára tört utat, hanem kidobta
földünkből a régít, és elaszunk most.

Vadakként hát, barlagjainkba sunyva,
kik egymást téptük, s még véres vicsorral,
jobb struccfejünket néma kéjbe dugni
s szennyes kortyokban hörpenti Istent?

Ha nem *igennek*, legalább a *nemnek*
hangzani kéne; a *nem* is talizmán,
a *nem* is lélek, vigyétek a véres

csorda elé, tán meging s hátrahőköl.

Tán *nemet* vettek és *igent* arattok.
Kisebzett és fázik a meztelen föld:
siessetek! hogy új buza borítsa,
mielőtt az esztendő megöregszik.

A vén kötél tánkos

I.

»Nosza feszítsd ki font köteled
kösd lábra tánkos cipellődet.
Fogd kézbe hosszú súlyzórudad:
tudnád-e még, mint egyszer tudtad?
Amíg élsz, ugrálj! Lássuk, hires!
Győzi-e jobban más ha kiles?
Kilestük titkod, csináljuk is
még néha-néha cifrázzuk is.
Lépted habozó, bokád remeg,
könnyekbe vakul gyöngö szemed:
de a mi falkánk halad, halad
előre, vissza könnyen szalad.
Felhők mezője lábunk alatt:
mit bánjuk, mi van a felhők alatt!«

II.

Addig beszélnek: fogom magam
kihozom súlyos aranyrudam
fölvesszem tánkos cipellőmet
vonom kötelem felhők felett.
Jól tudom, mi van a felhők alatt:
szájas mélységek, szúrós falak.
Mint roncsolt arc a fátyol mögött,
olyan a táj és rajta a köd.
Szikla kisebzett, föld megrepedt.
Görcs húzza össze a hegyeket.
Borzong a bozót, az erdő fut,
lázás a város, elakad az út
minden bérc fojtott tűz-csobolyó
vonaglik ágyában a négy folyó.

III.

Kínpanoráma! iszonyu sors!
Óh bús bátorság, mire sodorsz?
Bár volnék könnyű, hólyag gyanánt,
ne látnék semmit, jó vak gyanánt,
Szirt engem öklel, tűz nekem fáj
fojtó folyó és tályogos táj.

Kásás hidegláz! zöld szédület!
Lerúgom táncos cipellőmet.
Szorul a szívem, ámolyodom
vad vízbe ejtem aranybotom.
Óh folyó, ránts le iszapodba!
Vak tűz, égess el kicsapódva!
Temess el, erdő! taposs el, út!
Boldogtalan ki magasan fut.

Hegedűk hervatag szava

Hegedűk hervatag szava, párás virágok
illata, mosolyok szomoru zamata,
szívembe hasztalan vet új zenét csirátok,
csirázni sziklaként nem hagyja bánata.

Ó milyen bánat ez? Milyen kór? Melly bal átok
fogant meg? Melly adósság szörnyű kamata?
Talált ebet növeltem, játékos barátot,
s gonosz szelindekké nőtt, rámvicsorul foga.

Tán árva magamért, tán az emberiségért,
talán csak semmiért... Ah, értse, aki még ért
valamit, bánatom!... Szók, szók, ti pártütők,

kik hajdan ami volt értetlen, megsugátok,
és fegyverré a bút edzé harmóniátok,
mért hagytok így dadogni most a világ előtt?

Örömről daloltok

Örömről daloltok? - Ne vigan, ne hangosan!
Óh szenvedni kell még! az öröm még messze van.
Pányvád el nem éri. Boldog réten fut, suhan
vagy hever zöld fűvön. Mennyi erdő, hány folyam
közte és közötted! Az öröm még messze van. -
Vad ijesztett, ág szúrt, tüske tépte szórt hajam:
futottam feléje - vert a szívem nyugtalan.
Eltévedtem szörnyű völgyek útfogóiban.
Örömről daloltok? Az öröm még messze van.
Óh szenvedni kell még! Küzdj tovább, lihegj, rohanj,
tépd a sötét sűrűt, úgy érhetsz ki az arany
fényre, zöld tisztásra, véresen, de boldogan!
Örömről daloltok? Az öröm még messze van.
Tudod a nevét már? Ki ne kiáltsd hangosan!
Friss fehér tüzekkel boldog réten fut, suhan.
Pányvád el nem éri: az a perc még messze van!
S akkor is csak szolga... Akkor is csak új iram
más valami cél felé... Akkor is még csak olyan

mint szép paripád, mely vágdat, és majd lezuhan
s tán kiadja lelkét, mire veled szomjasan
igazi hazádba ér, mely ki tudja, merre van...

Borús nap; de kezd már kiderülni

Veranda. Zord nyár. Borzas fák a réveteg
függönyön át... Mit csóváljátok fejeteket
mogorva fák?

Holnapra újra szép idő lesz. Akkor én
közétek állok... Várjatok, izgága vén
tépett királyok!

Palotátok lámpása meggyullad megint,
Fényben álltok, és fejeteken meg sem ing
koronátok.

Lábatoknál táncol a könnyű bajadér,
mord basa-fák! selyem kendőben a ledér,
vörös virág,

akit lengve a kerti ágyás szőnyegén
gyerek-szemmel tegnap egész nap néztem én
kedvesemmel...

Vigyázz, virág: el ne szórd könnyű keszkenőd
a szélbe kint; - hogy holnap kedvesem előtt
szép légy megint!

Kedvesem hallod? künn egy kis madárka szól.
Ő okosabb! ő nem rosszkedvű, tudja jól,
hogy jó a nap.

Nyughassatok, fák! itt a piktor, festi már
ecsete kékre a nagy kupolát: sugár
feccsen az égre...

Ablaknégyszög

Az ablaknégyszögön zöld falomb hajlik át;
alatta léckapú és keskeny kerti ut,
amely egy idegen telek szívébe fut
a felső sarkig, és elveszti ott magát

szemünkből: ennyi csak szobánkból a világ.
Látjuk a gyér gyepet, néhány levél laput
az út szegélyein, s nem tudjuk, hova jut
az út, ha megpihen, könnyű szolgálatát

megtéve? és kié e kert, hol sohse jár
senki, csupán a szél kaput ha néha tár -
nézd, most a nyílt kapun belép egy kis madár!

Csak lép, és nem repül! nem rezzen szárnya sem!
Ez a madár a vágy, halk vágyunk, kedvesem:
megúnta itt magát és átmegy csöndesen.

Erdei lakásban

A piros téglalépcsőn sárga foltokat
vet a késői napfény. Óh, maradj, maradj!
Lásd, egész nap tied vagyok. S már e piros
lépcső egy-éjszakai börtönömbe hív,
szobámba, amilyenben élek az egész
éven keresztül, úgy hogy gyűlölöm ma már
megbúni benne, bár csak éjszakára is.
Nem élőnek való az. Óh, mily iszonyú
feledkezés, mily örület, milyen beteg
vonzás vihette, szent királyom, csüggeteg
néped, hogy börtönt rakva önmagának, ő
pompád elől vermek közé búj? Átkozott,
aki először sükségen túl házat a
házra rakott, hogy lenne emelet, s aki
falat védett a fallal, míg betonból és
betűből és aranyból ez a labirint
fonódott, mely ma fojtogat, hogy tégedet,
apánk, királyunk, kincsünk és örök jogunk,
pénzért fizessen aki egyszer, mint magam
e kőhinárba csúszott, s kisebbek legyünk
a csöpp állatnál, mert az veled szabadon
néz szembe, végtelenség! Egyszer, igen, én
egyszer kiugrom, meztelenre vetkezem,
mint a vadak, letépek mindent, ellökök
betont, betűt és aranyat, mint evezős
tengert taszít, hogy révbe jusson. Izgatott
karral lököm ki partod és arcod alá
magam, szakadtan, űzten, fájva, véresen,
ruhátlan és vadan, mint réti farkasok,
hogy láng-, és jég-, és kő-, és tüske-ostorod
verje halálra szegény csupasz testemet!

Dal az esztergomi bazilikáról

Épen olyanok mint otthoni dombjaim:
alattam, fölöttem egy kis darab *enyim*.
Távolabb a város, és túlhan látszik a
szemközti dombról a komoly bazilika.

Hoc erat in votis... S ne jutna legalább
a jóknak annyi föld, hol megállhat a láb
nyugodtan és bölcsen, s kinyúlhat égis a
lélek, mint dómjával ott a bazilika?

Rossz föld, de megterem itt legalább a csend
virága, nyugtató lótuuszom, s odalent
kertem az egész táj, hol óriás csiga
kétszarvú dómjával e bölcs bazilika.

De túl már cseh határ... Idegen katonák
s szuronyos szólamok szorítják a Dunát,
mely ma friss ér helyett zsibbasztó pántlika:
áldástalan nézi a hús bazilika.

Egy kis darab *enyim*... De hát hol a *mienk*,
amit épügy védjen a törvény és a rend?
Hogy bölcs nemzeteken bíró ökök s iga
legyen, miért hagyod, óh szent bazilika?

Ne bánd ma, lelkem! Itt fölülről egyhatár
minden; és kék és zöld, s szálló szem s gyors madár
tanítják, hogy nagy az Isten és kicsik a
nemzetek, és a Menny külömb bazilika.

Óh ős Templom! azur architrávod alatt
tűrd és áldd meg ezt a csöndes fecskefalat.
Csönd van itt; csak egy-egy kocsí vagy talyiga
zörg föl a városból, s zeng a bazilika.

Mérföldjáró öreg csizmákban a vihar
erretoppan olykor szürke lábaival:
az se soká marad; elszáll és nincs hiba:
mint orgona után néma bazilika.

Free Trade

Komoly édes dombok muzsikája! Szerte
hang, szín, zamat, illat, simogatás verte
muzsika! Öt érzék ezer muzsikája!
Komoly édes dombok muzsikája! Fáj a
lélek, ha felétek remegve, a lármás
emberi hálókba veri szegény szárnyát,
melyekbe befonva frivol ádáz jajjal
komoly édes dombok muzsikája, nem hall!
Óh jaj, Magyarország! Titeket is össze
vagdalna az Ember, határba kötözne,
ha lehetne - de ti, komoly édes dombok
muzsikája, örök derűben borongtok
ködötök alatt, mely testvére a fénynek:
Ki vetne határt a sugárnak, a szélnek?
illatnak és színnek? neked, komoly édes

dombok muzsikája, te szerte beszédes?!
Ki szól a viharnek?: »Itt a vonal: állj meg!«
Ilyeneknek nincs ór, se sorompó. Ámen.
Nevet a föld rajtad, bús vámok igája!
Zenélj, komoly édes dombok muzsikája!

Csonka Magyarország

Bár lenne a hangom tiszta és éles, mint intő csengőké! A tiétek zavaros, mint mocsarak habja! ti leborultatok az Ércbálvány előtt! döntsön az erőszak!

s döntött az Erőszak...

mi jogotok beszélni többé?

Nekem van rá jogom!

ti elhánytátok a Kiáltást: mint bolond a fegyverét! nem kiálthattok már:

én elkiálthatom:

Óh Igazság, te egyetlen kiáltás! egyetlen fegyver! Jerikó trombitája! szólj!

falak, omoljatok hangjaitól!

gerincek, borzadjatok! Európában! és Amerikában! mert

borzasztó az Igazság a gerincekben!

mit érnek a ma-épített falak körülöttem?

ott borzad az Igazság a kövekben! ott ég a hegyekben! árad a vizekben!

Óh tiszta, éles trombita, zengj!

ne hallgass sohase!

egy napig se! egy óráig se! egy pillanatig se! mint ahogy nem

hallgat a fájás az idegben, míg megvan a betegség...

nem hallgat a vonzás a kőben, hogy természetes irányában essék...

nem hallgat a madár, míg fészkébe nem tér...

nem hallgat a folyó, míg tengerbe nem ér...

nem hallgat a szél,

míg él...

*

Nekem van rá jogom!

Én elkiálthatom:

Igazság!

Ti eldobtátok ezt a szót, mint bolond a fegyverét, szegény testvéreim!

s csak gyenge izmotok maradt, csak pusztá kezetek, meztelen

mely bilincsekbe verve, ha üt, csak önmagát ütheti esztelen

sem lázadni nem tud, sem meghajolni az Ércbálvány előtt igazán -

de hát az Ércbálvány hazája lettél-e, hazám?

Van-e reményed abban?

a sötét utakban?

Nem! - Csak a napban!

mely éget a kövön és ragyog a patakban.

Ti azt mondtátok: Döntsön az erőszak!

s hangotok zavart most, mint mocsarak habja.

De én azt mondom: dönt majd az erős Nap!

Kitárom tiszta szavamat a Napra.

*

Ti eldobtátok a trombitát

de a trombita zeng tovább,

zeng, nem a ti kezetekben,

hanem a vízben, a hegyekben,

Erdélyben, felvidéken,
az égen,
s bennem!

Én sohse mondtam: »Dönt majd az erőszak!« - most mondhatom:
»Nem! Nem!«

Szent király városa

Esztergom, Előhegy.

Az első szent király itt született, s azóta
szent város ez: szent és gyámoltalan.
Paphercegek, néha paraszti, néha
királyi vér, akkomodálta vén csuzos
lába alá, faragott tarka zsámolyul.

S némelyik oly dicső zsámolyról álmodott,
mint a pápának Róma; s agg tanárok
eszét, s rossz talján piktorok kezét
bérelte: jó öreg papok játéka volt ez;
tán olykor balkezes; de hagyján: mert az Istent

szolgálták ők is, és az életet! Nekik
köszönöd e látványt; balról a kerek
templommal, melyet, mondják, ama nagy Dóm
legelső álmodója épített, kicsiny
próba gyanánt, hogy élve lássa még csodás

álmát: a fő Magyar Templomot! Én is, én is
nekik köszönhetem ma ezt az órát:
templomot látok én is, és talán
elmondom most, vén álmok s játékok között,
ami oly rég ül nyelvemen. Sötét kor ez,

barátaim! Szörnyű rabságból ébredünk
s áttallunk szabadságért küzdeni.
Templomokat romboltunk, s rá nem érünk
építeni; jó ha még saját ledőlt falunkat
fölrakhatjuk, hogy elbújhassunk szégyenünkkel!

Küzdeni? Más korok küzdtek könyvért, keresztért,
ostyáért és zászlóért: ez nekünk már
mind semmi volt. Mi már a Semmiért
harcoltunk, mint üres gép, barbár századok
harcánál szörnyebb harcot. Egymást vontuk az

ágyúk elé. Óh, szent István király! a te
csatáid jobbak voltak. Karddal a
kard ellen! hogy a magyar ölyv galambként
üljön a szentek vállán, s hordja tőlük az
Isten póstáját! Hol az Isten? S hol a harc,

mely még békét ígér? Ma minden harc eretnek

sárkány gyanánt kölykezne... Hol a pápa,
koronát adni? Templom kellene,
magasság, mint e Dóm, mélyen a közös égbe
emelni vak fejét a bolond, vert magyarnak!

Hol vagy, István király? Bölcs vessződ kellene!
Balgán mentünk el és csonkán jövünk meg,
gyászmagyarok! Mit álmodoztok a
Botond bárdjáról? - »Nincs idő ma falakat
rakni, se nézni«?!... »Agg papok játéka«?!... Jobb

játék volt az, nem ártott senkinek! S talán
nem árt e vers sem! Bárcsak játszanánk
örökké, mint e gyermekek, kik ostort
kötöznek odalenn magukból, kéz a kézbe
fogózva, és egymást lendítve diadallal!

Ádáz kutyám

Ádáz kutyám, itt heversz mellettem.
Amióta a gazdád én lettem,
ez a hely a legjobb hely tenéked:
nem érhet itt semmi baj se téged.
Rajtam csügg a szemed, hív imádás
együgyű szálán csügg, boldog ádáz.

Mert boldog ki jámborul heverhet
valami nagy, jó hatalom mellett.
S te jámbor vagy, bár olykor asszonykád
bosszújára megrablod a konyhát
s csirkét hajszolsz vadul a salátás
ágyakon át: jámbor, noha - Ádáz.

Elcsavarogsz néha messze innen,
el is tévedsz kóbor hegyeinkben;
avagy titkos kalandjaid vannak.
Ág tép, gonosz ebek rádrohannak,
zápor is lep, szőröd-bőröd átáz:
ázva, tépve jössz vissza, kis Ádáz.

Visszajössz, mert ugyan hova mennél?
Hol lehetne egyéb helyed ennél?
Sziमतodból ezer láthatatlan
ösvény vezet téged mindenhol
hívebben, mint bennünket a látás:
minden ösvény *ide* vezet, Ádáz.

Tudod, hogy itt valaki hatalmas
gondol veled, büntet és irgalmaz,
gyötör olykor, simogat vagy játszik,
hol apádnak, hol kízódnak látszik:
de te bízol benne. Bölcs belátás,

bízni abban, kit nem értünk, Ádáz.

Óh, bár ahogy te pihensz lábamnál,
bizalommal tudnék én is Annál
megpihenni, aki *velem* játszik,
hol apámnak, hol kínzómnak látszik,
égi gazda, bosszú, megbocsátás,
s úgy nem értem, mint te engem, Ádáz!

Nyár

Esik a nap!
Szakad a súlyos, sűrű zápor
zuhogva istenigazából.
Állok, s nyakamba hull a lángderűs ég!
Óh gyönyörűség!

Részeg darázs
ráng körülöttem tág körökben,
ide röppen és oda röppen:
visszatérő csapongás, lenge hűség...
Óh gyönyörűség!

Hangos virág
kiált, bíbor szinekkel esdve,
hogy jöjjön már a bíbor estve,
hogy halk pohárka harmatok lehűtsék:
Óh gyönyörűség!

Tornác fölött
szédülve és legyet riasztva
fúl a cseléd, liheg a gazda;
álmai: friss sörök, mély pince, hús jég...
Óh gyönyörűség!

Boldog a nap:
de boldogság a vágy gyűrűsse!
Boldog a nap, s vágyik a hűsre...
Szeretlek s bújok tőled, lángderűs ég!
Óh gyönyörűség!

A sziget nem elég magas

Arcom olyan borus (így mondod), mint szomoru ablak
érdes üvegből, mely nem a napsugarat veri vissza,
sőt a sötét szoba vak búját pingálja a fénybe
ünneprontóként. Körülöttünk árad a lombok
ünnepe, égre feszülnek a kert rab erői, az ég langy
ujjakkal simogatja a kertet. Házam a napban

énekel, és szerelem vet fátyolt kandi szemeknek
pítvara oszlopain. De az én arcom borus. Óh, tán
érezem: csak sziget ez! Tán távoli tengerek ádáz
sója zavarja ízét a virágillatnak. Előttem
sanda jövő, körülöttem népek nyomora, tikkadt
gyűlöletek hálója, önös kormányok öröklő
versenye, vér, vér, vér... Nem apadt el az ösztönök alja,
könnyű zsilip szegi csak, szomjas kontárok ügyetlen
ujja alatt. Ártér a világ, ártér Magyarország
véres iszappal. A föld iszamós, s már érzem a dombot
ingani házam alatt. De ezen nem sírok. A múltó
perc a mienk. A többi az Isten dolga. Talán ő
öntöz vérrel csak s trágyáz csak a szennyel. Az inség
tengere nő s el is önthet. Az emlék fennmarad, állván
tűnt szigetünk tetején, mint kincses zátony a süllyedt
Atlantisz vizein, s tán száz ily zátonyon épül
majd az új és szebb Atlantisz. Hiszem ezt. De az arcom
mégse vidám. Ne okolj! A vidámság ünnepet illet,
lombokat és madarat s kivirágzott kertet. Az *Ember*
ünnepe távol még. Ki pihenhet célja előtt? S hány
megfeszülés kell még a jövő Atlantiszig! Én sem
nyughatom (óh, babonás sziv!) öröm közt bár! A jelen kincs
mint a jó levegő, nem elég soha! Többet, örökké
többet, amíg élünk! A sziget nem elég magas...

Egy fonnyadó bokorhoz

Fonnyadó, sárguló
ribizkebokor,
neked ősz már ez a nyár!
Virágod lehullt,
gyümölcsöd leszedték,
vén galyad is pereg már.
Leveledet görcs
húzza össze, mint az
öreg ember tenyerét;
s éjről amint éjre
tép a kölyök szél,
te kopaszodsz legelébb!
Szerte még a szőlő
érik a napon,
csupa zöld és fiatal;
szerte a virágok
arca kipirul
színük örömbriadal:
csak te ejted el
lombjaid egyenként,
mint pénzét egy bárgyu agg:
lombod közt aszó pár
szem gyümölcs, aludt
vércsöppek, pirosanak:

rajtad egy bolond
keserű magyar fej
égbőlesett szeme jár:
fonnyadó, sárguló
ribizkebokor,
neked ősz már ez a nyár...

Csővek, erek, terek

Bálint-klinika

Csővek,
csővek,
kórházi cellám falain,
hideg és meleg vezeték,
hideg, meleg, rideg csővek
erek,
erek,
erekkel folynak a falak,
erekkel eleven a ház,
eres nagy szürke szörnyeteg;
hideg,
meleg
folyik szét, árad és apad.
Hogy fojt a vattás levegő!
Hő gőzben hullámszik a ház,
piheg,
remeg,
lázás nagy szürke testüreg:
rengnek a falak, bűg a lift,
élő sejt módján minden ágy
hideg,
meleg
vacogó lázakat cserél,
vacogó életet cserél
(az élet árad és apad)
(beteg)
(beteg)
cserél élő és holtakat.
S az élő fullad és fogoly,
de a halott kimegy, kimegy,
mehet,
mehet,
szabad mezők közé, ahol
fölötte föld, alatta föld,
egészséges szép barna föld,
erek,
terek,
és minden sejtek szabadok
és a halott megéled ott,
míg *itt* az élő haldokol.

Rekonvaleszcencia

Szekszárd, 1925 Gyertyaszentelő

Szép téli napsugár! A föld most
lombtalan,
de arany:
mint a munkálatlan aranymű.

Mária ünnepére ballag
az anyóka
a templomba.
Vén tüdeje issza a harangszót.

Ma korábban ébred a lusta
csitri lány.
Este bál...
Dalol, amint harisnyáját húzza.

A fákat, hogy megint rügyezni fognak
irigyli a
kálvária
három sovány keresztje a dombon.

A medve is kinéz ma vén odvából:
de visszabuj...
Nagyon is új
ez a bolond boldogság és félős....

Mint öreg úr, sétálok a napban,
a ház hosszán
botozván;
rád gondolok s ingó örömeimre.

Olyan vagyok tán, mint a dombtető vén
keresztje?
vagy mint a medve?
vagy mint a föld, fák, anyókák és lányok?

Anyóka tipeg bennem is egy Templom
lépcsején:
a Remény...
S valami bálba készülök estére?

Télutó a Sédpataknál

I.

Muzsikál a napsugár ma s ragyogva tükröz a Séd:
olyan símán gyűri lejjebb vizei halk hűsét,

mint titkos mángorlóból gördülne selyem lepedő.
Kanyarg a mély szakadékban, s locsolja arany csepegő.

(Te se bujhatsz el a naptól, vízmosta vad szakadék:
zord lelkem is élvez és áld,
szabad ég! szabad ég!)

Patak! tudod-e: nemsokára itt lesz a tavaszi ár!
Jajgatni fogsz, ha vize benned medredet tépve leszáll
s csapkod, mint ostoros hóhér: bömbölni, zokogni fogsz!
Arany Séd! tudsz-e róla? oly nyugodtan ragyogsz...

II.

Beteg voltam soká, s ha láttam (üvegen át) a napot,
fagyos szememben drága méze megikrásodott.
Testem csupa fájdalom még, lelkem csupa félelmem:
mi lennék, édes, hogyha te nem lettél volna velem?

(Nem bujhat el ember a naptól, ki a földre született:
zord lelkem is élvez és áld,
szeretet! szeretet!)

Csupa remegés vagyok, mert a vad Nyomor ostorosan
jön már, s nyugalmam medrét megtépve rámsuhan:
ne remegj, maradj sima, lelkem! tükrözzön benned az ég:
óh nem lehet az rossz világ, amelyben ez a nap ég!

Önéletrajz

S néha a gondok rámcsejtenek. Éjjel
fölébredek. Szobám olyan sötét, mint
jövőm. Mellettem egy szegény madárka,
beröpült hozzám, kezemből etettem,
de miből török morzsát neki holnap?
Kenyerem fogytán. Nem vágytam kalácsra,
de vénül már a remetének ínye,
s jaj elvételük az is, ami volt.

Dolgozni? Csemetéim sorban álltak;
méhkasom zeng még; de a kertben immár
csak szolgát tűr, nem remetét, a gazda.
Jött, s fáim mellől ellökött a sáfár,
szája ítélt, míg szeme reszketett
lángom előtt.

És én mentem a lánggal,
s csüggedve mondtam: »Csillag ez, ki nézi?
Jó lesz pompának és útmutatónak,
megéri tán a fösvény kenyeret.«

Jaj, szegény csillag! Erdők égtek, annyi

szikra hull még, mindegyik ragyogóbb
a Sziriusznál. Füst van, száll a szikra
s a csillag elborul.

Bús csillagom!
eregy pályádon, s majd ha tűn a füst,
csillanj fel újra a koromba-süppedt
holnap előtt. Addig pólyázd be kényes
fényedet - én majd, mint a büszke grófok,
koronám eltakarva, két kezemmel
kapát fogok... Már itt az ősz, a föld már
átázott újra. S jön a tél, hideg lesz:
bár vethetnélek földbe, csillagom!
(jobb, vattás rög közt, magnak, mint az égen,
hol a meztelen Vénuszok vacognak).

Hazám!

A ház.

Röpülj, lelkem, keresd meg hazámat!
Áll a régi ház még, zöld zsalúja
mögött halkul anyám mélabúja:
ősz hajú, de gyermekarcú bánat.
Röpülj, lelkem, keresd meg hazámat!
Itt a szoba, melyben megszülettem,
melyet szemem legelőször látott;
itt a kert, amelyben építettem
homokból az első palotákat.
Amit én emeltem, mind homok volt:
de nagyapám háza bizton áll még
s éveimből, e fojtó romokból
hogyan révébe meneküljek, vár még.

A város.

Kelj fel, lelkem, keresd meg hazámat!
Nem egy szűk ház, az egész kis város
mint egy archipelagus vár nyájas
zöldje közt a tenger akácfának.
Szállj ki, lelkem, keresd meg hazámat!
Ott a szőlőhegy, a tömzsi présház,
mely előtt ülve ha szertenéztem,
dallá ringott bennem kétség és láz
s amit láttam tejszín napsütésben,
mind hazám volt! Lenn az utca híven
nyúlt alattam, mint a futószőnyeg
és a dombsor hullámozott, mint szívem,
halkan hullva égis a mezőnek.

Az ország, mappa szerint.

Röpülj, lelkem, keresd meg hazámat!
Enyhe dombsor, lankatag magyar föld!
S az a róna túl már a nagy-alföld
szemhatártól, ahol a nap támad.
Röpülj, lelkem, röptüld át hazámat!
Szemhatártól-szemhatárig, s újra
merre emléked, a halk selyempók
vonja szálát, szállj a rónán túlra,
s át hol állnak a bolond sorompók:
és akármit ír a kard a rögre,
lankád mellől el ne bocsásd bérceid:
ha hazád volt, az marad örökre;
senkisésem bíró, csak ahogy érzed!

Az igazi ország.

Szállj ki, lelkem, keresd meg hazámat!
Oly hazáról álmodtam én hajdan,
mely nem ismer se kardot, se vámot
s mint maga a lélek, oszthatatlan.
Álmodj, lelkem, álmodjad hazámat,
mely nem szorul fegyverre, se vértre,
mert nem holt rög, hanem élő lélek.
Galamb álom! s rókák rágtak érte;
odu-féltő kapzsi szenvedélyek.
Az én álmom sohse legyen róka!
Az én tanyám' magassága védje!
Lelkem madár, tág egek lakója,
noha mindig visszajár fészkébe.

Európa.

Röpülj, lelkem, röptüld túl hazámat!
Hogy röptültem egykor! Tornyok szálltak,
Montblanc süllyedt, narancsfák kínáltak,
láttam népet, mordat és vidámat:
így találtam nagyobbik hazámat.
Rómát fiús tisztelettel jártam,
mintha őseim várossa volna
és Avignon nevetett, mint Tolna,
vígán fürdött egyazon sugárban
és egy lélek font be néptől-népig
messze földrészt eleven hálóba:
egy lélek, egy ország végtől-végig
magát-tépő hazám: Európa.

A glóbus.

Röpülj, lelkem, tágítsd még hazámat!
Mily kicsiny a Föld! Mily csöpp melegség
fészke a zord Űrben! Bús kerektség!
Szigete a tér Robinsonának!
Óh röptüld át kis csillaghazámat
s míg e hibbant Robinsonok bambán

ölik egymást, szigetük felejtik
és sohasem ér szemük a partig.
te a végső szirt fölé suhanván
a villanyos messzeségbe kémelj,
tán egy ismeretlen sugarat hoz,
amely úgy jön, dallal és reménnyel,
mint dús hajó vén Robinsonokhoz.

Epilóg.

Mégis, lelkem, szeressed hazámat!
Nem neked való az ür hidegje!
Itt a glóbus, a meleg szigetke
s lélekágya szent Európának.
Soha el nem hagyhatod hazámat;
útjaidat akármerre bolygod,
egy országot hordozol magaddal,
veled jön egy makacs íz, egy halk dal
viszed, mint a kárhozott a poklot;
de halálig, mint ki bűn között él,
várja híven az Éden sugáros
türelme: úgy vár reád a város
és a kis ház, melyben megszülettél.

Keserédes

Tiszta édesség volt a lelked
az enyém tiszta keserűség.
Óh, hogy öntöttem, hogy keverted,
s egy erős Isten fújta tűzét
vak kovács - a bolond kohónak,
mely ízek ötvényét koholta.
Ki mondja meg ma már, mi volt a
tied, s mi volt enyém? A szónak
mily kémiaja? Vert eleggyé
összehulltunk, balga tömecspár.
Keserű-eggyé, édes-eggyé,
ezer-eggyé! Ki mondja meg már?
Mert semmi azt nem tudja tenni
sem szépidőnkben, sem telünkben
hogyan ezután ne fogna lenni
halálig minden keserünkben
valami különösen édes,
csúf bajainkban gyönyörű íz;
sem hogy ne lenne minden édes
nekünk egyszerre keserű is.
Igy járunk, keserédes ikrek,
egyedül is örökre duplák.
Szemeink elvarázsolt tükrök,
füleink a visszhangot zúgják.
Egymást foganjuk s szüljük egyre

lelkünk ízét keverve tarkán.
Míg majd a végső Lakomában
elolvadunk az Isten ajkán.

Hús-szigetek a kőtengerben

Cica, kályha, és minden dorombolók
lelkemmel együtt, mely ma szintén dorombol:
csöndes társaság. Mint őr a toronyból
nézek az égre, honnan az eső lába lóg,
lóg, lóg,
az utca fölött, mely oly sivár, mióta a bölcs tanács
kivágatta az akácokat, melyeknek részeg
illatából valamit még most is érzek
lelkemnek bolyhai közt... A köd mint szürke rács,
rács, rács
hull le súlyosan, mint hulltak ama leereszthető
kapurácsok zord korok börtönvéraiban - ámbár
kell-e zordabb, mint e máj? S a bérci várnál
nem búsabb-e e lapos város, hol szürke kő,
kő, kő,
kő közt dobog az élet meleg húsa - csupabél
gyümölcske, puhán, kemény héjakban - (óh távoli édes,
mit csinálsz te most?) - A cica keres valamit: éhes:
csöpp hús és húst akar... Óh hús, hús! Ami él,
él, él,
te vagy mindennek kincse és szövete. Te gyümölcs és ajak!
Húsok! különös szigetek! Ez a cica s én magam s a távoli édes
meleg oáz: kedvesem teste, kire szívem éhes:
hús, hús, eleven hús! világnak magva, mag,
mag, mag,
mag, plánta, fa, erdő és folyó! jövőbe folyva e bús
kőpartok közt - (S mi szétfeccsent kis húshullámok! éhes
cicám!); hús! hús! Gyönyörök és erő fő Fókusza! édes
és rettenetes! önmagad fia és tápláléka! hús,
hús, hús,
sejtektől kezdve és geológiai korszakokon át
e kis szobáig, hol most vágyad dorombol
s kinéz az ablakon, mint rab a toronyból
s csak kőre lát, csak hideg kőre lát...

(Dúdolva): *Hús, hús, eleven hús! világ fókusa!*
Te minden anyagnak magva, virtusa!
Óh, gyönyörök mélye! Óh! erők csúcsa!
Tápláló és táplált! malom és buza!
Sárból istenségig eredett kusza
folyam! Élet egy és ezer grádusa!
Magad szeretője! Magad gyilkosa
Puszták oroszlánja! Erdők mókusa!
Emberi hús, lélek fészke, vánkosa!
Óh, jaj, emberi hús! mennyi harc vasa

*vágott melegedbe, hasztalan tusa
keresztre feszített véres Krisztusa!
Kit tápláltál avval, kínok torkosa?
Inkább gyönyöröknék légy játékos,
gondok nyugtatója, vágyak orvosa,
szeretnek ágya, létnek csókosa,
hús, hús, eleven hús, kedvesem husa!*

Kanizsai Dorottya

Mint a sötét asszony a mohácsi téren,
úgy jár a Felejtés köztünk, és egyenként
elhantolja holtainkat.
Szolgái fáklyákat tartanak kezökben
és a fáklya fénye a lombokra föccsen
s különös árnyakat ingat.

Kopaszon maradtunk fosztott termeinkben.
Tört ablakunkon át befütyül a sok szél
úgy, hogy meg sem értjük egymást:
egyik szél erre fúj, másik szél arra fúj;
mi pedig különös táncot táncolunk:
ez a tánc a süketek tánca.

Néha egyikünk ledobja magát a földre:
Mozdulni sem akar ő többet: elfáradt...
Némelyik meg ölni kíván
s puha húsba kését sötét kéjjel mártja.
Másik hirtelenül ruháit lerántja
s mezítelen áll előttünk.

*

Nekem a gyilkos is testvérem; én tudom,
mily könnyű manapság ölni, s milyen könnyű
mondani, hogy *minden mindegy*.
S testvérem mind, aki felejtteni akar
és mint a bús folyó, izgatott tajtékkal
szennyes voltát eltakarja.

De jaj, testvéreim, ki mondja meg, mi jobb?
Tán nem feledésben van orvosság, hanem
éppen az emlékezésben!
Jertek, óh hömpölyt táj, az új Kanizsai
Dorottya járt erre, boruljunk hantjai
fölé a vak, titkos rögnék!

Oltsátok ki már a fáklyákat: jön a nap!
Lessétek, lessétek, milyen virág fakad
a halottas föld porából!
Tán illatát lelkünk süketen is értve
összetalál egymás testvér ütemébe,

Mig kesztyűddel és kalapoddal babralsz

Milyen különös, hirtelen elborult
délután! Az ember önkénytelen
ablakhoz áll. Lenn fényes tetejű
gépkocsik, mint páncélos bogarak
a grófi palota előtt...
Kedvesem idegesen húzza a kesztyűjét
mögöttem.
El akar menni!
Nagyon is megkínoztam. Mennyi, mennyi
érzés szalad bennünk körbe, mint lovak a malomban!
Szívünk nyugtalanul zakatol, mint hajszott szerkezet,
eltört rugójú óra, melyet örökké lehet
húzni és húzni... Megfordulok.
Csönd. Semmi mozgás.
Csak a kesztyű ujjait találgatja kezed,
s a kis tálcából eldobott cigarettád
bocsát vékony fonalat fölfelé,
mint áldozat füstje.
Csönd van.
Csak ez a taposás a malomban!
Micsoda magvak őrlődnek itt? Micsoda
robbanás készül? Óh kedvesem, az Isten
majd csak tudja, mit akar velünk! Legyünk türelemmel!
El akarsz menni? Menj el!
Ha még is maradsz, ha maradsz is még!
Hány óra? Már négy?
Négy vagy öt vagy hat vagy hét, mit bánom!
Te édes, morcos, harapós kislányom:
így! vedd le azt a dacos kalapot!
Bolondok vagyunk, s úgyis bennünk vannak
órák, rugók, csikók és messzeségek
s ma minden rugó türelmetlen.
Kis ideges! hogy összeretten
kezed... Csak a gépkocsi motora
robbant,
ami a grófi palota előtt áll,
áll, de toporzékol, mint a csikó,
berreg és tülköl és ropog és zakatol
ez a gépbezárt nyugtalanság,
melyben már őrült iramok dobognak,
utak, távolok, terek, katasztrófák...
Bolond délután, s minden óra bolond.
A megállt idők
autóján ülünk.

Utca, délelőtt

Háború volt, most kell ölelni,
testet a testtel elkeverni,
hogy majd legyen mit újra ölni
s sem élet, sem halál ne fogyjon.
Mennyi inger és meztelenség!
s gyerekek szaladnak az utcán,
mint kis patkányok, egyre többen,
egyre többen és rongyosabban.
Oly csodálkozva néznek olykor,
mintha kérdenék: Mit akartok
velünk? avagy milyen örökség
vár tőletek reánk e földön?
Bankóinkat ki tépte széjjel?
Házainkat ki zúzta rommá?
Kertünket ki taposta össze?
Jaj, hát szabad volt ezt csinálni?
Hiszen még a föld sincs legyőzve!
Most rázza terhét Tokióban.
S a bamba istenek tömérdek
kezei még tele nyilakkal.
Még a lázak a klinikákon
összeterelt vadként vonítnak
és szabad társaik a házak
erdejében hallják a hívást.
Még a kenyér sincsen elosztva
s a testvérek osztályra várván
éhen gebednek. Még a titkok
vihogva, mint vámpír apácák,
mint veszedelmes szűz hatalmak,
lesnek oldatlan övcsomókkal.
Szorongva és fénytelen ülnek
fő szobrok és ércek a kőben;
dalok bújnak a levegőben
s a messze égben csillagok:
hány csillag, amit sohse láttunk!
Szemeitek csillagot kérnek,
s legjobb volna, mint rossz adósnak,
elbújni már a Végzet-asszony
fekete szoknyái mögé;
de jaj, még ostoroz az élet,
melynek szolgálja a halál is,
gyujtanak a sugaras utcák,
bokák és mellek, és tavasz van...

Utca, estefelé

Már esteledik; a tereket autók

nyilalva szeldesik lánggal a tejszerű
szürkeségben; egy bérkocsis hajókáz,
ostorát nyujtva mint árbocot; tűz-sebek
gyúlnak mint búvárlámpák a víz alatt;
kis nők surrannak, tarka halacskák, sietős
lengéssel, mintha nem is lábakon mennének.
Az ilyen esték az emlék estéi! Bágyadt
csilingeléssel mint báránycsordák vagy késett
villamosok hívják és vonják a régi
esték hosszú uszályát és nyáját. Ki látta
pécsi utcán a Babits Misit, sötétedő
pécsi utcán, a nagy rajztáblával, őt után,
mert énekóra is volt? Szegény kisfiú
legkisebb az osztályban - ment szédülve haza,
fáradtan s izgatottan; nézte a lámpagyújtó
botját, s még fülében az énekóra
foszlányai: »Este van már, késő
este - Páosztortüzek égnek messze« - Óh
dalrongyok, kik mint esteli bogarak bűgva és
donogva ütődtek a lélek falaihoz! Mennyi
este és mennyi bogár, a Tibullus latin
pilléitől, melyek bácskai szerelmes
alkonyaimon az óriás rózsakert
illatában kábultak, háborús
esték száz titkos és babonás
dongásáig, mikor kedves életek felé
halál riadt a plakátokról - emlékeztek?
Óh mennyi este és esteli bogár! S már lelkünk
olyan mint régen tisztított ívlámpa az évek
zajos körútján: körüle dróthálóban
ezer döglött dongó és hullott pille szennyes
maradványai ködlenek és gáncsolják a fényt.
Egyszer tűzbe kellene dobni mind!
Levenni a dróthálót és szabadon és tisztán
tárni ki fényünket
az új esték új pillangói elé!

Himnusz

A Földön
még mindig
a Hivatal csúf vérengzést kohol; a Falkák
örjöngnek: a Bestia a magas
felhőkig dobálja körmeit; de nekünk
már fáj ez!
Óh Fájdalom! csak hogy megszületél!
Hozsanna néked! szent Karácsony!

Hűlt bolygók
keringnek
s fészket vert bennük az Élet: vad madár!

saját húsát tépi és eszi: rettenetes Pelikán!
Óh bolygók! megszületett-e már bennetek a Fájdalom?
A Földön
itt van már, véres palástban s töviskoronával!
Meg fog bennünket váltani: Hozsanna!

Hát fájj csak,
szent Fájás!
Szigorú tanító! vezess pálcáddal magasabb
erkölcsbe! Rossz az élet, hogy jobb legyen! Bolond él
saját dögén! Az Élet eleven törvényei
újulnak!
nem marad gyilkos! A Mester léniája fölfelé
mutat: Hozsanna! - s formája mint a kereszt.

Fölsajg az
új Ige:
érc ne tépje a lelkes húsokat! Bénulnak
a nagy acélmadarak! kitérnek az apró
óndarazsak! mert sűrű hálót fon körénk a Harmadik
Szövetség.
Óh Fájdalom! csakhogy megszülettél!
Hozsanna néked, szent Karácsony!

Siremlék

Engem nem látott senki még. S az évek
suhantak. Minden évben egy-egy fátyol
hullott le rólam: mégis csupa fátyol
a lelkem; s búsan hátrálnak az évek.

Ki fog meg engem? Mint a hal, kisiklom;
Próteuszként változom és elomlok,
mint síma hab. Óh változom s elomlok
míg élek, s minden marokból kisiklom.

De ha meghalok, kikelek mezitlen
koporsómból, sírom fölé örökre
szobornak állni s maradva örökre
láthatón, mozdulatlan és mezitlen.

Madarak jönnek s szállnak: én csak állok.
A nap kisüt s mosolygok; szürke felhő
árnyékoz s elborúlok, mint a felhő;
s a zápor is sűrűbb lesz, ahol állok.

Szőkevény, renitens idill

Puhaságig forró szőnyeg e napnak szőnyege: nézd,
hogymik rá keresztben az árnyak ájult hossza;
noha, mint tarka dunnákon a süppeteg pihenést,
a másolt lombok mozgó virágzata virágozza.

Mozgó, vagy alig is mozgó; csupán ha madár
száll fenn el az ágról: a szőnyeg mintája megrezzen
s arany mezején átsurran rézsut az árnyék-szárny -
óh! a madarat is csak az árnyáról tudja meg a rest szem,

és lomhán ugrik az árny után, mint kis kutyád;
az se csahol most bezzeg oly fürgén, mint minap ünnepkor,
mikor a kecskét ugatta, ki bamba-pedánsul úgy állt,
pofaszakállával, sandán, akár egy ingerelt professzor.

Ma is ünnep van? Mit akar ez a sok harang, sok harang?
Óh, a hercegpap halottan fekszik, üvegkoporsóban.
Vén kanonokok vonulnak a várban, és giling, és galang,
s hinta-palinta - s mi lengünk a hang-hálóban.

Igen - nem érzed? - mintha elkapna, lengene -
Röpülj, röpíts, mozgóvirágú, ezeregyéji szőnyeg! -
És balgán furdal e lomha nyár s halotti zene
hullámain így ellengni sodrából a zsarnok Időnek,

kiszakadva, ketten, kedvesem, s mindentől távol itt

- óh, szökevény, renitens idill szigorú századunkban!
(Jaj, ha széthasad a háló, vagy eltörik
az árnyék-ág, ami alattunk van!...)

Hegyi szeretők idillje

Mikor az alkony szelleme a délutánra száll
titkosan mint távol zene:
a hegyi szeretők szeme
a tájon szerte jár,
minthogyha végig lengene halk szárnyon négy madár.

A föld most már az Istené, a nap lanyhán üget,
mint ló az istálló felé.
A fény lármája és a méh
dongása is süket.
Zöld dombok tárják ég felé prémes mezőjüket.

Prémes mezőkön, mint a füst, márványzik át a szél.
Nem füst az, csak a halkezüst
borzongás a Föld fürte közt,
mely elhal s újra kél,
ahova csak az égi Est altató csókja ér.

A hegyi szeretők szeme egyszerre látja ezt,
mint egy látcsőnek két csöve,
vagy két hangszerből egy zene
ha bizton összerezg:
a látás testvér üteme olyan egyszerre fest.

Milyen jó nekünk, édes, itt és messzehagyva, lásd,
a városok szűk útait,
ahol mindenki csak kicsit
lát és mindenki mást!
Milyen jó együtt látni itt egyet és óriást!

Hegytetőn

Fürteinket a magas égbe mártjuk
s a csillagok egész közelre jönnek,

mint színésznők egy nagy fekete bársony
függöny mögül; vagy mint kezes madárcák.

Forog a Föld: ma elhiszed! ma látod!
Szinte kifordul alulunk; de nem baj.

Az Ég közepén állunk, életünket
messze hagyva, mint elszállt mag a fáját.

Oh, hol vagytok lenn, földi kis csatáink?
Győzni majdnem oly kicsiség, mint bukni.

Milyen világba, micsoda jövőkbe
visszük a korhadt vén fa csecsemőjét?

Egy-egy meleg szikrát viszünk magunkban,
s ha győzünk, ellenségeink is győznek.

Tűz és levegő utazik hajónkkal:
jer, fagyos ür! jertek, hideg éónok!

A gazda bekeríti házát

Léckatonáim sorban állnak már, kicsi
földem a földből kikerítve, könnyű szál
dzsidások módján állnak őrt, hatalmasan
igazságukban; ők a törvény, ők a jog,
erőm, munkám, nyugalmam és jutalmam ők,
s jel hogy *vagyok*; sün-életem tüskéi e
szakadt létben, kizárva minden idegent,
de átbocsátva ami még közös maradt
a testvérek közt: táj varázsát, távoli
egek pirossát, és a tejnél édesebb
levegőt, mostanában ugyan e szeles
október hidegét is, aki április
karmosabb öccse -

Óh mi edzve karmosabb
csökhöz már, kincses tavalyból érkezett
bátyák magunk: mit, hízelegni a modern
szeleknek? Ősz ez! barbár, gyilkos és hazug.
Szemtelen ősz! Nyárnál hangosabb! Csupa vad
zaj, tusa, tánc! Ezer madár alatt a fák
nem ingtak-zengtek ennyire! De élet e
lárma és rángás? Csöndben érik a csira
a föld alatt; halk a termékeny éj; a fű
növése lassú: *ez az élet!* Kertem, ódd
a magvat ami megmaradt kincses tavaly
fűvéből és barbár szelekkel ne törődj!

Jöhet a vad tánc, tépő, részeg, ál-buján
vetkőzni csontig a virágokat; jöhet
a vak kacaj ápolt növényeinkre; majd
a fehér-csuhás vezeklő, a tél; te csak
maradj a tavaly őre! s ha a jövevény
lenézve így szól: »*Én vagyok az Új!*« - feleld:
»*A Régi jobb volt!*« - Hősi léceid mögött
mint középkori szerzetes dugott a zord
sisakos hordák, korcs nomádok, ostoros
képégetők elöl pár régi könyvet: úgy

dugd magvaid, míg, tavasz jőve, elesett
léckatonáid helyén élő orgona
hívja illattal a jövőendő méheket.

Ekloga

Titiruszom, ki heversz terebélyes
bikkfa alatt,
nádsípodból eresztve szeszélyes
vers-fonalat
kötni, ezerszinű pántlika-módra,
vagy a futár
szél sarkára, vagy égi pilóta
gépe után
hogyan maradozva röpjön a géppel
messzi gigász
város iránt, lobogó díszként, mely
visszacikáz,
mint utasok bús vágya honukbeli
dombok drága
keble felé, ha röpjének a bábeli
kőskatulyákba
kényszer-hajtva; de lelkük szépen
visszasuhan
ellenmondó röpte szelében: -
én okosan
lelkem küldöm el inkább és magam
itt maradok:
lelkem a messzi kövek vadonán vadan
elcsavarog,
táncol a táncokkal, lesi kártya
sors-ütemét,
naptaian utca redőibe mártja
macska-szemét, -
míg magam elnyújtózva nyugodtan
itt heverek;
homlokom árnyalják látatlan
bikk-levelek
s hó-szín nyájra vigyázva sugáros
napban uszom,
úgy dalolok fura dalt furulyádhoz,
Titiruszom!

Jó termés

Elhallgat a harang, s rákezd már a dob.
A templomkupolát most festik szép pirosra,
s talán holnapra már kasza villan a rozsa: -

a napon állni jó, de lefeküdni jobb.

Elhallgat a dob is, kezdi a kisbíró.

Kékben a zord paraszt, s pénzgondra veszve lelke.

Nyögnek az asszonyok: pipet kapott a csirke!

De ujjong a kalász: a napban állni jó!

A napban állni jó, de leheverni jobb!

Végez a kisbíró, s most néma a vasárnap.

Boldog a gazda most, egy órácskát ha lop

s heverve nézheti, hogy kalászhai állnak!

*

Óh kedvesem, nekünk kalászhunk nincs: nohát

arassuk örömet a mások mezejének!

Számunkra vett a föld ily sárga, dús ruhát,

s világ gazdái mind a költők és szegények.

Óh kedvesem, be bús gazdák voltunk soká!

De most látod dicső termést adott az Isten!

Tavunkról a ködöt elkapta e sugár

s tükröt vet a világ kiderült lelkeinkben.

Mily varázstükör ez! kedvesem, nézz körül,

mint dús mezők fölött gazdák szemei néznek:

minden kis résznek itt van szem, aki örül,

de ki fog örülni, ha mi nem, az *egésznek*?

Rádió

Ének és meditáció

I.

Meditáció. - Sok évszázakon át azt hitte az ember, hogy a kiröpült hang elvész a messzeségben, és elhal, mint a kiröpült lélek. De lehet-e halála annak, mi egyszer élt? A hang, ha elnémult, még nem veszett el: a hang halhatatlan, s mikor már nem is hallja senki, él és röpül tovább! S örök, irtózatoss, néma zsvajban járjuk útainkat. Megőriülne, aki egyszer meghallaná: a föld minden hangja itt leng füliünk körül. Mily keveset fog föl a fül kis rádiója az óriási Koncertből, mely kiindul minden pillanatban a földkerekség minden pontjáról, talán egy isteni Fül felé!

Ének.

Ülök hegyemen, távol a világtól

és elkapom a világ hangjait:

Rigók, harangok, s fönn a zengő Sátor,

az ég, és lenn a zsongó Boly, a város,

gyors vonat, csapka műhely
a teret átszövik
ezer zajhegyü tüvel.

Óh, tücskök éles tűi, légbeöltött
szárnyak és gépek szálló hangja, dús
szövedék földtől égig, úgy ömöltek
hangosan; de még mennyi hang a néma,
mint láthatatlan írás,
keresztbeírt, vagy úsz
köztetek, mint a csírás

növénytelyhek úsznak titkon a szélben.
Egy erdő úszik ott, egy titkos erdő!
Ének, beszéd, amit szerte a térben
emberi száj zeng, lélek, ujjak, húr,
lelkek raja száll
mint köddé-tépett felhő
s elzengő foltmadár.

II.

*Meditáció. - Űlj a rádió elé, s forgasd lassan a tárcsát;
a hangok tolonganak minden kis vonal között, milliméterek
milliméterein, és minduntalan fölhangzik a fütty - a csúnyahangú
rigó füttye, aki a Rádióban lakik. Új fütty és új hang - óh ezek
az eltévedt Hangok a térben, melyeket alig megtaláltunk, már újra
elveszítünk, mint egy emléket, - ezek az elszabadult hangok, kik
kiszállva messze színházaik kupolái alól, mint elsuhant lelkek,
különös halhatatlanságukban valami térbeli örökkévalóságba röpködnek
némán, csak egy-egy pillanatra csöngve bele itt-ott egy önfeledt
fülbe, mint egy régholt költő éneke!*

Ének.

Óh, halhatatlan hallhatatlan hangok!
Most kapj el egyet, hegyi madarász!
Madárka! most meg fogom lopni hangod!
Már a pór herold rigószava fütyönt -
micsoda hercegnének?
Üdvözlégy, messze ház
zenéje, arany-ének!

Ki vagy s honnan jöttél egy rebbenésre,
hogyan tündérmód azonnal tovatűnj?
Párizs? vagy Berlin? keresnélek, késve:
a mozdulat, mely meglelt, messze vitt már
dőre lendületében,
mohón, - mint drága bűn
kéje illan az éjben.

Egy hang tűnt el a hallhatatlan hangok
sűrűjében, mint régmúlt izgalomból
anonim emlék, elsülyedt harangok
zengése, egy halott fölvilanó

szava, s mi megmarad
magányos bús dalomból
a forgó ég alatt.

Győzelmi ének, estefelé

Nézd, úgy hinti fényét a nap szét a világra áldón, békén,
mint a szentelt vizet a pap a nép közé mise végén.

Bucsuzik s a Dunába mártja hosszú rózsaszín evezőjét;
rózsaszín csöppeket feccsent, s visszaint ablak és mezőség.

Nézd, hogy hull a lombok árnya meszelt, rózsaszín falainkra
kékes-szürkén, gazdagon, virágosan, ingva-ringva!

Most szép a falunk, örülj neki!
Egy égi festő festette ki.

Nem is érdemes, édes, nem is érdemes énekelni:
az egész világ énekel most, és éneke győzedelmi!

Ketten messze, az ég alatt...

I.

Most a szabad ég alatt lakom
s holdak forognak,
nőnek, fogynak,
és mindig nyitva az ablakom.

S az Ég már olyan is lett nekem,
mint a szoba fala, melyet alig
lát meg, aki benne lakik:
kék meztelensége hitvesem.

Igy a messzeség, mint szokott és kopott
varázs, lassankint elveszik;
de annál jobban isszák a közelit
szemeim, e kéjenc mikroszkópok,

kiskutyák játékát, csupa-báj
hempergőzésükkel a pad alatt,
s az ijedt ágra csöppent madarat,
sőt amint ráng a röpülő bogár

valami láthatatlan gumiszálon. -
Igy ráng lelkem is úntalan,
pedig neki is szárnya van,
s kítárva az ablak, hogy messzeszálljon...

II.

Vagy bujócskázik csöpp füleid
labirintusában, édes,
mérve e végtelen-véges
kanyargás rózsaszín üreit,

s ha néha véletlen kicsuszik
tangensben a halánték felett,
követve valami kék eret,
nem jut messze: szemedbe esik,

s onnan nincs szabadulás!
Lelkedre tapad:
s eped és apad,
és fáj és fájat, és vásat és vás,

s összefogóznak, mint két fulladók,
kik néha lihegnek: Eressz el!
s néha sziszegnek: Vessz el!
s ölelésük csak annál tapadóbb,

míg menekvésért esdve mindaketten
e bűvös körből: -»Nézd, a pad alatt
kis kutyád...!« - mondjuk. »Nézd, a madarat...!«
- S nézzük szomjasan és csüggedetten.

III.

Óh kedvesem, még meddig fojtogat
e tagadott, nagy, sivatag szomj?
Lélek vagy te is, asszony!
Szemedben látom a kínokat.

Meddig kacag még kitárt ablakunk,
mint messze tenger
az örvény-fogta szerencsétlen ember
vergődésén? E csöpp forgóban rab vagyunk.

Óh kedvesem! fölöttünk csillagok
kerengnek, kikre nem figyelünk.
És hangok hívnak: gyerünk!
Millió testvér várja a rabot.

Óh kedvesem, ez a nagy szabad Ég
üresebb, mint a börtön;
s lásd, napjaim már oly hiába töltöm,
mint ha, bús fogoly, pókokkal játszanék.

Perceink mint homokszemek peregnek:
megöl a homok, ha még süppedünk!
Nyujtsuk segítségért kezünk
az Istennek vagy az embereknek!

Engesztelő ajándék

Cukrot, virágot, gyöngyöt szerettem volna hozni néked:
nincs gyöngyöm, cukrom, virágom.

Görnyedve hozom ahelyett s teszem a kezébe, nézzed,
keserű életemet, egyetlen terhes gazdagságom.

Ez ami megmaradt még, e meztelen is gazdag élet,
s ezt sem *adom*, csak *visszaadom* már:
mert jól tudom, ki vagy? s hogy benned és általad élek,
kenyerem és levegőm! s rég nem volnék, ha te nem volnál.

Óh különös hatalom! szeretet erős gyengesége
- s óh gyenge erősség! oly védtelen benned...
Életem pórázát tartod, de téged bilincsel a vége
s mégis én vagyok zsarnok és hóhér, s te aki enged és szenved.

Letérdelek s úgy szánom-bánom óráid letörött virágát,
mint aki barbár talppal ment át egy drága réten:
óh ki gyógyítja meg az elrontott örömök rózsáágát?
ki mondja a tirott percnak: »Kelj föl, kis százszorszépem!«

Órák és percek helyett fogadd el egész életemet,
virágok helyett egész mezőt, noha fölégett és nem virágos:
de virághamvval, s lásd, könnyel is trágyás, s ha új plántáid beülteted,
minden szirmot földajkál s neked áldoz.

Miért lázadsz az este ellen?

»Tejet, álmot, gyöngy leánykát...«

(Régi görög ének.)

Jön az este; mit hoz az este?
»Tejet, álmot, gyöngy leánykát...«
Már a fáradt dajka, a Nap,
a jó kerítéslécek árnyát
a puha fűben
egymás mellé fekteti szépen.

Igy készül a világ az éjre:
hever az árny, állnak a lécek,
mint túl a gatyás jegenyék,
örnek, e nagy, marcona, délceg
strázsa-legények:
hogyan elrémüljenek a Rémek.

A szél, mely úgy tépte a felhőt,
akár egy ideges kisasszony
selyemkendőjét: most eláll,
mint zene, ha nincs ki huzzasson.

Tán már alusznak
az angyalok, akiknek húzna.

S te mért lázadsz az Este ellen
- ki hisz kegyelmes és hatalmas -
s félsz, mint piros-szemű, ravasz
hipnotizőrtől, hogy elaltat?
Lesed a holdat?
És remegsz, hogy mit hoz a Holnap?

Kérdjed inkább, mit hoz az Este?
- »Tejet, álmot, gyöngé leánykát«... -
s hagyd érni mit érlel az Éj
hagyd nőni a bűvös palántát:
a Bűvész sípja
zeng már, és fátyla leborítva.

Halld, halld, szívem, micsoda kórus.
S az égen is tejek csobognak.
Oly nyugtalan ma a világ:
de a nagy Varázssok nyugodtak.
Húnyd szemed, húnyjad:
mire kinyitod, itt az Új Nap!

Szelek sodrában

A táj most olvadt tűzben reszket, de a szél
a forró levegőbe vágja késeit,
hogy ing a ház s a kerektárol dombok is
vonaglanak, mint a cirkuszban egy kövér
artista, kinek férje törrel hány körül,
vonaglik mozdulatlan vonaglással a
deszkák előtt; s e domb, e török, mind a Föld
a reszkető léggömbölyaggal titkos és
léttelen szíjjon rántva lódul a nagy Űr
vad gépházában. Hogy tudsz nyugton ülni holt
emlékeken tündöklve, képzelte pontokat
rajzolva e röpke vonalba, vagy bolond
szívvel fogódzva a bukó jelenbe, mint
székének karfájába a lezuhanó
aeroplán hajója? Nincs gyökere az
időben, s nem vagy mint kemény hegyoldalak
árvalányhaja, melyet hasztalan cibál
a vak vihar, hanem mint pitypáng pelyhei,
legek koldusa, szállj csak semmi sem tiéd
s hol fogsz a végén virágozni, nem tudod.

Magyar szonett az őszi

Jön az ősz, már hullnak a cifra virágok
szirmai, rongyban, mint farsangi plakátok,
ha süvít a böjti szél: »Nincs szükség rátok!
Már vége a násznak, megestek a lányok.«

Komolyan és szürkén, mint a gőgös szerény,
fiai ringatva ül a termés, helyén,
kész elbocsájtani a Szentmihály szelén
s hős anyaként halni a November derén.

S már érzi az éh nyúl, hogy a fű kopaszabb.
Jajgat a sok madár, folyton vérzik a nap.
Megy a gőzös, Pestre, füstje a földre csap.

Ideges a farkas a gyűrött erdőben.
Ideges az ember szíve a mezőben.
jön valami amit minden ért, csak ő nem.

Szobafestés

I.

A sodronyok bús bordaként merednek.
A rézágyon tótágast áll az asztal.
A falak most vetkőznek, nedvesen,
hidegen és csúnyán, mint a halottak,

akiket már kidobtunk. Bennem is
vetkezés folyt ma. Mily szenny, mennyi titkon
repedt vakolmány hullik s gyúl a zugban:
s könnyes-csupaszon állok itt. Ne nézz rám!

II.

Tegnap még szabad dombon álltam; ízes
szellőket nyalt a nyelvem; és a szellők
keresztüljárták lelkem, s szertevitték
a régi szennyek gőzét; más ma itt!

Óh mennyi szenny és mennyi gőz! Alighogy
falak közé kerültem, összetorlott.
Csak ez az egy íz ül már nyelvemen
a hideg, nedves, szemcsés mész ízével.

III.

S nézem a festők munkáját. Ki tudja,
milyen munkát végez bennünk az Élet!
Óh festő, jól kapard a régi színt le,
mert átüt, mindig átüt, mindig átüt,

s szennynek izzad ki majdan ami dísz volt,

mint a gyerekkor színe életünkön,
míg a Halál jövend a Vakaróval
s nedves ecsettel. Kedvesem, ne nézz rám!

Három angyal

Három, három, három, három, három angyal szállt felém.
Egyik fehér, mint a felhő, másik könnyű, mint a fény.
Harmadik úgy hullt a földre az égből egyenesen,
mint egy könny szemből a szívbe, nedvesen és nehezen.
Hogyan óvjam meg az elsőt, hogy ne kapjon foltokat
ujjaimtól? hogyan tartsam szorosan a másikat,
hogy ne tudjon elröpülni? és az utolsót hova
rejtsem el, hogy senki, senki meg ne lássa őt soha?
Óh jaj, késő! már az első hőszin angyal csupa folt!
És a másik messzeszállott, aki olyan könnyű volt!
Harmadikat szégyenemre látja az egész világ,
mert gyászomban széjjeltéptem lelkem őrző fátyolát.

Psychoanalysis Christiana

Mint a bókos szentek állnak a fülkében
kívülről a szemnek kifaragva szépen,
de befelé, hol a falnak fordul hátok,
csak darabos szikla s durva törés tátog:

ilyen szentek vagyunk mi!

Micsoda ős szirtből vágta ki lelkünket,
hogy bús darabjai még érdesen csüngnek,
érdesen, szennyesen s félig születetlen,
hova nem süt a nap, hova nem fér a szem?

Krisztus urunk, segíts meg!

Hallottunk ájtatos, régi faragókat,
kik mindent egyforma türelemmel róttak,
nem törődve, ki mit lát belőle s mit nem:
tudva, hogy mindent lát gazdájuk, az Isten.

Bár ilyenek lennénk mi!

Úgyis csak az Úr lát mindenki szemével,
s hamit temagadból szégyenkezve nézel,
tudd meg, lelkem, s borzadj, mert szemedén által
az Isten is nézi, az Isten is látja!

Krisztus urunk, segíts meg!

Óh jaj, hova bujhatsz, te magadnak-réme,
amikor magad vagy az Itélő kéme?!
Strucc-mód fur a percek vak fővenye alá
balga fejünk, - s így ér a félig-kész Halál,

s akkor mivé leszünk mi?

Gyónatlan és vakon, az évek szennyével
löknek egy szemétre a hibás cseréppel,
melynek nincs csörgője, s íze mindörökre
elrontva, mosatlan hull vissza a rögbe.

Krisztus urunk, segíts meg!

Ki farag valaha bennünket egészre,
ha nincs kemény vésőnk, hogy magunkat vésne,
ha nincs kalapácsunk, szüntelenül dúló,
legfájóbb mélyünkbe belefúró fúró?

Szenvedésre lettünk mi.

Szenvedni annyi, mint diadalt aratni:
Óh hány éles vasnak kell rajtunk faragni,
míg méltók nem leszünk, hogy az Ég királya
beállítson majdan szobros csarnokába.

Krisztus urunk, segíts meg!

Dániel éneke

Mégis megemlékeztél rólam, Isten
és azokat, akik téged kerestek,
akik téged szeretnek, megtaláltad.

Ifjú próféták üstökét ragadva
elhoztad babilóni ketrecemhez
a fűgét és a datolyát kezökben.

Hirdesd ezért, világosság, sötétség,
az Urat! Hirdesd, pusztaság, folyóvíz
s bölcs cethalak és minden vízben-úszók!

Adjatok nekem szurkot, faggyat és szőrt:
fegyver nélkül megölöm én a sárkányt,
a cifra szörnyet, aki nektek isten.

De az oroszlánt nem bántom, ki engem
nem bánt. Estére visszatérek hozzá
s vad teste bundás melegében alszom.

Hallom majd nagy szívét dobogni; a föld
vele dobog, s az ég is; - én meg alszom
ringatva, mint az Isten csecsemője.

»Vén cigány«

Ird tenyeredre: soha nem lehet,
ami egyszer volt már. Te is hiába
nyűvöd a régít, a biztos fogást
zord húrodon, s idézed ujjaidnak
világtalan memóriáját
az ó-mód, könnyű dallamok felé,
a megvetett hang felé, mely oly édes
s oly olcsó, mint a fűtyülő-cukor:
mindegy! akármi! csak a csönd, a csönd ne!
csak egypár szót még lelked anyanyelvén,
bár a legfrivolabbat! egy silány
forrást a pusztában, mit az utolsó
rím-kutya fölkaparhat! Óh, csak egyszer
fakadna föl még sebzett hangszered
körmöd nyomán, vásott körmöd nyomán!
De jaj! amit mindenki tud, te nem!
Neked a zöngelem, mely ama legsze-
gényebb zöngedezőt enyhíti: méreg.
Idült szikládból kénköves pokolvíz
böffen ki, ujjad íze félrecsuklik,
a húr visít, s a dalok rongyai,
a régi cukros dalok rongyai,
úgy ránganak ajkadon, mint a lázas
s még életétől válni nem tudó
haldokló ajka fölé tett pehely...

Csak a tilos szabad már...

Átfontak a mindennap ólmos
istrángjai.
Óh jaj! e sok muszáj közt rángani,
mint a gép karja kerekek között ráng!

Más az én dolgom! Jere, szökjünk
aranykopár
csillag alá, a messze hegyre - bár
százegy szakadt szíj fáj és visszacsap ránk!

Tilosokba kell menni, édes!
Hajts, életem!
Mert a »szabad« már nem szabad nekem.
Különös böjt! csak a tilos szabad már.

Nekem züllés e jámbor-élet
s korrupció:
akkor kezdek majd lenni újra jó,

amikor a Törvény ujjal mutat rám.

Mindig azt tettem, ami kellett
s valami vár,
csöpp muszájoknál égetőbb muszáj,
amit feledtem, mint az álmok rosszát.

Oldd meg, Atyám, ereszd el ördög-
kopóidat!
Ördög, eb, vágy, bűn, riadó szimat:
csak ilyen falka vihet már Tehozzád!

Verssor az utcazajban

»- számon kívül maradtak; Ixion -«

Vörösmarty.

Fény fény de rettenetes
lángoló betűk transzparenssek
mint a szégyen fénye bennem
ráng ráng az emberi hús
millió sok millió
»- számon kívül maradtak; Ixion -«
óh versekkel zsongó pokol-láz
zsúfolt agyam azelőtt
minden vers egy szent ajtó volt
templomokba de most
becsukódtak a templomok s én az utcán
meztelen leragadva futnék
hiába én testvéreket
keresnék de minden találkozás
csak lökés és akadály
harc utca tolongás láрма
fény fény de rettenetes
lángoló betűk transzparenssek
meztelenségeimre
engem számon tartanak óh ha
azok közé veszhetnék akiket
csak az Isten tart számon
mint tenger csöppjét s part homokját
s ruhám lenne az egész Mindenség!

Hajnali gondolat

Hova lettetek, régi tanítványok?
Elszóródtatok, mint a magvak pelyhe.
Vitt az apa-vész, s a fiók-viharkák.

Hosszú éjszakán nem aludtam semmit.
Itt a reggel már, s ti juttok eszembe.
Szól a kis harang, szól a pásztor tülke,
s én elgondolom: ha lelkem harangját
megkondítanám: jertek templomomba!
s tülköm hívna még: kövessetek engem!

*

Jöttek rossz szelek, elvitték a hangom:
néma a harang, üres már a templom!
S óh jaj, micsoda bolond pásztor voltam!
Szegény tülkömet sziklához paskoltam.
Tülköm megrepedt, ki fog már követni?

Babylon egerei

Vérem aludt, gömbölyű csöppjeit
szétgurítottam a kerek világba:
ők mennek, de én rab vagyok, tolongó
vágyakkal. - Szóljatok már! Óh, bizony
féltek saját szavatoktól, szemérmes
szűzek gyanánt. Ordítsatok szerelmet
vagy pénzt még inkább, báva szeretői
a Pénz sín-karja közt doromboló
fiktív arannyal pereces világnak!
Ő készen kínálja testét a Pénznek,
mert végigszállhatsz rajta - óh röptülhetsz
mint a madár, vagy úszhatsz bálnaháton,
a Messzeség neked labdázza hangjait
és nincsen ország, nincs határ, a Föld egy:
ez Róma már, csak dollárod legyen,
Róma, s erős Babylon, és a két Kard!

De néked, koldus, rongyban a világ!
és rongy országod, mint széttépett zászló
hever előtted, és a birodalmak
úgy szakadoznak, hogy, bolond egér,
egérfogók közt bukdosol, ha lépsz!

Egyfajta kultúra

A fáradt, modern fajhoz tartozol
és már nem is tudsz a dolgokra gondolni.
Szók zsonganak, a dolgokat eltakarják.
Szók delíriuma nyügző, nyüzsögő.
Játszanak, összefogóznak
benned,
cikáznak, tűnnek,
bukfenceznek, s olykor megállnak fejen
s már mind megforgatod önkénytelen:
»Kultúra!«
»A rút luk!«
Micsoda szimbolum!
Bum! Bum!

*

A dolgokra gondolni: érdemes?
A dolgok mennek... mennek...
maguktól.
Ahogy mégy, mégy te is az utcán,

hadverte, céltalan flangérozó,
rokkant zsebbel, és aggyal,
melyben a szók forognak,
s amit látsz, csupa szó.
»Nyakkendőkirály!«
Hogy kiabál!
Lángbetűkkel!
De nyomban aztán már másik kiabál:
»Pénztár.«
s »Rátz nép« lesz, amint fejtetőre áll.

*

»Pénztár« és »rátz nép«: van értelem ebben?
Semmi.
De mindig lehet
beletenni
költő módján, ki rímet összefűz. -
Hisz minden összefügg,
manap kivált,
mikor Belgrádot és Indiát
egyetlen vasháló kötözi
s benne téged is: mit tehetsz ellene? -
két véletlen szó nem ostobább
mint e világ
vasakkal-fűzött s gyilkos véletlene.

*

Hát csak flangérozz, te világ-szegénye,
csörgetve vígan üres
zsebeid helyett zsúfolt agyadban
a szavak aprópénzét!
Új szavak, avult szavakat!
s bolond szavakat, fületlengomb!
Egyik annyit ér, mint a másik.
Egyik odavisz, mint a másik.
Játék.
»Két áj!«
Áj, áj!
Óh Szó! jajgass, abajgass, kiabálj!

Dante

(Szekszárd, 1921.)

1.

Egeit az Ember, e vándor állat,
az évek nyári nappalára s téli

éjére fülledt üngökként cseréli
s nyugalmat nyugalomban nem találhat.

S nem boldog, ha nem pólyázhatja pállott
életét friss legek selymébe; déli
édeneit, mint otthonát, kiéli;
de visszatér megint, s a régi tájat,

mint régi kedvest, új szépségben éri.
Igy én is, amint visszatérek egyre
anyaföldemre - ama drága Hidra,

melyen át percem az Örököt éri,
amelyből jöttem: az otthoniへgyre:
úgy térek vissza, *Dante*, tájaidra!

2.

Mert énnekem, jaj, a Pokol is otthon
s jól ismerem a Tisztulás hegyének
fájó lépcsőit, és az Ég kegyének
csillagos távlatait; sírva botlom

lelkem rongyára minden árkon-bokron
(mint papírkákra, miket útjegyének
szórt el a vándor), merre a Nagy Ének
visszavezet, vad erdőn s annyi poklon

tikkadtan e különös nyaralásra;
bár minden tulvilágból hazavásva
fűz Firenzémhez egy mostoha köldök,

hol mint poklát cipelő útas-ördög
vagy rab fa, mely hiába nőtt egekbe,
tengek, lekötve, s mégis számkivetve.

A húszéves »Nyugat« ünnepére

Gyógyító messzeségbe, mialatt
egykissé részeg, egykissé bolond
s nagyon fáradt s még mindig szomju, szomju
lelkem, munkám és vonatom szalad
mint bárka az özönben, Ararat
csucsát keresve: íme elhagyott
társaim megzúdítják a harangot,
amelynek hangja minden madarat
oly nyugtalanná tesz bárkában, oly
vagyóvá: viisszaszállni! Vissza hát,
ti madarak, szálljatok ünnepére
a Gyermekeknek, aki ma már komoly

ifjú; vagy agg is, mondják! Agg a moly
első napjának estjén: míg a Fény
ifjú, bár világokon fut keresztül,
tengert tör át s sziklákat ostromol!

*

Óh milyen tenger s milyen szikla volt!
A tenger zúg még és a szikla áll
s mi fulladunk és köveken zuzódunk...
Mi kár? csak ússzon egy kis fény e zord
országban is, a mindig tovatolt
holnap felé! Mi kár, ha fáj a kéz
amely a Lámpát tartja és takarja
a szél elől, mely minden fényt kiolt?
csak legyen új kéz, addig tartani,
míg ez omlásba-süllyedt nemzetet
a lengő láng nyomán a szakadéokban
meglelik a Nap csákányossai -
kéz, tartani, s lehellet, szítani,
hogyan úgy lobogjon, mint mikor ama
kuruc tüdő fútt rá s ama dacos kar
intett vele Isten felé: Ady!

Jászai Mari halálára

Mint a munkás, ha elállítja gépeit
gyásza jeléül: állítsd el titokzatos
szövőszéked, Poézis! Zokogj, mostoha
kitagadott Orestes, mert Elektra tünt
az alvilágba, nővéred, ki gondosan
ápolta és dajkálta, áldozott és siratott
és siratott...

De te éltél, Orestes, s láttad homlokán
a csillagot, amilyen nem égett talán
koldus korunkban senki másnak homlokán;
a csillagot, mely hit volt, fenség, és kemény
magasságok dacával izzó tiszta fény:
hiába már! a csillag elhúnyt, s nincs remény!
És nincs remény!

Aegisthos úr itt s Klytaemnestra! Alacsony
mimek fertőzik palotánkat; és te bolygysz,
királyfi, rongyban, s nem tudják, ki vagy? míg Ő
elszállt az Űrbe! Hol a mozgókép amely
megőrzi léptét? Hol a fonográf, nemes
hangjának? Elszállt a sugár! Ki hozza vissza?
Ki hozza vissza?

Vasárnapi impresszió, autón

Barna sár-szökőkút feccsen, gépkocsink fordulva reccsen;
jobbfelől a Tisza habja lustán villan pillanatra;
úgy állnak partján a fűzek, mint hajuk-mosó vén szűzek:
meghajolva és kifűzve lógatják fürtjük a vízbe.
De billen a föld alúlunk s a falú felé gurúlunk.
Bús gyümölcsös lankad itt és egy kidőlt-bedőlt kerítés:
két galamb a kapu-íven gubbaszkodik primitíven;
lud-felhő zubban körülünk, barnán gágog vissza tülkünk;
ugatás és harang-foszlány fullad el zajunkban osztán.
Vége a litániának, kocsmánál gyűlnek a lányok.
Mi már a mezőt vágatjuk, falut az estre hagyjuk:
lányokat, templomot, kocsmát, nénit és pipáló gazdát
fölvillanva, s tűnve, hullva, - mintha nem is lettek volna.
Ki mondja meg, mi az élet? Mi élünk-e vagy ők élnek?

Halavány téli rajz

Milyen fehér csöndesség ez!
Messze házunk télben ül.
Gyere az ablakhoz, édes!
Csókolj meg és nézz körül!
Süt a nap, elállt a hó már,
mégis pelyhek hullanak:
puhán, halkan, pehelymód száll
pillanat és pillanat.

Gyere, édes, az ablakhoz,
tekints szét az udvaron!
Nézd, a friss, a lágy, a vaskos
szőnyegen még semmi nyom!
Csak a kis szolgáló lába
rajzolódik halavány,
s elvész, mint a Szaharába
egy zarándok karaván.

Szalma közt fagyottan áll a
kert füzes mélyén a kut
intve dermedt jégszakálla
hogyan az év, mint óra, fut.
Jertek apró, jertek sűrű
pillanatok pelyhei
jobban mint e szalmagyűrű
szívünk kútját védeni.

Milyen furcsa füstünk árnya
a tulsó tető haván:

mintha távol emlék szállna
rokon szívbe tétován.
Ki gondolhat ránk e csöndben,
míg körülvattáz a hó?
Titkos lánc nyúl át a földön
összekötve aki jó.

Cigány a siralomházban

Úgy született hajdan a vers az ujjam alatt,
ahogy az Úr alkotott valami szárnyas
fényes, páncélos, ízelt bogarat.

Úgy született később az ajkamon, mint
a trombitahang, mint a trombitahang
katonák szomjas, cserepes ajkain.

De ma már oly halkan, elfolyva, remegve jön
mint beesett szemek gödreiben
remegve fölcsillan a könny.

Nem magamért sírok én: testvérem van millió
és a legtöbb oly szegény, oly szegény,
még álmából sem ismeri ami jó.

Kalibát ácsolna magának az erdőn: de tilos a fa
és örül ha egy nagy skatulyás házban
jut neki egy városi zord kis skatulya.

És örül hogy - ha nem bírja már s minden összetört -
átléphet az udvari erkély rácsán
s magához rántja jó anyja, a föld.

Szomorú világ ez! s a vers oly riadva muzsikál
mint cigány a siralomházban.
Hess, hess, ti sok verdeső, zümmögő, fényes bogár!

Ha holtakat nem ébreszt: mit ér a trombitaszó?
Csak a könny, csak a könny, csak a könny hull
s nem kérdi, mire jó?

Vadak a fa körül

Amint találkoztunk,
rögtön kezet fogtunk,
az örültek közül
bujdosva szaladtunk,

bujtunk, kukucsáltunk,
kunyhót építettünk;
bábeli bús felhők
szakadtak felettünk!
És mintha magas fán
volna tanyánk fészek,
úgy ringattak, ráztak
e vad magyar évek.
De mi összebujtunk
cibálva, zavartan:
furcsa íze volt a
csóknak a viharban.
S már csupaszra téptek
a folytonos szelek.
Napjaink úgy hullnak,
mint elfútt levelek,
s mire szebb idő lesz,
a fa alatt les rég
a fakó mord medve,
a makacs öregség.
Várja hogy leszálljunk
szerelem fájáról,
hogya aztán szétszedjen
emésztő szájával.
Gond, bajok, az egész
hiéna-sereg, mely
a távozó élet
sarkaiban lebzsel,
körüllálja fánkat,
s néha összenézünk:
lehet-e még innen
lejutni valaha nekünk?
Óh Szerelem, segíts,
erősítsd szárnyunk,
mert csak a vak égbe
van ut innen már szállnunk,
egyenest az égbe,
a jeltelen éjbe,
vagy annál is tovább,
valami Isten elébe.

Micsoda föstmény!

Eső utáni fény, különös fény, mit játszol
oly méla-frissen, égő-hűssen a csillogó utcákon?

Utcákon, utcámon, utcákon, édes:
szeretem a mi szomorú, szeretem ami fényes.

Mily sűrű, mily nedves színeket csorgat és csünget
az égi ecset, mely sokszor oly sötétre festette életünket!

S innen az emeletről - pici tókat, ingókat, elfutókat,
látom az esernyők selymét s a lakktetejű autókat.

Talán az egész világ most csak ing és elfut és fölkap
az Égbe, mely életestül mind könnyeden csünget és csorgat

engem és téged egy ecsethajszálon s majd újra elmázol
mint a felhőt és tócsát, amit senkise gyászol...

Óh jaj, mi készül itt, térben és időben, micsoda föstmény!
... Eső utáni fény, méla-friss, égő-hús, különös fény...

A mandarin réme

Bölcs és vén és mandarin vagyok,
mindent szeretek, mindent tudok.
Este lugasokban üldögélek,
asszonyok csókolják lábamat,
s úgy öntik el lelkemet a kéjek,
mint a fürdőt a patak,

s akkor úgy süt rám a lampion,
mint a hold süt át a patakon,
ahogy látják a halak; de halvány
gömbje eltorzulva hirtelen,
rózsaszín, áttetsző papírcán
egyszerre csak megjelen

egy keserves, rettentő vonás,
melytől szemem porcellánja vás,
fogam vacog, és mandarin-lelkem
földön csúszik, mint silány kigyó,
akit megzabáltan és betelten
bunkájával sujt a pór,

s már vonaglik. Óh mit ér a kincs,
mit ér sárga selymem és a tincs,
süvegemnek gombjai mit érnek
s bölcsesség és csók és hatalom,
ha lelkemben fintor lesz a fénynek
tánca, és a lampion

rám nevet, mint fitosorrú rém,
s halk sugárfogakkal mar belém,
s szememen át úgy pislog agyamba
síri-durván hályogos szeme,
mint egy útszélen felfordult bamba

A Madonna fakirja

Hogyan lépett e primitív Madonna
e volutás, barokk párkányra? Olyan
magas a párkány, hogy amint az évek
malma csikar, ki béna földön ülök,
romló szemem nem éri már a márvány
únt díszein túl ama boldog arcot.

Mert jaj, ma, társak, földön ül a költő,
mint egy fakir az aranyos teremben,
zsákmány és gyöngyös táncok közt - de ő csak
meztlen és soványan ül, a nábob
szőnyege sáros lesz nyomától, úgy ül
idegen, és csúf sebeit vakarva.

Mit keres ott a földön? Tán a rímet,
mint leejtett pléh-csörgőjét a gyermek,
keresi gyermekessen. A cselédek
kisöpörték? vagy ott csörög a táncban
perecnek kötve egy frivol bokára?
vagy legurult a terrászról a sárba?

Nézz föl az égre, lelkem! Már a vércsék
kerengnek ott; s az ember is, ha szárnyas,
vércsét csinál magából. Jön a sűrű
tavasz - de vadszin egében csak inkább
rémít a szürke berregés, csak inkább
eltűnik az angyalok kék ruhája.

Szentjánosfő

Ki tud tréfásan és könnyedén beszélni?
Kedves társaim, kik küzködtök és vergődtök
a könnyű szóért! sziklákat cepelünk
keblünkben, és táncolni kell! Óh milyen Salomé
bírna táncolni itt?
A véres Föld, mint egy szentjánosfő,
táncol a légi Sors ölében, noha még
élet, élet van benne! Meg-megrándul,
kínlódik, s néha szédületén
pillanatnyi villanás
fut át: a véres fő Salomé vad ölében
az eljövendő Krisztusról álmodik.

A lélek ünnepe

Ólom-idő! Vajjon egy hétre mától
pünköszt is így lesz? Harsány, régi ünnep!
Akkor csupa tüzes nyelv volt a Sátor,
gyújtó, beszédes lángolás a mennyek.

Ma hallgat a harsona, csak a dob szól,
az eső dobja, s mint alélós hinta,
melyen a Szellem szédelegve hopszol,
kél az új tavasz, lendül a bab-inda.

Próbálkozik a nagy harang a ködben,
melyet kásásan kavár a madár.
És minden ébred, csak a nap, a nap nem...
Orfeusz hátranéz, s meredten áll.

Nyujtóznak barlangjukban a vadak,
de a báj-síp szavát hiába lesnéd.
A pünkössti királynők hervatag
trónját restelik már a tisztas Eszmék.

S a rigó csúfol, s a kakuk hebeg,
és úgy fakad ki a pünkössti rózsa,
tövis nélkül, mint oktalan sebek,
vagy fájdalom, mely bosszút állni tompa.

A Magyarok Istenéhez

Vagy-e? S ki vagy? S mienk vagy-e? Csupán
mienk és senki másé? Szabad-e
hogyan csupán a mienk légy? És lehetsz-e
az, aki vagy, ha csupán a mienk vagy?

S mégis: lehetsz-e aki vagy, ha nem tudsz
csupán-mienk is lenni? Lehet-e
világod végtelen, ha nem vagyunk
mi is középen, és sorsunk a Tengely?

Mi vár reánk? És jön-e még igazság?
Vagy mi leszünk a keresztfeszített
a nemzetek közt? Akkor is középen
áll a Kereszt, s ki szenved: Messiás.

És ez van talán hátra még. Az embert,
az aprót, megváltottad már. A *népek*
váltsága jó most. S bizonynyal mienk vagy,
Isten, amíg mi hordjuk a keresztet.

Mert nem lehetsz a mérges kis Wotanok
öccse te, egy a sok közül, pogány
csillag, hanem ki eljött, csillagoltó
nap, s kinél kisebb nekünk nem elég:

magyarok és mindenek Istene.

Ne ily halált, ne ily harcot!

Nem kell nékem örök béke
(meglesz majd a temetőbe').
Örök harc a kívánságom,
de nem ahogy tegnap láttam
hivatalos-kényszeredve,
kinek nincs is semmi kedve,
gyávaságból s alázattal
elmenni egy szolga-haddal;
ölni ismeretlen testvért,
aki bennünket nem is sért,
mert - bár közös minden eszménk -
ellenségnek kinevezték;
parancsszóra halni végül
cél nélkül és haszon nélkül
kutyamód és árokmélyen -
még a kutyát jobbnak vélem,
mert ki tudná ránevelni
ártatlan ebtársát ölni?
Ne ily halált, ne ily harcot
adjon Isten a magyarnak!
Elég soká volt élete
játék mások kezeibe':
ne legyen már többet játék!
Legyen eztán a magáé!
Harcolja meg, ha van harca,
igazságát föl ne adja,
mert a földadott igazság
a világ testén sebet vág.
De senki se szálljon hadba,
ha egy angyal nem ragadja
saját hittel, saját célért,
s csak ha önkényt adja vérét
és nem gyávaságból bátor,
hanem angyala szavától.
Nem kívánok örök békét,
csak a gyáva harcok végét.
Szent áldozat ez az élet,
ha igaz szívvel fecsérled,
de amelyért kényszer-vér folyt,

a zászlón szenny lesz a vérfolt.
Ne szűnjenek hát a harcok:
magam is zászlókat tartok.
Hogy lehetne béke boldog
míg a tiprott jog sikoltoz?
Hisz a sikoltás a csendben
hangzanék még rémesebben.
De csak az álljon ki sorba,
kit angyala küld a harcba,
s ha kincsét oltárra hozza,
ne a más vérét áldozza!
Tisztelje a más békéjét,
ki halni kész az övéért:
akkor csupa hős ví harcot,
angyalok tartják a pajzsot
és az Isten újra ránk néz
felhőkből mint generális
és így szól a szívek nyelvén:
"Béke és harc mind az enyém!
Jó katonám, hű zsellérem,
fegyveretek elcserélem.
Béke lesz az igaz harcból:
de a béke tovább harcol.
Új csata, más kard, új tábor,
új csillagban győztes sátor!
Nem kell nékem örök béke,
csak méltóbb had szövetsége."

Új mythológia

Nagy szörny-anyádhoz hiába kiáltasz,
ki nem érti fájdalom-nyelvedet
s kivel élned, élned és halnod kell ma.
Ellene bizsogsz-é a testnek, melyben hús vagy?
mellyel egy vagy? Tudnád-e nem szeretni?
harcának gátja lenni, áruló,
beteg parány, kívágni-való?
(bár végül jaj mindig a beteg parányoké lesz a szó).

Nemzeteket láttam, hatalmas szörnyeket, küzdeni, óriás
testtel, s ez óriás testben mily fájó az emberi átom!
Taréjuk véresen ing még, levágott farkuk vonaglik
bús tartományokban, és feszülő, páncélos karjuk
vergődő kis nemzet-férgeket
szorít kegyetlen.

Várj és nézz! Már sok szörny harctere volt ez a föld
a mesés halgyíkoktól a veszedelmes istenekig
és a türelmetlen szektákon át, míg ezek eljöttek

s fölfaltak szektákat és isteneket.

Ők is meghalnak egyszer. Légy büszke, kis átom,
legkisebb s legnagyobb! alfa és ómega te,
minden szörnyek bölcsője s temetője.
Te bennük vagy, de ők is tebenned, ki szörnyeid
magadból alkotod s magadért. Széthullanak ők
de te maradsz, hulláikból építve jövőd
harcainak új s új fálánkszeit.

Óh tennen halandó hadaid rabja - mert az Ember harcainak
egynapos hadai csupán e nemzetek - óh lelkes átom,
ki messzebb látsz a testnél, melynek átoma vagy!
Túrj és nézz! Élj és halj ha kell! Pusztulj és maradj!
Légy hű és légy szabad! Gondolj a madarakra,
kik hívek a fához, mely fészküket adja,
s mégis kilátnak, kiszállnak a légi magasba!
Két hazában otthonosok: polgárai a fáknak
s együtt örök polgárai mind égnek és szabadságnak.

Politika

Martinuzziak kora jött újra. Összeszorított
fogak, keserű alkuvás, erdélyi ravaszság.
Már látom a csukott ajk s nyitott szem hőseit.

A régi fények égnek még előttünk, se fogyva, se lengve:
de lábunk óvatos, hogy el ne tiporjuk vetéseinket,
és szótlán, tartott, lélekzetfojtott lett bennünk a Hit.

Óh, vetéseink, gyenge kis magvaink, sarjadjatok fűvé
gyűljetek pázsittá, duzzadjatok bársonnyá, kezdjétek szőni
a reményszín szőnyeget a Nap sugárlábai alá!

Most harcol ő a Tél óriásaival. A gazda
vár, kinéz, kerítést csinál, öntöz. A nagy vizek
zúgnak már. Vigyázni kell. Vésszel és áldással jön a Láng.

Az elmaradt tószt

F... M...-nak.

Hol év, perc, bor, barátság fölszakad,
engem különös gátak zsilipelnek
és hallgatok, mintha gondolatom
szédülne meredek hídján a nyelvnek;
de belül, lassan, fészken, titkosan
a szavak mégis gyűlnek, gyűlnek;

kiket rímek tollával tollazok,
hogy ki ne hűljenek, ha kiröpülnek.
(Ime az én tollas, késett tósztom.)

Beszélni nem tudok. De bármit
mondjon a boraimra-írigy tábor,
tudok a nemes mámor poharából
inni,
és tudok hinni
(amihez ma kell is a mámor).
És poharam beszéde: csengés.

Igaz emberhez, erős, hű baráthoz
talán illik is a néma pohár
hittel, és borral, mert röpül az élet.
Ülj le a gonosz évek lépcsőjén
egy pillanatra - melléd ülök én is.
Nehéz és mindig egyforma a lépcső,
de mégis: fölfelé visz.
(S ha nem hiszed, kérdezd meg fiaidtól:
föntebb indul, aki *ma* indul.)

Mi itt ülünk a fokok sivatagján,
a grádicson, mely fut és visz és elhagy.
De még kezünkben a pohár töretlen
s a régi tüzet olvasom szemedben
(nem volt mámor tiednél okosabb,
s okosság mámorosabb,
minden igaz mámornak kezét-nyújtó).

Igy ül együtt a mámor és okosság;
s az ördög-lépcső, mintegy Luna-parkban,
szalad a gyorsvonatnál viharabban,
szalad velünk, s majd kiszalad alólunk, -
(jó, ha így zökkenésnél, állomásnál
kicsit összefogózunk)...

Kabátdobós, kalaphajítós

Vad és hirtelen ízű élet!
már az illatok sűrűsödnek
ugyan ki mondja meg, mikor lesz
az illatból íz?
Illat vagy íz, jönnek és gyűlnek
megcsapva, mint hajdan, a nyelvem
hegyét, s ajkam erkélyét, mint az árvíz,
és szájam padlását elöntve...
Milyen ifjuság!
Igy csaptak meg akkor is, akkor...

bódultan és borulva jártam;
de most, Uram, már négy keresztje terhén
nyúttas életem
hogyne riadna útonálló
tavasz-hadaktól kik minden bozót
mögül lesvén, nem hagynak menni nyugton
kriptám felé - s ne támolyogva
taglói alatt
új márciusnak!? Hát csatázni még?
Pedig én már jobban szeretnék
alázatosan letérdelni mint a
piac közepén
a teve hogy terhét levennék -
de haj! még ostoroz a hajcsár!
Megint tavasz van, hív az erdő.
Gyűrökre hát! Kábulva, támolyogva
mégis csak erő,
erő ez mégis! Ifjúság ez!
kabátdobós, kalaphajítós!
vagy rajta, mint vidám favágók
már csattog a fejsze! -
és félre azt ami nehéz: a lélek
izzadt ruháját! Semmi! S még e vers is
úgy akadjon meg az idők bogán,
mint egy ágon a favágók kabátja.

Doping

Ha szólok, zengés lesz a hangból,
mely váratlan-messzire hallik;
ha lépek, léptem szökelés:
hirtelen elvisz társaimtól;
ha kezem nyujtom, csupa fájó,
titkolt, csodás sebekhez érek;
s ha csókolok, ha csókolok,
csókom holtig-nyűgöző bélyeg.
Melyik isten dópingol engem,
hogy csodája legyen magamnak
és ennen mozdulataimtól
mintegy idegentől riadjak?
Mint a kávéval megitatott
paripa, térdeim zsibognak:
ki vagyok én? s hová jutok?
úgy vágtatok, mint a halottak.
Óh élet nyüge, végy körül!
ne hagyjatok, drága barátok!
mert oly testvértelen mezőbe
hajt előre az ittas átok!

s ha, mint túlhúzott óra, szívem
a cél előtt pattanva öl meg,
gúnyol majd az üres gyeplő: mint ki
egy nagy nász-ágyon maga hal meg.

Jobb és bal

I.

Láng, láng, meddig cibálnak badar
szelek
jobbra és balra? Hajlik a láng jobbra,
hajlik balra de mit neki
jobb és bal: ki csak *fölfelé* tör?
Melyik égtáj
mondhatja őt övének? Jobbra vagy
balra csak rokont keres,
kit áttüzesítsen, s magával röptessen!

II.

Ki állíthat
jobbra vagy balra engem?
Labdázatok, mindenkié vagyok!
Csak majd az Isten
ha az Ítélet trombitája szól,
állítand jobbra vagy balra.
A többi: játék. (Noha sírnom kell rajta.)

III.

A többi: játék! bolond, noha véres,
vad játék olykor, melyben a szegény
méllyen gyerek szédülten, ütlegek közt
ing, míg el nem jő Apja, s kézenfogva
el nem viszi... ing, mint a báb
dülöng
bizonytalan színpadán.

IV.

S tán
ilyen báb vagyok én is - de a bábót
drótfai tartják; s tudjátok meg, izmos
drótfaimat nem kétfelülről
rángatják, hanem Valaki fölülről
igazítja
kimondhatatlan ujjal.

Elég a kóstoló

Mi tüzel, hogy újra forrsz?
Kóstolót a duska sors
mindenből adott, és jól tudod, ha
tengereket adott volna, az sem
lenne több, mint ez a kóstoló...

Kínnal-borral gazdag úr!
Végigjátszva minden húr.
Hogyha mostan halnál, úgy omolnál
zajjal, könnyel, mint egy büszke bércről
zuhataggá leszakadt folyó.

Maga a Nap dobna rád
szivárványból koszorút.
Nem hogy itten fuldokolj a sárban!
Nem hogy estig bukdosódj a buckán,
bús csavargó! egyre lefelé.

Minden folyót vár a Styx.
Óh, megoldó biztos X!
De jaj neked, apadva s feledve,
mint a pohár kiloccsantott alja,
lenni a földé vagy Istené!

Mint a kutya silány házában ...

Mint a kutya silány házában,
legeslegutolsó a családban,
kiverten és sárral dobáltan,
és mégis híven és bátran
kiált egyedül a határban
fázva és szeleknek kitártan:
amit kiáltok, úgy kiáltom
vénen, magamban és ziláltan,
sárosan, rúgdalva, ruhátlan,
híven, remegve és bátran.

Magamra maradtam, magamra
és hangom mint vén kutya hangja
rekedt már, vagy mintha a kamra
mélyéből jönne, tömlöckamra
mélyéből. (Én vagyok a kamra.)
És mire fölér ajakamra,
száz faltól fulladt és bamba,
mert az élet mosott goromba
habjaival, és süket és tompa
iszapot rakott minden ablakomba.

Nagy almáriumaimban néha
szalagokat találok, léha
csecsebecsét. Fakó, únt, méla
régi divatok maradéka,
régi gazdagság bús hagyatéka.
S szólok: »Gyermekeim, ti hangok,
vegyetek föl néhány cafrangot,
néhány szalagot és sallangot!«
És fölvesznek néhány sallangot
gyermekeim, a megfakult hangok.

De abban is csak ügyetlenebbek,
félszegebbek és feszesebbek
- mint kinőtt ruhában - merevebbek
s koldus irígyeim nevetnek:
de a hangok csak jönnek, tolulnak,
semmivel sem törődnek, kibújnak,
s botlódva bár, újak és újak,
gáton, iszapon átnyomulnak,
s fulnak és túrnak és fúrnak,
míg cafrangjaik rongyokban lehullnak.

S kérdem: »Mit jöttök egyre-másra,
fázva, fulva, fakulva, vásva,
hogyan szegyeneteket mindenki lássa?
Mért jöttök ki ilyen dadogásra?«
S felelnek: »Dadogunk, botorkálunk,

de ki kell jönnünk, egy szó előtt járunk,
dadogás vagyunk, egy szó jön utánunk,
követek vagyunk, utat csinálunk.
Nagy szó, nagy szó a mi királyunk!
Mi dadogunk, de várj, ki jön utánunk.«

Gondok kereplője

A csupasz fák csúcsa mint tűk hegye bök be
az égi flanellba:
az Isten a földet hóba és ködökbe
puhán becsavarta,
hogy óvja azt a pár maradék plántáját,
amit az ember nem
irtott ki még, s amik a bús tavaszt várják
szabadon vagy kertben.

Milyen szép lehet most ottkűnn a mezőkön
elveszni nyomtalan;
bújdosni, mint aki maga van a földön,
az Ürben maga van
s minden lépésénél mögötte, úgy tetszik,
elsüllyed a parlag,
és a szomszéd falu semmivel se messzibb,
mint a szomszéd csillag.

Ott még felröpülne különös madaram
a fényködös égig.
Csak itt olyan alélt és mozdulattalan,
hogy tán holtnak vélik.
Pedig él: egész nap csirreg a fülemben,
dalt töredezik halkán;
elkezd, s elhagyja... dalainak selyme
rongy az utcazajban.

Ó szegény madárhang! hogy leng száll és szakad
minden kis szellőre!
s hogy riad, hogy némul, ha rákezd a vad
gondok kereplője!
Ki kötötte ezt a kereplőt nyakamba,
mint a poklosoknak,
hogy ezer arc közt is vakon, mint a bamba,
s egyedül, bolyogjak?

Az álom kivetett

Engem ma a hallgatag álom kivetett hangos partjaira.
Sárban görgetett, sziklához ütött, míg szennyesen és fájva
kiáltottam kedvesemnek: »Ments meg kedvesem!«

Ma reggel, mikor elsőt csilingeltek a villamosok,
oly csöndes volt még, lehetett hallani a szomszéd apácák
klastromából hogy kondul imára a kis harang.

Kedvesem kinyújtotta karját - ő maga is
az álom hajótöröttje volt, s a Valóság szennyes és sziklás
partjain találkoztunk, mint szegény Robinsonok,

kiknek most majd el kell indulni valami barátságtalan
idegen föld belseje felé, ahol a Törzsek laknak
s idegen, féltékeny szemekkel néznek meztelen és vadan.

Mint indián faluhoz érve, csilingelés, harangmuzsika
fogad, de majd elvész a harci zivajban; fogságra hullunk.
s kinoznak, míg eljön értünk az Álom, a mentőhajó.

Álmok kusza kertjeiből

Álmodtam én és az álom, az álom én magam voltam.
Kertben bolygtam, és magam voltam a kert, ahol bolygtam,
a kert, ahol bolygtam és bolygok, botlódva bozótól bozótig,
mint ki éjjel jár tapogatva és az árnyaktól húzódik.
Gonosz ligetben járok én, utamat nem látom előre,
és mégis biztosan tudom, hogy kijutok egyszer belőle.
Nem lesz az mármá, sem holnap, sem holnapután, s azután sem,
és jól tudom, hogy nem lesz még halálom különös óráján sem,
s nem az idők végén az idő sohasem érheti végét:
hanem az idők mögött valahol, hol az Isten tartja székét.

S veszélyesen, mintha az ürben egy csillag egy másikra hullna,
hullt, kedvesem, kertemre kertet és testvér álmod álmomra.
Most titkosan egy helyen két kert, és két álom olvad keverve,
mint egy lemezen két fénykép, vagy két hang egyszerre leerve.
Mintha külön nem volna elég útvesztő lelkünk vagy testünk,
egymásra dobott két háló, egymás zavarába estünk.
Egymás élete szörnyeivel tele minden bozótunk:
dupla sűrűségben járunk mi, s kézfogva tapogatózunk.
Vagy néha dacosan, ha egymás lázas kezét eleresztjük,
nem vagyunk sem egy már, se kettő, magunkat is velevesztjük.

Óh, nem vagyunk mi boldogok, se tiszták, se jók, se bölcssek,
Életünk a kócos erdők ágainál kúszább és törtebb,
ezer rosszaságtól sötét és könnyektől nedves;
de a lombok végül is egymást a nyílt égbe ölelik, kedves,
mely fényes homlokkal hajol ránk, mint dajka az ébredezőre...
s egyszer simára gombolyul minden ami zilált és dőre.
Nem lesz az mármá, sem holnap: az idő csak oszlopos tornác.
A Takács a napok mögött ül, amik során élve túl nem látsz.
Durva cselédei tépik álmaink kócát, a Sorsok,
mely gubancban hever előtte s nagy kezeik szelében borzog.

Rejtvények

Nem az átlátszó forrásvíz kell nekem.
(Zavaros, sáros és gőzölgő fakadás
gyógyít engem a mama-földből.)

Két kezet láttam, meztelen két kezet.
(Az egyik fiú volt, a másik meg leány.
Imára voltak összetéve.)

Homlokod lámpa, mint a bányászoké.
(Szépen ég, de ne hidd, hogy sokra megy vele:
a fénye takar, mint egy fátyol.)

Kedvesem arcát sohase láttam én.
(Mindig álarcosan ölelt meg engemet.
De saját szívemet se láttam.)

Már rég nem élek, mozgó halott vagyok.
(Szívemben esztendőik tudják, hogy nem lehet
egyszerre élni és szeretni.)

A kedves arcképe

Hirtelen amint a szobába léptem,
előttem ült a drága valaki,
közel és mégis holdtáj-messzeségben,
mert e világból keret zárta ki.
Örök magányba zárta, arany ablak;
és nem nézett rám, nem is nevetett:
csak a színek daloltak és lobogtak
s lengették a keretet.

Nem ismeresz hát, kedvesem, nem szeretsz hát?
Két kisujjad úgy fonod egybe, mint
szeretők írgy karja fűzi egymást,
hogy számüzött lesz aki rátekint.
Alsó és felső ajakad szoros pár
összesimulnak meleg-meztelen
mintahogy két szerelmes egy csukott száj,
ki a világnak nem felel.

Más keresi majd a könnyű örökfényt
arcodon s a szitakötő mosolyt
s meg sem ismeri tán a csüggeteg lényt,
ki itt méla-magába elomolt.
De én ismerlek, mert magány marad csak
a magány, bárha két magány vegyül
ismerlek, asszony, így ahogy *magad* vagy,

gyógyíthatatlan egyedül!

Ismerlek?... Kép vagy; lehetünk-e mások
egymásnak, és ki lát a kép mögé?
Bár lelket párolognak a vonások,
mint e vászonra festett alaké,
hol a festőnek lelke s a modellnek
ködben villózik, mint hold udvara,
mely fátyol és sugár egyszerre, s elfed
miközben világítana.

De dalolnak és lobognak a színek
lángként, mely kohó nyitjában fogoly.
Piros kabátkád, lila párna, szőnyeg...
mint ablakon túl kinyílt tűzbokor.
Elvarázsolt bokor az, csipkerózsa:
óh, szerető, váltsd meg, ha szereted!
Micsoda csókra vár, micsoda szókra,
szétvetni a keretet!

Füst és korom közül

Füst és korom, megtorlik a Vád
feje körül, aki fáklyával megy
ilyen fulladt, szűk pincéken át.

Maró füst és keserű korom:
óh, be gonosz levegőt kell színóm
bújkáló bús magyar útamon!

Megvakít, rág, bénít, töm, tapad.
Látjátok még lángom? Én nem látom,
csak a füstöt, ami visszacsap.

És már mindent elvet undorom...
Híg madarak szárnya hull szememre:
hull a híg, lágy, loncsos, langy korom.

Különös álarcosként halok
s úntan fogják képemet föltárni
a morc hullamosó századok,

kiknek arca csak akként derül,
mint a kapzsi archeológ arca,
ha a múmiából kincs kerül.

Ami kincseimben legcsudább,
ők lelik meg, mert ti eldobtátok,
mint a gyermek az almacsutát.

Árva, kemény, nedvtelen csutak:
mégis benne minden nedvek anyja,

Fáradtság

Ki a Betűk veszélyes menetét
vezeted e labirint papiron, hol
se jel, se korlát s régi nevedet már
restelled ihlető Véletlen ingyen
hatalmad nemcsak ajkunkat s az írók
ujját dajkálja: minden mozdulat
anyja vagy és cinkos sugója e
föld forgó-színén. Te diktálsz azt a
lihegtető, rosszvégtű és kegyetlen
regényt is, melynek címe »Élet«. Áldott
vagy siratott sugalmad söpri el
vagy hozza helyre mit a siket Ész
homlokunk padlásszobájában ülve
értetlenül kitervelt. Belzebub
és Ráfael! ki Tóbiás gyanánt
fogsz kézen, hogy a Mélység szája-szélén
vakok legyünk; vagy bokros őrület
paripáján röpítész ismeretlen
élet-tájakra. Engem is milyen
tájakra vittél, mily sohase-vélt
szökéseket büvöltél inaimba,
mily lengésekre lökted rest karom,
hogy magamnak látvány és csoda lett
amint nehéz zászlókat gyenge ujjal
vagy a váratlan kedves társ kezét
hirtelen megszorítva, életet
s jövőt pecsételt. És kiállítottál
világ elé, magasba, s ajkaimra
oly szókat adtál, hogy álmodva sem
mondtam volna ki nélkülöd. S ma itthagysz
ébredve és vénen és meredélyek
fölött, s én nem is tudom, mit kívánjak,
amint susogó hangod távolodni
s halkulni érzem: azt-e hogy maradj még,
maradj velem - vagy menj, veszélyes angyal,
menj, hadd pihenjek, itt az este már!
Ne kergess, hadd csavarjam újra sértett
lelkem köré a puha nyugalom
óvó kendőit. Minden mozdulat
ledobja egy fátylunkat, mind leleplez
új meg új póreséggel. Engem is
addig sarkantyúztál, gonosz, hogy egyre
meztelenebbül állok itt - de ez
nem a boldog bujaság diadalmas
meztelensége már, hanem a gyertyás
korbácsos üngös penitencia
szégyenkező és fájó hősisége.

Isten gyertyája

Engem nem tudtak eloltani:
élek és itt vagyok, itten!
Pedig nagy világ-szelek elé
emelted hős, vak, kicsi gyertyád -
mit akarsz velem, Isten?

Inog a láng már és tövig ég
bölcs, szent, konok kezeidben. -
S új szelek jönnek, fattyu-vihar,
vakarcs-poklok szégyen-fuvalma -
mit akarsz velem, Isten?

Szégyen-szél, fattyu-lehellet is
zord annak, aki meztlen:
gyötörni tud, eloltani nem,
míg viaszom csöppig kisérom -
mit akarsz velem, Isten?

Mért tart magasra nagy tenyered?
és milyen éj vize zug lenn,
hol sisteregve kiszenvedek
ha majd kegyetlen beledobsz, hogy
körmödre ne égjek, Isten?

Introibo

Oh dohos frissesség! Pincék és templomok
frissége! A ház télen át szundikázott
magában, s most ahogy kitárom ajtaját,
első vendég aki megelőz, besuhan,
akit magam előtt bocsátok mint arany-
ruhás királyt (vagy mint templomba lép a pap
dús pluvialében) a fénypalástú nap.

Belép a pap, belép, s mögötte zendül a
kórus, bizsereg a sarjadás, lüktet a
kakukszó, s olyan ez, mint amikor tavasszal
nyíl a pinceajtó s mozdulnak a borok.

Ez lesz, ez lesz az én templomom, s úgy szököm
ide mint jámbor ős népség futott a barbár
harcok elől a szent helyekre hajdan, így
mentvén bús kincseit és összeköpdösött
szentségeit a szent, hűvös falak között
s úgy teszem el magam, mint a tetszhalott fakir
ki századokat is átszunnyad és kibír.

Királyok lettek így fakírrá Indiában
kriptába szállva bölcsen, ha ellenségeik
száma sokasodott, tudva, hogy minden új
ellenség keltén új ága nő koronájuknak.

Ez lesz az én kriptám, pincém és templomom.
Introibo... Körül mindent elönt a Vadság
fojtva mint árvizek után a gaz... Tekints
verembe, nap! Borom él és forr. Itt rakom
sorba hordóim, és gyógyul áhítatom.
Künn zengnek sarjadó, kakukszavas misék,
benn üdít eleven, kriptai frissesség.

Medve-nóta

Fordul a világ, kiborúl alólam.
Megkapaszkodtam peremén egy dombnak.
Kis ház, börtönöm vagy-e? csillagnéző
tornyom-e? Barlang

kell a medvének, ha megunja táncát
a vásár padján s kiszökik magányos
bérc közé; mint én vonulok most tüskés
bérci-magamba.

Más vagyok mint más. Magasan, tüskésen,
így kell már élnem, s ha te nem volnál itt,
tán nem is látnék melegebb szemet zord
csillagokénál.

Más vagyok mint más. Minek is tagadnám?
Lásd, a föld kibillen alólam, és mint
visszatérő láz, kamasz éveim vad
gőgje megújul

s mindentől eltép. Köszönöm, hogy itt vagy.
Szólj egy szót, s én úgy teszek egy szavadra,
mint szökött mackó ha vidám kedvében
bérci közt új

táncra áll kétláb a vadonban; mancsán
zeng a cintányér ami rajta még; az
éji vándor hallja, megáll, s az erdő
titkain ámul.

Levél

Ne kérdezd, barátom, hogy mit dolgozom
mert csak vékony időm könyvét lapozom

s ez a fáradt élet úgy tart pihenőt,
mint üres könyv-oldal új szakasz előtt.

A fű sarját nyírom, a fákat nyeselem,
fázó bárány módján a Napot lesem.
Lapokkal, levéllel halmos asztalom:
zsongó gyepem ágya csendesebb halom.

Asztalom bús szirtjén lapok, levelek,
lelkekből verődött, nyugtalan sereg
idevert madárraj, zsibog és csipog:
üzenetek, élet, levelek, lapok...

Ne várj tőlem semmit, távol jóbarát!
Ne lesd a poétát, tirannus világ!
Barlangba huzódott, sárkányokkal vív,
szökevénynek látszik, aki volt oly hív.

Szökevénynek látszik, lelke csupa dac,
amit tőle várnak, sohse teszi azt.
Jaj, szegény lélek, hát világ rabja légy?
Vagy saját szobrodnak hitvány majma légy?

Búsan mosolyog rám kertemből a nyár,
mert engem az ősz kezd aranyozni már,
hervadt fa rozsdája, halálos arany,
kit ez a fény von be, annak este van.

Mint kit egy dús ünnep öröme ré-
g talpig aranyba vont az éh-szemű nép,
meztelen állt ott, eleven szobor:
csak ő maga tudta, hogyan fuldokol.

Holt próféta a hegyen

Nyájas magasságban csüng a dombtetőn a ház,
de én mordan ülök benne, mint Jeremiás.

Hozza postámat a posta. Ujság és levél
mintha mind olyanról szólna, aki rég nem él.

Hol a sok *netán* és *hátha*? Meghalt a jelen,
s ami hír fülembe ér, mind csak történelem.

Elsüllyedt a világ és nem maradt élve más:
dombon ül s fejet csóvál a mord Jeremiás.

Eltűntek és elsüllyedtek, s talán így a jobb:
míg itt voltak, kínzóbb volt hogy egyedül vagyok.

Hozza postámat a posta: mennyi hír, divat!
Engem nem visznek magukkal, föl nem oldanak.

Mindegy! a világ süllyed vagy én lettem halott:
akként élek mint akik már Változatlanok.

S mordan nézem hogy köröttem a vak élet hal,
mint egy holt próféta, kit már senki úgyse hall.

Mint a nyíltszemű halottak, kiket régidőn
barbár törzsük künnhagyott a nyájas dombtetőn.

Hozza postámat a posta: mennyi rossz madár!
Be jó hogy csőrük csapása egy cseppet se fáj!

Dzsungel-idill

Jer ki, kedves, az esőtől minden újra friss.
Láttad, hogy kinyílt a másik georgina is?
Ne ne vess! Csak pár szál virág tipeg körülünk:
de legalább mindeniknek külön örülünk.

Hajdan rengetegbe vágytam, legiónyi vén
góliát fa sűrűjébe, kicsi Dávid én.
Érzéssel fújtam tanítóm csitri dallamát:
»Árnyas erdőben szeretnék élni nyáron át!«

De ma lásd, oly rémes erdő zaját hallgatom,
s ennen életem mögöttem olyan vak vadon!
Éjjel is magába húz egy ingó sűrűség,
hol az ijedt álom jár és zsombékokra lép.

Jer hát, jó itt csöpp kertünkben, mely ma újra friss!
Örülj, hogy kinyílt a »másik« georgina is.
Nékem ez a pár fa-alja époly dús világ,
mint a legnagyobb erdőség, »élni nyáron át«.

Fű között szemem ha lát egy pöttöm bogarat,
vele megy veszélyes útján, dzsungele alatt,
s tudja, mily tér egyik diófától másikig,
hol ezer csoda burjánzik, ezer rém lakik.

Sohsem ér a kert végébe. Elég messzeség
elérni a ránkboruló levelek közé,
amik olyan illatosak és keserűek,
mint e nyár, melyet alattuk élni jó veled.

Csak egy kis méhe...

De jó ébredni fehér falak közt
madárszóra,
ahogyan engem márma költött

a hajnalóra.

Nap néni oly szelíden mosolygott
az ablakra
éji viharnek könnyes emlékét
szárogatva.

De mint egy morcan kedélyes bátya
vastag hangja,
mordult be kintről az öregtemplom
morc harangja.

Egy kicsi méh meg beszorult valahogy
a szobába
s az egész szoba most zeng, mint egy zsongó
zeneláda.

Szeretnék sírni: olyan szép minden!
Korholj, bátya:
mért veszett bangó figyelmem annyi
csúnyaságra?

Mosolyogj, néne! Csak egy kis méhe
szállt lelkembe
s újra zeng lelkem - zsong, mintha örök
hangszer lenne.

Vers a csirkeház mellől

I.

Dombon égek, csorgó nyár füröszte.
Csöpp kert ringat búzamezők közt.
Nézek egy kis törpe házat, azt,
amit rakott a szomszéd paraszt
csirkéinek. Vályog a fala,
de piros cserép a taraja.

Drága kincs az idő s oly kevés!
Jer, segíts meg, bölcs semmittevés!
Tárd ki még egyszer a kapukat!
Add vissza mit tőlem elragadt
két zsarnok: a Feladat s a Gond:
óráimat, e fogyó vagyont!

Nézelhessem mit az óra ár:
pici háznak piros taraját
s hogy cikáz fölötte két galamb!
Szilaj idill, fehér ditiramb...
Ditiramb vagy idill, bánom én!
Míg céloom nincs, a világ enyém.

II.

Két galamb mint két fehér levél
miket hullva keringet a szél.
Levegőből dobta egy merész
röpülő? Vagy égből égi kéz?
Száll a napban, s lefelé cikáz,
mint egy új kinyilatkoztatás.

Be jó nézni ahogy párosán
elülnek a tető pirosán!
Rest galambok, ti tanítsatok!
Béke és restség a nagy titok.
Mit ér a sok tett és törtetés?
Vér lesz abból, szenny és szenvedés...

Ég veled, cselekvés, munka, harc!
Engem többet eztán nem zavarasz.
Igy vonul ma félre aki jó:
küzdeni a komisznak való,
míg eljő az új háboru majd
s kipúszítja az emberi fajt.

III.

Igy tünődöm s izgalom fog el:
nem, nem! menni s cselekedni kell!
Harcot a Harc ellen! és a Tett
gyilkos lelkét tettel ölni meg,
míg az egész földön kitüzik
a szent Restség fehér zászlait,

hogyan galambok módján lengjenek
jámbor csirkeházaink felett,
hol szelíd szárnyasként, jámboran,
mint aki jámbor, de szárnya van -
megbuvunk majd... S tárom a kaput:
búza föld közt fut elém az út.

Ki az őre a kalászhadak
aranylándzsás dandárainak,
hogyan mind veszteg áll, és titkosan
mégis mintha menne, úgy suhan,
menne, mint a Vezér tervelé,
szélben, évben, dús kaszák elé?

Zengő légypokol

Fekszel az ágyon s nézed félsötét
betegszobád meszelt mennyezetét,
mely mint az élet pusztasága nyúl
közted s a szabad ég közt makacsul.

Fehér a mennyezet, de egyhelyütt,
ahol a füstös olajlámpa függ,
koromfolt, másutt zápormosta nyom
Polinéziát rajzol a falon.

Felfelé fordul lábbal téveteg
járnak e mappán szerte a legyek,
mint egy semmibe-lógó sivatag
szíkes rétjén a csúf sötét vadak.

Messzebb egy légvonatban lobogó
enyves pántlika leng: a légyfogó;
rajt elfogott legyeknek tízei
s halálig tartó kínjuk zengeti.

Te hallod s mintha vergődő saját
lelked sötét zengését hallanád;
szárnyát veri, halálos csöpp fogoly,
s röpül a Föld, a zengő légybokor.

Ottkűnn az eső megered s kopog,
mint majd ítéletnapján a dobok
s mindent valami nagy magányba zár
szennyesen és puhán a sár, a sár.

Áfrika, Afrika

Sűrű, ragadós, fekete sötétség ez,
mint egy melegfürdő, amibe szeszeket töltöttek
megüllekszik, elárad, fojtogat
Áfrika, Afrika
ilyenkor nőnek a varázsfüvek,
a csillag ég, villog, nem világít,
gyere kedvesem, félek a forró
óriás árnyak alatt.

Négerek ülnek a folyóparton,
boszorkányok susogásától nehéz az éjszaka,
nem hallod a dobokat, a dobokat?
Áfrika, Afrika
különös állatok sírnak a ketrecekben,
a folyó csillog, mint egy meleg mocsár,
a fű mászik, a kígyók merednek
valami bálvány előtt.

Ó, kedvesem, csak titkos kígyók, titkos kígyók
ne csuszkálnának itt minden bokorban,
a bálványok torzak és naivok és nevetségesek
Áfrika, Afrika
de nem tudunk már nevetni rajtuk,
ketten vagyunk majdnem egyedül,

mindenfelől késeket fennek
ebben a rémes és gyerekes világban.

A vetkőző lelkek

Vetkőzni vágy lelünk, mert tenger az ég most és part a világ.
Eleven és veszteg állnak és reszketnek a százkezű fák.
Ezer remegő ujj, remegő sötét ujj kapkodja szelid
kívánczossággal az ellengő szeleknek úszó selymeit.
Még e selymek közt, e remegő sok ujj közt uszik, foszlik, száll
végső pár szavad, mint egy utolsó fátyol, amit ledobtál.
S most lelked oly pőréen csapódik lelkemhez, mint a néhai
táncos orgiákon, ha kihúnytak már a fáklyák lángjai,
de a tánc tovább folyt, s a heverő vendég bőrét hirtelen
sima comb surolta a pajzán sötétben forrón, meztelen.
Óh, mit ér a hús únt meztelensége! mily semmi a test!
Jobb szerelem, szégyellt lelkünk tilosáról vetni le a mezt.
Nézd, a Nap fáklyái kihúnytak, homályban a nagy Orgia,
csüggedez a fáradt vendég - be jó lelked érintése ma!
Szomjasan remegnek gondolataink, mint ezerujju fák,
ezer remegő ujj - s nyílt tenger a Semmi - vak part a Világ.
Úgy állunk a parton, mint halálra jegyzett boldog szeretők
meztelen és veszteg állnak és reszketnek a tenger előtt.

A nap nem emlékszik a csillagokra

Zengve s lámpákkal, mint a színpadok
láza s tragikus szárnyakon suhan
tűnt felé a rövid nyári éj.
Óh éjszaka, aki naponta meghalsz,
taníts meghalni! Mennyit ültem e
hegy fölött, a hajnalok karzatán
s tünődtem, milyen a halál? de egy
csillagot sem értem még rajt, mikor
a semmi mögé elbútt! sem a percet
mikor elhallgat a tücskök zenéje.
Minden úgy tűnt el, lopvást, mint az álom
s a nap nem emlékszik a csillagokra.

Igy tűntök el hát ti is, életem
csillagai, és mint az égi morzsák
oldódtok szét? akik ma oly makacs
tüzekkel ültök egemen, kegyetlen
kivilágítva, mint a fájdalom
a test valamely zúgát, mely talán
nélküle boldog volna és aludna.

Óh életemnek csillagai ti,
kemény morzsák vagytok, és nem tudom,

el tudtok-é majd olvadni a Nappal
meleg szájában? vagy ha majd utam
véget is ér már, Isten e keserves
moccanása, tán megtapadva porként
vak szemcséitek még sajogva fájnak
a fénylő semmiség csigahusának?

Verses napló

Esztergom, Előhegy, 1932 nyarán.

*Naplót írni... Akkor irtam naplót mikor gyermek voltam
s napjaim simán gurultak, mint a füzniwaló gyöngyök.
Jaj, egy élet is kevés már, és egy nap is sok nekem!
Én már csak az órák képét festegetem, mint a piktor,*

*aki ugyanazt a tájat reggel, délben, délután és
este újra s újra festi, fények játékát tanulja;
én is óráról-órára, ahogy jön és megy a felhő,
lelki fényeim játékát festegetem újra s újra,*

*fények és árnyak játékát amik jönnek és eltűnnek,
de versem mint fénysugár, a távol ürbe viszi őket,
a jövőbe, mint a fénysugár a táj képét az ürbe,
ahol él és száll örökké, az Isten szemébe gyűlve.*

(Reggeli hat óra)

Nem zene még, nem zene még ez.
Mégcsak hangolnak a zenészek.

Most apad az álmok vize.
Kenderice. Kenderice.

Fészek csippen... Rigócska rikkan...
vagy kakuk zeng föl innen-onnan,

emberi hangon, mint egy titok,
amit a morc éj elhallgatott,

de már nem állja, és kibuggyan
itt is, ott is, a bokorban.

Nem zene még ez, nem zene...
A hajnali óra üt bele.

(Hét óra)

S én hallgatom, ködből, mint a vak,
hogymúlnak a hajnali órák.
Életem órái múlnak.

Folyton rövidülő életem

órái múlnak zengve.
Ércesen múlnak űk, öblösen.

Zengés, de nem zene még ez, nem!
Azt az órát én meg nem érem...
Zenétlenül, így kell végeznem...

Ottkünn tyúk kárál, szarka csörög.
Ki a vendég akire várjak?
Az ablakon egy dongó nyöszörög.

S mily emberi hangon szól a kakukk!
Mintha önmagát csufolná...
S a szél is kezd már: zug, zug, zug...

(Nyolc és fél kilenc közt)

Itt a legnagyobb átok a szél.
Ilyenkor kezd s csak este ül el.
...Mit álmodtál, kedvesem?

Fülemüle is szólhatott az éjjel:
mi nem hallottuk, mi aludtunk mélyen.
Mi már hiszen falusiak vagyunk.

Falusi gond üz minket. Most vakolnak
a kőmivesek. Villany ég maholnap
s olaj nem fogja kormozni falunk.

Fülemülével nem gondol a gazda.
Terrászokat rakattam sárba-gazba.
Mint felvigyázó botos babilón

rabok nyüzsgését, vagy a polinézi
gyarmatos, néger szolgáit ha nézi,
ugy állok fönn a lépcsőfordulón

sárga kalapban. S órahosszat nézem
a munkát. Pedig sem évem, se pénzem
kis gyarmatunk álmára nincs elég.

Játék ez. Sem úr, sem urnál dicsőebb
munkás nem vagyok. Csak úgy nézem őket,
ahogy hallgatjuk a fülemülét.

(Később)

De nem fülemüle muzsikál, hanem a szél zakatol,
minthogyha hosszú táviratot kopognának valahol;
kopog, fűrészel, von, csikorog: dróttalan Morse-jelek,
érthetetlen s végérthetetlen sziszegés a mezők felett

s dombokon át, idegesítő izenet egy idegen
vidékről. Valahol lehült a levegő hirtelen
s mert egyetlen életbe kötve e földön száz távoli táj,

ami egyik oldalon történt, az a másik tájon is fáj.

Elbúvok a forró nyárban, egy kis hegyen búvok el én,
de búhatnék vad preríken, vagy rejtek völgyek ölén:
a világtól nincs föld elzárva. Rámkopog, megcibál,
utánam nyújtja hideg kezét egy szomszéd éghatár.

(Már tízre jár)

Hozzák a postát, nem a postás,
mert ide föl se jön a postás,
hanem a kis cseléd, Mariska:
piros szatyrával ő a posta.

Jön és jön. Emelik a lépcsők.
Hozzák felém hireit és őt.
Kék, szélesfodru, könnyű szoknya
száll terraszokról terraszokra.

Jön, jön, naivul, mint a végzet:
nem tudja, mit tart a kezében.
Ugy jön ujsággal és levéllel,
mint Aeolus lánya a széllel.

Mindig megdobbanok ha látom.
Mily szelek fujnak a világon?
Ing a domb, leng a ház, s nyugalمام
hajlong mint a levél az ágon.

(Délelőtt)

Hajlongj csak ingj remegj te bűnös nyugalom.
»Mit álmodtál, kedves?« - kérdeztelek elébb.
Nekem mindig vádló, rossz álmaim vannak:
nem szégyen-e társa ma a nyugalomnak?

Veszem a fünyírót s a fanyeső ollót;
megyek, hol a zsering s vad gaz összetorlott,
ami, munka hijján, megfojtja a kertet,
mint a gondolatok hálója a lelket.

Jó volna irtani, munkában izzadni;
emberi törvényt a vak bozótnak szabni.
Ami Istentől van, rendetlen, vad dolog:
csak azt mondom rendnek, amit én rajzolok.

Óh gonosz természet! ellenséges világ!
Szakállas burjánzás, engedetlen csirák!
Óh irtó mámorom! óh gyilkos gyönyöröm!
Kemény fonadékát vágom, ölöm, töröm...

Megdől ollóm előtt a tüskés gyülevész.
Meginog és poshadt, kusza boglyakba vész.
Vágom hatalomban, átforrósult hitben:
a nap úgy néz rám, mint zsarnokra az Isten.

Kábulok. A szemem lehunyom. Mi haszna?
Nagyonis sokáig bámult már a gazba.
S tudom, majd ha este elfujom a lámpát,
szobám éjében is fűvet és torzsát lát.

(Ebéd után)

Ebéd után, elpilledve, tompán
benn ülünk a függönyös verandán.
Kávégőzöl, édes-erős illat.
És a pasziánszot rakja ujjad.

Csészémbe nézek hol a cukornak
nyomán apró szökőkutak formak;
s arcom visszanéz, mint bűvös körből
egy fekete, kerek jóstükről.

És a kártyák hullnak az asztalra,
piros szivek, zöld levelek, sorra,
mint az ősznek piros és zöld galyja
hull majd nemsokára az udvarra.

Óh mondd, hol a tükör, hol a kártya,
amely megjósolja és beváltja,
hogyan hány nyáron ülünk még mi itten
ilyen polgárilag és meghitten,

óciumban ómód elhúzódom
és remegve hogyha jön a posta?...
Igy múlnak életem órái:
kártyaejtő ujjaidra várni,

míg kislányunk hintáz lenn a kertben:
eltűnik az egyik másodpercben,
majd fölbukkan újra, mintha szállna,
karjait mint szárnyakat kitárva.

(Fél három)

Költő vagy, csupa szeretet:
szereted-e a legyeket?
A délután oly fülfeteg!
Pihenni próbálsz: nem lehet.

Olvasni próbálsz: halk, potom
fátyolszárny csikland orrodon;
majd hirtelen fülön kotor
egy rebbenő kis légsodor.

Ezerszer hessented tovább:
ezerszer visszaszáll reád,
mint kinos emlék, pici vád,
mely nyugtot egy percig se hágy.

Pici mint kisujj-körmötök

s eleven mint az ördögök
s puha mint száraz, puha csöpp,
mellyel a világ arcbaköp.

Költő vagy, csupa szeretet:
szereted-e a legyeket?
vagy ölnél, ölnél, ezreket,
hogyan megvédd bús kényelmedet?

Menj ki ahol a szabad ég
lesz szobád: kisebb nem elég,
hogyan megférj és békibe légy
a léggel, és veled a légy!

(Négy óra felé)

Zeng, placcsog a szélben a vitorlaponya.
A pallér a beton lágy husát paskolja.
Csüggedt szemmel kérdez az üres délután:
Mit csinálsz most, gazda? Mögibük állsz újra

sután? avagy veszed újból a fünyírót?
Nincsen egyéb dolgod? más kert amit munkálj?
más gaz, mint e szegény füvek, amit gyomlálj?
Szólogatom magam, mint aki poéta...

Nyílt írógépen leüllepszik a por.
Nem furcsa-e, kedves, így idehúzódva
élni (s tán egy kicsit táblabíró módra)
egy írógéppel, mint tört vitéz egy rokkant

gépfejjel: aki elmaradt egy dombon
s messze látja hogy a barbár ellenerő
mindent befon, nincs jog, s a kuszára görbedt
igazságtalanság fölveri a völgyet -

óh halálos dudva! hol a szívós indák
s lombok poshadt árnya alatt az isteni
igazság beteg lesz s nem bír lélekzeni -
Az az igazság is, aki bennem lakott,

így fult ki s hullt ki e kis házba, mely mintha
nem is tér, de idő távolában ringna
egy tünt, naiv század hét szilvafája közt...

(Ötől hatig)

Ugy érzem, mint aki tisztásra menekül:
mindenfelé erdők s szörnyek veszik körül;
küzdött ellenük, de most attól is fél ha
egy levél a szélben lába elé röpül.

Nincs erdő köröttem. Állok zöld domb ormán:
nagy folyó, kis város szeliden néz föl rám;
s már a szél is megáll, hirtelen elhallgat,

mint a ventilátor amit lecsavarnak.

Alig olykor-olykor egy ágyuhang dördül:
katonagyakorlat moraja a völgybül.
Folyón innen és túl két kis szomszéd ország
lapdázza fülembe a jövő harcát.

S már a pallér szedi szerszámát s hazatér.
Messze tütül egy gyár: a munka véget ér.
De a csóvás bomba egész éjjel dörög
s a gyanu virraszt az alvó világ fölött.

(Nyolc óra)

Nézd: tologatja festett
kulisszáit az este:
giccses alkonyat.
Páthosszal, tragikussan
színpadról lecsusszan
a vén színész, a nap.

A házfal rózsaszín már:
őz diófánk ír rá
idegen betűket.
Mint Belshazárnak ódon
falára mozimódon
égi vetület.

Bazilika gömbje
keresztjét zord ökölbe
szorítva emeli.
Zordan nyújtja a Béke
jelét s baljós égbe,
mely vérrel hullt teli.

Vérét fölitatják
a szürkületi vatták.
Árnyék elborít.
Bezárul a diófa,
leveleivel óva
magányát s titkait.

Oszlopba, háztetőbe,
koppanva, beütődve
bőregér csap át.
Gyertya lobban égni,
s száz pille összevéri
az életet s halált.

S száz kandi szemer láng
pislog egyszerre fel ránk:
a város villanya.
Köztük e fölébredt
csillagos földi égnek
tejutja a Duna.

(Kilenc után)

Kisleányunk nem akar még lefeküdni, elaludni:
még nem játszott eleget ma, panaszkodik siró szájjal.
Igy sirunk talán ha majd a Halál akar ágyba dugni:
mikor már rég megbékéltünk a mindennapi halállal.

Te fáradtan jössz a kertből, palántáid látogattad,
mint egy kastély szent urnője völgyi falvak szegény népét:
tarkakendős pórleányok vettek körül, a virágok.
Jer, szép váruőm, halkléptű tollas szerecsen szolgálaink

leeresztették mögöttünk fölvonóhidját az éjnek.
Jer, kigyul királyi cellánk... kigyul a szerény olaj,
melynek lángja éppoly könnyen ful koromba mint az élet.
Nagy, esetlen cigány prücskök ugrálnak ajtónk körül.

Nemsokára itt is villany ég; a föltépett falakban
ideges drót várja már az áram lázát, mely a város
élő hálójába kapcsol. Fényben fognak uszni függő
kertjeink, s e hegy mely István király óta szomorú.

Fényt, óh mily rég szomjaz rá bús telepünk! Fényt, és több fényt és
mindig több fényt! Ne maradjon egy homályos zug a földön!
Gyuljanak ki planétánknak utjai és rétjei!
Ragyogjon mint boldog gyarmat fekete puszták között

s mint egy fényes repülőgép szelje át a vak eget!
Fényt, óh tiszta fényt! Ne kelljen pötty kezednek kormos lámpát
gyujtogatni többet! és ne ácsorogjunk, mint e prücskök,
búsan, félig nyílt ajtóknál, a fények küszöbjein!

Fényt és fényt! Már mint a Néró fáklyái, magunk is égnénk,
csak hogy fény legyen! Nincs lepke szomjasabb, halálosabb
mint mi e petróleummal világított vak viskóban
e homályos hegy hullámán - mint ki egy szál deszkán úszna

a sötét tenger fölött mely minden percben összecsap!
Vigyázz, jól fogózzunk, édes, el ne ereszd vállamat!
Messze vad rakéta pattog s az ország bús útján járó
gépkocsik sugárseprője ablakunkon be-be csap.

Mint különös hirmondó...

Mint különös hírmondó, ki nem tud semmi ujságot
mert nyáron át messze a hegytetején ült s ha este
kigyultak a város lámpái alatta, nem látta őket
sem nagyobbnek, sem közelebbnek a csillagoknál

s ha berregést hallott, találgatta: autó? vagy repülőgép?
vagy motor a síma Dunán? s ha szórt dobogásokat hallott

tompán a völgyekben maradozva, gondolhatta, házat
vernek lenn kőművesek, vagy a rossz szomszéd a folyón túl

gépfegyvert próbál - oly mindegy volt neki! tudta,
balga az emberi faj, nem nyughat, elrontja a jót is,
százakon át épít, s egy gyermeki civakodásért
újra ledönt mindent; sürgősebb néki keserves

jussa a bandáknak, mint hogy kiviruljon a föld és
a konok isteneket vakítva lobogjon az égig
szellem és szerelem - jól tudta ezt a hegyi hírnök
s elbútt, messze a hírektől; de ha megjön a füttyös,

korbácsos korhely, a szél, s ha kegyetlen a távolodó nap
kéjes mosollyal nézi, hogy sápadnak érte öngyilkos
bánatban elhagyott szeretői, a lombok és ingnak,
mint beteg táncoslány aki holtan hull ki a táncból:

akkor a hírnök fölláll, veszi botját, s megindul a népes
völgyek felé mint akit nagy hír kerget le hegyéről
és ha kérdik a hírt, nem bír mást mondani: ősz van!
nagy hírként kiáltja amit mindenki tud: ősz van!

úgy vagyok én is, nagy hír tudója: s mint bérce annál több
forrás feszíti, mennél több hó ül fején, öreg szívem
úgy feszül a szavaktól; pedig mi hírt hozok én? mit
bánom a híreket én? forrong a világ, napok állnak

versenyt az évekkel, évek a századokkal, az örült
népek nyugtalanok: mit számít? én csak az őszre
nézek, az őszet érzem, mint bölcs növények és jámbor
állatok, érzem, a föld hogy fordul az égnek aléltabb

tájaira, s lankad lélekzete, mint szeretőké -
óh szent Ritmus, örök szerelem nagy ritmusa, évek
ritmusa, Isten versének ritmusa - mily kicsi minden
emberi történés! a tél puha lépteit hallom,

jő a fehér tigris, majd elnyújtózik a tájon,
csattogtatja fogát, harap, aztán fölszedi lomha
tagjait s megy, hulló szőréből foltos a rétség,
megy s eltűnik az új tavasz illatos dzsungelében.

Tremolo

Nyugtalan érzékenységeim, kései gyermekfélelmeim remegései, ne szégyeljétek magatokat!
Halljátok a talpra riasztó, élni biztatgató, vigasztaló példázatokat.

Remeg a vonat alattad, addig remeg, míg szalad, azért remeg, mert nem áll.
Úlj csak remegő párnádon: koporsód párnája majd nem fog remegni már.

Mennél jobban reszket, annál jobban csillog, sűrűbb ezüsttel a nyárfalevél.
Remeg a csillag mig ég, a gép mig dolgozik, a szív amig él.

Remegsz, ne bánd, remegj csak! remeg a párna alattad, a nyárfasor elrohan
Gyerekségem, idegességem, remegj csak, a remegésben a remény is benne van.

Remeg a táj is kétfelül, s nézd, jobbra-balra milyen más, kétféle színű a két
karéj amire minden vonat mindig szétvágja az ég kerekét.

Mert az egyik mindig szürkés vagy barnás, s felhőtelen is komorabb;
s a másikán még a köd is fehér, mert rangrejtve mögötte jár a nap.

Remeg alattad a párna, s tűnik a táj, szalad a nyárfa! Erdő és hegy elmarad.
De megy veled estig, s kései gyermekfélelmeid remegései közt veled remeg a nap.

Téli barlang

I.

Lakás, óh pesti lakás, óh téli
barlang! most egyszer rajtakapom...
Még mult telemnek titkait éli
látatlanúl és hallgaton.
Mert meg nem áll a kegyetlen naptár; -
de őrzi tavaszról a tavalyt
a zárt lakás, mint télen a kaptár
némultan őrzi a dermedt rajt.

Mily furcsa az ember, balga állat,
aki nyáron alszik, télen él. -
Fölrántom a villanyt. Unt fény, áradj!
barlang, ébredj! kezdődik a Tél.
Kel, rezzen az emlék, megzavart raj!
Zsibongnak a könyvek a falon.
Régi írás lepi az asztalt, jaj!
Fenyegelve csillan a telefon.

Óh mint irigylem a medve boldog
téli szédületét, az ázott
föld mellén, vagy a holtak oldott
életét, vagy a kicsirázott
magvat, hogy a jó lány sárba vetve,

téli szállásra, faltalan és
ajtótlan, az új kikeletbe
s a végtelenbe vegyülni kész!...

II.

Míg az ember, az árva,
kizárva és bezárva
marad négy szük határba'.
Hideg falak védik meg,
hogyan ne érje a hideg
és csufolják a könyvek
a polcokon egysorban
sok nyelven és hangosan
zsinagóga zsinagóban
emlegetve szépeket,
boldog messzeségeket,
messze-messze népeket,
kik lakozzák Ázsiát,
Pontust, Cappadociát
és Mezopotámiát.
De te, szegény, e sivár
skatulyába zárt bogár,
szomszédod' se tudod már.
S tán jobb volna, kedvesem,
nem is lakni sehohol,
szállni földön és vizen,
csavarogni világba',
háltni réten, határba',
vándorcigány módjára,
ahol nem csuknak kövek,
nem csufolnak a könyvek,
hol a vágy nem zsibbad meg.

III.

Szállni, de hova? az egész föld nagyon kicsi már,
s ha a csillagokba röpnélnek, az is mindegy már:
magunkkal hordjuk mindenütt a falat, mely bezár
vakabbak a bomló csiránál, s úgy ülünk a régi karszékben,
mint kiszakadt két láncszem a zeg-zugos Mindenségben:
elgurult és összeakadt, és e helyen megcsücsült szépen.
Csücsülünk hát, jó így, kedvesem, horgonyt vetve egy kedves-ilyen
kis zátonyon, s hű tárgyak lassu éveit szürcsölve hiven
jól megfogózni a nagy Lánc e közeli szemeiben
s a szerény butorok mentén lassan az ős Lánc felé, - mint
türelmes vak, asztaltól, széktől, amit legközelebb érint,
tapogatva indul a Hang felé, mely vibráló köde mélyén int, -
vak-boldogan visszatalálni... A lélek ujja finom
mágus-ideggel suhan végig a síma Polituron,
megsejtve a holt tárgy-páncél mögött az örök-egy, rokon
életet időn és téren át; mert nincs min ő át nem hathat,
oly sikos és zárt keménység, (mint szigorú sziklafalaknak
zárát megporlasztja hatalmas gyökér-ujja a magnak.)

Paplanom virágai

I.

Bágyadt ágyban fekszem, fekszem.
Nappal már, de semmi kedvem...
Némán dalolnak lelkemben
paplanom virágai.
Néha egy-egy gépkocsi
az ablakon beszalad
és megtapossa kegyetlen
a szegény virágokat.
Óh jaj, minden csontom fáj!
A virágok alatt alszom,
mint majd egyszer, ha meghaltam.
Kedvesem, mért nem jössz már?
Szedd csokorba a virágot,
mig mindannyi el nem bágyad.
Festve bár, nem élni nőttek
és lelketlen szőtte gyár,
lelkemmel tápláltam őket:
hiszed-e hogy élnek már,
mint egy élő virág-szőnyeg?
s amint hangod vagy kicsi
csibénk csipogásai
érik, mind érezhetőleg
borzolódba emeli
fejét, s örül, mint mezőnek
virágai friss szellőnek...
Szedd hát, szedd csokorba őket
s tedd el nedves reggeli
szemeidnek poharába,
ne viruljanak hiába...

II.

Óh jőjj már, nézd már! Lelkifurdalás
minden virág mit nem lát senki más
s talán ha bűn ma tőlem (amikor
ennyi virágot sem kap a nyomor
s paplana csak ha már nem látja, künn
lesz virágos a temetőn) ha bűn
ma mikor a Természet (jöllehet
ő minden embert egyformán szeret)
legtöbbnek csak a sirját hintheti
virággal - bűn így elmerengeni
mint kinek semmi gondja, ily vakarcs
semmiségen, mint ez a gyári rajz
ma mikor annyi szép és nagy dolog
mint csillagmorzsák, zúzottan forog
az Űrben: oszd meg ezt a bűnt velem

Csak posta voltál

Ki úgy véled, nyomot hagysz a világnak,
kérded a szőnyeget mely dupla lábad
 nehezét únja s rímét ismeri:
marad-e rajta valami magadból,
vagy csak az utcán cipődre ragadt por
 amit emlékül továbbadsz neki?

Aztán menj ki és kérded meg az utcát
melyet oly égvé és merengve futsz át
 naponta többször, hogy már azt hiszed,
minden ház lelked mély színeit itta
s lelked rongyait lengi mindenik fa
 s a sarki szél is tégedet sziszeg,

kérded és olvasd amit rájuk írtál,
s vedd ki a szélből mit beléje sirtál
 mint gramofonba mely megőrzene:
miről beszélnek? Régibb otthonodról
s a vad hegyekről, melyek alul egykor
 közéjük jöttél, s amelyek felé

emléked visszanéz közülük; ez vagy
te, ez az emlék! egy csöpp Fogaras vagy
 Pest közepén, azt hordasz és vetitsz,
s ha árnyat festesz a város falára,
az csak a hűvös havasoknak árnya,
 mely rádtapadt s amelyet közvetitsz.

Nem! hiszen ott is csak valaki voltál,
és a hegyekkel egy csak ott se voltál.
 Mi voltál ott? keresd tovább magad!
Ott nyájas szőlőtőkét cipeltél
s a barbár csúcsoknak *nemet* feleltél,
 mert szülőfölded felelt általad.

Nagyapád háza s a szelid Dunántul:
de abban se lelheted igazánbul
 magad lelkét, lázadó siheder!
Más voltál ott is! más táj, messzebb utak
voltak még amik rajtad áthuzódtak
 s csak posta tudtál lenni és meder.

Életed gyenge szál amellyel szőnek
a tájak s mult dob hurkot a jövőnek:
 amit hoztál, csak annyira tied
mint a por mit lábad a szőnyegen hagy.
Nem magad nyomát veted: csupa nyom vagy
 magad is, kit a holtak lépte vet.

Imre herceg

Históriás ének

Régi jámbor herceg, ki valál a vad
hullám szennyes hátán szelíd fehér hab,
kiben tükröt lelt a Tenger Csillaga,
nézz mennyekből, megcsúfolt rokonságodra,

mert ma is, levágva orrunk és fülünk,
koldulunk és árván kárveszékelnünk,
mint ama gyászvárú balga magyarok
s bosszuszóval átkozzuk vesszős Nyugatot,

holott István atyád, első szent király
nem átkot, nem bosszút rendelt és kívánt,
hanem bölcs alázat hűvös fürdejét,
mosni a kudarcbatört magyar láz fejét.

Azért lettél köztünk példa és rege,
Imre, szent alázat édes gyermeke.
Neved is, neved már, Henrik, Enricus,
alázat bélyege volt, óh Emericus!

Német nevet hordtál és hordtál görög
keresztet a bő bús magyar üng fölött,
s nem röpködött üngöd, lefogta nehéz
láncával a Kereszt, mint bölcs szemérmű kéz.

Szárnycsukva a rabló ős madár Turul
ember-alázatot s illemtanult,
hogya mint atyád hagyta, az Egyház elé
hullván, amely Krisztusban minden emberé.

Ispánokat egyként és vitézeket
megbecsülnél minden jóembereket,
mivel minden ember Istennek fia
s csak az alázatosság nyugodt glória.

Igy oktatott István, és hogya országod
ereje, ha így téssz, lésszen istápod,
de ha konok göggel ülsz nyakára, csak
veszedelmet szignálánd királtságodnak.

S megfogant a bölcs mag s mondják szent atyád
látta éjjel cellád fal-résein át
hogya (két gyertya mellett, fejedelmi sarj)
imádtad a Keresztet, térdeplő magyar!

Emese parázna, gögös madarát
megtagadtad a test tirannus sarát.
Görög császár lánya, szüz menyasszonyod,

oldaladnál térdepelt, zsoltárt olvasott.

Mint fiatal orcád tejjel-vérrel folyt,
lelked is tej és vér Kánaánja volt.
Szelidséged harcnál győzedelmesebb,
jég szemérmed világi tüznél tüzeesebb.

S mint a régi pásztor Páfusz szigeten,
akibe szerelmes volt a Szerelem,
úgy haltál, Adonis! s duhaj Kan fehér
fogairól csepegett a szüzpiros vér.

Ájtatos párbeszéd husvétra

Ember mondja:

Hogyan támadjak föl, Jézus, hogyha nem éltem soha?
Föltámadni csak az tud, ki élt és meghalt valaha.
Én csak sírok, és nem égek, mint a hitvány tűzifa.

Lélek mondja:

Sírhát! és ne hajts a szóra hogy sírni se szabad már.
Sírhát, de sírhát úgy, hogy sírásod messzebb sírjon magadnál!
Ez is élet! Óh bár minden ember helyett sírhatnál!

Jézus mondja:

Hallod, hallod, Jézus mondja: »Én ontottam véremet
minden emberért, hogy jusson véremből mindenkinek:
te meg adj ma könnyeidből akinek még nincsenek!«

Ember mondja:

De hogyan lehessen főnixsz, míg szememből könny szakad?
Még ha lángokat sírhatnék! mert a könny csak oltogat,
s aki nem ég és nem lángol, nem lobbanthat másokat.

Lélek mondja:

Emlékszel, hogyan sóhajtott oltárnál egy szent leány?
»Óh milyen nehéz azt tenni, amit a Jézus kíván!«
Ő is sírt, s az angyalok bús csókja kéklített ajakán.

A szent leány sóhajta:

»Óh milyen nehéz azt tenni, amit a Jézus tanít!
De milyen boldogság ép hogy ilyen nehéz valami:
mily boldogság a keresztet gyenge vállal hordani!«

De te mégis szeretted azt a keresztet?

De te mégis szeretem ezt a korszakot!

- Búgócsiga** De én mégis szeretem ezt a barbár
iramot is, akárhová visz! Oldott
búgócsigák táncos agóniája,
végső lengések részegsége! Nincsen
tánc haláltáncnál, dal a hattyudalnál
- Rózsa** elszabadultabb, s mint a rózsza dúsabb
illatot önt hervadva, ama Rózsa,
földünk misztikus fényrózsája, melynek
mindenik szirma egy-egy lélek, öntse
hangos páráját! Már a Szellem érző
selyme vonaglik, zsugorodva játsza
- Fém és sugár** vadult játékát, villózik a Város,
surran és túlköl a szomjatag élet,
fém és sugár közt meztelen; mohóbban
meztelen sohse volt! A fürge néger
combokat Senecák szeme is itta,
de soha ennyi fény és ennyi hullám
nem indult tőlünk csillagokhoz. Ennyi
zene sem; és előnti rádióinkból
- Szférák zenéje** a Jazzband a világűr. (Messze szférák
lakói ti, ha volna lég az Ūrben,
edzhetné, csillagok kíváncsi népe,
füled a méltó muzsikára, mellyet
- A Macska** földünk röpít a mindenségbe!) Frissnek
kellene lenni, mint széptérdű lányok
s hetyke fiucskák, cincogó egérnek,
s játékra venni: már a Macska ugrik
s a vad ma ádáz árnyakat vetít a
holnap üres falára. Már a titkos
gyárak füstölnek, kémek kémiaja
maszkokat ölt - (Óh kedvesem, milyen maszk
menthet meg majd sárga gázmérgeiktől?)
-

A jó hír

Mikor megszólalt éjjel a telefon,
az álmok zsúfolt hadseregein
zavar futott át, nem lehetett tudni,
mi történt a különös mezőkön? villám
ütött-e le? tengerek áradtak
s megbokrosodtak a paripák, fények
hintáztak szerte, óriás fálánkszok
hátráltak, tüntek, itt-ott valami
iszonyú lövedék szórta föl a földet és
emberi tagokat szökőkútmódra, s ilyen
kutaktól bugyborgott a csatatér.
A vitézek fejeiket keresték
és lovaik sörényébe csimpaszkodtak.

Hullámzott a sötétség, mindenfelé
betört az ijedt valóság, a szoba
hidege, az ablak keresztje, forogva
mint egy roppant Kapisztrán kezében,
kimutatott a megfagyott téli
utakra ahol soványan integettek a fák.
A holdvilág a tócsa jegén
úgy villogott mint az ezüstkánál
melyet az ómód hipnotizőr
kábítva tart a beteg elé.
Néhány kövér rémmé bugyolált
alak bandukolt lámpással, farkasok
vonítottak messzi a pusztán.
Hideg volt, szörnyű józan és hideg
s az alvó vacogott amint kikelt az ágyból
félíg már ébren, fejéből jobbra és balra
az álmok apadó tengerei
húzódtak vissza a rejtelmes szögletekbe.
Úgy ment, imbolygott mint fehér kísértet,
fölkapta a kagylót, beleszólt rémült hangon,
s a messzeségből világos zengéssel
csapott vissza kitáruló
fülébe a hír: »Megszületett a gyermek!«

Olyan az életünk...

Olyan az életünk mint öregek szeme.
S mint a köd az előtt, aki ködben járkal,
úgy száll előttünk a holnapok függőnye:
sohse libben föl, csak hátrál, egyre hátrál.
Mint makacs ellenség, a ravasz jövődő
fölégett mezőkön lassan vonul vissza:
kincseit mind messzebb és messzebb rejti ő,
míg végül is inkább a Kútba hajítja.

Minden föld pusztá lesz mire mienk lenne
és minden kastélyból csak az üres romok
fogadják a győztest aki megszáll benne.
Igy győzünk mi, szomjas, gyürt Napóleonok
s ha megállunk este valamely ablakban
s kinézünk a házak fölött a vad égre,
szívünk reszket, mintha minden alkonyatban
egy hasztalan meghódított Moszkva égne.

Napjainkat sorra fölgyújtják az esték,
s egyikben sem tudunk megpiheni soha.
Jönnek az évek mint beburkolt szüzcsekék
kikről lassan lehull a hófehér ruha
s már forrón hevernek, lihegve, meztelen;
de mi nem öleljük, s csókos kedvük meghal.
Újra fölöltöznek s búcsúznak nesztelen,

visszanevetve ránk hideg fogaikkal.

Dobszó

Zsindelytetős régi háznak voltam gyermeke.
Vad szobákban lapultam mint fogoly őzike.
Rám ezer zöld szájjal éhen ásított a kert.
Úgy utáltam az unalmat! pedig az nevelt...
Az fogott kézen, az csalt a bokrok indián
sátrába, az hajókázott fenn a kajszifán,
s elvitt a félszerbe hol a hullós sárfalat
támasztotta két dőlt szán a hosszú nyár alatt.
Nyáron a telet kívántam, télen át nyarat:
ojjé, nyáron ülni szánban, télen lomb alatt!

Padlásra is velem jöttél, nyájas unalom,
mert engemet te vezettél, mint mást a nyomor.
Te nem voltál olyan meleg, sokkal hidegebb:
kíváncsian forralgattad félénk szívemet.
Zsufa polcok háta mögött kék ujjad kotort,
vén könyveket nyitottál és lefűjtad a port:
mint ki cellafalban apró ablakot kitár
és váratlan szárnyveréssel becsap egy madár;
vagy bukkanna sziklák közt egy bővölt, furcsa táj:
nyárba vendég télnek arca nézne, télbe nyár...

Mindig jóbarát-arccal néz ami messze van,
csak a saját hazánkban vagyunk mi hontalan.
Azért perget egyre marsot szívünk mint a dob,
melynek nyugtalan verője mint két láb topog.
Óh lovacskám, vad dobom, mit topogsz egyhelyütt?
Fáj a bolond sarkantyú, mely két oldalról üt?
Üt, az egyikkel a nyár üt, másikkal a tél,
az egyikkel üt a nappal, másikkal az éj.
Volt-dajkám, az unalom, zokogva elmaradt:
vesszőt futunk, s lehullunk az ütések alatt.

A felnőtt karácsony

Mit akarsz? Hová sietsz? Talán
azt várod hogy a fal aminek nekirepülsz
mint gyermekjátékot rugója, visszadob
utadnak elejére ahelyett
hogy az Idő fenéktelen
gödrébe suhintana?

Karácsony csenget a szörnyű télen.
Alig hallom csengését. Sárga
arcokat látok a hóverésben

s koldus kezeket reszkedni, ujjaikon
kékül a gyűrűk nyoma, s torkomat
fojtja az ünnepek kalácsa.

Nézd ezt a kort amelynek legnagyobb
s elérhetetlen éden-álma hogy
enni legyen kinek-kinek
elég! nézz a gonosz nyájra mely
naiv báránykora multán
nem vél többé magáról semmi jót.

Nem kell neki szalag és csengő.
A gyermek megnőtt s szép játékjait
elrugta. Nézd, milyen üres ünnep ez!
A szív hideg és kemény mint a föld.
Tudjuk már hogy ölni s halni születünk.
Nézd a bedugult időt s hazug tereket:

a földet mely a sírok rothadását
s csontok póreségét takarja,
s az eget, a Mennyegek csillagos
homlokzatát, a kivilágított
Potemkin-frontot, mely mögött
nincsen még levegő sem...

Beteg-klapancia

Látom a ködöket,
téli reggeleket,
hétfőket, keddeket,
napokat, heteket...
Nem írok verseket,
Beteg vagyok, beteg.

Beteg vagyok, beteg.
Nem írok verseket,
nem zengek éneket...
Csak egypár szót nyögök
vagy inkább köhögök:
beteg vagyok, beteg.

Régi időm elmult,
régi kedvem fordult.
Ki volt hivem, elbujt,
hírem, nevem elhullt,
erőm veszni indult,
pénzem sohasem volt...

Mondd, van-e jussod már
hogy így nyögj és kántálj
mint unott koldusszáj?
Ki hallgat terád már?

Naphosszat motyogd bár
hogy itt fáj, hogy ott fáj...

Künn a fagy közelít.
Öröm, gond közelít.
Karácsony közelít.
A hegyek hátait,
fenyőfák sátrait
ünnepre meszelik.

Mint forró csontok a máglyán...

Nem az énekes szüli a dalt:
a dal szüli énekesét.
Lobbanj föl, új dal, te mindenható!
Szülj engem újra, te csodaszép!

Most beteg a testem. A földi
vágyak messze nagyon...
Mint ropogó csontok a máglyán,
heverek forró ágyamon.

Barátaim elhagytak engem:
egyedül maradtam már.
Lelkemet kiüritettem,
mint aki nagyobb vendéget vár.

Úgy fekszem itt, mint a főnixsz,
ki félve reméli a tüzet,
amelyen el fog majd égni
s amelyből újraszület.

Lobbanj föl, röptés el engem
piros szoknyáid között:
egy dallal ölöm meg azt aki
voltam, és már más leszek.

Nem az énekes szüli a dalt:
a dal szüli énekesét.
Lobbanj föl, új dal, te mindenható!
Szülj engem újra, te csodaszép!

Elgurult napok

Napjaim mint az elgurult gyümölcsök
botlanak, futnak, sárban hemperegnek,
végre megállnak, éjjel, s vég időkgig
kicsi gödrökben poshadnak, felejtve.

Ki szedi föl fa alól a gyümölcsöt?
Kis gödrökből a poshadó gyümölcsöt?
Sárból, szemétből a szennyes gyümölcsöt?
Ki szedi föl fa alól a gyümölcsöt?

Óh kedvesem, ne engedd így gurulni
a lejtőn, fogd köténybe, fogd öledbe
a bús hullókat, ízlelje meg ajkad
perceim ízét, mely csak frissen édes!

Jön a favágó már hallok a léptét
ütemre s mint a gyilkos szívverése
konokabb egyre - mit tudom a hangról,
messze-e még vagy mikor ér idáig?

Másodpercenként lép egyet kegyetlen.
És a táj dobban, mint az ágyuzott vár.
A fiatal fák inganak, recsegnek
S a vének lepke levelei fogynak.

Tavaszi szél

Tavasza van, vagy tavasz se még.
Ez a nap olyan fiatal,
mint kislány arcán a mosoly:
szöveg nélküli könnyű dal,
mely maga se tudja talán
hogya a témája szerelem,
csak a világba mosolyog
gyanútlan, csalva, szűzien.

Ez a friss nap se tudja még
hogya a földben zavart csinál
amely nem lesz se szelidebb,
se tisztább a tavalyinál;
sötét csirák kéjeiről
semmit se sejt; csak mosolyog
s édessen ömlik mint a must
mely bor lesz majd s égetni fog.

Égetni, részegíteni...
És úgy sugárzik ez a nap,
mint egy új eszme, csupa fény
míg nyájasan erőre kap.
Csupa fény, ígéret, jövő,
olyan mint egy szebb, új világ
tárt kapujának sugara,
mely felé úgy tolong a vágy,

mint fényszomjas gyerekcsapat,
vagy mint lesükből a sötét
csirák tolulva fény felé

nyomják a vad fű késhegyét,
míg nemsokára proletár
zászlóit emeli a gyom,
mindent elöntve, mint király
csarnokát a forradalom,

ha elzengett az olvadás
vad ágyuharca, s a tömeg
győz; a virágok fölveszik
vérvörös jelvényeiket;
a jégparkett földulva rég,
a padló csupa sár, latyak...
Hol a szelíd és tiszta láng?
Tüzes diktátor lesz a nap.

Szentségtörőn s illetlenül
sáros csizmában egy paraszt
staféta futkos a nagy ég
kék templomívei alatt.
Csizmáját szárogatja és
hetykén fütyülve mond rekedt
szókkal tüsszögtetőn igaz
s félőssen betyár híreket.

Zöld, piros, sárga, barna...

Füves fészekben kis húsvéti nyúl
csücsültem nagyanyám udvarában
gyermekéveim szép korában
zöld fű, piros, kék, sárga virág
s a barna kerti lóhere közt.
Kerti lóher levele barna.
Be nagy volt kis szivem vigalma!
Homlokom nedves nyelvű szelek
nyalták, mint kedves nagy kutyák!...

Ki vitt el a tarka mezők
mézeitől? A dajka föld
kötényéből ki emelt ki?
Ki ültetett könyvtárba engem
hogy a piros, zöld, barna, sárga
könyvtáblákat nyitogassam
mint ajtókat egy másik tarkaságba?...

Zöld ruha, piros ruha, sárga, barna...
A könyvek varázsa odavan ma.
A lélek csak ruha a testeken.
Mennyi rongyot raktam magamra!
Hányszor vágytam már lenni meztelen!
De a nyár-ég forró vad torka
rámkacagott, és akkor, kedvesem,

láttam hogy a test is csak ruha volna.

Mi van túl minden tarkaságon?

Világon, virágon, ruhákon?

Lelken és testen?

A semmi vagy az Isten.

Nekem már a tavaszi lomb is őszi,

mintha ugyanazért virulna ő ki,

amiért az őszi fa ága

zöld, piros, kék, zöld, barna, sárga

ruhákat vesz magára,

halálra készülődni.

Botozgató

A rügy a fán - mint ifju arcon

a pattanás - kiütkezött.

Vén életemmel sántikálok

a csecsemő zöldek között.

Botom dühödten üt a fűbe,

szívem irigy és izgatott:

ez a szerény tavasz kicsúfol,

hogy telhetetlen agg vagyok.

Mint ki ráíjed hogy hamar járt

s céljához túlkorán elér:

lassabban lépek, majd megállok...

Éveim nyilallnak belém.

Botom szédülve döf előre,

mint ha az út sötétbe lejt.

Lejtő ez, minden léptem egypár

másodperccel mélyebbre ejt,

s úgy érzem, csúszok, elmerülök...

És majd kinyílnak a rügyek.

Vadmeleg bálokon kibontják

csipetke legyezőiket.

A legyezőkből csupa szárny lesz!

De én csak süllyedek süket

botommal, míg fölöttem elszáll

az egész szárnyrakelt liget...

Már száll is... Az ágok, a bokrok...

lányok ruhája... száll, suhan...

Csak én botozok botladozva,

a könnyűek közt súlyosan.

Oh hogy szeretnék megfogózni

valami lomb vagy szoknyaszárny

fodrába: mind szakadna, tűnne,

mint tüske közt a pókfonál.

Lomb nincs is még! Csak a rügyecskék

bujtak ki, pirinyónyi zöld
nyelvek amik nyalják a szellőt.
Az egész liget nyelvet ölt.
Nyelveket ölt reám az erdő...
Koppanj nagyot, mogorva bot!
Ez a szerény tavasz kicsúfol,
hogyan telhetetlen agg vagyok.

Az Isten és ördög...

Az Isten és ördög két jó hivatalnok.
Mennyivel vadabb lett és gazabb a világ,
mióta az Ember, e gyenge akarnok,
viszi mindkettőnek ürült hivatalát!
Mint a gyermek, épít és rombol is egyben.
Épít, hogy legyen mit rombolni. Felhőket
karmol házaival; majd fölübük szökken
és nagy diadallal lebombázza őket.

De talán úgy kell és már elvégeztetett.
Én már összeomlott városokat látok.
Vad paloták helyén csendes romhegyeket,
s betonok göggyéből törmelék sziklákat.
Szakadt drótok lógnak, mint a tavalyi gaz
s messze tereket fed a vasak selejtje:
feledt célú gépek hullamezeje az,
ahol a rozsdának nyíl virágoskertje.

A megmaradt ember kibúvik tornyából,
Gyilkos ülledek foszlanak a völgyben.
Van-e még friss szellő eleven virágból?
Vannak-e ép csirák a mérgezett földben?
Óh lesz-e még jó íz gyümölcsben, italban?
Lesz-e jámbor állat a gyilkos gép helyett?
S a megehült pásztor fogja-e, mint hajdan,
nézni még óriás óráját, az eget?

Mit mutatsz minekünk, te nagy, sima óra,
magunk gyilkosává ítélt embereknek,
Vagy áttalod sorsunk jegyezni, mióta
gonosz kis órákat gyártunk tehelyetted?
Közönyösen tűz rám vad arcod. Itt állok
a fa alatt, mely pár aszu meggyet ad még,
s úgy érzem hogy ingád vagyok és himbálok...
Csak ringass, míg bambán végkép elaludnék!

A meglódult naptár

1.

Az irigy körhinta

Jaj hogy suhannak, versenyt év az évvel!
S egyre kergébben! Tél az ősz után!
Liheg a tavasz mezei szelével,
mint szaladásban elfulladt leány.

Hányadszor látom visszatérni, mint a
körhintán szálló lányra aki les!
S mind hadaróbban pörgeti a hinta:
rámvillan, és már a forgásba vesz.

Ki mondja még hogy lassu az öregkor
s lomhább ütemben él a vénhedő?
Lám, ha kevés van már belőle, akkor
fut legkajánabbúl a gyors idő.

Fut, száll, suhan, fogy, itt a tavasz újra.
Itt a kacér ki röptében kacag
elleng mellettem és piheg kifutva
ruháján a zöld máslik bomlanak.

Hányszor szállt már el így! De sohse még ily
hevülten, izgatottan, fullatag...
Csak én öregszem: ő most is a régi
s a réginél még gyötrőbb és vadabb.

2.

A kitámasztott esernyő

Váratlan zápor zengett át a tájon,
mint szeretők között a hirtelen
pörpatvar, mely csak arra jó hogy fájjon
és még forróbb legyen a szerelem.

Nagy árnyak ingnak s apró tüzek égnek
a serdülő és könnyes pázsiton.
Az ördög veri asszonyát, s az égnek
egyik fele nevet a másikon.

Tornác kövén egy kitámasztott női
esernyő guggol, mint barna kutya.
A kerti lombot látni szinte nőni.
Megtört fű csúcsán lógáz a csiga. -

Tapadva himbál, lassan nyúl ki szarva
s az érzékeny világba ágazik.
Most megrázza magát egy fiatal fa

s egyszerre szökőkúttá változik.

Itt is egy, ott is... minden kicsi szélre
megremeg és könnyekbe öltözik.
Ideges az egész táj, mintha félne
a gonosz nyártól amely érkezik.

3.

A reszketők felekezete

Öreg vagyok, mért reszketek e nyártól?
Ugy járhatnék itt, mint bölcs idegen,
ki nyugton és közömbösen megy által
izgatott és vajúdo földeken,

s a fákon végiglengő reszketésre
ugy nézhetnék, mint táncra süketek,
vagy mint aki hitetlen állva nézne
egy vak, rajongó gyülekezetet,

valami különös felekezetnek
rejtelmes, könnyes szertartásait,
ahol a hívők sorra fölremegnek,
ha a Lélek szárnya vállukra üt

galambtollával... Óh de engem, engem
nem nyugtat meg hogy idegen vagyok:
saját kertemben, ennen életemben
tolonckocsit váró kitagadott,

s ha vágyatokra nem zeng vissza vágyam
és alig izgat már izgalmatok,
annál izgatóbb kín lesz árvaságom
köztetek, reszkető zöld karzatok!

4.

Pomóna tánca

Cseresnye már csak aszva csügg a légi
magasban, madárlábon járható
ágakon pár szem... Hogy is szól a régi
költőnő? Αχρον απ αχροταψ...

A kajszi is leszedve rég, folyékony
arannyá főtt. Langy körte és dicső
őszibarack pompáz a törpe fákon,
roncs férj karján virágzó húsu nő.

Kéjenc darazsak száj marja. Szilva
elég van az idén, kékell a lomb.
A mandulának keskeny tokja nyilva.
Már jár a róka, kerepel a domb,

érik a szőlő. Mindannyit szeretnéd
falni és marni, mint a gaz darázs.
De mire magad kedvedig ehetnéd,
már vége is van, jön helyette más,

és rögtön azt is elviszi előled
s mintha vetítve volna vagy varázs,
kapkodja fogadásait az időnek
irigy házigazdád, a változás.

5.

Az érzéketlen szolgáló

Hányszor kínálsz még végig ízeiddel,
izgatva halkuló vágyaimat?
Óh ha már hoztad, oly hamar ne vidd el,
mi még nyelvemnek édességet ad!

Elhajlik az ág ha fölnyulok érte,
elgurul a dió ha leütöm.
A gyümölcs mely szép, mint a lányok térde,
letottyan és eltöpped a fűvön.

Sárga levél hull mellé, karikázva.
Szomorun nézem, s mintha valami
eltörött volna, szeretném vigyázva
fölvenni és visszaragasztani.

De jön a szél, s elsöpri ami elhullt,
mint érzéketlen szolgálóleány.
Ki hozza vissza nyaram? S ha ez elmúlt
hány marad? Tíz? vagy egy? Vagy egyse tán?

Jaj, hogy suhannak! Egyre-egyre gyorsabb,
mint őszi napok, év az év nyakán!
Kurta a ma, de még kurtább a holnap,
és még kurtább lesz a holnapután.

A szökevény szerelem

Annyi év, annyi év:
a szerelem tart-e még?

Azt hiszem, kedvesem,
ez már rég nem szerelem.
A szerelem meggyújtott,
meggyújtott és elfutott,
itthagytott,
itthagytott.

Mintha két szép fa ég

puszta környék közepén
és a lángjuk összecsap,
s most a két fa egy fa csak:
pirosak,
pirosak.

Nem is két fa, két olajkut
és a lángjuk összecsap -
mélyek, el nem alszanak.
A szerelem messze van már
és kacag,
és kacag.

Mit kell itt még szerelem,
kedvesem?
Úgy tudlak már csak szeretni
mint magamat szeretem,
égve s égetve, kegyetlen

s érzem, hogy kacag mögöttem
a szökevény szerelem.

Délszaki emlék

Olyan meztelen volt az ég
fényes köldökével, a nappal;
akár egy szemérmetlen őrült,
ugy ünnepelte önmagát.

A kába tó fehéren izzott
s úgy hullt rá a fekete hegy
bozontosan; kacagtak véres
foggal a gránátalmaifák.

Guruló, tüskés gesztenyék
csiklandozták a buja föld
néger husát; a fény sötétké
nyelvei nyalták a tarajt,

hol az erdőtüzek kiégett
tarlói ujravörösödtek,
mint napvadtó lobogók
s most a nap egy végsőt rivalt

s egyszerre meghalt; s akkor oly
csönd lett egyszerre, s oly sötét és
olyan hideg hogy vacogott a
nőkön a bolyhos, puha sál,

vacogtak a bolyhok és rojtok;
ür hullt az ég és föld közé,
magasba szökött föl az ég

s a mélyben meglapult a táj,
mint szükölő vadállat. Én is
összehuztam galléromat
s úgy néztem az idegen ürbe
mint a bujdokló bujdosók,
ha veszélyes tisztásra buknak...
Kezem kezedben lüktetett.
Remegtünk, mint két gyáva bajtárs
egy part élén hol nincs bozót,
nincs fedezék... Előbb-utóbb
szembe kell nézni a halállal,
dobolta egy bolond ütér,
mig a társalgás elakadt.
Ideges, ijedt és pici
csillagok cincogtak az ürben
s egy reflektor hideg tüze
karmolta simán a tavat.
Mint régi társak, kikre már
a halál is duplán les, álltunk
az éjben mely oly hűvösen
tagadta forró nappalát,
a messze, forgó ég alatt,
melyre reggelig új lemezt
csavart a nap, hogy tarka táncát
folytassa a sodrott világ.

A gonosz hortenziák

(Villa Leoncavallo, Lago Maggiore.)

Mint nálunk az orgonák,
ugy sövényzik itt a kertet
a gonosz hortenziák.

Milyen gazdag és buja
ez a sok hortenzia!
Kéjkük, ahogy elhajolnak,
mint az esti égnek kékje,
bágyadt rózsaszínbe olvad.

Elhajolnak, mert a nyár
virágának vége már,
bár a bokrok, bár a fák
nem törődnek novemberrel,
megtartják a szép ruhát,

és az ég is csupa kék

s mint öröktűz, a nap ég
és a termés csupa tarka
s mindig friss vérrel hasad
a gránátalmáknak ajka.

Ki bocsátja meg nekem
ezt a kéket az egen?
és a földön ezt a zöldet?
és e vén nap telhetetlen
lángját, és a sok gyümölcsnek

buja husát, jó ízét?
s a szikrázó tó vizét?
a felhőt, mely vertarany?
s a gonosz hortenziáknak
szépségét hogy céltalan?

Hogy adok majd otthon számot
a sok lombjavesztett fának?
Óh pazar, hiú világ!
Vezekeljetek helyettem,
hervadó hortenziák!

Gyümölcsbe harapva...

(János-szanatórium.)

Tíz órakor bejött a szobalány s hozott
egy tál gyümölcsöt. Körte és barack között
hevert kékes magányban, satnyán, ráncosan
egy bús füge, mint egy sötét rabszolgalány
hajnal felé valami antik orgián,
aléltan, kéjtől elcsigázva, rózsaszín
s fehéressárga hamvas húsok halmain
óh te kit puhává aszalt a lángnapok
sütése: jer! barna melledbe harapok.
Vadbeteg ínyem szomjas rád, te szerencsen,
s kíváncs, mert nem érintettem kedvesem
szőke testét x hónap óta már - tanum
ez a zord ágy és ez a szanatórium
ahol fogam most kicsordítja véredet...
Óh érdes bőr, sikamlós vér, nyelvem alatt
foszladó rostok, s csurranó hirtelen íz
mellyel lelkem, mintegy varázslat, megtelik
valami érdes édességben! A füge
bokrát is látni vélem, durva bársonyát
tapintom levelének; ott van a bokor
szőlőhegyünkön, a présház mögött, ahol
a hegy miatt a tető szinte földig ér.
Mennyit ültem töredezett fazsindelyén
kamasz-koromban, ház mögött és hegy előtt,
surló lombok közt, a fűgét s a mogyorót

tépdese, és a füge mint a könnyű nő,
adta magát, de a mogyoró összenőtt
egymással és üngével, csak mókus-fogam
erőszakának engedett. Beh boldogan
dobtam magam a kemény háztetőn hanyatt!
Az égen gyujtogató Neróként a nap
kélgett, föntebb énelőttem a hegyen
napszámoslányok hajladoztak; meztelen
lábszáraikat combig láttam; engemet
nem látott senki, csak a huncut istenek.

Karácsonyi lábadozás

Komisz, kemény idő. Még a vér is megfagy
állatban, emberben.
Öregek mondják, hogy ritkán láttak ily nagy
telet decemberben.
A hó szőnyegébe puhán süpped a láb,
mintha dunyhán menne.
Hejh, ha a hó cukor volna, ez a világ
milyen édes lenne!...

A kis nyugtalan nő, ki a friss hegypályát
futja hótalpakon,
akármennyit zuhan, puha combocskáját
nem üti meg nagyon.
És az állástalan szegény ember, aki
nem mer még meghalni,
örül hogy reggeltől estig szabad neki
havat lapátolni.

Végig a városon nem csilingel a szán,
mint gyerekkoromba.
Nem gőzölög a hó fázó lovak hátán.
A kocsit gép vonja.
Angyalok elszálló csengője se csenget
a fehér utcákon.
Jézuska pénzért jó, s karácsonyfát rendez
gazdagok házában.

Nem édes a világ, de mégis szép látni...
És én már gyógyulok...
Csupa szomszéd vagyok már, mindenre kíváncsi;
mindent elgondolok...
Minden éget már hogy lássam is, hogy nézzem...
Tapintom tagjaim...
Én nem vagyok halott, én mindent túléltem,
s vár a fény odakinn...

Oh kedvesem, aki annyi rémtől védtél,
jere, add kezedet:

a fagyba, hidegbe, már nem rémit a tél,
vezess ki engemet!
Nem édes a föld, de mégis szép a hótul.
Én megyek... indulok...
s azt gondolom, hogy a világ is meggyógyul,
ha én meggyógyulok.

Emlékezés gyermektelegtelekre

Telek jutnak eszembe, telek,
régi, kemény, csillagos telek,
murijáró szép falusi utcák,
deres bajsok s nagy piros fülek.
Parasztzagu éjféli misék,
mennyi süllýedt, jámbor semmiség,
nagykendőbe bagyulált cselédek,
cukorbundás házak, tejes ég.

Bocsmód, még mint egész csöpp gyerek,
Pesten is átbujtam egy telet.
Csillagok és lámpák kavardtak,
félelmes volt a sok emelet.
Nappal kezdődtek az éjszakák,
csilingelt és búgott a világ,
cicázott az ablakok viszfénye:
Mikulás ment a hátsó gangon át.

Később, kisvárosi zsúrokon,
mikor összejött a sok rokon,
lányokat kellett hazakisérni
s én hallgattam az egész uton.
De másnap, mint röpülő-cipős
Merkur, versre lengtem a csipős
ködben a magányos jégen - mit ma
nemcsak lábam, de szívem se győz.

Ó teleim, gyermektelegtelek!
mily bolondul elfeledtelek.
Úgy megfakultatok, mint a gyöngy ha
nem ringatja eleven meleg.
Némelyik már, mint egy szertehullt
láncnak szeme, halkan elgurult...
Pedig amint fogy-fogy a jövőendő,
egyre-egyre drágább lesz a múlt.

Restség dicséreti

Örök feladatban élek,
mint a befogott diák.

Nem ismerek szabadságot,
csupán felszabadulást.
Mennyi munka, vád, ígéret!
Multam foglya vagyok én.
Igy fonódik önnön únt
hálóiába aki vén.

Be jó volna szabad lenni,
ujra ifju és szabad,
kit e földön nem nyugöz még
se szerep, se feladat!
Nekem már csak ritka-ritkán
mosolyog egy pillanat,
bús diákként, lecke végén,
visszalopni magamat.

Szép szabadság, tarts soká,
ne tűnj mindjárt semmibe!
Kezdhethnék most ami tetszik...
és nem kezdek semmibe.
Félek minden új munkától:
mind csak új rabságba ránt,
Gyülölöm az első lépést,
mely megköti az irányt.

Óh az átkozott első sor,
mely ha a papíron áll,
mint egy szigorú egyenlet,
mind a többit vonja már!
Amig tiszta, úgy irom
tele, ahogy akarom...
Csak a resté a valódi
gazdagság és hatalom!

Hófehér lap a jövőendő,
teljes és határtalan
szabadság, mig nem mozdúlok.
Mért tegyek hát énmagam
talpam alá síneket?
szemeimre ellenzőt?
Mért veszítsem el egy útnyi
keskenyért a nagy mezőt?

Igy tesz tétlenné a tettvágy.
Ajkam annyiféle hang
ostromolja hogy már néma.
Szó, dal, alkotás, kaland
int felém, de basamód
nyúlok én el lankatag,
míg a világ fut s az évek
rekordokat ugranak.

Én már tavaly is itt ültem,
ahol az idén ülök.

Toll helyett egy szivart rágnak
s feledem hogy vénülök.
Pedig jön-jön a sötétség,
a hegy árnya egyre nő
s szemem előtt mind szűkebbre
zsugorodik a mező.

Ildikó

A messze kertutakon,
lépcsőkön, terraszokon,
a fűvek tengere közt
s küntebb, a zöld here közt,
sugaras domb oldalán
és fönn a cseresnyefán,
cseresnyefa tetejében,
homokja selyem ölében
vagy hintán, felleg előtt
meg-megpillantom őt
hol erre, hol arra,
minthogyha lepke volna
amilyen egyszerre annyi
virághoz hű tud lenni,
itt is meg ott is ott van,
el is száll, mégis ott van
mert mindig visszajő,
és éppensyén ő:
mindenféle villog a
hajából a pántlika
vagy hátán a piros x
amit a köténye ír;
ez a csöpp domb, ez a kert
kacajával teli telt
mint zöld lugas, hacsak egy
pöttömke méh beleszáll,
zsongással mind tele már,
hogymég az a búsabb hegy,
hogymég az a némább táj
amit magamban hordok
én sohase boldog,
az is tele
lesz ővele
s ha behúnyom a szemem,
meglátom őt odabenn,
azon a néma hegyen,
a csüggesztő sötétben,
amint gond és gyűlölet
sok mérges völgye felett
szálldos pirosan vagy kéken
hol erre, hol arra
minthogyha lepke volna,

mint azok a tarkaszin
lepkék odalenn a réten
ahol a kert tövében
egymásra hajlik a szélben
a zöld here s baltacim.

Rimek

Még az egész napon át
bolygjuk a nyár vadonát,
de az est már szelid ősz:
bágyadt szemünk elidőz
a sötétség mélytávu
völgyein s a vértanu
ég testén mely csillagos
fénysebekkel gyulladoz.
Ami nappal olyan pogány,
a fű a domb homlokán:
ez a fény s az esteli
harmat megkereszteli.
Házunk is a dombon ül,
mint aki templomban ül,
s mintha gyertyát tartana,
nyúl az éjbe ajtaja
vékony résén a sugár -
dombon ül és muzsikál
- azaz benne rádiód
bezengi a régiót -
igaz hogy nem templomi
hanggal, hanem londoni
dzsesszekkel... De mért ilyen
fényes a táj hirtelen?
Mind nagy ostya, kereken
kel a hold a tej-egen.
És a ház most térdepel.
Öltönye fehér lepel.
Mint ki áldozásra vár,
s közben más imát darál,
mit egy messze, ördögi
szuggeráló súg neki.
Óh mily csúf, frívól ima!
Vétek ennek szólni ma.
Zárd el, édes! Jámorabb
Zene zeng a lomb alatt.
Hallgassatok, városok!
Bokraink jobb kórusok.
Hagyjátok a tücsköket,
hadd zengjék túl dzsessztekét!
Szeretném a londoni
rádióba mondani:
»Dzsiggek, csitt egy percre, csitt!

Világszám következik.
Páris, London, Nazaréti,
Assisi és Tiszaréti,
Barcelona, Mexico,
egy a program: tücsökszó!«

Esős nyár

I.

Mint egy ország leverett forradalom után,
oly csöndes ez a nap.
Vacognak a füvek, s az ágak fenn a fán
gyáván bólintanak,
ha elleng köztük a halk inspektor, a szél...
Az égből is csupán
szűken szűrődik át valami szürke fény
az ónos cenzurán.

Micsoda nyár! Talán kezdődik már az ősz,
Korán vénül az év,
mint csüggedt férfi, kit korai gond redőz...
A házeresz csövéen
könny ül, s a kerti sok kisírt szemű virág
úgy néz föl a csigás
fűből, mint akiket nem enyhít semmi más,
csupán a zokogás.

Mit ér a zokogás? Ugyis meghal a nyár.
Ugyis meghal az év.
Pár hétre még talán kijő a napsugár...
Az is csak haladék.
A legvirágosabb ősz is a télbe visz...
Szép lejtő is leránt...
Lesz még tavasz, de az más tavasz lesz, s nem is
emlékezik miránk.

II.

Most újra megered az eső, kopogó
zajjal, s az ég olyan,
mint a félárbocra eresztett lobogó:
úgy leng, alacsonyan.
A szél meg hangosabb s füvek és fák között
parancsokat kiált.
Ők szótfogadnak, mint ijedt ujoncsereg:
»jobbra át!« »Balra át!«

»Mily parancsuralom, milyen fegyelem ez,
micsoda hadsereg,
amelyet a gonosz hadvezér egyenest
a halálba vezet?«

- kértem, és minthacsak egyszerre magam is
közöttük állanék,
amint hajlongnak és egyhelyben állva is
mennek az ősz felé...

Éltem félszázadot, de már nem élek én.
Léptem nem visz tovább.
Csak annyit mozdulok, amennyit hajt a szél:
gyakorlom a halált
veszteg, számúzve, és várva ítéletem,
mint a sztoikusok,
a Császártól, kinek nyarából életem
elejtve kicsuszott.

Búcsú a nyárilaktól

Búcsúznunk kell újra, kicsi ház,
s egyre nehezebb a búcsuzás.
Hányszor látlak, ki tudhatja, még?
Hány nyarat fog adni még az ég?

Az idei zord volt és fukar.
Kárpótolni talán most akar.
De pávázhat a nap tolla már:
kései nyár, nem igazi nyár.

Óh e párás, pávás lomhaság!
Félszegen nyújtózik a faág
S olyan tarkák, merevek a fák,
ahogy pingálná egy kisdíák.

Mint a dróton csüggő művirág,
lanyhán ling-lóg szárán a virág,
S néma s fényes az egész világ,
mint üveg alatt egy mű-világ.

Mint egy akvárium fenekén,
idegen nagy csendben járok én.
Körülöttem sok halk szörnyeteg,
jövőm félelmei, lengenek.

Isten veled, kicsi hegyi ház!
Nem soká tart már a ragyogás.
Szétroppan a kék üveg, az ég,
Beszakad a zápor és a szél.

S én futok, mint aki menekül,
Mint ki nem bírja ki egyedül,
Mint vihar jöttén a kósza juh
nyáját keres és karámba bú.

Én tudom, hogy ez a béna csend,
ez a vak fény gonoszat jelent.
Jön az ősz és életem is ősz:
Óh jaj, mit hoz őszömnek az ősz?

Ha egyszer a fürgeteg beront,
mit ér, hogy ily tarka-szép a lomb?
Ami legszebb és legpirosabb,
az fog hullni leghamarosabb.

Remegnek a gyenge levelek,
mint siralomházban a fejek.
Az egész táj szép siralomház.
Isten veled, kicsi nyári ház!

Engem a város karáma vár,
Te itt maradsz, őszi tarka táj.
Eldobott rajz, míg majd a vihar,
letöröl nedves spongyáival.

Ádventi köd

Tél van megint!
Reggel amint
fölébredek,
még betekint
az utcalámpa
sötét szobámba,
mert odakint
köd van megint.

Elbuvik a
nap-paripa
az ég dugottabb
aklaiba,
hova a csillag-
állatok bujnak
nappalira:
Kos, Bak, Bika...

Tán a ravasz
égi lovas
»sötéten tartja«,
míg egy kamasz
s vig turf-inas
a forró pálya
gyepét kitarja:
az új tavasz.

S én mint kinek
nagy versenyek
tétén végső
reménye remeg,
szorongva kérdelem,
mit rejtenek
e függönyök
s az istenek?

És lesz-e még
hogy fölfakad
a borulat,
s küld-e a nap
egy sugarat,
mint vért a seb,
vagy megfuladt
a köd alatt?

És lesz-e még
Lángja elég
hevitni, mint
valaha rég
e földi lét
fagyát s az ember
vak életét
valaha még?

Ágyon ülök
s nincs egy szemernyi
kedvem kikelni.
Talán örök
marad a köd
amely beföd
s kásásan ing a
tetők fölött.

Óh könnyű rímek,
friss zengzetek,
csengessetek!
Végem, ha vígaszt
nem lelhetek
tibennetek...

Csillag után

Ülök életunt szobámban,
hideg teát kavarok...
Körülöttem fájás-félés
ködhálója kavarog.
Kikelek tikkadt helyemből,
kinyitom az ablakot
s megpillantok odakint egy
ígéretes csillagot.
Ó ha most mindent itthagynék,
mennék a csillag után,
mint rég a három királyok
betlehemi éjszakán!
Gépkocsin, vagy teveháton -
olyan mindegy, hogy hogyan!
Aranyat, tömjént és mirrhát
vinnék, vinnék boldogan.
Mennék száz országon át, míg
utamat szelné a vám.
»Aranyad tilos kivinni!«
szólna ott a vámos rám.
»Tömjéned meg, ami csak van,
az mind kell, az itteni
hazai hatalmak fényét
méltón dicsőíteni.«

Százszor megállítanának, -
örülnék, ha átcuszosom:
arany nélkül, tömjén nélkül
élnék hozzád, Jézusom!
Jaj és mire odaélnék,
hova a csillag vezet,
te már függnél a kereszten
és a lábad csupa seb,
s ahelyett hogy bölcsőd köré
szórjak tömjént, aranyat,
megmaradt szegény mirrhámmal
keserűszagu mirrhámmal
kenném véres lábadat.

Az elbocsátott vad

Nem hiszek az Elrendelésben,
mert van szívemben akarat,
s tán ha kezem másképp legyintem,
a világ másfelé halad.
Mégis érzem, valaki néz rám,
visz, őriz, ezer baj között,
de nem hagy nyugton, bajt idéz rám,
mihelyt gőgömben renyhülök.

Ez a valaki tán az Isten
akitől bujni hasztalan.
Nem hiszek az Elrendelésben,
de van egy erős, ős uram.
Már gyermekül vermébe ejtett
s mint bölcs vadász gyenge vadat,
elbocsátott, de nem felejtett:
szabadon sem vagyok szabad.

Ily vadra, régi hercegeknek
szokásuk volt, mondják, jelet,
aranyos nyakörvet verettek,
hogymindég ráismerjenek.
Igy hordom én is titkos örvét
annak aki e rengeteg
ölében elfogott, de önkényt
újából elveszni engedett.

Azóta bolygok a viharban
vadmódra de az ő jele,
erejének bélyege rajtam
hogymind ne nyughassam nélküle
s mint szélcibált bogáncs amelyen
a szivárvány lába pihen,
illattal tellik: úgy betelljen
sóvárgással bogáncs-szívem.

Nem hiszek az Elrendelésben,
mert szabad vagyok: oly szabad,
mint a bolond bogáncs a szélben
vagy vad bozót között a vad.
»Vezessen Hozzád a szabadság!«
így kérem olykor aki vár,
mert nem annak kell az imádság,
ki Istent megtalálta már.

Intelem vezeklésre

Mivel e földön jónak lenni oly nehéz
erényeid elhagynak mint az ifjuság,
de bűneid utánadjönnek, mint a hű kutyák
s ha netán elfáradva az uton leülsz,
mind köribéd telepszik és arcodba néz
nyugodtan, mintha mondanák: »Nem menekülsz!« -
s ha néha egyet bottal elkergetsz és messzeversz,
kicsit hátrábbhuzódik, és ha nem figyelsz,
megint előjön, kezéd nyalja, s mintha már
lelked belső helyein és zugaiban
kotorna nyelve ragadósan, sikosan,
és érzed már hogy többé nem kergetheted
s nem verheted hacsak magadat nem vered
verd! verd! ezer bűn nyelve lobog benned mint a tűz
és lelked már nem is egyéb mint ez a tűz:
te csak a bűnök teste vagy, mely lábon jár
s viszi és rejti mint legmélyebb lényegét
s önbelsejét, az önzést és rossz vágyakat,
mint a bélpoklos poklát mely benne rohad
és őt is elrohasztja viszi mint az őrület
vak égését, ezt a sivár belső tüzet
amelyben minden bölcs erő és fiatal
erény úgy illan el, mint tűzben az olaj,
légbe leng fel és híg egek felé enyész -
mivel e földön jónak lenni oly nehéz!

Ősz és tavasz között

Elzengett az őszi boros ének.
Megfülledt már hüse a pincének.
Szél s víz csap a csupasz szőlőtőre.
Ludbőrzik az agyagos domb bőre,
elomlik és puha sárrá rohad,
mint mezitlen teste egy halottnak.

Este van már, sietnek az esték
álnokul mint a tolvaj öregség

mely lábhegyen közeledik, halkan,
míg egyszercsak ugrik egyet, s itt van!
Nem tudjuk már magunkat megcsalni:
óh jaj, meg kell halni, meg kell halni!

Leesett a hó a silány földre,
talán csak hogy csúfságát befödje.
Most oly fehér mint szobánkban este
fekhelyünk, ha készen vár megvetve,
puha dunnánk, makulátlan párnánk:
s mintha a saját ágyunkon járnánk,

mint a pajkos gyerekek, ha még nem
akarózik lefeküdni szépen,
sétálnak az ágy tetején, ringva,
míg jó anyjuk egyszer meg nem unja
s rájuk nem zeng: »Paplan alá! Hajjcsi!«
Óh jaj, meg kell halni, meg kell halni!

Már az év, mint homokóra, fordul:
elfogy az ó, most kezd fogyni az új,
s mint unt homokját a homokóra,
hagyja gondját az ó év az ujra.
Mennyi munka maradt végezetlen!
S a gyönyörök fája megszedetlen...

Türelmetlen ver a szivünk strázsát,
mint az őr ha tudja már váltását.
Idegesen nyitunk száz fiókot.
Bucsuizzel izgatnak a csókok.
Öreg öröm, nem tud vigasztalni:
óh jaj, meg kell halni, meg kell halni!

Olvad a hó, tavasz akar lenni.
Mit tudom én, mi szeretnék lenni!
Pehely vagyok, olvadok a hóval,
mely elfoly mint könny, elszáll mint sóhaj.
Mire a madarak visszatérnek,
szikkad a föld, hire sincs a télnek...

Csak az én telem nem ily mulandó.
Csak az én halálom nem halandó.
Akit egyszer én eleresztettem,
az a madár vissza sohse reppen.
Lombom, ami lehullt, sohse hajt ki...
Óh jaj, meg kell halni, meg kell halni!

Barátaim egyenkint elhagytak,
akikkel jót tettem, megtagadtak;
akiket szerettem, nem szeretnek,
akikért ragyogtam, eltemetnek.
Ami betűt ágam irt a porba,
a tavasz sárvize elsodorja.

Száradt tőke, unt tavalyi vendég:

nekem már a tavasz is ellenség!
Csak te borulsz rám, asszonyi jóság,
mint a letört karóra a rózsák,
réműlt szemem csókkal eltakarni...
Óh jaj, meg kell halni, meg kell halni!

Balázsolás

Szépen könyörgök, segíts rajtam, szent Balázs!

Gyermekkoromban két fehér
gyertyát tettek keresztbe gyenge nyakamon
s úgy néztem a gyertyák közül,
mint két ág közt kinéző ijedt őzike.

Tél közepén, Balázs-napon
szemem pislogva csüggött az öreg papon,
aki hozzád imádkozott
fölelhajolva, ahogy ott térdeltem az
oltár előtt, kegyes szokás
szerint, s diákul dünnyögve, amit sem én
s ő se jól értett. De azért
te meghallgattad és megóvtad gyermeki
életem a fojtogató

torokgyíktól, s a veszedelmes mondulák
lobjaitól, hogy fölnövén
félszáz évet megérjek, háladatlanul,
nem is gondolva tereád.
Óh ne bánd csúf gondatlanságom, védj ma is,
segíts, Sebasta püspöke!

Lásd, így élünk mi, gyermekmódra, balgatatag,
hátra se nézünk, elfutunk
a zajló úton, eleresztve kezetek,
magasabb szellemek de ti
csak mosolyogtok, okos felnőttek gyanánt.

Nem sért ha semmibe veszünk
s aztán a bajban újra viasszaszaladunk
hozzátok, mint hozzád ma én
reszkető szívvel... Mosolyogj rajtam, Balázs!
ki mint a szepegő kamasz,
térdeplek itt együgyű oltárod kövén
mosolyogj rajtam, csak segíts!

Mert orv betegség öldös íme engemet
és fojtogatja torkomat,
gégém szűkül, levegőm egyre fogy, tudom
zihál, s mint aki hegyre hág,
mind nehezebben kúszva, vagy terhet cipel,
kifutva, akként élek én
örökös lihegésben. S már az orvosok
kése fenyeget, rossz nyakam
fölvágni, melyet hajdan olyan megadón
hajtottam gyertyáid közé,
mintha sejtettem volna már... Segíts, Balázs!

Hisz a te szent gégedet is
kések nyiszálták, mikor a gonosz pogány
kivégzett: tudhatod, mi az!
Te ismered a penge élet, vér ízét,
a megfeszített percekét,
a szakadt légcső görcseit, s a fulladás
csatáját és rémületét.
Segíts! Te már mindent tudsz, túl vagy mindenén,
okos felnőtt! Te jól tudod,
mennyi kínt bír az ember, mennyit nem sokall
még az Isten jósa sem,
s mit ér az élet... S talán azt is, hogy nem is
olyan nagy dolog a halál.

Jónás könyve

Első rész

Mondta az Ur Jónásnak: »Kelj fel és menj
Ninivébe, kiálts a Város ellen!
Nagy ott a baj, megáradt a gonoszság:
szennyes habjai szent lábamat mossák.«
Szólt, és fölkele Jónás, hogy szaladna,
de nem hová a Mennybeli akarta,
mivel rühellé a prófétaát,
félt a várostól, sivatagba vágyott,
ahol magány és békesség övezze,
semhogy a feddett népség megkövezzék.
Kerülvén azért Jáfó kikötőbe
hajóra szállott, mely elvinné őtet
Tarsis felé, s megadta a hajóbért,
futván az Urat, mint tolvaj a hóhért!

Az Ur azonban szerzett nagy szezlet
és elbocsátá a tenger felett
s kelt a tengernek sok nagy tornya akkor
ingó és hulló kék hullámfalakból,
mintha egy új Ninive kelne-hullna,
kelne s percenként összedőlné újra.
Forgott a hajó, kettétört az árboc,
deszkaszál nem maradt hű deszkaszálhoz.

A görcs hajósok, eszüket veszítve,
minden terhet bedobtak már a vízbe,
s míg arcukba csapott a szörnyű sóslé,
kiki a maga istenét üvölté.
Jónás mindent kiadva, elcsigázva,
betámolygott a fedélközi házba,
le a lépcsőkön, a hajófenékre,
s ott zuhant bódult félálomba végre
gurítván őt az ázott, rengő padlat.

S így lőn hogy a kormányos belebotlott,
a deszkákat vizsgálva, s rája szólt:
»Mi dolog ez, hé, te nagy alható?
Ki vagy te? Kelj föl, s kiálts a keserves
istenedhez, talán ő megkegyelmez!
Vagy istened sincs? Szólj! Miféle nemzet
szült? Nem te hoztad ránk a veszedelmet?
Mely város vall polgárának, büdös?
S e fene vizen át velünk mivégre jössz?

S ő monda néki: Zsidó vagyok én
s az Egek Istenétől futok én.
Mi közöm nékem a világ bünéhez?
Az én lelkem csak nyugodalmat éhez.
Az Isten gondja és nem az enyém:
senki bajáért nem felelek én.
Hagyjatok itt megbujni a fenéken!
Ha süllyedünk, jobb itt fulladni nékem.
De ha kitesztek még valahol élve,
tegyetek egy magányos erdőszélre,
hol makkon tengjek és keserű meggyen
békében, s az Isten is elfeledjen!«

De a kormányos dühhel csapta vissza:
»Mit fecsegsz itt erdőről össze-vissza?
Hol itt az erdő? És hová tegyünk ki?
Innen csak a tengerbe tehetünk ki!
Ki is teszünk, mert nem türom hajómon
az ilyet akit mit tudom mi bűn nyom.
Már biztos hogy te hoztál bajba minket:
magad mondod hogy Isten átka kerget.
Ha Isten üldöz, az ördög se véd meg.
Hé, emberek! Fogjátok és vigyétek
ezt a zsidót!« S már nyolc marok ragadta,
nehogy hajójuk süllyedjen miatta,
mert nehéz a kő, és nehéz az ólom,
de nehezebb kit titkos súlyu bűn nyom.

Jónás azonban jajgatott s nyögött
és meglóbálták a tenger fölött.
»Vigyázz - hó-rukk! Pusztuljon aki nem kell!«
S nagyot loccsant... s megcsöndesült a tenger,
mint egy hasas szörny mely megkapta étkét.
S már a hajósok térdencsuszva, kétrét
görbedve sirtak és hálákat adtak
könnyelmű áldozatokat fogadtak,
s a messzeségben föltűnt a szivárvány.

A víz simán gyűrűzött, mint a márvány.

Az Ur pediglen készített vala
Jónásnak egy hatalmas cethalat
s elküldte tátott szájjal hogy benyelne,
halat s vizet vederszám nyelve mellé
minek sodrán fejjel előre, hosszant
Jónás simán s egészben úgy lecsusszant
gyomrába hogy fején egy árva haj
nem görbült, s ájultából csakhamar
fél-ébren pislogott ocsudva, kába
szemmel a lágy, vizes, halszagu éjszakába.

És így jutott a szörny-lét belsejébe
vak ringások eleven bölcsejébe,
és lakozék három nap, három éjjel
a cet hasában, hol éjfél a déllel
egyforma volt, s csupán a gondolatnak
égre-kigyózó lángjai gyulladtak,
mint fulladt mélyből pincetűz ha támad.
És könyörge Jónás az ő Urának
a halból, mondván: »Kiáltok Tehozzád,
hallj meg, Isten! Mélységből a magasság
felé kiáltok káromlok, könyörgök,
a koporsónak torkából üvöltök.

Mert dobtál vala engem a sötétbe
s tengered örvényébe vetteték be,
és körülvelt a vizek veszedelme
és fű tekeredett az én fejemre,
bő hullámaid átnyargaltak rajtam,
és Egyetemed fenekébe hulltam
a világ alsó részeibe szállván,
ki fenn csücsültem vala koronáján!
Én aki Jónás voltam, ki vagyok már?
Ki titkaidat tudtam, mit tudok már?
Kényedre hány-vet hánykódó vized
s nyálkás hus-záraiba zárt a Cet.«

S lélekze Jónás, mivelhogy kifulladt,
sűrűn szíván kopoltyuját a Halnak,
mely csupa verdesés és lüktetés volt,
s a vízből-szürt lélekzet mind kevés volt,
a roppant haltest lihegve-dobogva
szokatlan terhét ide-oda dobta
kinjában, míg Jónás émelyegve s étlen
tovább üvöltött a bűzös sötétben,
s vonitva, mint a farkas a veremben,
nyögött: »Bezároltattál, Uram, engem!
Sarak aljába, sötétségbe tettél,
ragyogó szemed elől elvetettél.
Mindazonáltal szemeim vak odva
nem szűnik nézni te szent templomodra.
Sóvár tekintetem nyilát kilőttem
s a feketeség meghasadt előttem.
Éber figyelmem erős lett a hitben:

akárhogy elrejtőzöl, látlak, Isten!
Rejtezttem én is elüled, hiába!
Utánam jöttél tenger viharába.
Engedetlen szolgálodat meggyötörted,
magányos gőgöm szarvait letörted.
De mennél csúfabb mélybe hull le szolgálád,
annál világosabb előtte orcád.
Most már tudom hogy nincs mód futni tőled
s ki nem akar szenvedni, kétszer szenved.
De te se futhatsz, Isten, énelőlem,
Habár e halban sós hús lett belőlem!«

Ekkor nagyot ficánkodott a Cethal,
Jónás meg visszarugott dupla talppal.
S új fájdalom vett mindkettőn hatalmat:
a hal Jónásnak fájt, Jónás a halnak.

És monda Jónás: »Ki táncoltat engem?
Ki az aki nem hágy pusztulni csendben?
Besóztál görgő tengered savával
és csapkodsz, mintha játszanál csigával.
Mert megfogyatkozott bennem a lélek:
de az én Uram akará hogy éljek.
Ebének kíván engemet a Pásztor
és megszabadított a rothadástól.
Jössz már, Uram, jössz, záraim kizárod
s csahos szókkal futok zargatni nyájad.
Mert imádságom elhatott tehozzád
és végigjárta a Magasság hosszát.
Csapkodj hát, csapkodj, ostorozva bölcsen,
hogy amit megfogadtam, ne felejtsem,
mert aki éltét hazugságba veszti,
a boldogságtól magát elrekeszti.«

Igy szóla Jónás, s eljött a negyednap
és akkor az Ur parancsolt a halnak,
ki Jónást a szárazra kivetette,
vért, zsirt, epét okádva körülötte.

Harmadik rész

S monda az Ur Jónásnak másodizben:
»Kelj föl és menj, mert én vagyok az Isten.
Menj, a nagy Ninivéig meg se állj,
s miként elédbbe irtam, prédikálj!«

S fölkele Jónás, menván Ninivébe,
melynek három nap volt járó vidéke,
három nap taposhatta azt akárki
s kanyargós utcáiból nem talált ki.

Menvén hát Jónás, első nap kiére

egy sátrakkal telt, csillagforma térre
s az árusok közt akik vad szakállát
és lotykos, rongyos, ragadós ruháját,
ahol helyet vőn, kórusban nevettek,
kiáltott, mint az Ur meghagyta, ekként:

»Halld az Egek Urának Istenének
kemény szózatját, nagy Ninive, térj meg,
vagy kénkövekkel ég föl ez a város
s föld alá süllyed, negyven napra mához!«

Igy szólott Jónás, s szeme vérbeforgott,
kimarjult arcán veritéke csorgott,
de az árusok csak tovább nevettek,
alkudtak, csaltak, pöröltek vagy ettek
s Jónás elszelelt búsan és riadtan
az áporodott olaj- s dinnyeszagban.

Másod estére másik térre ére,
a színészek és mimesek terére,
kik a homokon illegve kigyóztak
s szemérem nélkül a nép előtt csókolóztak.
Ott Jónás a magas ülés-sorok csucsára
hágván, olyat bődült bozontos szája,
hogya azt hitték, a színre bika lép.
Mohón hökkenve némult el a nép,
mig Jónásból az Ur imígyen dörgött:
»Rettegj, Ninive, s tarts bünbánva böjtöt!
Haminckilencszer megy le még a nap,
s Ninive napja lángba, vérbe kap!«

S az asszonyok körébe gyűltek akkor
s kísérték Jónást bolondos csapattal.
Hozzá simultak, halbüzét szagolták
és mord lelkét merengve szimatolták.

Igy ért, az asszonyoktól közrevéve,
harmadnap a királyi ház elébe.
Ott már tudták és várták és bevitték
egy nagy terembe, hol arany teríték
mellett heverték a Hatalmasok,
nyüzsgvén köröttük szép rabszolga sok,
és meztelen táncoltak ott a szolgák
vagy karddal egymást ölték, kaszabolták
játéku. Jónást meg egy cifra oszlop
tetejébe tették hogy szónokoljon
és jövendőlje végét a világnak.

És Jónás akkor egy iszonyu átkot
kiáltva a királyra s udvarára
s az asszonyokra és a palotára
s a színészekre és a mimesekre
s az árusokra és a mivesekre
s az egész Ninivére mindenestül,

leugrott, és az örökön keresztül
kitört, s a termén át, s a szoborerdőn,
csarnokon, folyosókon és a kerten,
tavat megúszva, rácsokon lekúszva,
s a vízvezeték-csatornán lecsúszva,
utcán és bástyán, falmentén szaladva
rohant ki Ninivéből a szabadba,
egyetlen látomással dult szívében:
hogy kő kövön nem marad Ninivében.

És méne a pusztába, hol a sáskák
a gyér fű szomjas zöldjét mind levásták,
hol aki a forró homokra lépett
jó saru nélkül, a talpa megégett:
ott megfogadta, harmincnyolc napig
böjtölve s imádkozva ott lakik
s nem mozdul, mignem messze kénköves
lángoktól lenne lenn az ég veres
s hallanék hogy a föld egyszerre szörnyet
dördül, s a nagy vár tornyai ledőlnek
s úgy elpusztul minden ninivei,
maga és apja s anyja, fiai
s lányai, huga-öccse, nénje-bátyja,
mint hajdan a Jeroboám családja.

S azontul, harmincnyolcból visszamenve,
a napokat számlálja vala rendre,
kiáltozván az Urhoz: »Halld, Hatalmas!
Hires Bosszuálló, szavamra hallgass!

Elküldtél engem, férgekhez a férget,
kik ellenedre s fricskád nélkül éltek.
Én inkább ültem volna itt a pusztán,
sorvadva, mint ma, gyökéren és sáskán
De böjt s jámborság néked mint a pélva,
mert vétkesek közt cinkos aki néma.
Atyjafiáért számot ad a testvér:
nincs mód nem menni ahova te küldtél.
Csakhogy a gonosz fittyet hány a jóra.
Lám, megcsufoltak, Egek Alkotója!
Szolgádat pellengérre állították,
mert gyöngye fegyver szózat és igazság.
Nincs is itt haszna szépszónak s imának,
csak harcnak és a hatalom nyilának.
Én Jónás, ki csak a Békét szerettem,
harc és pusztulás prófétája lettem.
Harcolj velük hát, Uram, sujtsd le őket!
Irtsd ki a korcs fajt s gonosz nemzedéket,
mert nem lesz addig igazság, se béke,
mig gőgös Ninive lángja nem csap az égre.«

S elmúlt egy hét, és kettő, három, négy, öt,
és már a harmincnyolcadik nap eljött.
Jött a reggel és a dél és az este:

Jónás egész nap az ég alját leste.
S már a láthatár elmerült az éjben,
s egy árva ház sem égett Ninivében.

Negyedik rész

Mert látá az Ur, hogy ott egyik-másik
szivben még Jónás szava kicsirázik
mint a jó mag ha termőföldre hullott,
s pislog mint a tűz mely titkon kigyulladt.
S gondolta: »Van időm, én várhatok.
Előttem szolgálaim, a századok,
fujják szikrámat, mig láng lesz belőle;
bár Jónás ezt már nem látja, a dőre.
Jónás majd elmegy, de helyette jó más,«
így gondolá az Ur; csak ezt nem tudta Jónás,

s azért felette megharaguvék,
és mondta: »Mikor ide kijövék,
s azóta napról-napra s egyre többen
jöttek a városból kérdezni tőlem,
kicsit gunyolva, kicsit félve-bánva,
hány nap van hátra még? S én számról-számra
közlém pontossan. S most szégyenben hagyta!

Hazudtam én, és hazudott a naptár.
És hazudott az Isten! Ezt akartad?
Bünbánók jószándékát megzavartad.
Hiszen tudhattam! Kellett volna tudni!
Azért vágytam hajón Tarsisba futni...
Mert te vagy aki fordít rosszat jóra,
minden gonosznak elváltoztatója.
De már az én lelkem vedd vissza tőlem,
mert jobb nekem meghalnom hogysem élnem.«

Tudnivaló pedig itt hogy kimenve,
a városból Jónás, ül vala szembe,
a város ellenébe, napkeletnek,
árnyékban, mert egy nagylevelű tőknek
indái ott fölfutva egy kiszáradt,
hőségtől sujtott fára olyan árnyat
tartottak, ernyőt eltikkadt fejére,
hogy azalól leshetett Ninivére,
fátylában a nagy fények fonta ködnek.
S örüle Jónás módfelett a tőknek.

Aztán egy reggel, hajnaltájra, szerzett
a nagy Ursten egy kicsinyke férget,
mely a tőknek tövét megrágta volna
és tette hogy indája lekonyulna,
levele megpörögve kunkorodna
s az egész tők elaszva szomorodna.

Oly vékonyra fonnyadt, amely nagyra felnőtt:
nem tartott többet sem árnyat sem ernyőt.

S akkor az Isten szerze meleget
s napkeleti szárazító szeleket
s lőn hogy a nap hévsége megsütötte
Jónás fejét, és megcsapván, felette
bágyadtta szédítette, úgyhogy immár
úgy érzé, minden körülötte himbál,
mintha megint a hajón volna; gyomra
kavargott, és gyötrőn égette szomja
s ezt nyögte csak: »Lelkem vedd vissza, kérlek,
mert jobb már hogy meghaljak, semhogy éljek.«

S monda az Ur Jónásnak: »Lásd, valóban
méltán busulsz s vádolsz-e haragodban
a széleslombu, kövér tök miatt,
hogy hüs árnya fejedről elapadt?«

S felelt, kitörvén Jónásból a méreg:
»Méltán haragszom azért, migcsak élek!«

És monda akkor az Isten: »Te szánod
a tököt amely egy éjszaka támadt
s egy másik éjszaka elhervadt;
amelyért kezéd nem munkálkodott;
amelyet nem ápoltál, nem neveltél,
lombja alatt csak lustán elhevertél.

És én ne szánjam Ninivét, amely
évszázak folytán épült vala fel?
melynek tornyai vetekedve kelnek?
mely mint egy győztes harci tábor terjed
a sivatagban, és utcái mint
képeskönyv amit a történet irt,
nyilnak elém? Ne szánjam Ninivének
ormát mely lépcsőt emel a jövőnek?
A várost amely mint egy fáklya égett
nagy korszakokon át, és nemzedékek
éltek fényénél, s nem birt meg vele
a sivatagnak annyi vad szele?
Melyben lakott sok százszor ezer ember
s rakta fészket munkálva türelemmel:
ő sem tudta, és ki választja széllyel,
mit rakott jobb-, s mit rakott balkezével?

Bízd azt reám, majd szétválasztom én.
A szó tiéd, a fegyver az enyém.
Te csak prédikálj, Jónás, én cselekszem.
Ninive nem él örökké. A tök sem,
s Jónás sem. Eljön az ideje még,
születni fognak újabb Ninivék
és jönnek új Jónások, mint e töknek
magvaiból új indák cseperednek,

s negyven nap, negyven év, vagy ezer-annyi,
az én szájamban ugyanazt jelenti.«

Igy szólt az Ur, és Jónás hallgatott.
A nap az égen lassan ballagott.
Messze lépcsős tornyai Ninivének
a hőtől ringatva emelkedének.
A szörnyű város mint zihálva roppant
eleven állat, nyult el a homokban.

Jónás imája

Hozzám már hűtlen lettek a szavak,
vagy én lettem mint túláradt patak
oly tétova céltalan parttalan
s úgy hordom régi sok hiú szavam
mint a tévelygő ár az elszakadt
sövényt jelző karókat gátakat.
Óh bár adna a Gazda patakom
sodrának medret, biztos útakon
vinni tenger felé, bár verseim
csücskére Tőle volna szabva rim
előre kész, s mely itt áll polcomon,
szent Bibliája lenne verstanom,
hogy ki mint Jónás, rest szolgálja, hajdan
bujkálva, később mint Jónás a Halban
leszálltam a kinoknak eleven
süket és forró sötétjébe, nem
három napra, de három óra, három
évre vagy évszázadra, megtaláljam,
mielőtt egy mégvakabb és örök
Cethal szájában végkép eltűnök,
a régi hangot s, szavaim hibátlan
hadsorba állván, mint Ő sugja, bátran
szólhassak s mint rossz gégémből telik
és ne fáradjak bele estelig
vagy mig az égi és ninivei hatalmak
engedik hogy beszéljek s meg ne haljak.

ZSENGÉK, KÖTETBE NEM SOROLT ÉS HÁTRAHAGYOTT VERSEK

Egy tél Budapesten

5.

Az utczán, hűvös éjben
Áll három pőre lány.
Tüzes szemük beesve,
Az arczuk halovány.

S szól egyik: "Szép legények!
Rám nézzetek csupán:
A testem oly igéző,
Ölelni jól tud ám!"

S szól másik: "Víg legények!
Felém jertek csupán,
Elmúlathattok vélem,
A lelkem oly vidám!"

S utolsó: "Bús legény!" - szól -
"Engem csókolj csupán.
Legalább kínzó csókom
Eléget úgy talán!"

Igy hív a szerelemre
A három pőre lány,
Az utczán, hűvös éjben,
Az arczuk halavány...

1901. szept. - dec.

[Sok a város háztetője...]

Sok a város háztetője,
Nem látni az eget tőle,
Hejh, az ég most borus lehet,
Hullat ezer pici pelyhet.

Sok a város háztetője,
Hóval van mind belepődvé:
Hejh ha a hó cukor volna,
A világ de édes volna!

Óh édes is lehet annak,
Kinek otthon tüzet raknak -
Én csak járok künn, magamba,
Szakad a hó a nyakamba.

1901. dec.

Rómeó és Júlia

Pacsirta szólt már künn a lomb alatt
És Rómeó tovább már nem maradt,
Bár Júliája édes szóval sírta:
"A csalogány volt és nem a pacsirta."

Csak sírban várt még egy találkozó
Reájuk - s néma a pacsirtaszó,
De zeng fölöttük a Shakspere danája:
Örök szerelmi éjük csalogánya.

1902. jún. - okt.

Jégvirágok

3.

Kis hugocskám, ringatgatva
Tartom az ölembe'
S gyermekkorom ezer édes
Álma jut eszembe,

S mintha folyton még fülembe
Csengene a nóta:
Rózsa, rózsza, piros rózsza,
Ispilángi rózsza...

Öreg dadámtól tanultam,
Vele sokszor fúttam!
Be ártatlan voltam akkor,
Semmiről se tudtam.
Hejh, azóta bűnös lettem,
Nem tehetek róla -
Rózsa, rózsza, piros rózsza,
Ispilángi rózsza...

Fehér rózsza, piros rózsza,
Szőke leány, barna:
Ez volt az én ifjuságom

Megrontó hatalma,
S oly szomorun cseng fülembe
Az az örök nóta:
Rózsa, rózsza, piros rózsza,
Ispilángi rózsza...

Kis hugocskám, álmodj szépet,
S simúlj az ölembe,
Gyermekkorom eltűnt álma
Hadd jusson eszembe.
Bár ne kéne emlékezniem
Másra, csupán róla -
Rózsa, rózsza, piros rózsza,
Ispilángi rózsza...

1902. nov. - dec.

Raymond Lullius

BALLADA

Majorca fényes udvarán
ragyog a nyári nap
Lovagol Raymond Lullius,
Egy szomorú lovag.

"Mi bánt úgy, Raymond Lullius,
hogyan arcod halovány?
szolgád nagy gondja bánatod,
szavad parancs: kívánj!"

"Kívánok éjjel-nappal én
oly kívánság apaszt:
mit én kívánok, jó Rupert,
nem hozhatod meg azt."

"Kerülve társat és pohárt
magányos bánat öl:
no valld be, Raymond Lullius,
a szerelem gyötör."

"Szerettem én, szeretek én
s sem éjem, sem napom,
pajtás, kiért epedek én,
soha meg nem kapom."

"Bolond vagy, Raymond Lullius,
és aki hall, sem ért:
hisz jól tudod, minden leány
dobog szerelmedért."

""Némán eped szerelmemért,
verseng is száz leány:
hideg leányt szeretek én,
ki nem tekint reám.""

""""Szólok neki: szavamra tán
megszánja bűd hevét:
jer, súgd meg Raymond Lullius
a kedvesed nevét!""""

""Az ajka néma, hűs koráll,
De szeme csupa láng,
S a termete, mint a tiéd,
Oly karcsu és nyulánk.""

""""S ha engemet szeretsz szegény
a szívem szán nagyon:
jer éjjel udvarom alá,
ajtóm nyitva hagyom.""""

Setét a vár és udvara,
az éjjel néma vak;
ott oson Raymond Lullius,
egy ujjongó lovag.

""Ma éjjel ablakod alatt
dalol a csalogány
meglopom forró szívedet
te jéghideg leány!"" -

""""Gyere be Raymond Lullius,
szegény beteg bolond;
gyere be: amit látni fogsz
senkinek el ne mondd.""""

Ott fűzni kezdi a fűzöt,
feszül a könnyü váll,
Dús keble vánkos-hintaként
hangos ütemre száll.

Gombolná ott a gombokat,
de melle úgy dagad:
Bizony bizony letépi mind
a gyöngyös gombokat.

Fuss innen, Raymond Lullius,
mert férges a virág,
kehelyben, hűs szírom mögött
nem tudhatod, mi rág.

Fuss messze Raymond Lullius
Átkozott a virág
s a szűzen viruló huson

pusztit egy szörnyü rák. -

A durva hajnal a mezőn
álmosan pillogat:
messze fut Raymond Lullius
az átkozott lovag.

Csalmája porban elmaradt
Letép capát, kecsét:
ó jaj, mikor feledheti
e mell genyedt kecsét?!

""Köszönöm édes paripám,
eddig hogy elhozál:
előtted síma sík: eredj
szabadon vissza már.

""Eredj; s deli kancát ha látsz
fuss boldogan neki,
kinek sörényét puszta szél
vigan lebegteti.

""Eredj; nekem nem kell tovább
sem szolga, sem barát:
ne lássa többé Lullius
Majorca udvarát.""

1900-1905 között [?]

A zengő szobor dala

A hajnal fénye rezzenésén
a puszta szobra hangot ad:
a hajnalt elaludni, *ember!*
nem resteled rest álmodat?
Ha későn ébredsz, fönn a nap már
és erős fénye szúr, vakít
s te meghökkenve dörzsölöd majd
sötéthez szokott szemeid.

"A gyáva faj, a törpe lelkek..."
Aludni ugye jólesik?
Ha alszanak nem kell mozogni
s hogy élnek, észre sem veszik.
Kelniök kell! Szavammal őket
felrázni akarom s *tudom!*
A hajnal harci trombitása
a lelki ébresztőt fuvom.

Kelniök kell, ébredniök kell!
mert mi, mert mi ébren vagyunk.

Haljon meg, ki aludni kíván:
a sírban majd békét hagyunk.
Ki lelkes állat, ne legyen kő,
Ki él, az éljen igazán,
Kin embertest az uniformis
ember legyen ma új csatán.

A gyáva faj, a törpe lelkek...
Nem tudják amit mi tudunk.
Míg ők a tegnapot alusszák,
mi a holnap felé futunk.
Új hajnal ví a régi éjjel
s a ma küzdelmükből terem
és bármilyen sötét az éjjel,
a hajnalé a győzelem!

Tornyomból hirdetem a hajnalt,
mert én is müezzim vagyok.
Magas a torony, messze látok
és lenn sok piszkot láthatok.
Készüljetek a nagymosásra!
ébredjete rá szaporán!
Mert sok a szenny, hí a munka
s az igazság sohsincs korán.

Tornyomból hirdetem a hajnalt
s látom fölbukni a napot
és hangosabban trombitálok
s azt hiszem, gyujtok, ragadok!
Nem nézem, jönnek-e utánam,
mert hátra nem nézek soha:
előre nézek és előttem
falakat bont a harsona

1903 eleje

Egyházpolitika

Becsülök én minden hitet,
De legjobban találna
Szívemhez mégis, úgy hiszem,
Saját vallásom álma.

Ott küldi a szelíd Atya
Fiát a földre, hol dús
Gazemberek közt szenved Ő,
A Tiszta, mint egy koldús.

Ott Krisztus áldón tárja ki
A bűnösökre karját,
Habár a fárizéusok

Kitiltani akarják.

Ott Mária, az égi nő
Érettünk könyörögve,
Ott a szeretetünkön áll
Lelkünknek égi üdve.

De meg nem bírok szokni én
Még eddig ott két dolgot:
A pápát a fejem fölött,
S lábam alatt a poklot. -

1903. jan. - márc.

Zola

Közös polgári végzet sírba dönté
Az igazságnak tollas bajnokát.
Szava lehelletével lángra többé
Nem szítja fojtott tűz zsarátnokát.
A rendületlen szív utolsót dobant
S a fáradt munkás pihenésre dől:
Pihenhet már. A szikra lángra lobbant,
És lángja nemsokára éget, öl.

Ez volt a férfi! aki ilyen tüzet
Akart és mert és bírt élesztetni!
Egükből egy szavára leszédültek
A régi kor kifáradt isteni.
De hát a földi istenek! Királyok,
Kéjhölgyek, pénzeszacskók és papok:
Ő kezdte a trónt gyujtogatni rájuk,
S már minden deszka lángol, ing, ropog.

A kéjelgő nő testéről letépte
Merész keze a bűnfedő bibort,
S látók, a szépet mint mocskolja vétke,
Ki bájoló lábával ránktiport.

A kéj edénye mélyén rejő mérget,
Mely megrontá a tegnapot s a mát,
A fényes trónon rágó undok férget,
Ő megmutatta minekünk: Nanát.

S föltárta rajtunk mind az izzó szennyet,
Mit eltitkoltunk önmagunk előtt,
Sebünket, mely oly rég idülve gennyedt,
S a balgán bűnre tékozolt erőt.
Kimondta, hogy ma minden eszmény porban
S bár az igazság fejét törje be,
Ő volt az egyik legromlottabb korban

Az emberiség lelkmérete.

Ha Páris a modern világ Rómája,
Ő e Rómának Tacitussa volt.
Az igazat mindég kimondta szája
S tölgyként, a szélnek sohasem hajolt
S midőn egy ország vétkeért egy embert
Ítélték nála bűnösebb bírák:
Az igazságért ő fogott csak fegyvert,
Mit látni sem mert a hideg világ.

Egész világgal szállt ki egymagában,
S szaván a korhadtt állam reszketett.
S a toll a kardot - megtámadta bátran
Az ősi átkot, a hadsereget.
Egész világgal egymagában szállt ki,
S egy országnak kiáltá: "Vádolom..." -
És győzött - bármily sok csapást, gunyt állt ki -
Ez volt a harcz! Ez a diadalom!

Óh drága volt ez igazság; és büszke,
Merész szerzője sokat szenvedett,
Kővel dobá a nép, amelyért küzde,
Börtönt izlelt, s száműzött életet.
De béle a martírijog erőt öntött:
Most irt uj evangélijmot nekünk.
Bálványt emelt, ki annyi bálványt döntött,
Mert bálvány nélkül meg nem élhetünk.

Termékenység és Munka és Igazság!
Titeket jelölt meg szövétnekül.
S bár a hatalmasok dühvel hallgassák,
Ez evangélijom mégis teljesül.
Vagy Isten -, vagy magunkcsinálta sors van,
De mindenképen *fölfelé* törő:
Ki megmutatta, milyen rossz a "mostan",
Mondá meg, milyen legyen a jövő.

S egész világ megrendült ilyen jóstól,
Kinek szájában tett lőn az ige.
A költő most is *vates*: pap s apostol.
S ő volt a legnagyobbak egyike.
Álszent átkozza: ám ha Krisztus élne,
Ő volna most legfőbb apostola.
Hiába fedte el a halál éje:
Az élet napját gyújtá meg Zola.

1903. márc.

Valami van a levegőben,
Már érzem mindenütt lebegni,
Valami van a levegőben.
Valami jó közel jövőben -
De hogy mi, még nem tudja senki.

Az ég piros a láthatáron.
Mi pirosítja? Hajnal? Alkony?
Tán vulkán tört ki messze tájon,
Vagy szélvihar jön a határon -
Ezt legvalószínűbbnek tartom.

Vihar lesz. Már a gyáva férgek
A föld mélyébe lehuzódtak.
A fecskék alant keringélnék.
Kigyók barlangjaikba térnek -
Vihar lesz nemsokára ... holnap.

A lég oly fülledt, forró, fojtott,
Hogy szinte a tüdőmet marja,
Az ember alig tud zihálni -
Csak törne már ki, törne már ki
Az új idők nagy zivatarja!

Óh de szeretnék villám lenni
Lesujtani a poshadt földre.
Óh de szeretnék szélvész lenni,
A légben szabadon kerengni,
Koronás fákat tépve, törve.

Ti lusta fák, haszontalan fák!
Évszázak óta tétlen álltok,
Szíván a földnek nedvét, vérét,
Fenntartván a munkás ekéjét,
S élősdieknek adva árnyot.

Ha vihar jó, madárszokásként
Én nem bujom meg lombotokban:
Eddig sem raktam rátok fészket.
És nem daloltam soha néktek:
A lég szabad madára voltam!

Csak törne már ki, törne már ki
Az új idők nagy zivatarja!
Szeretnék villám lenni, gyújtó,
Vagy szélvész, szabadon száguldó,
Mely törzsötöket kicsavarja!

1903. márc.

Százszorszép, erika, orgona, gyöngyvirág
bimbóznak, illatoznak kertünkben gazdagon -
ez ám a tavaszi verőfényes világ!
kettőzik napsugára a szomszéd ablakon.

Azon az ablakon nemcsak a napsugár ég,
egy szép leány szeme süt reggelente ki; -
a sok virág közt ezt lesem-várom már rég
és míg meg nem jelen, csokrot kötök neki.

Százszorszép, erika, orgona, gyöngyvirág,
testvérül bokrétámban hát ölelkezzetek,
és zengjete neki illatsymphóniát -
csak volna nefelejcs is - refrainül - köztetek!

1903. ápr.

Memento

A hajad olyan fekete
a ruhád oly fehér;
az ifjuság ígérete
az étellel felér.

Ó csal az ember élete!
Ki tudja, mi nem ér?
Ruhád is lesz még fekete,
hajad is lesz fehér...

1903. ápr.

Privata

Balgán mi az idő lenézett kincsét
megunt játékkal éjjelig lopók
a társaságban feledkeztünk ismét,
bár azt magunkban annyit korholók.
A fész kibomlott. Pajzán lett a játék,
habár a régi volt az únalom:
a szeretet s a megértés hiányzék,
mint mindenütt e sárgömboldalon.
(Virág a parkett szőnyeglepte útján,
kövel börtönzött földből nem fakad.)

Te voltál köztünk a legszomorúbb tán, -
te tetted legvidámabbnak magad.

Fürtöd kibomlott. - Ajkad félig nyitva. -
Gyöngyöző orcád égett, mint a tűz,
de kezed jég volt. S egész tested inga,
mint szélborzásra naptól tikkadt fűz.
S szeles, pogány játéktól lihegve,
mint Aphrodíte pásztorej után,
ugy álltál, részegségig ingeredve,
te éjszemű, sötét cigányleány.

S eszembe jutott régi merevséged,
a fagyos napok s forró éjjelek,
s mi úgy gyötört, először látva téged,
most újra érzem.
Hogy nem értelek!

1903. jún.

Napszálltakor

Alig volt dél - és íme este már,
az ablakot ködfátyol keni be,
áttetszik rajt' sok vonalatlan árny
sötét és mégis halavány színe.

Benn ágy alól, sarokból a sötétség
kimászik, mintha tolvaj volna csak,
ki nappal még a házban elrejtőzék,
s előbuj lopni, mikor alszanak.

Tévedsz, tolvaj sötétség, én nem alszom,
s te kincseimből semmit el nem lophatsz,
amelyek lelkem mélyében ragyognak.

Lelkem ragyog, mint gyémántkő ragyog,
S te félsz a fénytől. Én a fény vagyok.
És én nem alszom, mert én sohasem alszom!

1903. jún.

Tájkép

A vérvörös nap ködbe süllyed messze
szél borzogatja az útpart gyepét
csodásan sűg-bűg a kalászkok ezre
s hirtelen összébb veri telt fejét.

Szántó barnítja távolabb a zöldet,
pilledt jószága már alig kocog:

a fény elhagyja lassankint a földet
s az üres égbe visszapárolog.

Az égen vérrelöntött felhő nyúlik
és rajta ül a vihar angyala:
hangolja rozsdás kürtjét...

1903. jún.

Olvasás közben

Szobámban ülök. Könyv előttem. Apró
hangyák mászkálnak feketén a könyvben.
Jaj... nézd... lecsusznak a világos lapról!
s fejembe bizsegek... hosszú sor... tömötten.

S mindegyik egy-egy darabkát elrabló
súlyos velőm'... vékony csáp... viszi könnyen...
s agyam e mindig szikra-éhes tapló,
elfogy!... hál'isten... s megindul a könnyem...

A könny, a szelíd, meleg, enyhítő...
és attól oly érzékeny lesz a kedvem,
amilyen nem volt száz esztendő óta.

Megáll... elég vén: meghal az idő;
a fülem zúg; s lenn mélyen a szivemben
örök búgássá szélesül egy nóta.

1903. jún.

Sok súlyos álom

Sok súlyos álom háborít gyakorta
amilyen álma senkinek se volt
és lelkem mint az óriás retorta
amelyben egykor Isten főztje forrt

midőn a világ tésztáját sodorta
remekké gyúrva a sötét gomolyt
hogyan bár nem édes, ékes lett e torta
s diszít felül a nap és a hold.

Igy lelkem új világok vegyedénye
de zárt edény és szája, csőre nincs;
az én szobámnak nem nyílik redőnye

az én kincsem elásott, néma kincs

az én álmom felejtett, régi álom:
saját szívemnek kulcsát nem találom.

1903-1905 [?]

Újév

Szabad vagyok én! a legszabadabb!
Banyaként a kandallónál
többé sohasem ülök!
Ihaj! Tyuhaj! fehér a vidék:
fúj a szél, vágyaim szele:
a szél szárnyán röpdülök!

Ropog a zúzmara lábam alatt.
Ihaj! Tyuhaj! fehér a vidék!
Lám most van az új esztendő.
- Szabad vagyok én, a legszabadabb!
Szerencsémnek büszke kovácsa,
parancsomra vár a jövendő.

Mily nagy vagyok én! Isten vagyok!
Imádnak a fák, a bokrok,
bár én rájuk füttyölök -
Fúj a szél, vágyaim szele,
hajlongnak a fák a bokrok,
de én tovább röpdülök.

Ihaj! Tyuhaj! Fehér a vidék!
Lehullt az ég börtönfala:
belátok a végtelenbe!
Tovább, tovább! Szellőparipám!
Tovább! Túl a csillagokon!
A lét gyomrába kerengj be!

Ott, emberi szem nem látta helyen
ezen az újév-éjjelen
táncolnak a boszorkányok.
Az egyik épen szeretőm -
de különben mind szeret engem,
s szebbek, mint földi leányok!

S ma éjjel mind ölelni akar
és mind tüzes! És mind fiatal!
(bár mind van ezres is - évben: -
perc nekik az év és év a perc)
mikor Heraklit volt a nevem,
már akkor is értük égtém.

Ihaj! Tyuhaj! Fehér a vidék!
Fúj a szél! Szellőparipám,

lám most van az új esztendő!
Szeretőim felé sietek!
Mit nékem idő? Isten vagyok!
Parancsomra vár a Jövendő.

1904. jan.

Helios

[A CANZONÉKBÓL]

Únt szélcsendes idő. Ünnepi délután...
Mily fülledt tavasz ez! Lomb sem inog sehol.
Kis felhőt a kifáradt nap
Kémel a síma egen - hiába.
S pislog. Az örökös lusta sugárszórás
elvényíti szegényt. Ládd, arany árnyait
már tunyán veti szét fakó
fű koravén, hajhullós plüssén.
Zöldjét görbe akácágon elült levél
látni szinte, miként vesztí, ezer tüdőn
kapna friss levegő után
jaj, de rezegni se bír szél híjján.
Óh mi lesz, ha a szél meg sem ered soha?
tán meghalt a világ! Nincs, ami mozgatná
Ajolos, szelek úra jöjj,
félek a lelkem is itt elalszík
Végre ködlepedő ráborul egy tenyér
elsárgult napatyánk gömbölyű testére:
izzadtan takarózik ő:
védi - (saját melegétől!) arcát.
Hasztalan menekülsz! Gyomrod a tűz helye!
Jaj, jaj annak aki adja a meleget
és jaj, jaj a világnak,
mely az unott sugaron melegszik!
Ó milyen tavasz ez! Meg sem ered soha
lombon új levegő, légben uj ér, uj ár:
Ajolos, szelek úra jöjj:
fúdd el a mostanit, uj napot hozz!

1904. máj.

A Spinoza-szobor előtt

Jólesik látni, nagy zsidó, remek
képmásod, íróasztalom fölött:
jólesik nézni terhes fejedet,
amely nyakadnál szinte megtörött.

És látni, hogy a kínba' vajudó
gondolat szent gyötrelmét élvezed,
amit a művész benned, nagy zsidó,
századaidon át kiérezett.

Te boldog vagy: már csak kőmásod töpreng;
az én agyamban még küzd a velő,
én még itt bolygok lenn e földi ködben,

és fáradok csiholni fényt elő -
nagy rokonom! én is gondolkodom, ládd,
és szenvedek s méltó vagyok tehozzád.

1904. aug.-szept.

Jövő

Jövő, te szép jövő! Vasúton, az időn,
hadd robogok feléd, jövő, te szép jövőendő!
Feléd, eléd: beléd! Sohasem elegendő
paripám sint sodor, meg nem fékezhető.

Láthatatlan sinén, egyformán, ügetőn,
örök-mozgón, örök vágyammal száll versenyt ő
s vágyam szilaj kocsis! tájtézik perc, esztendő
s el nem hajló sinén beléd ízzik, jövőm!

Jövőm, te szép jövőm! Vággyá vált sín és törvény...
csábító alagút! Szirénnel teljes örvény!
öledbe mind belébb örök kéjjel veszem:

mint szerelmes, mohón, lázult párjába olvad,
beléd, mélyen beléd furódni vágyam oly vad,
jövő, csodás jövőm, örökfriss kedvesem!

1904. szept.

[Egy teknő itt a völgy az ég alatt...]

Egy teknő itt a völgy az ég alatt
s az ég, visszárol ráborulva, másík.
Néhány napszámos, meghajolt alak,
mint barna bogár, hazafelé mászik.

Egyébként elállt a bogárnyöször,
csupán egy testes éji verdelész még
s zajjal keresi egy zajos pöször

lugaskaró odvába fúrott fészkrét.

Sűrű sorokban a lugaskaró
áll őrt kétoldalt, s már sötét sorokban -
az éjbogár - (nappal ganajturó) -
esetlen férge! kalapomon koppan.

Fekete már a zöld szőlőlevél,
kövér fürt takarózik a levéllel,
s leszáll a tolvajoknak kedves éj,
leszáll a csősznek terhes éj, az éjjel!

Tömött Bartina gömbölyű farát
hetykén már lila égbe tolja távol:
Ballag előttünk a munkáscsalád -
utól a nagylány, vállán rengő kapával.

"Elfáradt az a kapa, lelkem, el?" -
kérdi egy legény, ki utánuk illan.
"El ám, mert, lássa, vinni kell" - felel
a lány és sötét szeme visszavillan.

1904. szept.

Tavaszi harsona

Szép tavaszi reggelen megharsan a trombita,
katonák vonúlnak végig az utcán,
s hogy pattog a villamos csengő!
Ma először nyitottak ki minden ablakot;
ma először szimatolom a napsugár szagát;
ma azt riadom: Diadal! diadal! -
lelkem csupa villamos csengő.

Ne kötözd a sebeket! Hadd folyjon a vér!
Hadd haljon aki haldoklik! Az éljen csupán,
ki föl se vesz holmi kis karcot!
Süt a nap! Süt a kard! Süt a trombita!
Lelkem csupa villamos csengő,
s mind azt csengi: Diadal! diadal! -
mert harcot vívtam, győzelmes harcot.

Diadalmasan vonulnak föl lelkem vadabb érzetei
s a megszokott hunyaság, elfeledkezve félelmeiről,
elszégyenülten bámul utánuk:
mint mikor szép tavaszi reggelen megharsan a trombita,
katonák vonulnak végig az utcán,
s a kis szolgáló, föltérdepelve az ablakdeszkára,
majd kiesik, úgy bámul utánuk.

1905. ápr.

ZSENGÉK, KÖTETBE NEM SOROLT ÉS HÁTRAHAGYOTT VERSEK

Példabeszéd

(PÉLDABESZÉDEK KÖNYVE VII. RÉSZ)

Fiam, szavamra nyujtsd füled,
tégy súlyos esküvést,
ujjodra kösd törvényemet,
s elméd lapjára vésd.

Nénéd a bölcsesség legyen
s az okos akarat
barátnőd; - hogy az idegen
asszonytól ójanak.

Mert ablakomon néztem én
s láték sok ifiút,
s már régen vettem észben én
a balgatag fiút,

ki estve, a nap estvelén,
a napszállás felé
kerül az út setét felén
egynémely ház elé,

holott ímé eléliben
egy asszony, mint a hab;
parázna ékességiben,
s csacsogó, s ingatag,

nyugodni nem tudó, ki nem
maradhat lábain,
ildommal otthon nem pihen,
az utcát járja kinn,

les utcán, leskel szegleten,
az ifjuhoz veti
és köti magát szemtelen,
és csókkal mond neki:

"Fogadtam áldozatokat,
teszek ma lakomát:
oh oly régen kívántalak,
jókor lelek reád!

"Felékesítém nyoszolám,
paplanom zsínoros,
s sok puha szőnyegem van ám,
egyiptomi, piros.

"Jó illatot csináltam én
ágyasházam körül,
hintvén mirrhalém, áloém,
fahéjam, bővibül.

"Jer, részegülj, te bánatos,
emlőmre, gondüzött,
gyönyörködjünk kíváncsú
ölelkezés között,

"mivel ma férjem nincsen itt,
nagy útra ment el ő,
egy zacskó pénzt magával vitt,
meg csak holdtöltre jó."

Igy hálózta beszédével,
szavával így foná,
ajaki hízelgésével
magával is voná,

ki is követte hírtelen,
mint ökör, vágni vitt,
nem értvén a bolond, milyen
bilincsbe vonatik,

s mígnem a nyíl máját veri,
vést nem alítva jár; -
vagy mint ugrándozó bari,
vagy, törbe, a madár. -

Most hát, fiam, hallgass reám,
s figyeljed ajkamat:
ne hajtsd elméd' az ő után,
ösvényét messze hadd:

mert megsebesített sokat,
megölt erőseket,
Sátánnak, ki mindig fogad,
terel vendégeket,

házának útja eltalál
a pokol szélire,
áthatván mélyen a halál
belső helyeire.

1905. aug.

1.

Én aki azelőtt ifiú elmével
játsztam a modern ész komolyabb versével
s mihaszna tudástól nehezült elmével
henyéltem a napot; most közelebb hévvel
flirtöket éneklek, háborut és fegyvert,
hőst akit egy lányka pajkos szeme megvert
s szekéréhez láncolt szomorú kudarccal -
hogy férhet ily átok egy angyali arccal?
ilyen sima arccal, melynek üde rajza
iszonyubb és szebb mint az Achilles pajzsa,
vagy amely tündérfőt elejte Medúza?

Ó te magas sarku, hangos ajkú múzsa,
ki a füstös bandát hevítet a bálon,
te ki láthatatlan ott ülsz a pedálon,
hol a fehér csontot verik gyűrűs ujjak:
hogyha te is lány vagy, s villant szemed félre,
tánc közbe ha rebbent ered fürgé vére,
ha mondtad érzelmű: "mily szép ma az égbolt!"
s kezet a kezeddal szorították forrón,
léptél titkon lábra, mely nem a tiéd volt
s megakadt már fürtöd kicsi tollkésollón:
engedd, sima dal hogy dalodra tanuljak,
s míg a nyári flirtök daliáit zengem,
flirtölés muzsája, cserbe ne hagyj engem!

2.

Ó valósult álom, álmodott valóság
rózsaszín liljomok, liliomszín rózsák,
csiklándozó fürtök, véghetetlen flirtök,
akiket tán maga talált ki az ördög.
Ó te nyugodt harc és békételen béke,
mely egyre kezdődik s soha sincsen vége,
kék nélküli kék és komoly ízű játék,
te naptalan nap és árnyéktalan árnyék,
te szerelem-féle, de szerelem nélkül,
enyhe szenvedély mely ment a szenvedélytől,
bora szomjazónak, étele az éhnek:
nem ritka - de rád csak ritkán köszönt ének.

Bár sohse szemérmes, szereted a titkot,
lugasok homályán rejtet magad itt-ott,
asztal alatt bujkálsz s hűs legyezők árnyán,
a szoros batáron ülsz a kocsi párnán,
emléked unalmas perceket is tarkít
s megérdekesíti a díványok sarkit.

Szeretlek örök vágy izgalma, sekély mély:
kék nélküli kék te kéjebb a kéjnél.

Szeretlek örök kéj mért is tagadnálak,
cél nélküli cél te, célul fogadnálak
mint rég Petronius, ez a kedves céda -
"Coitus voluptas brevis est et foeda"
(Ez a sor, diákul, csak uraknak való.)

Igaz gyönyörűség, te sohasem csaló,
szeretlek (amíg csak nincs komolyabb célod!)
Szivem egy tűvankos, tűzdelje acélod.
Lelkemnek kalácsát cukorral és mákkal,
mezejét is hímezd csupa mákvirággal,
eleven foltokkal, selyem ripacsokkal,
rózsákat utánzó hullós pipacsoddal.

3.

Baba szól:

Csak egy kis lány van a világon:
Én vagyok az. Mint a pinyőke az ágon,
mint a vad az erdőn, mint a hal a vízben,
surranok a táncban, ugrom a tenniszben
s hosszas telijét még nem érte le szoknyám.

Pesti leány vagyok, hiába tagadnám.
Úrileány vagyok, az apám nagyságos.
Intézetet jártam. Nem volt mulatságos.
De mitse búsulva cosinusok kárán,
mulattam a vegytan fiatal tanárán,
s most mint a csikó, ha kötelét elrágta,
szabadon ugrálok, mint a Fedák Sára.

Tanácsot ült otthon apám az anyámmal:
"Lehet e már bírni ezzel a leánnyal?
Egy csak az orvosság, küldeni vidékre:
séta neki, mozgás: fiatal a vére."
Na tehát itt volnék jó néni kezében
s amit otthon kezdtem, folytatom itt szépen
s hogyha bizony Pesten jártam iskolába,
amit ott tanultam ne legyen hiába:
az élet számára tanul ám a jó lány,
óra között inkább, nem annyira órán.

Lány vagyok és pille, egy repülő virág.
Ó de gyönyörű egy világ ez a világ!
Okos isten volt az, aki kigondolta,
aki a szivembe ily vágyakat olt,
eleven selyemmé hajamat sodorta,
karomat, lábamat megésztergályolta.
Én, a legszebb *téma*, lehetek hát kevély:
leggyönyörűbb *műfaj* a szerelmes levél,
de a férfi gyáva és levele gyarló:
tükröm csak a pompás, szemtelen udvarló!

Ugye tisztelt urak, tudományom mennyi?
Nem is fogok én már többet prepa lenni,
hanem férjhez ugrom, ha török ha szakad:
száz bolondom közül egy bolond csak akad.
S asszony leszek, asszony, hideg, okos asszony,
kinek cipejéből senki sem ihasson,
senki sem vágy vélem egyedül kupéra,
senki se mer engem meghíni szupéra,
s nem kerülök oda, hol a hir és pénz nő.

Istenem ó mért nem lehetek művésznő!

4.

Akiket elmondok s nem marad egy hija,
Baba udvarlóí, egy menazséria.
Komoly úr az első, aki járásbíró
s hiszitek? termékeny képes-kártyaíró,
öregebb Babánál tiz-tizenöt évvel,
s valamennyi lány közt vele mulat hévvel.
Baba örül ennek, Baba ezen hízik,
Vele főleg henceg, benne kivált bízik,
s eltette magának télire férjmagnak,
menazsériához levelező tagnak.

Ha ez az úr medve, most meg jön a lajhár,
a haja művészi, maga ügyvédbojtár,
lányok iránt blazirt, van hetyke közönnyel,
de Babával azért elmulat örömmel,
mert Baba pompás lány, Baba okos, ő szép,
ő gömbölyű hustömb, forró nevetőgép
s lehet ugy beszélni vele mint asszonnyal.

Ez a sereg számla untatna bizonnyal,
ha mind ideirnám Sanyit Palit Ernőt
Aladárt és Döncit, ki látta e delnőt
e talmi kis delnőt aki jött és győzött
s konyha nekül, tervet kitünően főzött!
Mert aki csak látja, mind rögtön imádja,
ő bárkihez édes, mindenki barátja,
s hallod azért, szólj csak róla akárhánnyal:
"De lehet mulatni ezzel a kislánnyal!"

De azért néhányat fessünk le, ha kezdtük.
Van komoly oroszlán, teve is van köztük,
ki galáns teherrel készörömet bajmog,
gyáva egér, hű eb, dús szellemű majmok.
Csacsi, komoly s fontos mint városi bugris,
csíkozott nadrágos, emberevő tigris,
de őt e vadaknak egyike se bántja
és van neki néhány jámbor elefántja,
aminőt nem bírt sem ama régi bárka,
sem a pesti Práter, sem a Lili párkja.

S majmaiból egyik, betanítva szépen,
milyeneket látni sok rokokó képen,
hordozni a sleppet mint valamely apród,
Baba majd "testvérül" szereti ez aprót.
Maturás Cherubim, pattog ügyes szótól,
sok üres órában lovagot is pótol.

Én magam vagyok itt hidegen szemlélő,
mint aki csak távol, álmaiban élő.
Bánom is én Babát s menazsériáját,
liba víg gigáját, szamarak iáját!
Társaim, a korok bölcseinek lelke,
könyvekbe, befőttként, üvegekbe, fejtve,
s telt drága likőrrel fejem ez a borkád,
mely e világnál jelesebb mámort ad
s tág birodalmamnak ki mérheti hosszát? -
Baba isten hozzád! Mi közöm tehozzád?

1905. okt.

Ti modern lányok

Figyelem, ti szépek, figyelem ti lányok,
rólatok az ének, örökuj talányok,
rólatok az ének, rólatok az álom,
szemeteknek vándormadarát vizsgálom
s nem unom színbontó tükörét csodálni.
Ti cipős tündérek, nevetés hárfái,
csókok örökforró telided kancsói,
fényes ikerlámpák eleven tartói -
ismerhet-e más úgy, ahogy én ismerlek,
hogyan színigazsággal verselni is merlek?
Számolja a mérnök nap, hold utazását,
én szép szemeteknek csillagja futását
s álmotokat írom, ügyes álombontó,
jósolok időt, mint a jövőmondó,
kaparok, mint ó bölcs, egyiptusi hártán
s mint a cigányasszony, kiterítem kártyám.

Halljátok a szót hát: mosolyogtok, sírtok,
szavakat susogtok, leveleket írtok,
könyveket olvastok, zongorákat vertek,
főztök ugyan, süttök, habokat kevertek,
táncolva vigadtok, s járja az új boszton,
sápadtok a krétán, híztok a tejkoszton,
tűritek a fűzöt, mint katona a páncélt,
kenitek a krémet, hol valamely ránc ért,
kenitek a hajport s nem is épen hajra,
patikát használtok s nem is épen bajra,
játszotok is tűzzel, pirultok is szendén,

hajlongtok a jégen, kecsesen billentvén
sötét lugasoknak enyelegtek árnyán,
nem tudtok aludni puha selyempárnán,
s ha még ma Jenőhöz, holnap Elemérhez
dobogva lihegtok: csakis egyért - férjhez!

Nosza mint cigánynő hadd osztom a kártyám:
halljatok okos szót, hami áll e kártyán,
mert bárha a cél egy, százféle a módja,
madarásznak enyve, horgász pici drótja,
vivónak a tőr jó, vadásznak a háló,
csikásznak a csíkkas, sólymárnak a ráró:
új vadnak is új csel fog kelleni fogni:
egeret lehet csak masinával fogni.
Esik is nálatok válogatás bőven,
fegyverben és enyvben, hálóban és tőrben
a kacsónyomintás enyv, tőr a kacsintás,
háló a piciny fűrt, mely szabadon hintáz.
De a választásban óvakodni tessék:
sokszor ügyet vesz a nagyon sok ügyesség,
sokszor ami egy helytt nyert, veszene másutt
s csak azután látnád: jobb lett volna más út.
Hamit azért kívánsz, meg akarod kapni,
ajánlom a fegyvert emberire szabni.
Lám ez a lélektan, s drága a tandíja
nem ám amit tanít a preparandia.

Mert egyazon bornak hatása is más-más:
ami egynek pezsgő, másnak csupa másolás.
Ami egyet csábít, mást éppen az űz el:
fogd az okost halkán, a fajankót tűzzel.
Más csalétket kíván büro komoly hőse,
mást a művészasztal bohém ismerőse,
mást az aszfalt terhe s falusi gavallér,
mást a letürt krágli, mást a magas gallér,
mást a tudós stréber, mást meg a sportedző,
mást a joggyakornok, mást meg az aljegyző.
Ennek egyéb nem kell, mint mutatós asszony,
annak, ki naponta eljár a piacon,
ez csak a pénzt nézi, az csak a szépséget,
ez a modern lelket, az magyar épséget,
ez ügyes gazdasszonyt, amaz ugyan telket:
ami egyet csábít, mást ugyanaz kerget.
Van akit egy jellel, van kit csakis csellel,
van akit megejthetsz kivágott kebellet.
Tűzbe tán ezt tüzes mozdulatid hozzák,
de amint már mondtam, jobb az óvatosság,
jobb heteket késni, mint rontani mindent:
vége teszen jóvá - ne feledd el - mindent
s minek egy a célja, ezer a fortély, a
nem is illik mindjárt lecsapni, mint héja.

De nem akarnám, hogy lenne szavam kemény:

hosszú talán máris ez a tanköltemény.
Hosszú aki unja, rövid aki érti,
mégis a folytatást nem lesz aki kérdi,
nem lesz aki kérdi, mi áll neki kártyán,
lesz aki megijed jóslataim tárgyán,
lesznek akik tovább szavamat már félik:
jobb az igazságot mondani csak félig.

1905. okt.

Egy tintafoltról

Mi eddig rajtad kedves volt nekem,
a barna báj, a nemes különösség,
maguk méltók, hogy borzongásba kössék
nyugalomra úgysem hajló idegem.

Törésig roppanékony íveken
már érintésre zeng az, néha lő is,
mert húr is, bizony, nyíl is, bizony, ő is. -
Pattanj le róla, újabb énekem:

egy tintafoltról. Ének illeti
e tintafoltot. Áldott ez, s a nő is,
ki magában bármily izgató erő is,
egy folt az arcát uj csábbal lepi.

Bár minden mozdulatod ünnepi,
és bár vonásid váltásához értesz:
uj vonás mellé uj *szín* is kell, édes:
az maga szemem' már meg sem lepi.

De most: egyszerre tündérváltozás!
Simúlva állad bársony lejtejéhez
minő fekete felhőtörmelék ez?
Csöpp felhő - s az ég egész boltja más,

e bűvös, barna, bársony boltozás:
minden ivének voltam ismerője -
s most csöpp felhő - s uj fénnel ragyog tőle
még kettős napja is! - csodás! - csodás! -

Áldom a Véletlen könnyű kezét!
Mire művészet soha rá nem jőne,
ő festé ilyen újra 's ingerlőre
uj arcod fény- és árny- és színmezét.

Legjobb festőnek vallom őt ezért,
ki ilyen csodás pettyet s ily merészet
(selyemre) gyors ecsettel hevenyészett -
áldom a Mester Véletlen kezét!

E körén ködlő, végén vékonyelő
koromkarikából folyamos ígészet
teremtéséhez (hogyan ily mű-egész lett)
mi eszközt használt a bölcs Keverő?

azaz (hogyan szavam legyen egyszerű
- nem is értékes tán a nyelvi-cifra -)
mit irtál? Téged ritkán látni írva -
mit írhattál? Nem vagy te író -

Mint bárki, bár intelligens leány,
nem vagy, *mint más valaki*, kék harisnya
(asztalodon dísz-kötött Hölgyek-Titka,
s az Új-Időkből új szám, egynehány.)
Te - vándor s barna -: rózsák közt cigány!
míg szemeim mézaratásra mennek,
bokrodnál agyam szépen megpihenhet. -
Mit írhattál? Egy levelet talán.

1905 [?]

[Szegény különc poéta...]

Szegény különc poéta
jobb lesz hallgatni néked
rosszat fogott a kréta,
sok a rovás
s bár egy dalod se talmi
s ez álmokat, regéket
egyszer el kell dalolni:
dalolja más!
Ha tűn az emberöltő
lantomat örökölje
egy más, valódi költő
ki jönni fog,
új húrokat, keményen
ver majd az ércöbölre
ugy üti bús-kevélyen
de nem nyafog.
Lelkében mint a tenger
fornak új képek, álmok
szívében igaz ember
igaz magyar
rebbenve majd a fénytől
hunyorja szemét az álnok
de láncot tép s előtör
ki mer s akar!

1905 vége előtt

La Bruyère-ből

"Il faut rire, avant que d'être heureux,
de peur de mourir sans avoir ri."

Férfi mondja: boldog a tüdő.

Asszony mondja: boldog aki rí.

Világ mondja: balga a tüdő,
akinek van, annak adatik;
boldog ki nevet, nyer a nyerő,
koldus, aki vigasztaltatik.

Ó az élet gyötrő, megtörő,
de egy kacaj kiengeszteli;
"Il faut rire avant que d'être heureux,
de peur de mourir sans avoir ri."

1906 eleje

[Mondd, van-e, van-e szebb, mint...]

Mondd, van-e, van-e szebb, mint
nyáron a tengeri,
ha aranyzáporával
a súlyos nap veri
és levelén végigcsorog?
Mondd, van-e, van-e szebb dolog?
Görbül e gyöngye vályu,
mely széles, éles, mint a sás;
ilyenkor a sűrű között
hiszem, hogy Pán is ott tanyáz,

nem holmi durva Pán, ki
nádasba buj s a szűz
erdőkbe, kit vonatzaj
s cséplőgép messze űz,
hanem kedélyes ifjú Pán,
ki nem távol töpreng csupán,
ki az emberi munkán
gyönyörködik s parasztokat
s földművelőt s pásztorleányt
gyakorta meg is látogat...

1906 eleje

A bús rom

Ki tesz,
ki vesz,
s igaz vigaszt
talál a tettben, boldog az,
ha tűrt is, boldog mindig az:
de én,
szegény,
csupán tunyán
búsulok s pusztulok csunyán,
búsulva elveszek korán.
Bár kincs,
ha nincs:
arany,
ha van:
dúsabb, kinek fájdalma van;
csak az, csak az vigasztalan,
akin
a kín
nyomot nyomott
s úgy hagyta őt, mint egy romot,
úgy hagyta, mint egy bús romot.

1906. febr.

Tavaszi zápor

Tavaszi zápor... bús barátom,
fáradt vagy és szomorú, látom:
tán sírhatnál - nevetek én!
No bizony, ilyen nagy legény!

Lásd másnak is volt baja szinte,
más is volt már szomorú, mint te,
és könnye, mint folyós parázs:
nem kellett a vigasztalás.

De víg szavak... tavaszi zápor...
kiragadták a mélaságból
s mint horgony, parthoz vert hajót,
örömbe vonták kis kacsók.

És hullt a, hullt a csók a bajsza,
mely félreállt csáléra, hajsza,
tavaszi zápor... hullt a csók:
öleltek a bársony kacsók.

1906. tavasz [?]

Nevessetek!

Ti szép leányok, két leányok,
kik úgy neveltetek velem,
terhet hajómból mind kihányok:
lám, könnyű lettem hirtelen,
lám, gyermek lettem újra, lányok.
Nevessetek, nevessetek,
minden komoly képet lehányok,
cigánykerekeket vetek.

Ti szép leányok, két leányok,
nevessetek.

1906. márc.

Szép kikelet...

Szép kikelet, kelsz hát, arcomba lehelsz hát,
újra, tavasz, onnan lelkembe lehelsz át,
lelkembe lehelsz, mely, úgy mint te, ezerszer
szűnnyad vala, s melyet táplálni te versz fel.
Táplálj is erőddel, sugaraddal, hőddel,
nyelni való, selymes, levegős szellőddel.
Légy te borom, búzám, légy te az én múzsám,
korai barkáddal fejem koszorúzván,
korai barkáddal, fiatal virággal,
nem komoly, örökzöld, virágtalan ággal

1906. márc.

Márciusi reggelen

Izzik az ablak
résin a napnak
üszke már
költi az álmost
és a szobám most
tűzben áll:
bútora máza
szikrafészek,
tavaszi láz, a-
merre nézek;
lángol az asztal
rőt az ág
s kél a panaszdal:
gyúl a vágy:

"Haj, csupa börtön
s árny, mibe' töltöm
életem,
pedig a tágot
csak a világot
szeretem.
Itt a szobákban
nincsen élet,
kívül a tágban
szívem éled,
kívül a tágban
új dalom,
bent a szobákban
únalom."

"Messze hazába,
Amerikába
szállnék én,
tengeri hantra
vízi kalandra -
járnék én:
metszve a szárnyam,
ajtóm zárván,
tömlöcös árnyon
tengem árván
tengeri hantra
nem szálllok
vízi kalandra
nem járok."

"Nap, ki koronkint
ablakomon kint
üszköt vetsz,
fénynyilad által,
vén nyilas, által-
tüzködhetsz:
Nytitni e zárnak
rézkilincset,
törni ez árnyak
jégbilincset,
tavaszi hónap,
nincsen hőd,
csalogató nap,
nincs erőd!"

Igy száll a panaszdal
szól a vágy,
de lángol az asztal
ég az ágy...

1906. márc.

[Gunnyasztva múzsám, szárnya tollpihéi...]

Gunnyasztva múzsám, szárnya tollpihéi
borús szobámban szerteúsztanak,
s örök baját fájának únva, régi
szavakba hangol új panaszt:

hogy annyi erő kárba veszni látszik,
elköltve annyi kincs és szív
hogy valami mindég hiányzik,

miként dalunkba félig rím a rím;

hogy ég tüzünk, és nincs szem aki nézze;
hogy lévén, nem vagyunk;
hogy jajt kiáltunk, s senki sem vesz észre,
s nem is siratva, nyomtalan halunk;

hogy aki szánja véres, bús kinunkat,
kerek világon nincs rokon;
futunk, s eb rágja roskadó inunkat,
ledőlünk árokpartokon

és hagynak ott rohadni,
magunkban, mint a holt ebet,
hátuk mögött, temetlenül maradni,
s nem sejtik, bennünk mennyit vesztenek,

s nem sejtik, mennyi szív és mennyi kincs,
erőnek kincse, félrerúgva durván,
hiába vártunk benned, túrt bilincs,
hiába lázadtunk -

(nem birom tovább!)

1906. ápr. - 1919. ősz

Ad animositatem sapientium

Canam ecce hymnum in te,
secretorum labyrinthi
casta mentium libido,
omnis ignoti cupido.

Eburnea turris vitae
nec debilibus invitae,
periculum dulce tutis,
fons aeternae juventutis.

Tu peragrans nocte pampas
in tenebris vera lampas,
tu perustis sole Nubis
lucis aestuosae nubis.

Spes simul remotis oris
desperati viatoris
tu viae ducens ignarum,
sola fax scientiarum.

Artium tu sola mater,
animus Thyiadis ater,
magna silvarum securis,

remedium certe curis.

Omnis ignoti cupido,
casta mentium libido,
secretorum labyrinthe,
ecce hymnum, hymnum in te!

1906. máj.

Strófák Gizikéről

Gizike barna dús hajával
besátorozta lelkemet,
Gizike gyönyörű hajával
bilincsbe font be engemet.

Ó mint imádom, hadd dicsérem
Gizike barna dús haját,
holtig kívánom, és kísérem
Gizike gyönyörű haját.

Aranka fürte szőke, gazdag,
becses buza, rendetlen asztag: -
Gizike fürte barna, dús,
simúlva milliónyi szála
önkéntelen harmóniára.

Aranka arca csupa hús,
Gizike arca csupa szellem,
Gizike teste csupa kellem,
Gizike lelke csupa fény:
Gizike lesz csupán enyém!

Gizike enyhe kellemesség,
Gizike májusi virág,
Gizike kedves kötelesség,
Gizike - egy egész világ!

Gizike kert, de nincs szurósa,
Gizike sárga viola,
Gizike néha, mint a rózsa,
Gizike, mint az ibolya.

Gizike drága szemepára
ma kivilágította lelkem,
Gizike szeme matt opála
hipnotizált fényével engem.

Ó mint imádom, hadd dicsérem,
Gizike szürke, mély szemét,
holtig kívánom és kísérem

Gizike gyönyörű szemét...

1906. máj.

A pályaudvaron

Közelg, közelg a gyorsvonat
már itt a láthatáron:
tudod-e merre utazom
ezen a gőzbatáron?

Át messze halmon és hegyen,
át völgyön és lapályon,
s hamerre bőszen folyam török
keresztül a vad áron.

Az utazásnak élveit
ne várd ma, hogy kitárom
azt el nem tudnám zengeni
se lanton, sem gitáron.

Otthonkény ilyen kéjeket
színház sem adhat áron:
röpülni halmon és hegyen
röpülni hat határon,

át sok hazán, brit-, francián,
törökön és tatáron,
s ki tudja meddig utazom
ezen a gőzbatáron?...

1906. máj.

[Mon cher ami!...]

Mon cher ami!

Au fond de mon humble retraite,
ou sommeillant, ma pauvre âme se déchiquette,
daignez me retrouver avec vos yeux bénins,
je suis comme autrefois ces royaux capucins,
dont le vieux Charles-Quint fut le plus digne exemple...

Daignez me retrouver, ami, si bon vous semble!
J'ai perdu, j'ai perdu toute ma royauté,
mais j'ai gardé pour vous toute ma loyauté,
j'ai perdu - ou plutôt renoncé de mes forces. -
Qui pourra faire me revivre? Vos amorces!
Je vous écris des vers, qui êtes seulement

dont je veux réclamer un applaudissement,
vous êtes mon public, vénéré, jeune maître!
le seul public, de qui content je pourrais être.

Avec votre regard bénin et triomphant
daignez me retrouver, prodigieux enfant!
Si d'un public plus large aujourd'hui la démence
m'a pris, et si au rang de champions je m'élançai,
croyez-le, mon ami, c'est par vous seulement.
Vous suivre je voudrais, comme le fer l'aimant
Poète, comme vous, ami, je voudrais être!

Daignez me retrouver et daignez me connaître.
Car non, parmi tous ces misérables rimeurs,
tous ces rosseurs de paille et payés escrimeurs,
qui ton beau temple antique, ô poésie hongroise,
assiégeant sans scrupule et sans aucune angoisse,
souillant d'un pas frivole et fou plutôt qu'hardi
l'héritage d'Arany et de Vörösmarty -

non, je n'y voudrais être - un des plus vaines têtes:
si je ne verrais vous et ce que vous y faites
vous comme leur sauveur, à mes yeux restaurez
la gloire antique de nos aïeux décorés
et bien que des marchands crient dans la portique,
je vous vois, prêtre digne, au dedans, extatique
vous, vous, votre vouloir, et vos nobles desseins! -
Vous expiez ... mes yeux pour tous ces coquins.

Et puis, après tout, quant à faire la besogne
quant à donner le pain toujours et que maint trogne
fait pour les journaux - sans être présomptueux:
ne pourrais-je ce faire y tout aussi bien qu'eux? -
Mais que ne parlé-je, que toujours de moi-même?
C'est ennuyeux et triste et fatigant, ce thème
ce mon thème éternel, auquel je ne peux fuir -
que ne suis-je dur, tanné, comme le cuir? -
Mais pourtant j'y fuirai. Mais j'écirai un drame
réaliste, objectif, lit de repos de l'âme
des vus d'Appolon ou mon cœur se nagea - -
mes personnages - grands fous - je les ai déjà:
un pestien nerveux, une vieille hystérique
un porteur villageois, décrépît, alcoolique -
c'est bonne compagnie, enfin, ou me voilà...!
eh bien! parmi ces gens mon âme se fuira.

Mais vous, dont je suis fier, vous êtes un poète,
libre, âcre, alerte, sain, plein de vigueur de tête
plein de vigueur de cœur. Les dieux vous ont donnés
dons des labeurs joyeux avant tout. Pardonnez,
si je vous importune et si je vous lamente -
Et puis - écrivez-moi! Ce terreur me tourmente,
que vous m'oubliez, que vous êtes las de moi,

bien digne de ce sort. C'est un cruel éffroi
bien dérivé de la mauvaise conscience...

Écrivez par pitié et par condescendance
comme le roi de Prusse au Voltaire exilé.
Mauvais moine, je suis, capucin retiré,
comme feu Charles-Quint, cet autre "roi de Prusse".

Daignez me retrouver sous mon humble capuce!

1906. aug. 18.

[Hol fürge véna...]

Hol fürge véna, ép poéta-nedv:
nem ritka vendég énekelni kedv.
De hol a jó modell s nem hiu tárgy?
Ilyet nem annyit lel az ifju vágy,
mert olvasott bár dús könyvtárokát,
Szemmel nem látott szerfelett sokat.

Duskálok, mint vacorban a cigány...
nekem nem jó, miről zeng a pogány.
Nem kenyerem a megelégedés,
ha sok van, nekem akkor is kevés,
de korra hatni sem vágyom igen:
a filozófiák hagynak hidegen.
Az istenek s a nagy világszelek?
ifjú vagyok! törődöm is velek!
a szörnyű harc s a végzetes faló
ilyen szelídebb lantra nem való.
Mit bánom a világnak száz baját?
Gizit dicsérem s szép szemét s haját.

1906. aug.

ZSENGÉK, KÖTETBE NEM SOROLT ÉS HÁTRAHAGYOTT VERSEK

[Szeretnél élni kék hullám alatt...]

*And the great element, which is to space
what ocean is to earth...*

Byron: Mar[ino] Fal[iero] IV. I

Szeretnél élni kék hullám alatt
és hajókázni Némo kapitánnyal?
Mély tenger ismeretlen csábu mélyén
szemlélni sok csodát: kövér halat
aranykigyót, fejlábu szörnyeket
rejtelmes formát, tajtékot, tarajt,
virágot, mely, megnézve, mégis állat
sok nagy halat: sok néma kis hal átkát
tengeri pókot, polypot, tünő
aranyzöld foszlányt, csillogó korált,
csillogó korál cifra palotáit?
szeretnél járni kék hullám alatt?

Tengerben élünk; - mert mi más e lég,
melyet beszívok, mely köröttem árad
- felnézek: látom; mozdulok: megérezem -
az ég - a szél - mi más e kék özőn,
e légözőn, (többször szelíd, de néha
orkáni vad, s hideg, s meleg) mi más
mint a titáni térnek óceánja?
melynek lakója s utazója, én
elemnek érzem, melyben élek és
melyben halok s mely nélkül meghalok.
Ez óceánban nézz körül ha vágysz
szemlélni sok csodát: kövér halat
aranykigyót, fejlábu szörnyeket
rejtelmes formát, tajtékot, tarajt
virágot, mely megnézve mégis állat

s sok nagy halat: sok néma kis hal átkát
tengeri pókot, polypot, tünő
aranyzöld foszlányt csillogó korált
csillogó korál cifra palotáit.

Szeretsz-e élni kék hullám alatt?

1906. aug.

Tündérország

Egy ó királynak udvarába
vidám kalandort vitt a lába.

A szeme gyors, bajussza hetyke
reá tekint minden menyecske,
nagy szürke toll lobog fövegjén,
hóna alatt kicsinyke szekrény.

Szól a király: "Nos idegen,
mi új gyönyört hoztál nekem?"

"Jártam a kincses Indiában,
az ismeretlen Afrikában,
s valamit hoztam is valóban:
Tündérországot, ládikóban."

Nevettek. Furcsa is valóban:
Tündérország egy ládikóban.

"Nem kell, urak, mókára venni
jobb lesz, hölgyek, próbára tenni
Csupán a fejet kell bedugni
ugy kell Tündérországba jutni."

"Nos senki sem jön? Ime nyitva:
Küldj kémet az ébenkalitba!"

Nos - egy lovag bedugja orrát
Ki tudja, mit s ki tudja, hol lát?
Bedugja állig és szakállig
s csuszik - csodák csodája - vállig.

S mint összenyomva, feje tűnik
s bemászik, íme - beletűnik!

"Hogy férhet ott?" - "Csodás bűvészet!" -
"Az asztal - értem az egészet" -
Nyujtja nyakát ifjú is, vén is,
s egy hölgy szól: "Hadd próbálom én is!"

Kecsesen hajtja fejecskéjét,
ugy leli kisdéd helyecskéjét.

Most igazában ékszerláda
mi uj csodát rejt tátva száda?
Ki belenéz, az vissza nem tér,
nincs óriás, ki bele nem tér.

És beletér legény is, férj is,
Tündérország sekély is, mély is.

S beletér asszony is, leány is,

s az udvar tagja valahány is
Királynak szinte kedve csosszan
öreg méltósággal becsusszan.

Tünik tömör szakállá szála
s ürül a nagy királyi szála.

De tell a bűvész ládaháza,
népet belé, mint zsákba, rázza
s mikor az udvar benne mind
hóna alá csapja megint.

S süvegje leng: "Alászolgája!
Művészembernek nincs hazája."

1906 vége

[Hanton, dombon, dombvidéken jártam...]

Hanton, dombon, dombvidéken jártam,
halmon, hegyen, hegytetőkön álltam,
s amit láttam, most, amit csak láttam,
hallja meg a világ: elkiáltom:

hantot láttam, napsütött mezőket,
halmot láttam, hegyet, hegytetőket,
és csatornát, csillogó folyókat
szántóföldet, erdőt, legelőket.

S zöld hegyeken láttam barna várat
tarka mezőn szürke várost, gyárat
napot bujni sötét folyosókat
csöndes folyón püffögő hajókat.

Tiszta folyó fölött kormos füstöt
s fönn ragyogni földből jött ezüstöt
napon égni sok aszú kalangyát
s piszkos embert nyüzsgeni mint hangyát.

S van miért ha gondolkozni kezdtem,
értheted hogy értelmét kerestem:
mi lehet a célja-vége ennek,
ez eleven, tarka végtelennek?

De már félek, nincsen célja semmi
célja lenne legalább pihenni.
De már félek, nincsen semmi vége
nincsen a szívemnek menedéke.

1906 körül

Extasis

Villámlik a villám
messze az éj.
Mélyül a mély.
Hullámlik a hullám.

Csillámlik a csillám,
hószinü téj.
Ó csupa kéj!
Zenéjit is hallám.

Hol kell járnom?
Nincs nekem álmom;
messze az éj.

Mélyül a mély.
Édes a jármom
és csupa kéj.

1906 [?]

[Ki járt már ki járt már Bergengóciába?...]

Ki járt már ki járt már Bergengóciába?
vagy a tengeren túl Óperenciába?
Szegény magyar költő, dekadenciába,
hadd bujdosson egyszer Óperenciába.
Mesét mondok ime de nem lesz szófia:
Volt egy szegény ember, annak három fia.
S így szól a legnagyobb: "Hadd jöjjön akármi:
elmegek én apám szerencsét próbálni
Anyám süss pogácsát, töltsd meg a tarisznyát,
kezembe a furkót, lábamra a csizmát."
Felhúzta a csizmát, megfogta a botot,
estére egy sötét erdő közzé jutott.
Ki volt utitársa az erdős vidéken?
A hold ment utána a végtelen égen
egyik a lomb fölött, másik a lomb alatt
ez aranycsónakon, ő csak gyalog haladt
előbb is elfáradt, lepihent a fűre,
éjjeli bogarak csapkodtak körül
szemeit az álom mégse kerül ki
a messze szerencsét mutogatta néki
és hogy ne ébredjen új szomorúságra,
kis fülemüle ült fölötte az ágra.
"Kicsi fülemüle, szép hajnali álom
a messze szerencsét mondd merre találom?"
"Forrás vize zubban keletre, keletre,
az alatt fog nyílni sorsod kikeletre."

Egy óra az aljban, két óra a lejtőn:
forrás vize zubban keletre az erdőn.
Barlang feketéllik hegynek közepéből
forrás vize zubban barlang üregéből
alacsony a barlang, hajolva kell járni:
a világosságot be nehéz kívárni.

1906-1910 körül [?]

Esti imádság

*melyben a költő kéri a Múzsát,
hogy az elköltözött lelkekért imádkozzék.*

Üdvözlégy Máriára harangoz a harang,
de meg se hallva hal ki házak közül a hang.
Midőn a föld közömbös, talán a menny megért:
imádkozzunk ma Múzsám a minden lelkekért,

kik bolygva - s vajjon ők is tudják-e, merre? mért? -
nyerik talán az égtől amit a föld remélt;
kik útban és felezve lét és nemlét honát
lesik talán a földtől amit az ég nem ad;
kiket közel megérez a finomúlt ideg
s sok gyenge nőt sötétben lúdbőröz a hideg;
akiktől fél a gyermek, ha csendben fél maga;
akiknek szenvedése borzongat éjszaka;

kiknek lehére fodrot vet síma tón a hab
és elhomályosúl a fényes tükördarab;
akiknek rémes esten ajkukról sír a szél
s ujjuktól ing az asztal s báj koppanás beszél;

kik bolygnak milliónkint teretlen téreken
s kiderül szenvedésük a végítéleten:
azokhoz sok közünk és eleven nincs utunk:
azok közül jövünk és azok közé jutunk.

Ismertem egy leánykát, szép volt és halavány,
és elrepült a lelke egy szennyes éjszakán.
Mit csinál, árva lélek, föld felett, ég alatt?
Sápadt teste azóta a sírban elrohadt.

1906-1911

A nagy szobában

A nagy szobában egyedül maradtam,
lábam besüpped bolyhos szőnyegén,

besüpped az öblös fotel alattam:
a nagy szobában senki más, csak én.

Más senki sem, csak én. Ez mind nem él.
Az asztal, szék: fa! mahagóni! ében!
ez mind nem él. Mélyében semmi mély:
sötétség az anyag tömör belében.

Ez mind nem él. Nem él a levegő,
mely holt virággal balzsamozva lippen;
nem él a fény, a porszemrengető,
mely kárpítként nagy ablakon belibben.

Csupán a tűz él. Legalább mozog.
Legalább lángol. Vörös lángja táncol.
Legalább piros. Legalább meleg.
És élek én...

1907-1908 eleje

Egy vers, a porvárosból

Ezen a száraz délutánon,
mely unt sorsodnak képe tán,
mihez fordulsz? - Bármint utálom,
karjába ölt e délután.

Emlékim albumát kitárom,
lapjára bámulok bután,
hol annyi régi délutánom
úszik holt szirmok illatán.

Az utcán sápatag diákok,
a kertben vérszegény virágok,
az udvaron porülte fák.

És testtelen felhők az égen
és fulladó szellők a réten
s a kapuk alatt vén kofák.

1907-1908

Tisza hídján

Tenger az éj most
itt állok a hídon.
Távol a város
lángjai lógnak.
A szürke sötétben

kék villanyu foltok.

Szerte a vizen
reszketnek a lámpák:
fekete réten
sárga virágok
holdudvaru, bojtos
foszlányu szírommal.

Mostan a bús táj
fényszőnyege rojtos
gobelin, árnyalt
tompá színekkel.
Aszfalton a messzi
kocsik zaja tompa.

Tompá a lelke
s a lángpamutokkal
hímzett éjbe
betakarózik:
az Isten akarta,
hogý jójjön e káosz.

1907-1908

Ma délelőtt, ma délelőtt

Ma délelőtt, ma délelőtt
itt hagyom ezt a telelőt,
ma délután, ma délután
megyek a kedvesem után.

A haja barna, arca szép,
olyan mint egy madonnakép;
pillája hosszu, szeme mély,
az ajka csupa szenvedély,

Amerre pillantása hítt,
feszíti vágyam vásznait
és vágyam vászna úgy dagad:
ki tudja, meddig nem ragad?

Ma délelőtt, ma délelőtt
itt hagyom ezt a telelőt;
lobog a vászon, süt a nap:
én leszek a legboldogabb!

Ma délután, ma délután
megyek a kedvesem után;
csipője karcsu, keble dús:
csupa egészség, csupa hús.

Egy régi szerelmes Velencében

Ó mennyi szerencse
és mennyi talány!
A régi Velence
s az ifjú leány.

Már este van itt benn
sötétül a ház
s kigyúl ereidben
az éjjeli láz.

Hív csendes ölébe
az ágy meg az éj
jer vár gyönyörébe
a vágy meg a kéj.

Ott künn a csatorna
csupa láng, csupa dal:
boldog az, Madonna,
aki fiatal.

1908. aug.

[Palotáknak, templomoknak...]

Palotáknak, templomoknak
színhátszó márványai közt
jártam én is tűnt koroknak
sok csodás bálványa közt
és míg némán mint egy lélek
csúszott köztük gondolám:
"Holtak vagytok, én meg élek
és nevetlek" - gondolám.

De a holtat nem kell híni
mert magától megjelen:
a Palazzo Contarini
nyílni látszott hirtelen
és kihajlott (Desdemona?)
ő volt, más volt, bárki volt
mintha élne - mintha szólna
nem mosolyg így aki holt.

Mintha szólna, mintha élne
mintha látna - gondolám
és zavarban, mintha félne

lopva nézné gondolám.

1908. aug. - 1908 második fele

Régi magyar költők

Ó ti kik oly régen s mégsem igen messze
tevétek, e nyelv hogy forrásit eressze
(háznak idült jégtől így csurran eresze
s hanyagolt bányának nyíl tágan eresze).

Nem akarok, gyenge, veletek kiszállni,
beteg, erőn föllül csúcsokon ugrálni,
fiatal, ősz fők közt versenybe' kiválni,
hamit azok hagytak, magam azt munkálni;
de azok neveltje, kik mezejük aszfalt,
kiket e bágyadt kor vergődve magasztalt,
vágyón, irigyelve nézek tifeletek.
Szellemem a koré, anyagom tiétek,
s bárha silány viskót, bárha csupán vázat,
magyar égett kővel építem e házat.

1908. ősz

Megállj!

Lelkem, megállj! Ily messze kóborolni
tenéked nem szabad.
Tilosba tévedsz! szokd meg otthon ülni,
meghuzni magadat.

Ez a vidék még nem látott kaszálót;
veszélyes puszta táj.
Merész madarász, vidd haza a hálót,
erre nem jár madár.

Vagy hogyha jár, tenéked vészmadár lesz,
károdra károgo.
Kerüld keresztény! Kerítő határ ez,
mint egy egérfogó.

Mint egy egérfogó, ezek a szirtek
elvesztik az utat:
Akastyánszirtek, alattuk az ördög
kopácsol és kutat.

Mágnes szirtek, melyek közt csalfa kormány
iránytű, mécsvilág.
S a szirtek és a szakadékok ormán

nyíl sok sötét virág.

Százágu tüskés óriási növények,
lombjuk szél nélkül ing.
És hogyha téved valaki közénk,
száz karját nyújtja mind.

S polypok karja e virágok karja
már amint ölel:
Ha Isten vagy az ördög nem akarja,
nem is eresztenek el.

1908. ősztél

Téli képzetek

A táj fehérbe öltözött
befűtta a havas tél;
felhő alatt és hó között
magában áll a kastély.
Dinom-dánom, dáridom
hosszu téli este
senki sem jön az uton
mert a hó beeste.

De drótfonálon száll a hír
és bűg a nyurga pózna
valaki nyög, valaki sír,
s sok messze cső golyóz ma.
Nellem-nollom, únalom
lanyha téli tábor,
csikasz ordít a havon
torkaszakadtából.

De Afrikában semmi hó,
dobol a sűrű zápor
s a sarkvidéki eszkimó
nem fogy az éjszakából.
Diri-dingi-dingaló,
ez a könyvek éve:
tárva szép a kandaló,
könyv pedig betéve.

Most kerget népet a hideg
a sima városutcán;
most fájva zsong a vén ideg
s repül a szél a pusztán.
Dinom-dánom, dáridom,
mostan áll a farsang
zeng a szél a várhidon,
zeng a várban karhang.

A hó esik, fehér a sík
befűtta a havas tél,
s ha szél keféli hómezét,
minden ház messze kastély.
 Tam, tam, tam, tam, tam, tamdá,
 únalomnak ágya:
 kályha mellett ábránddá
 fagy az ember vágya.

1908

Kék faluk

Ki járt már a kék falukban?
Ki a csunya kék falukban?
hol a kék fal sértő színnel
közepellik zöld zsalukban?

Ott a cifra házak orma
cifrán ott a házak orma
házak orma kék kereszttel
pompáz mintha sírkő volna.

Mindenik ház egy-egy kriptá
s mindeniknek megvan titka:
nemzedékek asznak benne
a világból kihajítva.

Nemzedék ott több ne asszon,
ember ottan ne mulasson,
ottan beteg minden gyermek,
métélyes ott minden asszony.

Ott az emberész nem lámpás,
csak egy ködben járó csámpás,
elhunyt bűnök pállott ködje
s puliszkára hajtott rámpás.

Minden sarkon ott egy Krisztus,
egy sovány, bizanti Krisztus
véres és esős bordákkal
vár, míg jó az Antikrisztus.

Ablakot ne nyiss ott éjjel,
mert a vampir jár ott éjjel,
gonoszúl a bokrok árnyán
kék kísértet les ott széjjel.

1908-1909

A csüggedt kapitány

- Hol jár a lelked, éjszivü kapitány,
hol jár a lelked éjszinü paripán?
hol jár megint, hol jár a lelked?
mely hadakat, vadakat vág, kerget?

- Nem az vagyok már, aki valék, szegény
szegénylegény, de büszke, bitor legény,
ki egykor a tilosba vágtam
hej, bitoran, botoran, de bátran!

Mennyi sok kincsem, mennyi sok aranyam
szeleknek szórtam, vége van, odavan!
Most szellemem, miként gerincem
nyugtót eped, s veszi bármi kincsen.

Jer hát, nyugodjunk, jó paripám! Rövid
kantárra foglak! Nézd a tavaszt, ma vig:
kész vendégasztal: lásd a hasznát!
Föl ne ijedj, ha zokogna gazdád:

a nyúgalomnak ára a fájdalom
nekem: mert érzek és nem mondhatom;
neked: mert még röpiülni vágynál
és nem ereszt a hideg kantárszár!

1909. tavasz

Az Olt partján

Mint a halász amott nyugton vigyázva vár
s ha moccan a horog, ha rezzen, kapja már:
kivetem lelkemet a szépség tengerén,
gyönyörúségeket halászok benne én.

*

Haris harsog, kakuk kattog, darázs zenél,
nagy jegenyék között lentet a lassú szél.

*

Fellegszerü hegyek, hegyszerü fellegek,
hol a köd testet ölt, a kő meg fellebeg,
s alig leírhatón, alig képzelhetón
fátyolos napsugár szikrázik a tetőn.

Lenn, zöld partok között, folyik simán az Olt,
kanyargón és bohón, úgy mint száz éve folyt,
két hattyúóriás hintáz, két fellegárny

a sík folyón, melyet felgyújt a napsugár.

Igen! s most lángfolyón a hattyuk fürdenek
s hullatják tollukat, mint égő fürtöket,
hull az égő fehér, lángezüst színű toll
igen! s most lángfolyón lánghattyú haldokol.

1909. nyár eleje

ZSENGÉK, KÖTETBE NEM SOROLT ÉS HÁTRAHAGYOTT VERSEK

Én is fa vagyok

A szelek istene lelket lehelt a fádba,
nézd mint vonaglanak kínjukban most a fák:
borzadó tagjaik' a szürke légbe mártva
sivítván tépdeshik zord lombjuk torz haját.

Ó a fák élete! egy helybe kötve élni!
hiába vágyni föl! nyúlni a nap felé!
megunt gyökereken, miket nincs mód kitépni,
hiába nőni a szomszéd cserjék fölé!

És únott nedveket a régi földből színi,
vagy várni hév nyaron a bús menny záporát:
majd fájni a napon és mozdulni se bírni,
majd sírni szüntelen sok szeles éjen át.

Lenni tehetetlenül kényszerűen türelmes,
míg törzshöz dörzsöli hátát minden tinó,
megmász minden gyerek, megvág minden szerelmes,
fészket dob a suhanc, ágat harap a ló.

Vagy állni hegytetőn, egy szálaban mint sudárfa,
melyet minden kerül, csak egy nem: a vihar,
túlélni mennykövet, korhadni szútól rágva;
ez a fa élete s mily hosszú, míg kihal.

1909

Vasúton

Tengersűrű, tisztakék
fullasztó mély most az ég
mély:
vasból épült sínuton
vigan lüktet vonatom
s nincs benne más személy.

Végigfekszem pamlagán
kitekintek ablakán:
hej!
nem látszik más csak az ég,
mint egy végtelen vidék

helyevesztett hely.

Fölfelé van? Lefelé?
Nem pottyank-e belé?
Bár!
Lelkem máris belevész
mint egy ellőtt kelevész,
vitorlás madár.

Ugy érzi hogy messze fenn
messze fenn egy tengeren
van:
szellő csapja homlokát
vigan hajtja csolnokát:
"Gyi te gyi lovam!

Gyi te csolnokparipám,
vizen forgó karikám,
szállj!
Vonz a hab és vonz a nap,
lenn maradhat aki rab,
de te meg se állj!"

1909 [?]

Mi az? Mi az?

Mert valamit elveszítettem!
Mi az? mi az? Már elfeledtem.
A sorsmadár kering felettem:
mi lenne ha eszembe jutna?

Boldog vagyok, hogy elfeledtem.
Ha gondolatom visszajutna
a félve rejtett, régi utra,
jaj, mivé lenne? hova futna?

...Mi baj ha lelkem vére buggyan?
Csak meg ne lássam, meg ne tudjam!
Ha éjjel visszaálmodom,

reggelre újra elfelejtsem.
Ha rátalálok az uton
fölvegyem és megint elejtsem.

1909 [?]

Reggeli szél

1.

Mint kunok űzte bús legény,
szórtam a kincseket mögém,
és addig szórtam balgatag:
most már maguktól hullanak.

Itt egy darab, ott egy darab:
lassankint minden elmarad!
s hiába hintem, egyre jó,
üldöz a vén kun, az Idő.

2.

Beteg szeretnék lenni már.
Ugy fáj az, hogy semmi se fáj!
Ha semmi más: e semmi fáj!
Beteg szeretnék lenni már.

Ó jöjj kór, oltsd ki bágyatag
kézzel a gyertyás vágyakat,
s mint vén egyházfi, csöndbarát,
zárd el a szentély ajtaját!

Feledni hogy még van remény,
egy szelid ágyba fekszem én:
maradj, Remény, te vén csaló!
Nekem a szelid ágy való.

Ne mulattasson semmi más,
csak ami képet fest a láz
vagy zenét a csönd ujja szó,
amíg a végső óra jó.

Valaki akit szeretek,
kezemet akkor fogja meg,
és addig ne eressze el,
míg érzi hogy az ere ver.

De mikor elhallgat az ér,
s fehér lesz, olyan törtfehér
a kéz, mint hervadt liliom,
fektesse végig ágyamon.

És mondja: "Mit az ég adott
(mint a virág a harmatot,
ha reggel szelében meging),
könnyelmű kéz! elszórta mind.

Hadd fonnyadjon hát szárazon!"
Mondja, s ne sírjon már azon!
Menjen el, s törve, hagyjon ott
mint a szél a liliomot.

1909 [?]

Nervus urbis

Mitől lobognak a lámpák?
És a gépek mitől zúgnak?
Fel szoktál-e nézni néha,
hol a hosszú drótok búgnak?
Úgy tetszik, hogy értem olykor
- úgy jön olykor, mint az álom -
hogyan a zúgó sodronyokban
mit beszél a villanyáram:

Hajdan aki szabad órája
fenn a felhőkben dörögtem,
mostan rabként gépet hajtok;
surranok e dróterekben.
Surranok a selymes ércen,
érben holt vér, vérben rab láz:
jaj az efemér embernek,
aki engem drótbá zabláz.

Jaj a rám szálló madárnak:
szárnyat ejtve fog lehullni;
jaj az efemér embernek,
aki hozzám merne nyúlni.
Surranok a szabad légtérben
félelmesen, bárha szolgál:
tudjon nekem szót fogadni,
aki nékem parancsolna.

Télen sodronyom ezüstös
zúzmarával kivirágzik;
nyáron a nap gyilkos fénye
gyilkos drótjaimon játszik.
Minden gyilkol ami fényes,
anélkül hogy maga veszne:
így a nap és így a villany...
így a kard és így az eszme.

Így a város forró lelke,
melyet titánteste zabláz:
ezer vékony idegszállban
csupa zárt hő, csupa rab láz.
Mennyi erő feszül bennem
s mozdulatlan drótban rángok -
csak forogjatok ti gépek
és lobogjatok ti lángok!

1909

Kiket a jó vetést a vad világba
szétszórni vitt a jámbor indulat
Amerikába sötét Afrikába
hol nyomotokban új szellem gyulad.

Ti fogtatok minden nyelvet igába
hogy minden nyelv dicsérje az Urat
arcát a föld előttetek kitárta
tiportatok nem sejtett új utat.

Volna csak bennem is hit oly erős
mint bennetek, erősítő varázsként:
lehetnék én is úgy miként ti hős.

Kit a kétség hitétől messze vitt el
nem kaphat új célt? S nem lelhetni másként
új földeket, csupán a régi hittel?

1909 körül

Széchenyi

Szegény, lankadt lelkek, hova, hova csúszunk?
Csak lefelé csúszunk, föl már sohse kúszunk
új idők árjával tehetetlen úszunk,
rég partjainktól aggódva bucsúzunk.

Régi nagy ujítónk, más ujító voltál
harcod áldozat volt és eszményed oltár,
eveződ viz ellen, ajakadon zsoltár
tártál új csatornát, hogy folyjon a holt ár.

Hogy ne legyen posvány Magyarország földje,
munkával vidúljon mezeinek zöldje,
boldog legyen népe, áldott hegye-völgye.

Nem lenne-e jobb még a Pruth és Szeret közt,
mint sárban evezni tél és kikelet közt,
tehetetlen korcs nép Nyugat és Kelet közt?

1909-1910

Példa a holdvilágról

Láttad-e mint holtat
A gyönyörű holdat
Csuszni arany mezében?
Holtan hazajárván

Surranni a márvány
Ég fekete vizében?
Holt tüzeknek hamvát,
Holt vizeknek havát
Vinni fagyos kezében?

Nincs már önnön üszke,
Éjjel azért büszke
Napinni a holdvilág:
Nesztelen, kényesen
Száll tova fényesen
Néma, sima holt virág:
Büszke, hogy maga van,
Kényesen, magasan
Fényesen - egy holt világ!

ÉRTELME:

Fénnyel, noha pusztán,
Hidegen és tisztán
Jár a lelkem magasan:
Régi hevem, tüzem,
Régi könnyem, vizem
Hol van? Ugyan odavan!
Száll a lelkem, száll még,
Mint egy fényes árnyék,
Hüvösen és havasan.

1909-1910

Odysseiabeli tájkép

Ha most a szobámba nyitnál be, modern fi
látnál kicsi gyertyát, hunyó tüzeket
nagy könyvet előttem kinyitva heverni
s könyvben kerek ósdi görög betűket.
Ha most a szívembe nyitnál be (de nem tudsz)
látnád hogy elönti egy ókori báj;
s ha képzeletembe jutnál be (de nem jutsz)
egy tájra találnál. És ím ez a táj:

Nagy messzire tárva a légszerű tenger,
az égemelő viz, a földövező
mélyöblü hajóban a tágszívü ember
és típrat a habban nyulánk evező.
Csapkodja a tajték ércsínü sörényét,
mint ostor a dacos ló büszke nyakát
fönn az arany isten öntözgeti fényét
s nincs függöny az égen, nincs partszerű gát.

De a levegőben bodor ködök, aprók
gyüldösnek, a kékre ezüst fodorúl;

s im távoli foltok, mint távoli taplók
gyúldosnak. A távol kék elkomorúl.
S fölgyúlve az égre feszülve kifekszik
a fekete ernyő, súllyal, komoran;
bordán habok ingó verése növekszik
megcsattan a meny s a zápor lezuhan.

Gályája farán áll a meztelen ember
vakúl szeme; duzzadnak durva karok
megtágul a kormány és törren a tengely
bár törmöli rudját ércgörcsü marok.
És gyenge tutajnak leválik a lécszál
mit könnyü gerelyként dobál a vad ár.
De íme: sirály jön s a deszka fölé száll:
a fehér istennő, Inó e madár.

És lám: új erő gyűl lankadt idegekben
és úszni feszül a kar izma: tovább!
Munkál a tüdő is, mindég melegebben
jobban ver a szív is, jobban rug a láb
s mind édesizűbb lesz a sós víz az ajkon
és habja nyugodtabb és árja viszás:
égadta folyóvíz torkollik a parton
hol sárga iszap közt nő kardszerű sás.

Vetődik aléltan, csapzott csunya hajjal,
hol marti bokor borul álma fölé
s hogy rózsá ujjakkal kivirran a hajnal,
szép lányka vet lapdát a cserje közé...
Itt zöld tamariszkot zuzogtat a szellő
s barlang küszöbén vet az ár ki csigát;
kűnn messze a vízen kel száz csoda küllő
a nagy nap előtt ott nincs partszerű gát.

1909-1910

Vágy ered

Szép napok
én napjaim
fürödnek
friss habjaim,
új napok,
új madarak,
madarász,
sóvárgalak;
jöttek-e,
jöttek-e már?
A szívem,
bús szívem vár.

Napkelet

napfogata,
napszüzek
víg csapata,
szűz napok,
száz nap után
jertek el,
vár palotám,
vendégek,
bús szívem vár:
jöttek-e,
jöttek-e már?

Dús szívem,
bús palotám
napkelet
napvonalán
vár nagyon,
vár titeket;
jertek el,
mert eleped.
Jöttek-e,
jöttek-e már
sok új nap,
arany madár.

1909-1910

Ha eltörik az edény...

Hová lesz a világ ha meghalok?
Ó rövid éjek, hosszú nappalok,
ó keserű nap, édes holdvilág,
szúrós tövises és hullatag virág,
zöld bársony völgyek, szürke kőhegyek,
hová lesztek ti mind, ha elmegyek?

Ó éles kék ég, tompa barna dombok,
kevély kőszálak, hajló puha lombok
s te emberarc, arcomhoz oly hasonló,
ti mély szemek, melyekbe nézni oly jó,
tavak, melyekben megfürdik a lélek,
hová lesztek ti mind, ha én nem élek?

Kik bennem vagytok, lelkem részeként,
hogyan éltek túl ezt a bús edényt?
Magammal sírba nem vihetlek el,
magam nélkül nem képzelhetlek el,
mint edény nélkül nem a drága bort -
edénye törve, földön szertefolyt.

Edénytek törve, földön szertefolytok -
érez-e más, mint én? és lesz-e boldog,

mint telt edény boldog a drága borral,
melyet gyöngyökbe titkos heve forral -
érez-e más, mint én? és lesz-e boldog
veletek, ha kívülem szertefolytok?

1910

Ékszerláda

Lelkemnek kincsei, szegény szomorú kincsek
alusznak naptalan, sötét ládába rejtve.
Néha előveszem, mint ékszerét a vénlány
s játszom velük magam, mindenkit elfelejtve.
És ékesítgetem magamat gondolatban:
ez itt egy diadém: egy régi szerelem:
ha föltenném megint lelkemnek homlokára!
ez itt egy bús gyűrű, egy bús gyűrű az ujja,
pecsétes bús gyűrű - óh mennyi ékszerem! -
óh szomorú pecsét! - mennyi könny volt az ára! -
Ez itt egy karperec; elnézem mint a fösvény:
kigyós kösöntyü volt, Tantalus-álmomé,
mely vétkes kört csinált, mint labirintus-ösvény.
Ez itt egy régi lánc, a zsarnok vágyak lánc:
mily súlyos és arany, s karika karikára
ütődve még, ha nyulsz hozzá, jajdulva csörren.
Ni itt egy régi bú, egy édes régi násfa,
a viselés miatt kívül kissé levásva,
köve baljós opál fájdalom-szülte gyöngyben.
Fülönföggő emez, alakja csöpp harang
és minden mozdulat megcsendítette halkan,
mint távoli zenét, a csöpp ezüstharangot -
Ah! ah! hunyd be szemed! hallod a régi hangot?
a régi néma szót hallod-e zengeni?

(Milyen gazdag vagyok, de csak úgy, mint tolvaj,
ki rablott kincseit mutatni nem meri!)

1910

Divina machina

Van e földön sok lehetőség, sok borzasztó gondolat,
melytől fázik gyenge hátad, égre lázad gyér hajad;
van e földön (s egyre több lesz) sok véletlen Vakeset,
mely akár egy őrült isten zúzza kínra szívedet;
gondolat, amellyel élni egymagában hősiség;
csoda, mely már lehetetlen, pusztá álma is kísért:
de legszörnyűbb gondolatnak, legborzalmasabb csoda
az hogy nincs csoda a földön, az hogy nem lehet csoda.

Hős vagy ember, máí ember, ki e gondolattal élsz,
hős mert élsz és nem vársz semmit, hős mert élsz és nem remélsz.
Ó ha sikerülhet olykor minden társaságtól válnod
s nincsen nyitva könyv előtted, s nincsen gondod s még sincs álmod
(hogya könyved, gondod, álmod, társaságod a magány,
akkor tudsz csak önmagadról, akkor élsz csak igazán)
nem rokaszt-e akkor össze ennek a gondolata:
az hogy nincs csoda a földön, az hogy nem lehet csoda?

Az hogy semmi, semmi, semmi nem történhet, semmi uj,
nap jön éjre és tavasz jön télre válhatatlanul;
az hogy vergődhetsz örökké, falba fejed verheted,
mégsem fog történni más mint ami rég megírva lett;
az hogy sínek vannak rakva a világkerék alá
s nincsen semmi, nincs erő mely sínéről kihajtaná;
az hogy e világ egy fád gép, lázadásra ostoba;
az hogy nincs csoda a földön, az hogy nem lehet csoda.

Elfeledtet tán egy percre jóltevő gond, társaság;
könyv, bor, álom képzeletre fest talán hamis csodát;
de magadba, öntudatban, magadé és szabadon,
"Mind hazudság!" - így kiáltasz temetősi ágyadon -
"Mind hazudság! nincs szabadság! csupa rabság életünk;
sors pórázán, buta bárány, vágóhidra mehetünk,
egy uton csak: nincs választás! s türehetetlen kaloda
az hogy nincs csoda a földön, az hogy nem lehet csoda."

Ok és Kényszer, két borzasztó, istenek közt óriás
ül e bús buta világon, buta bús lidércnyomás
s ha csak moccan rab világunk, már fején e fene két
óriásnak érzi nyomni halhatatlan fenekét. -
S hogya kérdezné az Isten: "Világ, mért van rajtad átok?
Nemde minden jót megadtam? Béna lelkek mit kívántok?"
azt kellene válaszolnunk (jaj, hogy nem lehet soha!):
"Adj Uram csodát csak egyszer! egyszer csak legyen csoda!"

1910

Az elveszett kincs

Előbb meg kell halnia annak,
aki feltámadni akar:
meghalni is, feltámadni is
csak az tud aki fiatal.

Volt nekem egy ritka kincsem
és a nevem volt a neve,
ragyogott az egész világnak
és én boldog voltam vele.

Beköltöztem a nagy városba,

hogy mutogassam kincsemet,
s a városban, a tolongásban
jaj, egyszer elveszett!

Azóta járom a világot
kincstelen és magamtalan
nem haltam meg, de nem is élek:
elvesztettem magam.

Hajam ritkul, járásom lankad,
már feltámadni nem fogok:
viseljék, akik megtalálták
kincsem, az ifjak, boldogok!

1910 [?]

[Aki a kékes égbe néz...]

Aki a kékes égbe néz
nem fél-e hogy majd belevész?

Nem fél-e hogy majd belefullad?
Fejjel fölfelé behullhat.

Mert amint fölszegi nyakát,
eltűn a föld s a földi gát.

S a levegőég neki tenger
s a levegő hala az ember.

Aki a kékes égbe néz
nem fél-e hogy majd belevész?
Hogy majd belepottyan a dombrul,
amint a föld golyója fordul?

S e levegő, mely vízsűrű,
s e viz, amelyen nincs bürű,

s ez ugróháló, végtelenbe nyulván
fogadja mint az öngyilkost a hullám?

Aki a kékes égbe néz
nem fél-e hogy majd belevész?

s a szellemeknek hull a kába
mély, híg, padlóatlan lakába,

ahol magas és mély a szállás,
ahol nincs mozgás, nincs megállás

s a hálón, amely végtelenbe tágul
kihull a végtelen világbul?

Egy verseskönyv epilógusa

1.

Pfuj, megutáltam magamat
magamat és a verseket:
tengeri betegséget kaptam
a sok ringó ütemektől.

Még egy csokor verset küldök nektek
szép verseket, szép mértékben, rímben
klasszikus verseket
klasszikus álmokat.

És lesz akinek nem fog tetszeni
mert még nem ért, mert későbbben jár
mint én jártam.
És lesz akinek tetszeni fog,

tetszeni fog, mert későbbben jár
mint én járok,
mert én messze járok
tul minden mértéken, mértéktelen.

Lelkiismeretvizsgálást tartok,
elégetem magamat, mint a fönix,
új leszek, szabadabb,
szabadon dalolom a nagy pfuj-nótát.

2.

Pfuj, megutáltam magamat,
magamat és a verseket,
tengeri betegséget kaptam
a sok ringó ütemektől.

Pfuj, utálok mindent ami klasszikus,
ami klasszikus és ami szép
ki kell köpnöm a sok szépség után
mert minden szépség hazugság.

Pfuj, sok hazugság szárad a lelkemen
sok hazugság és sok szépség,
szépségek teremtése,
bünnél rosszabb erények.

Pfuj, minden erény hazugság
hazugság és bor
és buta ópium
és klasszicizmus.

Ezentúl így fogok énekelni, mérték nélkül,
mérték és rím nélkül
és énekelni fogok
az utcai lóról.

És mindenről ami csunya
vén banyákról és sárról
olvadt hóleről
és részeg nótáriusokról.

Utálok minden szépet, a szép nőket is
már csak a csunyákat szeretem
a csunyákat, akik tudják, hogy csunyák
és a szemük őszinte, szomorú és mély.

3.

Ezentúl így fogok csak énekelni
mérték nélkül és rím nélkül
és a legprózaibb kifejezésekkel
minél prózaibban: ez a költői célom.

Füzér a szép vers, nem gyöngyből (tengerből)
csak szóból, szóból, cifra szóból
és minden szó üveg, cifra szó cifra üveg
cifra üveg nem lehet átlátszó.

Más ha szidja a szépséget
nemtelen barbárság, nem tudja mit beszél
de én ha szidom a szépséget, a formát,
az a legszentebb káromkodás.

(Mert szent a káromkodás
szent szenzáció és nagy érzés
szent minden érzett, váratlan szentségtörés
szentebb az únott szentségeknél).

Minden léleknek megvan az istene
(bár nem minden istent neveznek istennek)
és az a legszentebb káromkodás
ha a saját lelked istenét tudod káromolni.

4.

Im, még egy csokor verset küldök nektek
szép verseket szép mértékben, rímben,
klasszikus verseket,
klasszikus álmokat.

Ti mögöttem, nektek tetszeni fog,
mert későbben jártok, mint én járok
mert én már messze járok
tul minden mértéken, mértéktelen.

1911 eleje

Magdolna szeretője

Szív szállj magadba s szólj magadban:
"Én élek pompás palotákban,
amikor az Ember Fiának
nem volt hová fejét lehajtsa."

És eszmélj így: "Én vígan élek
lakozom lusta lakomákon
amíg a mindenek királya
koplalt negyven nap, negyven éjjel."

És mondjad: "Örömöm találok
a szép ruhában, drága fényben,
amíg az édes Üdvözítőt
megfosztották minden ruhától."

És mondjad így szégyenülve:
"Nekem pénz veri tenyerem
s az Üdvözítő gyenge markát
a rozsdás szög vérezni furta."

Pirúlva mondd: "Engem dicsérnek
nevem dalomnak hordja röpte
míg Üdvözítőm finom arcán
lecsurgott a katona köpte."

S dobbanva szólj: "Engem szeretnek
Uram irgalmazs kéjeimnek
Hiszen a te lábodat is
bús Magdolna mirrhája mosta.

"Hiszen a te lábodat is
bűnös leánynak könnye kente
tisztára fehér ujjaid
bús Magdolna dús fürtje fente.

"Hadd nyomjam égő arcaimra
bűnös Magdolnám bús haját:
hiszen te is arcodra nyomtad
Veronikának keszkenőjét.

"Hajadnak éjes öltönyében
Magdolna jer takarj el engem:
Magdolna fürtjei alatt
Uram, Uram, ne láss meg engem!"

1911 első fele

Mint egy víg rigó
vigan ríkitó
kiáltottam egyszer:
Huncut a biró!
Huncut aki kap,
huncut aki pap,
huncut aki úr és
huncut aki rab.

Huncut aki buj,
huncut aki nyúl,
huncut aki gyáva
s fél az uraktul.

Nem vagyok ma már
ríkkantós madár,
hanem mint a holló
azt mondom, hogy: Kár!

Kár az urakért,
kár a papokért,
legnagyobb kár volt a
régi Istenért.

Kár a gazdagért
kár a szegényért,
legnagyobb kár értem
szegény legényért.

1911 első fele

ZSENGÉK, KÖTETBE NEM SOROLT ÉS HÁTRAHAGYOTT VERSEK

Nyári idill

A város izzad. Este jár pedig.
Tárt ablakok és kézelőtlen ingujj.
... Bocsáss meg múzsám. Nem szalonba viszlek
de egyszerű jó emberek közé
s tán én is jó és egyszerű leszek:
légy te is múzsám jó és egyszerű.
Beteg vagy múzsám. Mennyi vágyakat
éltél át múzsám! Mennyi borzadást!
Előbb a létet, minden életet,
aztán létlen szépségek keresését
múzsám! és cicomáztad magadat
mint vágyodó és árva vén leány
pedig oly ifju vagy még. És beteg...
Jer most velem! Tekints, tekints körül
az egyszerű és nyájas arcokon:
talán meggyógyulsz. Lásd a jó ipar,
nyugodt ipar, most este, izzad és
ingujjban veszi vidám vacsoráját
s beteg szépség nélkül is élni boldog.
Dicsérd múzsám a sokkezű ipart
mely láthatatlan élni így kitart
s nem él hiába s áldatlan nem él:
ki alkot, az csüggedni rá nem ér
s munka után édes a nyúgalom.

Ah!... mi szakítja félbe így dalom?
Múzsá! mi ez? Valami... ah!... sikoltás!
Tűz van? Jerünk!... mert van-e szebb a tűznél?
(Múzsám, múzsám! megint a régi vagy?
Nem szebb-e tűznél, nem *jobb-e* az oltás?)

Ah - újra, újra, újra csak sikoltás!
hogyan rezdül rá az izzadt esti lég
s minden felugrik és minden kíváncsi -
ó ez a nyájas szent egyszerű nép!

Ne menj velük múzsám! Maradva hallgasd
a sikoltást mint drága szent zenét.
Ne tudd okát! Folytasd és dalba jajgasd
e sikoltás mélységes ütemét.

Tán megmérgezték valakit
és az sikít és az sikít

mindennek, érzi, vége van
Boldogtalan! boldogtalan!
Nincs semmi tenni, menteni:
üvölteni! üvölteni!
Más eszik, iszik, andalog...
Ő halni fog! ő halni fog!
Ki ment meg engem, orvosok?
Mindent adok! mindent adok!
Hisz eddig még nem éltem én -
nincsen remény! nincsen remény!

(Gyermekkoromban este
kezem a játékot kereste,
álmoktól féltem, utáltam az ágyat,
a lelkem is játéokra vágyott
és könnye buggyant a panasznak:
Nem játszottam eleget aznap!)

Jaj eddig még nem éltem én -
nincsen remény, nincsen remény.
Nincs semmi, tenni, menteni:
üvölteni! üvölteni!
hadd hallja az egész világ:
segíts világ! pusztulj világ!
Hadd hallják meg az emberek:
Gazemberek! gazemberek!

Ah! nyughass! minden hasztalan!
Magam mérgeztem meg magam.

Ó múzsám, múzsám, minden hasztalan!
Halálra van szegény ítélve, lásd,
akit képzeltél. Nem lel gyógyulást.
Sikolt, belefárad, aztán sírni fog,
zokogni fog, de majd elhallgat egyszer -

Mind zokogunk s majd mind elhallgatunk
és ritka mer köztünk sikoltani.
Mi dalba szűrjük hogyha jajgatunk,
más, hogyha ég, siet ki oltani.
Ó égni égni! és sikoltani!
s úgy halni meg, sikoltva, égve! holtig.

Vagy tán egy őrült, egy őrült sikolt itt?
Kinek a lelke nekünk más világ
s e más világból üzenet a hangja
- Minden világ alatt van másvilág
és minden emberben alszik egy őrült
s ha őrült hangját hallja, ébredez,
mint húr ha rokon hurnak szól a hangja.

Halld úgy szól e sikoly, mint vész harangja.
Rettegj fel! Ébredj!

Tűz van-é vagy árvíz?

Ki tudja mily halál visz
képzelhetetlened felé.
Bután omolsz belé
a semmiségbe.

Már vége, vége!
Nincs több sikoltás, semmi hang.
A régi élet újra pang.
A kicsiny élet unva pang
bele a mindenségbe.

1911. nyár

Temetői tavasz

1911.

Honnan is ismerem én e bús temetői tavaszt már?
Gyermek voltam... rég... Laktam a méla falun...
Oly gyönyörű szép volt, hogy minden olyan szomorú volt:
vittem friss koszorút, jártam az ó temetőt.
Óh, gyönyörű szomorúságom, szomorú gyönyörűség!
gyermeki gyémántkönny! Óh, temetői tavasz!
Mellettem gyászfűz és szépszemű fekete néni...
Élni kívánt a holt, halni kívánt aki élt...
Szürke hajók az ég oceánján nesztelen úsztak:
sárga pamlagokat szórt e hajókra a nap;
sárga pamlagokon szép meztelen angyalok ültek,
meztelen angyalokat néztem az ó temetőn.
Már az esteli harmat a síri virágokon ingott
(könnyes kis gyermek, friss temetői virág!)

1911

[A naptár az év himnusza...]

A naptár az év himnusza.
Az ünnepeknek ritmusa
dobog a rest időben.
A naptár az év himnusza:
vörös napoknak ritmusa
fekete esztendőben.

1911

[Szilveszter]

Klepetusán - ő az év -
minden nap egy gomb.
Dorombol a macska
Dimdirim-doromb.

1911

[Új esztendő beköszön....]

1. *Új esztendő* beköszön
régi könyvben új lap
új topán a küszöbön
ég küszöbén új nap.
Ej haj dús az év
minden jót ígér,
minden napja cél és
minden éje kéj.
2. *Vízkereszt*: a világ vár
csillag ég az égen
Gáspár, Menyhért, Boldizsár
jönnek a tevéken.
Ej haj szép az év,
minden napja szép,
minden éj egy álom
minden nap egy kép.
3. *Gyümölcsoltó*: boldogan
angyal kél a szélben,
a Megváltó megfogán
tisztá szűz méhében.
Ej haj mély az év,
minden napja mély,
születés a nappal,
fogadás az éj.
4. Kelj vasárnap *Palmárum*
bujj elő, zöld zsenge:
Krisztus urunk számáron
megy Jeruzsálembe.
Ej haj nyől az év
bársony barkaként:
barka síma, bársony
macska talpaként.
5. *Nagypénteken* délután
szél nyög a kereszten,
fenn a bús Kálvárián
meghal a bús Isten.
Ej haj bús az év,
minden napja bús,

nappala borús és
éje háborús.

6. *Husvét* reggel felragyog
alleluja szólal,
sírból Krisztus kilobog
piros lobogóval.
Ej haj, halál ellen
balzsamír az év,
mert a nap feltámadás
és az éj csak rév.

7. Piros *Pünkö*st mosolyával
piros rózsza éled:
tüzes nyelvek záporával
harmatoz a lélek.
Ej haj, lélekév!
meghal, mégis él:
az eleven napnak
szelleme az éj.

8. *Péter és Pál*: Damaskus,
fény kel az útporból:
Paulussá Saulus
lováról lefordúl.
Ej haj csodaév
fordul és cserél,
minden éjből nap lesz,
minden napból éj.

9. *Szent István* a vánkoson
nyújtja koronáját,
Magyarország köszönti
régi patrónáját.
Ej haj örök év
örök reménység,
ahol a föld nem segít,
megsegít az ég.

10. Névnap: *Mária neve*
zengi át a tengert,
kit az Isten eleve
anyja gyanánt szentelt.
Ej haj gyöngy a nap.
Gyöngyfüzér az év:
minden nap egy névnap,
minden gyöngy egy név.

11. *Mindenszentek*: hideg ősz,
bolyg a szellem fázva,
fázó népség temetőz
sírokon gyertyázva.
Jaj az év temető,
mindennap egy holt,

minden napra minden éj
ráírja, hogy: Volt.

12. Fenyőillat: *Karácsony*

Betlehem és jászol:
fügén élsz és kalácson,
de a szíved gyászol.
Szép az év, szép a nap,
de a szíved oly bús:
Volt egy gazdag kisgyerek,
aki most vén koldús.

13. Tizenkettő: tik, tak, tik...

Évet év most vesz el:
Versbe tizenharmadik
az öreg *Szilveszter*.
Klepetusán - ő az év -
minden gomb egy nap:
gimbeli-gombolja
s megint belekap.

1911

Epilóg

Jár a szél, jár az év örökké
tűnik mint óriási rostán.
A múltak neve: soha többé.
A jövő neve: mindig eztán.
Most farsang. Berta, Margit, Ágnes
leng könnyű gázban, lenge tüllben -
s a föld, ez óriási mágnes
tétlen kering a langyos űrben.

Tétlen kering és hordja hátán
vidám Bertát, Margitot, Ágnest,
s lassan hálózza át a Sátán
ezt a rabtartó szörnyű mágnest.
Sátán hálója semmi volna,
az ördög bácsi jó barátunk:
de fáj örök körünk unalma,
jaj, hogy e körből ki se látunk.

Jaj, hogy e kör szabván örökre,
világ vetése, nem aratni!
világ virága, nem gyümölcsre
hullik az ördögöt mulatni.
Mulatni, bár kacaghatatlan
kínunkon, mely perc néki s álom
mulatni e haladhatatlan
szünetlen úton, szörnyű záron.
Ó boldogok, kik régen éltek

és boldogok, kik rég meghaltak,
akik nem tudtak és reméltek,
akik hittek s csalódva csaltak,
akik hittek, de nem a mennynek,
hittek a földnek, földi útnak:
kik hitték, hogy nem körbemennek,
s mert egyre mennek, tova jutnak.

Boldogok ők, miként a rab, ki
nem tudja még, hogy háza börtön,
nem tudva, hogy itt kell maradni,
utaztak az égbe a földön.
Volt, volt a föld az ég vasútja,
szállván az űrbe tova vélük,
most csak forgó malom az útja
s tapossuk, mint lovak a szérűt.

Ezen az únott régi pályán
e csüggesztő, hitetlen hittel,
bamba tűréssel, mint a bárány
hányszor robotlunk még mi itt el?
Haladva és haladhatatlan
megállhatatlan, alhatatlan
maradva és maradhatatlan,
és telhetetlen, halhatatlan?

1911

Gyöngylelet

Boldog vagyok, mint senki más,
és mégis kedvem volna sírni,
mert jól tudom: virágnyílás:
egyszerből a sohába nyílni;
mert jól tudom már: gyöngylelet:
síkos a gyöngy, sebes a bánat,
mielőtt elvesztettelek
ó, édesem, sírok utánad.

1911 [?]

Sivatag

Én nem tudom mi lelt ma, Pest,
Ezen a füledt délután,
hogy ösztönöm riadni kezd
képeden mint egy bal csudán?
Mert kitakarva, meztelen
heversz a napba, mint halott,

nyüzsögve fővő testeden
a nép, mint léha rovarok.

Arthropód hány láb ünnepel
véknyan villanva, feketén:
s lehullva súlyos gyászlepel
s izzadva foszforeszk a fény.
Ez a tavasz ma? (Ifjúság...
rózsák és lelkek kertje... más
évek pünkösztje, bús Muzsák!)
E forró hullavillogás?!

Jaj, élő hulla, minden él:
és pullulálnak, Istenem!
vetni - ki *másutt* nem henyél -
halálnak olcsót szüntelen!
Vihog a nőcske és susog;
a rémlátó eb fölugat;
sarkokon űrült koldusok
vetélik béna hangjukat.

1911 második fele - 1912 [?]

Örökségem

Ilyenkor szűnidőn járok a vén szobákban,
ahol a nagyanyám lakik, szegény, magában;
kályha táblái közt kopogva hull a gipsz
s az ócska bútoron kopik a régi ripsz
és minden régi fák dobognak és ropognak,
szekrényajtó sohajt, a rossz padlók zokognak,
pattog a nagy sifón, sikít a kis fiók,
sírnak az ablakon a titkos szélvonók,
mindennek hangja van - milyen csodára vársz még?
Harangjátékba kezd, ha lépsz a vén pohárszék,
hol néhány csöpp szobor, üvegből a király,
s Erzsébet, drága hölgy, királynők gyöngye, áll,
egy száradó bukét emlékül régi táncra,
rulett és francia kártyák a pásziánszra
(a présen négy kis ász, gyöngyökből kirakott),
falánc mit nagyapám tömlöcben faragott,
s egy gyűdi Mária, fából kivágva, finom
üvegbura alatt; s a cifra baldahinon
van egy borsszemnyi rés; s ha fény elé vonod,
láthatd e résen át a gyűdi templomot.
És a sok ős pohár! apáim szája szíttá
belőlük nedvedet, hatalmas aqua vita!
vadászatról jövén ha meleg és erős
szívüknek jólesett a meleg és erős.
A könyvespolcon is ujat sohase kaptál
katatva mint gyerek; idei csak a naptár,

annak is régi vers zöld hátán zongorál,
vers fölött régi kép, erős Komárom, áll.
Van Honvédalbum ott, grammaire és útinapló,
regény is: Paul de Cock s az Arkanzászi rabló.
Egy régi imakönyv - leválik a kereszt -
a belső oldalán áll: *Petrus natus est*
anno millesimo... A latin bibliákra
a padlás pora vár; patkányok foga rágja;
de megbecsülve áll a *Poésie*-kötet,
amelybe még anyám másolt be verseket.

A tömpe asztalon album ezüst virággal,
fekete alapon, ó fotografiákkal:
apák és nagyapák - az őseim! minő
sok régi délceg úr, finom szép régi nő.
Egy Jókai-regény hősei! sok gavallér,
nálam külömb legény! - sok régimódi gallér,
sok régi pantalon: akkor szép új divat: -
e sok vadász, ivó, kártyás urak miatt
vagyok most koldus én; ezektől örököltem
nem pénzt, de szívemet, amelyet meggyűlöltem,
nem pénzt, de vágyakat és átkos lelki pénzt,
aranynál súlyosabb s gyűlöltebb aranyészt,
amelyért emberek büntetnek, büntet Isten:
e büszkeséget is, amelybe belevesztem;
s e csillogó szemű, szomorú, régi nők
szerelmet hagytak rám, vakot és vakmerőt,
szerelmet, nem fogyót, mindenre, minden ellen
s hogy majd álmok közé tépődjön rossz szerelmem,
e hölgyek és urak, e régi emberek
sok lelki nyavalyát hagytak rám pénz helyett.
Ezért most, őseim! megátkoz unokátok:
ott lenn a sírban is örökre verjen átok
s ha csontjaitokat megette már a föld:
legyen belőletek minden ami gyűlölt,
legyen belőletek mérges gyümölcsök rossza,
legyen belőletek váltóknak papirossa,
minőre nevetek írtátok annyiszor,
legyen belőletek tüdőök halála, por
és marja lelketek pokolban is az átok
s a szégyen, hogy ilyen - mint én - az unokátok!

1912 első fele

Századvégi költő éneke

1.

A kályha zeng, a szoba csöndes, enyhén süt a lámpa, hallgat a könyvsor, méléznak a képek... most...
most...

Mostan van a szellemek órája, és a szellemek agyamban sorakoznak, néma hadsereg, némán verik a dobát, indulóra.

Mostan van az ihlet órája, a várt óra, a választott óra, a találkozás órája, az isteni légyott.

Előre! Az ér ver, a szív dobog, a kék közeleg.

Itt a fogantatás perce. A perc, amelyben elfér a világtörténet; s itt a szoba, melyben elfér a mindenség.

Népes magány, holt élet, álló idő, mozgó tér.

Vendégül látom a távolt és közelet, a halottakat és meg nem születetteket.

S itt az ajándék perce, a végredelet perce, a termés perce, a szó perce, a cselekedet perce.

Előre! A kályha zeng, a szoba zsibong, énekel a lámpa, ujjong a könyvsor, ugrálnak a képek, dobog a dob, indul a hadsereg.

2.

S vajjon mindig csak vegyek és sohase adjak, és legyek mint a tenger, melybe ömlenek minden folyamok és égő velőm mint a mély pokol, amelyből nincsen visszatérés?

Mint a kemence, mint a tömlőc, mint az elásott kincs, töretlen dió, gyümölcstelen fa, meddő asszony?

Legyek mint a pártában maradt lány, mint a fukarok kincse, mint a felvágatlan könyv, mint a néma ember, vagy akit eltemettek elevenen?

Akit eltemettek elevenen, és hiába kiált és hiába döng és hiába rug és hiában él és nem él?

És legyek mint más ember, mint az utolsó ember, mint aki ember és nem ember?

S vajjon nem vagyok-e milliók ura, és nem vagyok-e hadvezér, kit milliók követnek és nem enyém-e mind az a hadsereg, mellyel hajdanta győztek, s mind az a birodalom, melyet hajdanta meghódítottak?

Nem vagyok-e gazdag és nem lehetek-e bőkezű?

Előre! Dobogj szívem dobja, áradj erem ára, eredj elmém serege!

Lobbanjon a lámpa, szálljon be szobámba a nagy idők kereke.

3.

Tram..... tram.....

Előre barna óriások, kiket első buja kedvében fogant a földanya, gigászok és angyalok szeretői, tornyok és titánok, egetvivő zsványok, ismerlek benneteket, nekem nem vagytok idegenek.

Látom a sötét tagokat, a borzas szőröket; egy oroszlán egész bundáját öveteken, gyökeres szálfenyvet kezetekben, földeket vállatokon, s rengeteg arcotokon fényes izzadság özönös csöppjeit.

Szolgáim vagytok: előre!

Rázzátok le a vizözön utolsó csöppjeit barna bőrötökről, nyissátok fel nagy cyklops szemetek!

Lám, Daphnis és Chloé a füben játszanak, Doris és Amaryllis egymáshoz hajlanak; tiporjátok el őket; előre!

4.

Kelj ki gulyáidból, Egyiptom fia, balzsamos Fáraó, bontsd le a képlepelt, mely avult testedet borítja.

Fel, rabszolgák, barmok és zsidók; jósoljatok a háborúra, égnéző mágusok.

Fényes az ég, tisztult a rengeteg, árad a Nilus, árnyat vet a szfinksz.

Jer hajóiddal, fürge feníciai; görög róka, kerüld a Szcillákat.

Mind az enyémekek vagytok.

Enyém vagy Xerxes, fodros szakálloddal, sok őrzött kincseiddel, tengernyi népeddel: verd a hidakat, nekem vered! Enyém vagy Miltiades; Periklesz nekem építetsz; Aspasia enyém! Phidiász nekem faragsz; Demoszthenész, kardnál élesebb nyelveddel, nekem beszélsz. Arisztophanesz tréfáit én élvezem, Aiszkhylasz kit emel, mint engem? Én aratom, amit Isten vetett.

5.

De csitt, messze nyugatról, Heszperiából komor férfiak jönnek; s kikelt a trójai mag. Pikkelyes loricával szembesedik a meztelen térd és áttetsző köldök. S valahol, az oroszántalpu városban, a Városban, a legmagasabb helyen, ahonnan Hercules oszlopáig látni: éhes tömeg ordít és királyok ülnek tanácsokat.

Jertek szónokok és hadvezérek, jertek rusztikusok és fajtalanok, szkurrák és paraziták hadseregemből ki nem maradhattok. Előre, vexiluumok, signumok és sasok, húzzatok braccát, kemény cisalpin legények, jertek északra hű fiai a farkas- anyának, hagyjátok a romlott epigrammagyárost és a vánkosaiba fuldokló császárt.

6.

Szőke fiai a ködnek és messze hegyeknek, üdvözöllek. Legjobb katonáim vagytok, csontos-arcu fickók és valóban sok hálával tartozom nektek. De tiszteljétek a züllött rajongókat, akiknek örökébe léptek, s ne feledkezzetek meg az utolsó istenről, aki karjára vette a nyomorultakat.

Eljön az idő, amikor ti is ilyen züllött rajongók lesztek, keresitek kétségbeesve a régit és az újat, beszéltek latinul és volapükül. Eljön az idő, mikor ezer látcső, megannyi bábeli torony, mered az égre; s jönnek vitézek kereszt jele helyett a vakoló kanál jelével is. Eljön az idő - - - - -

7.

Meguntam.

Ó de kicsi mindez; de kevés és kicsi az én hadseregem. És ki ellen menjek és van-e akire érdemes harcba menni? És győzők-e vagy legalább bukom-e?

És nem jobb-e aludni?

Kályha, szoba, lámpa, könyvek, képek alszanak. Boldog aki alszik.

Boldogok a lelki szegények mert ők bírják az álmot.

Én is alszom már: vessétek meg az ágyat; én nem lehetek hadvezér mert beteg vagyok és minden árt az idegeimnek.

Majd más... talán más...

1912

[Nem bűnös ki szive szerint...]

Nem bűnös ki szive szerint

tesz, bár a tette rossz

Edvárd király, angol király

se volt talán gonosz.

Hiszem: lelkes volt, mint aki

szent célra intetett

s nem ismert benne habozást

mellétekintetet.

S ha zsarnok volt: tán látta már

hogy más itt nem segít

s az ő erős kezeivel

lehet csak úr a brített.

Hiszem hogy önfeláldozó

és nagy tettekre kész

s a hon baján segíteni

bölcs volt a zsarnokész.

Hogy éljen még az ideál
melyet korcs kora tép
munkálva tűrjön józanul
az istenadta nép.

Hogy szentül és zavartalan
álljon a régi rend
s dologhoz lásson biztosan
a céda parlament.

De az oroszlán is nemes
mégis amerre jár
csak szitkokat hall és sikolyt
ez a nemes király.

Ideálja nem védi meg
mert régen könyvbe halt
egy új nagy eszme születik
de ő nem látja majd.

S a madár akit ő etet
kit ő kalitba zár
a kalit ablakán kinéz
s megszólal a madár.

Kiáll miként egy welszi bárd
megszólal: "Halljatok
házamnak hangja gyenge bár
de néma nem vagyok."

1912 [?] -1916 [?]

Ünnep

Ó honni halmok nyájas enyhésége,
friss gyermekségem gyönyörű vidéke,
szívem remegve veri: Béke! Béke!
ó hajóhinta messze dobbanások!
A föld is enyhén dombokat dobog
s nagy emlei hulláma elcsobog
verdesve halkán, mint távoli dobok,
ó hajóhinta, messze dobbanások!
Ünnepre dobban a falunk harangja
s a völgy teknőjét megingatja hangja,
hintaként ing a lanka, ring a lanka
ó hajóhinta, messze dobbanások,
minthogyha messze vihar volna kinn,
lassan inogna a teknős kabin,
mert teknején vihar dobolna kinn -
ó hajóhinta, messze dobbanások!
Dob... dob... harang... hajók harangja... Bim-bam
hány drága társam a viharban kinn van,

magam szédülök a sötét kabinban,
ó hajóhinta, messze dobbanások!
ó honni domb, sík földön enyhe ránc,
mi lelt, hogy szerte vadul ingva rángsz?
- egyedem, begyedem, tengertánc -
ó hajóhinta, messze dobbanások,
dob... ágyúszó... haldoklók tompa szitka...
ó szent hazám, habokra kiteszítva:
merre az örvény és merre a szíkla?
ó hajóhinta, messze dobbanások!
lövés... harangok... távoli dombok...
hullámzó dombok... dombozó habok...
szív mely földdé vál... föld amely dobog...
ó hajóhinta, messze dobbanások!
dob... ágyúszó...

Csak az ünnep harangja
és békét hullámzó domb, enyhe lanka,
s békét sóvárgó szívem béna hangja -
ó hajóhinta, enyhe dobbanások!

1914. aug.

Néma költő mentsége

Ó ne cívódj a szegény művésszel,
hogyan néma, bár a szíve meghasad:
mely kovács az, aki pusztá kézzel
gyúrni merné a meleg vasat?

Könnyű annak, ki hideg viasszal
formálgatja játékbábuját:
laza forma; mégis percig azzal
gondjainak játszat csicsuját.

S boldog kinek bőre sérthetetlen,
mint a Siegfried meztelen meze,
minden-értő, mindig érthetetlen,
mint az asbest istenek keze.

Jaj de lelkem nem szilárd sziget,
hanem hányt hajó e tengeren
s máris annyi hév vas égetett:
csupa hólyag fájó tenyerem.

Nyílt seb bőröm minden pórusa,
minden új érintés újra kin:
s vakon zsong a kínok kórusa
idegjeim tépett húrjain.

1915. márc.

[Annyit szenvedtünk hogy hínni se tudunk testvéreim...]

Annyit szenvedtünk hogy hínni se tudunk testvéreim
én is még nem régen azt mondtam magamban, örökké tart
a Poklok uralma a földön, és szomorú dalt
pedzettem a szörnyű jövőről melyben minden év
új termést hoz a halálnak és minden tavasz
új nemzedéket az ágyuk elé, és csak az
aki nyápic és gyáva, érhet teljes kort
sebezhetetlen, a nyápic és gyáva uralkodik
anyák a bölcsőben nyomorítják el kisdedeik
és volna egy szó amit senkise mondana ki
bár mindenki lelkében égne és iszonyu
némaság ülne a földre, s a háboru
cikázna rajta keresztben mint egy seb
mint egy örök és gyógyíthatatlan hasadás
és nem volna érdem és nem volna cél és nem volna más
élet se kultúra mint ölni és halni de addig is
nem törődni csak színi az ingyen pillanatok
borát, s fölvenni mind ami véletlen kamatot
ad az élet minden szolgájának - egy pillantást
egy ölelést, és hosszú vágyra kurta gyönyört
s új hosszú vágyat, hogy édes kinba fojtsa gyötört
lelkünkben azt a szót, ami nélkül néma a föld
bár millió ágyu szólana rajta, azt a szót,
mely addig ült születetlen a milliók
nyelvén, míg elbénulva a feledés sötét
vánkossai közt, mint tompa vágy maradna csupán
kinos akarat - vak mozdulat valami után
amit nem tudunk, - kínnak a kínhoz melytől szívünk
holtta zsibbadt mert szegény testvéreink
tépett karja és lába és feje kering
bús levegőnkben s vakká ég szemünk a meleg
vérpárában, s ahová nyulunk, csupa vér
tapad kezünkre s az ujló ég s föld nem ígér
ujat és jobbat, se tavasz se nyár, és a század jár

és azt hisszük már, természetes ez és rendeltetés
örökké ölni - mert ráborúlt a nagy feledés
arra a szóra - és már kimondani bűn,
elgondolni nevetség - ó rettenetes!
nem! nem! mondjuk ki! gondoljunk szüntelen
csak erre: béke! béke! mily kincsverem
nyíl e Szezámra! Szabadság! Szeretet!
Emberség! Béke! izleljük ezt a szót,
és borzongassa ajkunkat mint egy csók
e drága balzsam! Magyarok! Emberek!
Emberek végre! - Ne hagyjuk ezután
elvenni tőlünk ezt a szót! Hegy csucsán,
a legmagasabb hegy csucsán építsünk templomot
ennek a szónak hogy mindenki lássa meg messziről

és ne maradjon senki kit elkerül
a nagy Tanulság, szégyen vagy fájdalom
de mindig szemben, és mégis szeliden
emléke legyen, de ne legyen
rajta semmi a Multból: a holtakat
feledjük el ma; feledd ma el dalom
kikre gondolni is forradalom
feledd el emlék a szegény hősöket
s ami elveszett, az arany s a vas
kincseket, és minden nincseket, és mutogass
szelid de mégis hatalmas képeket.
Életet, termést s mind a négy oldalad
boldog szobrokkal égjen a nap alatt.
Egyik mutassa a földet és ekét -
és a parasztot, s madarak seregét -
mögötte szállni - s asszony és kis gyerek
várja ebéddel - a másik oldalon
szőlőhegy álljon, szüret és vígalom
tavalyi borral - mámor szülessen ott
tánc és művészet - harmadik kerülőn
torony épüljön, fellegeket szelő,

munkások hordják köveit, és tudós
mérnökök mérjék ég felé, Babylon
vakmerőséggel; negyedik falon
két szerelmes legyen, gerlepár, csók
és a leánynak kezébe' virág
és a fiunak gyümölcsös ág!

1916 eleje [?]

[Ma reggel amint...]

Ma reggel amint
kiléptem a ház fekete kapuján
egy lány jött szembe velem
egy friss szép reggeli lány.
Mondják, ha banyát, ha papot
látsz meg ilyenkor először
fekete lesz a napod.
S most este, gyónva magamnak
érezem,
e csacska lány mosolya
aranyozta be mámat egészen,
mint felkelő nap a messze tájt
völgyet, hegyet, mocsarat, tavat
(A tegnap tája sötét volt
a holnap tája ki tudja?
a ma reggeli nap
át nem ér a helyen,
hol égre fordul a föld.

Ó melyik mennyei isten
szakította szét a mi életünket
külömböző napokra
külömböző színű gyöngyök
az éjszakák sötét fonalán
siklanak

S a fonál sötét színe áttetszik a gyöngy fényén
vagy egyszínű mind
csak egyikre hirtelen fény esik
felissza, szikrázik

1916

ZSENGÉK, KÖTETBE NEM SOROLT ÉS HÁTRAHAGYOTT VERSEK

[A szíves ház elmaradt...]

A szíves ház elmaradt
Szoba melegsége
gazda szava elmaradt
gazda szívessége
Tejes a köd, gyér a fény
csillog a hó gyönyörén
morzsa dér a hó színén
csupa gyémántbánya
Hó fölött és hold alatt
mivelünk vigan szaladt
Ady Bandi szánja.

Szerte tél a villasort
pántlikázta hóval
fenn az égen olvadt hold
csuszott a szánkóval
Nincsenek most kerekek
Jó ma itt kinn, gyerekek,
vesszenek a meleg
Emlékszel-e régen?
Emlegettünk multakat
régi szánkás utakat
falusi vidéken.

Hej ma ez a széles ut
Baranya meg Tolna
felejtjük a háborut
mintha nem is volna
(Pedig az van háboru
és a világ szomorú
és az Isten iszonyu
fenn a fagyos égben
- Ó jaj hány van akinek
jobb lenne - mit nem lehet -
szoba melegségben.)

Ó jaj hány van aki vész
iszonyún az éjben
De a holdfény mintha méz
olvadozna téjben
És az utca nyílt Szezám
Béke-simán száll a szán
Béke van itt igazán

E havas világban
Hó fölött és hó alatt
két poéta így szaladt
Ady szánkójában.

1916-1917 tele

Arany

Mélán ültük még az iskolát,
s ittuk már a lelked italát
tejnek, mint a jó bor elejét:
ó csak most érezzük erejét!
Lelked íze lelkünkön maradt
s lelkesebb a lelkünk általad.

Ó most hull a test és hull a vér,
addig élünk míg a lélek él!

1917. febr.25.

[Láttam egy kertet Tivoliban...]

Láttam egy kertet Tivoliban
az én szívem ma éppen olyan
gazda és vendég elkerüli
valami emlék keserüli

évek, rossz évek, rossz madarak
minden rossz magvat behordanak
vihar megtépi, fölveri gyom,
észre sem veszem, nőni hagyom

Ó jöjj hunyt szemű Szent Akarat!

Ó gyáva lélek elő elő
kegyetlen csákány, régi erő
Hess ki önzések akaratok
tudom hogy én vagyok s maradok

1917. jún. 11. után

[Ó milyen lélekitta selymet...]

Ó milyen lélekitta selymet
emléktől sűrű-balzsamost
kell lelkem ablakodra most

szavak szögével megszögelned

feszessen hogy világ viharja
fel ne kaphassa s oly sűrűen
hogy ami benn van, védje hűen
s ami kívül van eltakarja.

Selymem, selymem, lehetne selymem
magamból szöve mint bogár
de hol a szó, - mert tépni kár
szögnek, tépetlen megszögelnem
s mégis szorítva, hol a szó
kemény mint régi stoikusnak
szavai s mint beteg bucsusnak
bízó imája, puha, jó?

1918 eleje

[Ó líra, líra...]

Ó líra, líra, úgy ömlesz elő megint lelkemből mint a vér
ömlik a sebből ha a sebesült egyedül marad
éjjel az árokban, nincs ki bekösse, s mind jobban alél
és gondolat nélkül csak nézi a szép piros vérsugarat.

Egy pók ül a lelkem mélyén és fonja, fonja,
fonja a dalt, mint egy hálót, nem törődik semmivel
kábító, vesztő fonadék - s a lelkem mind belevonja
hogy megmozdulni se tud már - én csak nézem, mit mivel.

S csak érzem szövődni e verseket, - nem én szövöm őket - hogy születnek,
ki szavaiból? nem tudom - mily dallamra? nem tudom.
Borzadva látom hogy fekete lelkemből tarka szók erednek,
és hálójukban zsibbadtan fekszik bánatom.

Bocsáss meg kedves bánatom, ha elfelejtelek mint sebét
a sebesült aki elalélt, s nem érez semmit, csak nézi a vért:
nem var, hanem friss vér, csörgedez, nem koporsója a sebnek ez
nem gyógyulás az ily feledés, azé, aki kínba alélt.

Csak folyj folyj édes vérem folyj, amíg te folysz addig élek
míg csorognak ezek a versek, e vérfakó dalok.
Ha egyszer vérem és kinom megalszik mint az Acheron,
tudja meg akkor a világ hogy a lelkem halott.

1918. ápr.

[A holdvilág ma nyájas és kövér...]

A holdvilág ma nyájas és kövér
lefolyt, amelyben született, a vér
s mint egykor Hannibálnak s Scipiónak,
szelíd arcát mutatja millióknak,
a Holdvilág! kiről annyit daloltak!
Különös ám hogy ugyanazt a holdat
látja mindenki, az is, aki távol,
s aki ellenség, messze Áfrikából.

Én így megállva, sokszor eltűnődöm:
Milyen utvesztő minden itt a földön,
pedig ha este a kis dombra felhágsz
minden irányt milyen egyszerre meglátsz.
Mintha eltévedsz - nagy erdőbe, vélnéd,
s aztán egyszerre eléred a szélét,
s látod, hogy nevetséges kis bozót volt:
ilyeneket mond nekem ez a jó hold.

Ó erdő széle! szabad út az égig!
honnan a végtelent belátni végig,
hol a hold nyílik, a nyílt messze rétet -
be jó mögöttünk tudni a sötétet!
Ó Élet! Kis bozót, te, tréfa-dzsungel!
Ó Szerelem! látod hogy így halunk el
lassan, és válni nem is oly nehéz
annak, aki a végtelenbe néz.

1918. szept. 14. és 30. között

[A napsugár fölgyújtja testedet...]

A napsugár fölgyújtja testedet
és úgy ragyogsz ma mint a szerelem
Nero-fáklyája; szegény kicsi asszony
égő rabságban. Vannak más kínok
éhség, gonoszság, veszteség, betegség,
a lövészárkok kínja, honfiak
keservei - de minde sebeket
ember üti: a te sebed nagyobb:
maga az Isten tette vállaidra
Keresztedet, mint egyszülött Fiának
s mint Krisztus égett legfőbb szerelemben
minden bűnösökért, úgy égsz te egyért.

1919 előtt

Ady

Te elindulsz a fényes hómezőkön -

én visszabújtam a klastromba, nézd!
Ó könyves klastrom, s bús bor az oltáron -
s a szerzetes köszönti a vitézt.

A szerzetesek tudnak ám temetni -
de tégedet magunkba temetünk
és könyveinkbe s oltárunk borába,
hogy légy erős és örök bor nekünk.

Neked jogod volt meghalni
s van: élni, ki meghaltál - ó de mi:
te élsz mibennünk, mi haltunk tebenned
s magunkat fognánk elfelejteni,

ha tégedet felednénk. Ó mit ér a
szerzetes, ha nincs könyve s nincs bora?!
De lelked vére a kelyhünkbe csurrant,
mielőtt lelke lelkednek tova-

surrant volna a fényes hómezőkön,
mint holt vitéz fekete paripán -
oltár előtt mi, fölemelt kehellyel,
válhatatlan nézünk a Tünt után!

Mint gyászoljalak, hogyan dicsérjelek,
ha kölcsön nem veszem a te szavadat?
Hogyan dicsérhetik a napot a rét, berek,
erdők, rőt ormok, puszták és tengerek,
ha nem avval a sugárral, amelyet
a Nap ad nekik, maga a Nap?

Úgy nyugodtál le fényesen, mint a Nap
s reád gondoltat minden holdvilág;
kialudnánk ha nem adnál sugarat
s ha eltűntél volna a hómezők alatt
s nem égnél titkon, mint éjjel a Nap
"ifjú szivekben, s mindig tovább":
(Ó szavak lelke! adj nekem szavakat)
"még sírni sem tudnánk", fakadni sem.

Sugarak lelke! te adtál sugarat
hogy megmosolyogtak a sötét ugarak

és fölfénylett a hab a mély tengeren.

1919. jan.-febr.

[Az Antikrisztust kelni láttuk őt...]

Az Antikrisztust kelni láttuk őt
és vizek fölött a parázna nőt,
a királyokkal szajhálkodni, mig

lent fulladoztak hajszott népeik.

Szivünkben most egy vádló hang süvölt:
Mi fontuk a korbácsot mely gyötört,
mi öntöttük az ágyut mely megölt -
silány rabszolgák! mért túrt meg a föld?

Két nép vagyunk ma, muszka és magyar,
ki több székenben élni nem akar
és inkább szenved, inkább belehal,
de ember lesz és újra fiatal!

Magyarok! a kor nagy dologra hi,
mi vagyunk az idők postásai,
mi küldjük szét a vörös levelet,
melynek pecsétjei vérző szívek.

S sokan remegnek, ha a pósta jön,
de még többeknek lesz ez szent öröm,
hogyan nem volt annyi vér és annyi könny
hiába, mert már a nagy óra jön.

1919. márc.

[Az Eszme drága lobogóját...]

Az Eszme drága lobogóját
kezükbe kapták a gazok
Sárral és vérrel mártogatták
s rongy pénzzé tépték szét azok

Egy ország dőlt amerre mentek,
Istenből halt ki egy remény
Romjain romos élettemmel
könnybetikkadtan állok én.

Jaj engem is bekentek sárral
hogyan fajtám undorodva lát
S viselem mint zsidók viselték
a sárgafoltos csúf ruhát.

Barátaim elhagytak engem
egy árva hívem nem maradt
Nincs senki nálam üldözöttebb
magyar a magyar ég alatt

1919. ősz

[Hazám ma mikor...]

Hazám ma mikor vér és szenny temet,
nevedet, melyről tudni sem akartam,
mert gyilkos szó lett: fölcsókolná ajkam,
mint tönkrement dús elhánt kincseket

a sárból; - ám köröttem bőgi karban
a csőcselék, s azé ma bús neved
ki gyilkos karddá köszörülte hajdan
s gazoknak könnyű prédául kitett:

és bitangoknak, kik besáرزott eszmék
rongyává nevemet is beszennyezték -
ó jaj, hazám, sorsunk de összevág

szennyezve, sirva! - s hogy megjött a holnap,
amelyet vártunk: lábukkal tipornak
a gazok után most az ostobák!

1919. ősz

[Nem lobogok mégis égek...]

Nem lobogok mégis égek
nem cselekszem, mégis élek
nem vagyok tűz csak parázs
nem vagyok méh csak darázs
nem lobogok mégis égek.

Azért vagyok olyan bágyadt
nem bírom ki a sok vágyat
azért vagyok halovány,
azért vagyok oly sovány
azért vagyok olyan bágyadt.

Hol vagy munkás nyugalom
Hogy üdülnék a dalon
Hogy üdülnék kedvre fognék
mint a holt fa fellobognék
Hol vagy munkás nyugalom?

Azért vagyok bágyatag:
vérem veri vágyamat
vágyam issza gyenge vérem
azért járok oly fehérén
azért vagyok bágyatag.

1919-1920 [?]

[Mint a napfény a vizeken...]

Mint a napfény a vízeken
a szemed fénye olyan volt
Ismerős, mégis idegen
remegő reményre hangolt

az ajkad dacos dagadás
dagadó és meleg élet:
ó ígéretes tagadás
tagadást rejtő ígéret!

Mit ért ígéret és remény?
Jött-ment mint hajnali álom
mért jött a semmiből elém?
Csupán hogy tűnjön és fájjon.

És - - -

- - - -

És milyen föld ihatta be
szemeidnek drága nedvét?

1919-1920

Pihenés

Odakinn halkan hull a hó ...
Pihenj, pihenj, szivem, bohó!
Mért kergeted
az életed?
Mohó!
Mohó!

Hohó!
Hohó!
Minden kell és semmise jó?
Száz cél után
setén-sután
hányódva céltalan hajó!

És vággyal fűtött rossz kohó
Hohó!
Hohó!
Hol van a gépész, a mohó?
Pihenj, szegény!
A vágy, a szén
kifogy már, lankad a kohó.

Odakinn halkan hull a hó
még szén a vágyam
parázs
parázs
s elfogja lágyan
a téli varázs

és sistereg mint havon a parázs.

1919-1920

[Jó volna most is kívűl állni...]

Jó volna most is kívűl állni
de ezt is meg kellett próbálni

Ha sohase szeretnél volna
az ajkam egy panaszt se szólna

Ha sohse csókoltalak volna
a szívem most is nyugodt volna

Jó volna tőled elmaradni
jó volna innen elutazni

Jó volna rád nevetve nézni
a legjobb volna rád se nézni

Jó volna lenni illedelmes
Jó volna nem lenni szerelmes

Jó volna erről nem beszélni
a legjobb volna nem is élni

1919-1920

[Ha így kanyarodik a sorsunk...]

Ha így kanyarodik a sorsunk
egy pillanatra eltakarja
szemünkből a jövőt.
Csak addig látok, a bozótig
mely oly tarkán ingatja csokrát
botor utam előtt.

Ez biztat, ez vár, ez a szépség
Ez repked és ragyog előttem

1919-1920

[A veranda hűvös már...]

A veranda hűvös már
vadszöllőlomb vörös már.

Fanyar bor az asztalon
Lelkünkben az unalom.

Megtörött a bor színe
mint a haldoklók szeme.

Iszunk apró kortyokat
hallgatunk rá nagyokat.

Nézzük a vén telkeket
a vetkőző kerteket.

Aki maradt, bús levél,
fázik mind és fáj és fél.

Fázik mind és fél és fáj
valami rossz vándort vár.

Jön a vándor mogorván
köpönyegét vonszolván.

Köpönyege föllege
betakarja az eget.

Lehellete csunya szél
akit ér az meg nem él.

Jaj levelek, hol bujjunk?
Mit csináljunk, lehullunk.

1919-1920 [?]

[Nem akartál meghallgatni...]

Nem akartál meghallgatni
míg a fényes nap sütött
most már látod meghallgathatsz
mert leszállt a sűrű köd.

Nem akartál meghallgatni
míg az ablak ragyogott
most már látod meghallgathatsz
befedték az ablakot.

Nem akartál meghallgatni
pedig vággyal hítt a kék
most már látod meghallgathatsz
itt a hűvös, itt az éj.

Nem akartál meghallgatni
Láttad hogy a vérem ég
most már látod meghallgathatsz
mert a szívem csupa jég.

[Olyan tavasz ez hogy jobban szeretném...]

Olyan tavasz ez hogy jobban szeretném
az őszi lomha kéjt
nyugalmas mélaságába temetném
e félholt szenvedélyt
jó volna most egy őszi hidra állni
nagy hullós fák alatt
s lassan a vízbe mindent kidobálni
ami még megmaradt
mint a hajós kincsét a vízbe dobja
s megkönyül a hajó
és elsuhan, mint felleg könyű fodra
kékjén... az volna jó
egeken szállni lélekkel - de testtel
nyugton maradni már
mélán mint aki megmozdulni restell
mert őszi hídon áll
és nézni a folyón a leveleknek
halottas menetét
s tudni hogy egy-egy vágyamat temetnek,
egy kínom életét,
melyet okossan a folyóba dobtam
s most viszi a folyó
a tengerig, hol vágynak a habokban
elpihenni jó...

1920. tavasz

A másnapok kifutója

Olyan volt, mint egy drága kisfiú
és sohse lesz más, mint kisfiú, nékem. -
A nők rosszak, az élet iszonyú,
és minden felnőtt ellenségem.

De szeretem a nemes gyermeket,
eleven kútfejét a meleg kacagásnak,
mert még nem les ki homloka megett
a sáfár intrikus, a Másnap.

Csúf másnapok kifutója vagyok,
de ma a boltbul a mezőre szöktem:
hajrá ma, kis betyár gondolatok!
A Másnap elmarad mögöttem.

Hallod a tengert? Ez hajószoba:
a padlón ülünk, és a hajó ingat;
tegnapok s holnapok örök sora
himbálja pillanatainkat.

1920

ZSENGÉK, KÖTETBE NEM SOROLT ÉS HÁTRAHAGYOTT VERSEK

[Ma újra csillagos...]

Ma újra csillagos. Csillagai az égnek
- Lásd mára mind kijött - lakodalomnak égne
és dobogó szived drága zenéjü hangja
szegény ijedt szived lakodalmunk harangja
s elfog a büszkeség amint dobogja: Bim bam!
hogy ilyen gyönyörűt tartok a karjaimban
s hallgatom ajkadat, a véreset, a pirost
s úgy gyűröm ujjaid, mint egy darab papírost
mint gyónócédulát, mint szerelmes levélkét
amelyre leírad szivednek első vétkét
s mikor tanácstalan melletted álltam árván
s láttam hogy mind nem ér semmit a sok szivárvány
melyet valami nap bágyadt egemre festett
s hogy az egész világ szive nekem a tested
s láttad hogy életem belehull bús tüzembe:
e drága levelet csusztattad a kezembe.
És néha azt hiszem hogy semmi, semmi, semmi
hogy egyek ne legyünk, már meg nem tudja tenni
és máskor azt hiszem hogy minden, minden, minden
ellenem esküdött - de ha szemed tekintem
akkor nyugodt vagyok, szívembe száll a béke
mint aki tóba néz és a tóban az égre
s hallgatom szívedet, amint dobogja: Bim bam
s gyönyörrel, gyönyörűm! gyötörlek karjaimban.

1921

Karácsony elé, Inkának

Hát újra Karácsony elé
harangozom a szíveinket!
Tavaly, tavaly, emlékszel-é?

tavaly a Sors vetélt ki minket,
a Sors, a vén harangozó
s mint két harangnak nyelve, lengett

a láb, a vér, a szív, a szó,
a kéz, e lengő, bús ütő,
s a hír, e szakadós huzó,

s a csápos szem, s a vak tüdő,
mely levegő után liheg
és vár, mint hegyen téli tű.

Óh puszta tőkék, bús szívek!
Valami filozófiának,
vad újnak, vagy nyűtt réginek,

jó tán ez is, öröm vagy bánat;
de inkább vallás kell nekem.
Az évek árapályá támad

a régi lankás hegyeken.
Jer! Isten úr vetélt ki minket.
Óh jer, hitetlen gyermekem!
vigyük hozzá örömeinket!

Ma újra Karácsony elé
harangozom a szíveinket.

1921. dec.

Szolgád én nem lehettem...

Szolgád én nem lehettem Uram:
Virágos rétek vártak magasan.
Havas fák fölött csillagsátorok,
új angyalok és izesebb borok,
lángban uszó forró alkonyok,
nem foszló-fényű sápadt csillagok.

Szolgád én nem lehettem Uram:
jól tudod: magasan száll a hold -
Minden, mi eddig hangtalan lapult
jöttömre zsoltáros dalra gyult.

Szolgád ó Uram, nem lehettem én...
Méz-izü patakok kínálták habjukat,
bércecs fenyvesek hűsítő karjukat,
ringó hajnalok pirosuló ajkukat.

Szolgád ó Uram, nem lehettem én...
- Harmatos pólyák közt nyugszik fenn a hold -
csorgó nektárral telt bűvös edény,
mit a hajnal csőse ma élémbe tolt,
hogy ne muljak el, mint szomjazó szegény -
Szolgád ó Uram, nem lehettem én!!!!

1920-as évek eleje [?]

ERŐS, IAK, ÁGAK...

Erdő: fák, ágak, levelek, mókusok;
város: út, házak, ablakok, lányfejek;
mindegy, ha kocsi zörög vagy lomb susog:
én is egy vagyok, egy kerék, egy levél!

Óh kerekek boldogsága, óh levelek
boldogsága! szent, megkötöző varázs!
Fejek és felek, parányok, ezerek:
csak a csöppnyi számít, csak a csonka él.

S mit bánom, mi zúg, autó vagy darázs?
Zúg, zúg a lelkem és zsibog a husom:
csak fuss, autó, messze még a garázs!
röpülj nászra, darázs! messze még a tél.

Jer, jer, mi aprók, szeressél, mókusom!
Kerek erdőbe, kerek Budapestbe
mi boldog férgek, okosom, csókosom!
tárjuk szét a szárnyunk, hadd vigyen a szél!

S oly lendülettel suhanjunk az Estbe:
lopja be az Estbe mámorát a Dél!
Kerek sem áll meg a gépből kiesve;
levél ha lehull, csak messzebb táncra kél...

1923. nov.

A legfőbb szemérem

Mindig csodálom, mért mondják ki azt a szót,
mért nem titkolják azokat a szavakat,
mért nem szégyellik, jobban mint a szerelem
szégyellt, titkos szavait, mért nem fáj ilyen
rettentő szót kiejteni, mért nem nyelik
vissza torkukba, mért nem dobban szét a szív
e vérhökkentő hangra, mért nem áll meg és
mi védi a hideg Utálat kavargó
kezetől, hogy hozzá nem nyúl? Mondják, van oly
nép Afrikában, mely nem enne más előtt
és inkább veszne éhen, mintsem ezt a szót:
evés kihörögte. Restellik az életet,
de ki restelli a halált? Hősök? Dehogy!
Csak szemérmetlenek, csak undort nem tudók.
Mert van-e szemérmetlenebb, mezítelenebb,
létünknek piszkos mélyét jobban felfedő
szó, mint ezek: halál, sír, hulla, temető?
Jer, takard el e szörnyű szokat, könnyü rim!

Isten! takard majdan rímedbe csontjaim!

[Hópelyhek csengetnek szemembe...]

Hópelyhek csengetnek szemembe; szánkók
szaladnak évek pusztáin át
felém; az utcán Muci jön, máslis
taknyos, lobogó haju lány.

Rázzák, rázzák a fák a virágot
hóból; virág és pille: hó.
Avasszagu bunda préme csikland:
micsoda félszerből jött értem a szán?

Illanok a gyémánt tél mosolyában.
Évek, évek és rónatáj...
Vágja a szán szele fülem és orrom...
Micsoda nagy madár ül ott a fán?

Alszik a falu, a téli Szeremle -
Hejhó! jár-e a szekcsői komp?
Tulcsenget a csend az egész világon
vatták vattáznak minden körül.

Ott tul a csönden száz ágyuk szögezve.
De még az évek elfedik azt,
az évek bélélt sáncai alján
iszonyu robbanások alszanak.

Talán mindegy hogy jövő-e, mult-e?
Szánkók rohannak az éveken át
ma csönd vattázza a pesti utcát
kislányok járnak a hórács között.

1924. jan. körül

[Mily könnyű szél, meleg borulat!...]

Mily könnyű szél, meleg borulat!...
A pár fa mely szűk telkemen áll,
ugy nyújtja ágát óvatosan,
mintha lesné hogy esik-e már?
Szinte látom amint csakugyan
ráhull az első mennyei könny,
hogy borzong törzsén titkosan át
a félelem és az öröm.

1920-as évek, 1924. márc. után

Az ezüst rózsza alatt

Fénnyel az Isten
öntözi a földet;
kannája ezüst
rózsája a hold.
Kannája alatt a
locsolt fű legörbed...
Ideges fejed is
párnára hajolt.

Itasd, égi Kertész,
bolond virágomat:
hadd járja be lelkét
e béke-ár;
hadd legyen benne
minden gondolat
csöndes és gyengés
mint a holdsugár.

Ha holdat látok
látom Azt, aki régen
így beszélt: "Boldogok
a szelidek."
Suhan az égen:
körülötte kéken
szent felhőasszonyok
fátyla libeg...

Oh, felhők, égi
ápoló-szüzek!
hűstüzű csillagok
s te síma bolt!
hegeszd remegő,
véres életünket!
s táplálj csitító
tejeddél, hold!

1924. nyár

[Minden fény a vízbe mártja...]

Minden fény a vízbe mártja
hosszu lábát lankatag:
lába körül ing a hab.

Mint uszó sziget sötéten,
halk zugással és tunyán
nagy uszály jön a Dunán.

Itt a parton járok, várok
teljes egy órája már,
de rossz annak aki vár.

Unatkozva ballagok.
Szerencsére szép idő van,
égnek fenn a csillagok.

1924. nyár

[Óh egek kékje, lombok zöld frisse...]

Óh egek kékje, lombok zöld frisse,
fiatal állatok kedvessége!
Hogy vágyik felétek a teremtés véne,
az ember!
Ő későn jött, lelkében küzdve
vonaglik a láng már.
S a legjobb dolgokra azt mondja
hogy: Nem kell!

1924. ősz

Úgy mentem a harcba...

Úgy mentem a harcba, hogy előttem
lydiai fuvolások, mögöttem
bíborsátrak...

Győztem - de a fuvolák összetörtek.
Sátraim az ágyu ronggyá tépte.
Én egy rongyba

takarózva heverek a téren.
Én nem fogok már harcolni többé.
Kimerülten

s elfeledve heverek - a láz
forró kezét, szigorú ápolónő,
homlokomra

tette, s én már csak egyen tűnődöm
hogya ez a kéz ilyen nehéz
ez a semmi,

hogya ily nehéz a levegő
súly a bőröm s rongyaim felett
mily nehéz lesz

még a temetőben a tömör föld
súlya, ha meleg könnyeid talán
meg nem puhítják, kedvesem...

1924. szept.-okt.

Kevélység tornája

Valami tüzet, Istenem, a földnek
robbanó kalpaga alatt, a vulkán
alatt, hol a lávák velője forr:
ilyesvalami tüzet bennem, élni,
még és még élni, s fogytomig remélni
 buggyant ez a bor.

Még nem vagyok vén, Istenem, a dallal
győzi még ajkam, izmom győz a súlyon,
szívem a másodpercet győzi még:
mint öreg gőzgép, törten és veszélyben,
de mindig egy erőben és erélyben,
 míg nem jön a vég.

Rajta hát, kancsók, csókok és kevélység
végső tornái, lánggá buggyanó bor
velőmből, vér, melynek a neve: dal!
Vén a világ ma, bölcsek már az ifjak:
csak én vagyok, hogy álmodozva vivjak,
 botló fiatal!

1924. ősz

[Ti gazdagok! Karácsony...]

Ti gazdagok! Karácsony
s ujév közt
jól aludjatok!
A karácsonyfa éjjel
magától kigyullad és ragyog.

Különös sápadt gyermekek
játszanak
a halk gyetyák alatt.
A csengő cseng, a gyertyák
lobognak,
az ágak inganak,

mintha szél volna a szobában.
Reggelre
az asztal zöld fűvel teli

s a gőgös gazdag gyermek
játékját
felnyitva s rendetlen leli.

De kinek nincsen gyermeke
s nincs játék
bús karácsonyfája alatt:
az felébredhet éjjel,
nem lát mást
csak az ismerős ágakat.

Szekrény és ajtó és fogas,
a sötét fán
minden dísz aludt fényű kincs.
Önmaga ül a fa alatt
bús gyermek
s keresi a játékot ami nincs.

1924. karácsony

[Kinzott kutyák a klinikákon...]

(Kinzott kutyák a klinikákon, vonító szegény lelkek,
kamráról kamrára zárva...) A Föld véres börtönében
széztárt testvéreid jaját hallgatod e csöndes éjben,

tenmagad partjain állva, és lenn megindult a jég már,
lassan huz zengve, ropogva, különös meleg szellők
hajtják, hasadó hangjára felelnek a szerte jajok.

Hajolj lelked korlátja fölé, nézz le a zajló mederre,
hogy usznak és huznak a mélység táblái fulladva, törten,
minden tör, árad, szédül, ki tudja, mit visz, mit nem visz?

Olykor mint fehér szüzet, valamelyik törékeny táblán
egy lengő alakot látsz tovacsuszni, kétségbeesve
int feléd, és már messze száll, meginog, elmerül.

Nyomában az irgalmatlan ár dandára tolong sűrűen
egymásra nyomva tördelt jegeit, pajzs pajzs hátán
végtelen had vonulása veszélyes, idegen ég alatt.

1924

Mért nem szólok, mért csak hallgatok?

Nehéz szólni annak akiben
csak utálat, semmi emberibb
csak rossz emlék s súlyos szégyen ül.

Ember-voltom szégyenelni kell
magyar-voltom szégyenelni kell.
Mondtam: *Ember vagyok!* és e szóért
kitagadott őrült nemzetem.
Mondtam: *magyar vagyok!* és e szóért
megvetettek legjobb társaim.
Szerény voltam és a nevem: *koldus!*
büszke voltam, s a nevem: *irígy!*
Akinek vétettem, gyűlöl engem
akivel jót tettem, gyűlöl engem.
Mindenkinek adósa vagyok.
Életem unt posvány, abban lelkem
ingadozó és hazug lidércfény.
Csaltam, és nem tudtam csalni sem.
Rossz igazmondó és rossz csaló,
belül aljas, kívül hencegő
piszkos napok, férgek rágtak el.
Szemem nyálka, szavaim köpések.
Ki az aki hinne még nekem?
Ki az aki nézne még reám?
Én utálok, engemet utálnak
és ez a vers, ez is csak utálat
csak utálat és szennyes hazugság.

1924-1925. tél

Utáloom a szememet

Utáloom a szememet,
mert csak rosszat látok azzal.
Utáloom a fülemet,
mert csak rosszat hallok azzal.
Utáloom az ínyemet,
mert csak rossz ízt érzek azzal.

Utáloom a kezemet,
mert csak rosszat teszek azzal.
Utáloom a lábamat,
mert csak bajba megyek azzal.
Egész gonosz magamat
utáloom tetőtől talpig.

Nincs istennek mennyköve
mert csak engem verne azzal.
Nincs hóhérnak kötele,
hogyan engem nem fojt meg azzal?
Óh véletlen bolondság,
hogyan sohasem öltem embert!

1924-1925. tél

Tudom, hogy csúszom

Tudom, hogy csúszom, lejjebb, egyre lejjebb:
kicsikém, egyetlen vigasztalásom,
te se soká maradsz meg énvelem.

Oh jaj, az Élet hinárába léptem,
szennyek karjai ölelnek, lehúznak,
minden lépés csak újabb süllyedés.

Multam uszálya nem hagy engem uszni,
nyálkával ittasan gáncsolja lábom,
nyálkás állatok tapadnak reám.

Szememet nyálka, szájamat utálat,
karjaimat a pántlikás gyűlölség
kötözi, és szívemet zord tudás.

Mindent kidobtam, zsebeim üresek,
mégis nehéz vagyok, nehezet nyeltem,
szájamban ólom lelkiismeret.

1924-1925. tél

A szépszemű öreg tovább mesél...

1.

Te vagy a táj, hová szívem
folyton epedve hazarándul;
te kék, finom, fantasztikus
Dunántul!

Ha otthon kell, ha mese kell,
feléd futok. Te vagy a dajka,
kinek tej-édes szavakat
ad ajka.

Mert együtt otthon és mese,
mint tarka fény és enyhe árnyék,
bús varrólány és álmodott
királynék...

2.

Tépve a fák, kidőlt a fal,
szennyek iszap zuhant a kertre:
kedvünk lepkéjét a vihar
leverte.

De ím a szépszemű öreg

benn, egy erős öreg szobában,
tovább mesél... Tünt viharok
szavában

kelnek és mulnak, és ború
derűre, szürke égre rózsás:
hullám és hullám... Oh dicső
hajózás!

3.

Bár néznénk minden bajra úgy,
ahogy a hajós néz a hullám
völgyére: szemünknek gyönyör
a villám:

fülünknek gyönyör a zúgás:
és gyönyör az élet szívünknek,
mint dús hajózás, bérci út,
vad ünnep,

hazárd nagy játék, játszani
gondtalan gonddal, könnyű bájjal,
vigyázva - gyilkos és bolond
szabállyal.

4.

Röpíts hát pelyhül, szárnyas ajk!
hogy legyünk könnyűek a bajban,
könnyű hajósok e gonosz
viharban!

könnyű játékosok e vad
játékban, otthon a veszélyben,
otthon és bátrak e hazárd
mesében!

S te, együtt otthon és mese,
hova bús szívünk hazarándul,
ihless még, leghívebb hazánk,
Dunántul!

1924-1925. tél

A visszafelé szálló madarak

Madarak röpködnek
felleges égen.
Nem arra szállnak már
amerre régen.
Azelőtt előre

szálltak a jövőbe.
Mitől ijedtek meg szegény madarak,
hogy most visszafelé szállnak
a felhők alatt?

Ne hagyjuk, kedvesem,
fogjuk itt őket:
kár folyton kergetni
futó mezőket...
Fonjanak nekik hát
karjaink kalitkát:
meleg kalitkában majd elalszanak,
míg bús csókok csillagoznak
felhőink alatt...

1925. tavasz

Művész imája

Adj nyálat ajkaimnak, Isten,
adj termékeny kilenc esztendő,
hogy hangos, unokás vasárnap
üdvöztse az új teremtet!

Adj napjaimnak szőkeséget
és éjeimnek barnaságot,
hogy virágától gyökeréig
végigszagoljam szent világot!

Naptól, sártól és virágvértől
csatakossan állok előtted:
mind, amit adtál, elfogadtam:
áld meg áldódat, követődet!

1925. nyár

ZSENGÉK, KÖTETBE NEM SOROLT ÉS HÁTRAHAGYOTT VERSEK

Vértanúság vágya

1.

Vértanut! Vértanut!... De hol nő a pálma?
Fejünkre tikkadt az idők Szaharája.

Óh Isten! van-e még markodban datolya,
vetni magvait egy jövő oázodba?

vagy fáradt ujjad közt ha maradt egy-kettő
pálmamag: azt is már leejted a meddő

semmibe, mint sok bús csillagod!?

2.

Így hullna
a vér is, a vér is haszontalanul ma.

Bujjunk el, testvérek, félnek a próféták,
hol az Igazság is hamisan fog krétát.

Nézzétek: szavaim elrejtik magukat,
mint ha sövény mögül a gyáva eb ugat.

Óh bilincses élet! óh zsákbafutó kor!
Fárad a fény; császár lett a poroszlóból

s görnyedten járnak a hercegek.

3.

És mi már
nem bírjuk. A mellünk nyugtalanul zihál.

Sajgnak hüvelyükben a megcsiszolt szavak:
csak nekiindulni, mint a Bolond Lovag!

ragyogva, kitárva, kamaszul és bátran!
s nem is e gép-évek motor-fogatában,

amely csak arra visz, amerre *akarják*,
amerre számítva csattintja csavarját

a Céltudat kemény ujjhegye!

4.

Paripán!

S a keresztutaknál ha megállsz, paripám,

szegd föl szép nyakadat a szimatos égnek
s míg hosszú sörényed a Végtelenségnek

szelei borzolja, jövendők és multak
keresztútja mellett ha megállsz tágultabb

cimpával: megérzed valahol talán ott
az Isten illatát! mint lepke a lángot

megleli, ha belehal is!

5.

S ha az Isten

fáradt már mint lámpa, mert olaja nincsen:

tápláld te az Istent, aki táplált téged!
égj Benne, ki benned évezreket égett!
Óh paripám! pillém! óh gyenge molyocskám!
tudom, kicsi vagy te hogy Abba lobognál:

de hány mag előmlik szent kéjjel, céltalan,
míg tán egyikben a Jövendő megfogán!

1925. nyár

[Szomorú dolog szomorúan élni...]

Szomorú dolog szomorúan élni:

jobb vigan.

Ki bolond nap-kölykeit elvetélni
naptalan?

Ugyis háromszázhatvanöt a háromszáz-
hatvanöt

vágott bárány már, hadak nyútta roncs váz
s visszanyög

maradék nap-testvéreit kísértve
máig is...

Sem a körülvalók gyönyörűsége,
sem a friss

rügy, a fák hónalj-pelyhe, sem a földnek
tavaszi

porhanyó finomsága - csupa zöld meg
barnaszín -

az egész Mostan, a holnapba fúló

büszke Ma

s benn méla tegnapok maradvány

dallama,
csókok és versek, s a gyógyult betegség
lángsovár
szomja nem elég, hogy hangosra fessék
e sívár
tegnapelőttök csendjét, mely fagyott hab
csöndje volt:
néma a víz, csak a jegek ropogtak...
Ágyu szólt...
Az ágyus csöndnek vége, s már az élet
habzaja
hallhatóan zeng újra, zeng a lélek
madara,
mint illatával zeng a láthatatlan
ibolya:
S szívem sisterg mint hablocsolta katlan:
mi baja?
Szomorú szomorúan sisteregni;
jobb vigán.
Ki bolond, nap-kölykeit eltemetni
naptalan?
Mert halni nem tud, ami hajdan élni
nem tudott,
ne öld meg azt is ami tudna élni,
ha hagyod.

1925 [?]

[Mily tisztának-épnek...]

Mily tisztának-épnek kell lenni ki világ elé mer állni - csodáljad őt!
világ elé áll meztelen lélekkel! Micsoda vizekben
fürödhetik az! micsoda szabad, gyönyörű vizekben!
Micsoda szelek a törölközői!
Könnyű a márvány isteneknek törött karjaikat mutatni
s más gőgös, tiszta, végzetes hibákat, mikkel művészüket verte vagy az évek:
csak vendég sima tagjaik keményén a sár mely a földből rájuk tapadt.
De mik vagyunk mi, testvéreim? és megtagadhatjuk-e a Sárat?
Vagy mutathatjuk-e közömbösen, vagy akár nevetve, vagy sirva:
"Ime ez vagyok én, ilyen piszkos! kire az Isten képe van fölírva!"?

Léha beszéd ez, kedveseim! Illene egy kis szégyen hozzánk
mikor magunk vagyunk a Sár, s nem kívülről tapadoz ránk
s ahogy testünk sárból való s bellül tele vérrel és sárral,
ugy van a lelkünk is tele szennyel és borzadállyal!
Jobb volna föld alá bujni, mint a piacra kiállni,
tengerbe vagy tisztítóüzembe ázni, égni, leszállni...

1920-as évek közepe [?]

[Kék a hegy a város tarkasága felett...]

Kék a hegy a város tarkasága felett,
s a kék hegy felett oly piros az alkony:
jól látom a folyót... az apró házakat...
hol egy sötét alak sétálgat a parton
most megáll... elméláz... a véres égre néz...
talán mint rossz költő, háborukat jósol,
és oly mozdulatlan akár az a kőszent,
ki a templomtetőn a kereszttel pózol.

Hány év óta tartja már azt a keresztet?
És meddig fogja még tartani, hiába?
Talán vár valamit, és abba lett kővé:
megzsibbadt a keze, eldermedt a lába.
Mindegy! ő vár tovább. S mulnak a századok,
mulnak a háborúk, de nem jön a Béke.
A jós háborút jósol, aztán elmegy.
Ő áll, s a keresztet föltartja az égbe.

1925-1928

Jókai

Úgy emlegetünk, mint a nagyapát:
fehér szakáll, jóságos szem... s amint
kivetted a pipát fogad közül
s ajkcsucsorítva s arcod trombitások
tréfás módján dagasztva - óh öreg
gyermek! - fújtál a könnyű levegőbe
egy pelyhet... Árkon, bokron, vízen át,
a fák fölött, a ház fölött, magassan,
símán a kék szép síma levegőben
szállt a pehely... s e pehely volt a lelkünk!

*

Lenn apró hangyák másztak lassan, únt
rögök fölött; és minden rög nekik
hegy volt, és minden kavics szikla volt.
Óh jaj, egy esőcseppbe belefultak!
Óh jaj, mennyi vesződés és veszély
rágta és nyelte egyre terhes útjuk
kanyargó vonalát, míg megszegett
egymás után... De könnyű diadallal
szállt fönn, símán a síma levegőben
az elröpített pehely... ami lelkünk!

*

...Nézd, nézd, mivé lett a szegény pehely!
Nézd, földre hulltunk, ajkad messze már!
S jött a viharok vízömlése, jött
a sár, jöttek a tipró talpak - óh nézd!
mászni se tudunk, mint a hangya! Jaj!
Magyarország! Hol van II. Árpád,
jövő század regénye s álmaink? -
Te oly helyütt élsz, mely örökre védett
minden vihartól - és kinek az ajka
röpít el még?... Tiprott pehely a lelkünk!

1925

[Mikor lesz vége az alagutnak?...]

Mikor lesz vége az alagutnak?
Még beveri a füstöt az ablak
dobogva állok mögötte lesbe
a csillámok játékára lesve
mintha magam is rohanó katlan...
bár bűvölten és mozdulatlan.
Csak tudóm zihál, csak szívem dolgozik
acélrudak lüktetnek torkomig.
Elfolyva s feszülve kábultan dübörgök:
most hozza a katasztrófát az ördög!
Halálos vasak közt rémül a híg hus
csak míg kiérünk, ójon a Krisztus!
Kábultan dübörgök rángatózva
most jön a sötétben a katasztrófa!
Előrehajolva kémlem az éjet
hogyan meglássam a legelső fényjelt;
szédülök, bódulok, ingadozom,
szemem és arcom csupa korom,
fejem fáj, gyomrom ég, agyvelőm füstöl,
orrom és lelkem sűrű lett a büztől,
bőröm a hideg üvegnek ütődik,
ugy várok, várok, időtlen időig.

1926. márc.

Őrült vasak és halk acélok

Álmomban halk kezek és halkezüstfény
acélok delejezték s én remegtem...

Alagútban futunk, és durva füstjén
a rab vonatnak ingunk szédületben.

Az ablakon hűs csillámok szaladnak:

hűsek, eltűnők, hazugok, vizessek.
Halálszaga van minden pillanatnak
s omolva csúsztat el hogy továbbessek.

Kapaszkodom... szemembe kormos gőz ül...
Lesem a fényt... (Csak addig óna Krisztus!)

Vad sors-vasak zörögnek és az őrült
vasak közt reszket és elfolyik a híg hus.

Új csillanás az ablak párafüstjén...
Szegény remegős álmom! Elalélok...

Hogy is volt? halk kezek és halkezüstfény
halk kezek és halkezüstfény acélok...

1926. febr.-márc.

Hajadnak nyírott lombját

Hajadnak nyírott lombját, arcod üdvöz
rózsaszínjét, szemed acélát
amit a lélek halk ezüstje ötvöz

s tested, meleg méhkasát vágyaimnak
orvosság módra issza színvak
szemem, amely minden világot
mindig egy színnel sötétebbre látott.

Oh jaj minden világ csak bellül ég
s a testek csunyán elernyőzik,
de a tied átlátszó, mint az ég
melyen aki jól átnéz, ott az Isten!

Igy látom én a szemeidben
a lélek paradicsomát
felhőknek és fényeknek otthonát.

1926. márc. vége - ápr.
Összes művei, 1945.

Írógép előtt

Most eleresztem ujjaimat az írógép billentyűin, és nézem, mit írnak? Szaladjak, kis csikók, szaladjak! Az alaktalan márványtömbben szobrok rejtőznek... a legszebb szobrok, minden szobor... csak ki kell fejteni. Így rejti magában az írógép billentyűzete is a legcsodálatosabb költeményeket - vigyázatok, ti csodálatos ujjak, micsoda sorrendben ütitek le őket!

Óh milyen nagy, különös, veszedelmes dolgok bújhatnak itt - mennyi felelősség van rajtatok, ti könnyelmű ujjak! Csak egy csekélyke sorrendkülönbség, és amit leírtok, tán egy megbotránkoztató trágár szó lesz... vagy talán az a szó... a tilos varázsszó, amely megadja a Lét Kulcsának rejtélyét. Most figyelem! ezt a betűt itt ki kell hagyni, mert különben az egész értelem megváltozik... az egész értelem ostoba lesz vagy hökkentő vagy nevetséges... Mi lenne, ha egyszer csakugyan egészen szabadon eresztenélek benneteket?...

Oh, bizonynal semmi - csak értelmetlenség, megzavart betűk futkosása, őrült szavak Agramas-tábora... mert mik vagytok ti magatokra hagyva, vad eleven ujjak? Ostoba ösztönök játéka, az emberi állat életének játéka, aki oly tehetetlen, ha kézenfogva nem vezeti a Világúrnek ama személytelen s géplábú lakosa: az Ész. Vagy talán, mint mondják manapság, akkor bölcs igazán, s ti se tehettek jobbat, elszabadult ujjak, minthogy vaktában s ösztönötök szerint értelmetlen vagy trágár szókat vertek, vagy talán valami bolond indulatban megfojtjátok azt, akit szerettek?

Mit rejtessz magadban, te szörnyű gépecske, ami nem esik az Észnek útjába? Talán a Legnagyobb, Legfélelmesebbre, ami tebenned van, csak a Véletlen szörnyű mozdulata tapinthat rá?

Már este van, s kint ülök a terrászon, köröttem a világ, alattam a város, félkörben mint egy óriás billentyűzet... azon pedig az Isten ujjá ír! Ír, ír, türelmesen, fáradhatatlanul; az ő ujját bizonynal nem az ész vezeti. Az ész a gépben van és nem az ujjakban; én s te a gépben vagyunk, s ti, kik ujjaknak véletek magatokat, csak billentyűk vagytok.

Láttam billentyűket, kik égi olajért imádkoztak, és láttam billentyűket, kik nem tudák, mily szavakhoz kellenek?

1926. júl.-aug.

Vonaton, Tátra felé

Világ, világ, mily gyönyörű
tudsz lenni, és milyen csunya!
- Még szép volt reggel, bár a Tél,
mint egy levetkezett tavasz,
csontig mezítlen és kacér...
De jött a hó, s régi Hegy,

a Három Hegyek elseje!
(Világ, világ, mily gyönyörű
tudsz lenni, és milyen csunya!)

A hegy, a hegy a régi még,
noha, úgy vélném, a fenyők
rosszkedvűn rázzák águkat.

De nem! cukros kép, elcsuszó
Karácsony-ábrák, szenvtelen!
(Világ, világ, mily gyönyörű
tudsz lenni és milyen csunya!)

...És mord zsvaj, szoros kupé,
s a nyelv... s a táj is... idegen:

csunyább (vagy szebb?) mert másoké.
Ily könnyű, otthonos vidék,
elkenni ismert arcotok?
Világ, világ, mily gyönyörű
tudsz lenni, és milyen csunya!
(Nevükből vetkezett csucskok!)

De mindegy! élek és futok!
Név, ember, birtok, balgaság!
Övék? Miénk? A hó vakít
s már mámor ez a hóderű!
Világ, világ, mily gyönyörű
tudsz lenni! (Mi vagyunk csunyák.)

1926. dec.

Milyen ideges napok!

Milyen ideges napok! - a levegő zug-zubog.
Óriás fűrésztelep! - Árad hideg és meleg.
Hideg szél és meleg nap - sívít, lenget és borzogat.

Mintha üstökös kél a kegyetlen égen
vagy ítélő ércet emelne kezében
az utolsó trombitás:
jajgat a kedves táj és szinte menekül.
Futnak a, futnak a füvek a szél elül:
millió láb, egy futás.
Karjaikat a fák lengetik kapdosva;
kutyáktól a város egy veszett zsolozsma,
lángba borult ugatás.

Minden fut és mégse fut - menekülne, de nem tud.
Menekül egy hete már - menekül, de helyben áll.
Csak az a csöpp papírlap - száll el amit a por fölkap.

Mert a holt tárgyak is táncra kelnek szerte,
mint riadt szellemek egy halottaskertbe',
ha dudál a csontdudás.
S ki söpri szórt porként a vak gondolatot?
Ki keveri gonosz fürdőként a napot?
milyen égi uszodás?
Már kiáltó torkunk zihál és elakad,
és csupa görcs uszó karunk, az akarat -
ólomhullám, fulladás...

Valami nagy mennyei - Klytaemnestra keveri.
Csöpp királyok elveszünk - mi is hullámok leszünk.
Nem is hullám, nem hullám - csak nád amit a hullám hány.

Sűrű süket hullám! óh nehéz varázs szél!
Éled a holt, s holtként hanyódik ami él.

Veti a vak áradás!
Mint a füvek, mint a füvek, mintha futnánk,
pedig csak a szél fut és mi nem is tudnánk:
velünk is a szél csatáz.
Soha ennyi mozgás, és ilyen bénaság!
Soha ennyi sereg - de hol a katonák?
Szólhatsz, szólhatsz, trombitás!

1926-1930

Olyan-olyan gazdag voltam

Olyan-olyan gazdag voltam: gazdagságommal nem törődtem
Olyan-olyan szomorú voltam: mi hasznom lett volna belőle?
Elástam minden kincsemet mélyre, s mélyebben a mélynél:
fölötte föld és kő és víz és évek és álmok és éjfél.

Elástam minden kincsemet víz alá, könnyek alá,
s ahonnan hajdan kivájtam, kegyetlen kövek alá,
kenyértermő mindennapok fősvény, bús földje alá,
mit csak gyáva eke tár, mely kincset nem talál.

De most tavasz szelei fújnak, és kedvesem biztat
és kezek nyúlnak felém, és szívem is izgat.
Mi lenne ha kincseim újra fölásnám?
Mert erős vagyok én, és gazdagabb mindenki másnál.

(Óh jaj vigyázz, a nagy vizeket kiszabadítani vészes!
Kincsed tán nem is volt arany, csupa rozsdás és penészes
vagy elrabolták azóta, s ha talán meg is találod,
tolvajok ujjnyomatával szennyezve máris utálod.)

1927. tavasz [?]

[A napsugár ecsetje...]

A napsugár
ecsetje jár
már
a sivár
tűzfalon;
eszedbe jut-e angyalom
a régi fal, a régi rom
Itáliában,
ahol szerelmünk
csitrikorában
láttunk annyi
fürgé gyíkot suhanni?

[Mert szennyest lettem én is szennyestekkel...]

Mert szennyest lettem én is szennyestekkel
amint keresztüljöttem köztetek
s ki oly bizton indultam büszke reggel
delemre tévedezve csüggedek,
mint aki frissen kel föl idegenben
hogy induljon egy tiszta csucs felé,
mely hívón villog ablakára szemben;
estére tán eléri - de elébb
az utcákon kell átmenni, a sáros
piacon ahol annyi szem köpi
s a messze csucsot ellopják a város
törtető, írgy emeletjei
leszűkült látköréből míg megállva
habozni kezd s már szédeleg szegény,
lökések érik s oly komisz a lárma
s leülne már a piac közepén
de mindenünnen szitok veri zúzott
füle dobját - gyanus mert idegen.

"Milyen csúcs? mi nem látunk semmi csucsot"
riadnak rá vakon és siketen.
"Csucsokról jajgat s már hozzánk csücsülne!
Verjétek el mert nem közénk való!
Áruhelyünket messze keserülje
az üzletrontó s jövevény csaló!" -
bolond kufárok! sárosan, sebekkel
futlak én s megcsufolva szaladok,
s mert szennyest lettem én is szennyestekkel
ugy érzem jaj már testvérték vagyok
kivert testvérték - de egyszerre házak
közül szabadba jutva a szabad
csucs áll előttem! és a régi lázak
ébrednek s boldog könnyem fölfakad.

1920-as évek; 1927. közepe előtt

Reggel van, fényes reggel

Reggel van, fényes reggel,
de látszik a holdvilág -
Mi tart még téged ébren,
miért nem tudsz meghalni, holdvilág?

Csorg a fény, ád az Isten
még pár szép őszi napot:

s te ott fönn, halk kísértet,
az élet zaj-zenéjét hallgatod?

Nem félsz az erős Napnak
féltékeny szemeitől,
aki minden sötétet
éltet és minden fényeset megöl?

Nem bánt hogy a fű ujját,
a fa ezer tenyerét
s a virág szomjas arcát
felé fordítja mind és nem feléd?

Tudod, hogy a halottnak
élnie rettenetes,
mégis sápadt világod
a földre néz és az életre les!

Eredj vissza az árnyak
közé és add hírül ott,
hogy megyünk mind utánad,
megyünk bizony, megyünk, hisz itt se jobb...

1927. aug.-szept.

Poshadó kisváros a zöldben

A két fa közt a Mária-szobor
mint csipkés fülke zöld lombjaiból
imád Istent, s az égen a barokk
felhők arany cirádák s angyalok.
Régi présház: *vinis hujatibus*
s bús kulipintyó fönn a dombtetőn
bitangul: az egész hegy gazban usz,
mely lábánál az ósdi temetőn
kiárad, és - mindent elöntve, vad
csőcselékmód - fullasztón összecsap.
Dult sírtáblák hányódnak odalenn,
mint kőtutajok a fűtengeren,
s még lentebb a városka, melyre sok
poéta mondaná, hogy épen oly
temető mint amaz, hol "lomb susog"
s fehér kövek közt fojtón körbefoly,
poshadást rejtő kövek közt - de én
tudom, hogy ez is élet, mint ahogy
élet a lomb amelybe belerogy,
sírban a féreg, sír fölött a gaz,
és akármire nézhetsz, élet az;
hegyen a szőlő, pincében a must,
s tekintsd a fölburjánzott juniust!
Ennyi étellel mit akar az Ur,
fakasztva egyre céltalan s gazul?

vagy kell a rossz, s kívánja Mária
hogyan legyen miért imádkoznia?
vagy kell a jó, s árny nélkül isteni
ecset se tudna fényeket festeni?
Pedig nézd, nézd, hogyan fest! Szétszalad
egének abroszán az esti bor:
s most színes égen, arany fák alatt
maga sötét a Mária-szobor.

1927. nyár - 1928.

A festő halála

Rippl-Rónai József emlékének

Mikor lassan, mint hajnal a szürkület organtinjain,
oly lassan és oly izzón, mindjobban áttört rajzaidon a Szín;
vagy mintha vászon és papír csak függöny volna lelked előtt,
mint áttetsző függöny egy fényes és színes színpad előtt,
s nem krétád kenné, hanem életed vetné rá a képeket,
s éreztük, a vászon mögött már csak maga a Lélek lehet -
a Lélek s lakói: meghitt emlékek, otthoni táj,
vén szoba és rokon arcok, s hány puha asszonyi árny,
Páris visszfénye, s magyar rétek - de nem így ahogy a szürke Rim
nevezheti, hanem maga a dolgok névtelen lelke, a Szín,
amit minden reggel rájuk csókol istenük, a nap -
mikor így lassan és izzón áttörte vásznaidat,
mint meleg lámpák dus fénye a fakó jégüveget:
tudtuk, láttuk, hogy hajnal ez, s egy új világ született.
Új világ, magyar és méla, s mégis csupa chic, s finom,
mely mint kövér somogyi kertből egy kecses, halk lilium,
szakadt ki bozót szemöldököd és paraszt pillád megül - - -

Ím a Nap, a színek apja, az Élet, elmerül;
de a virág tovább él s őrzi színét új napok számára:
így időz még tovatűnt lelked világának ezer árnya
kép-függönyödnön - óh varázs-függöny! - s amint messzebb száll el életed,
mint ki messzebb lép a függönytől s a Fényhez közelebb,
mind nagyobb lesz és nemhogy kisebb az árny, mit a függönyre dob:
ugy nő előttünk árnyad, amint távozik kedves alakod;
és ami szemeid kincses golyóiból kikölt,
szabadon, mint a madár, ha tojása összetört,
suhan az Időbe, s friss szemek elé viszi légi ut -
csodaszikrák, és tarkállnak még, mikor tűz-anyjuk kialudt.

1927. nov.

Nyugat, 1927. dec. 16.

Istenek özvegye

Mint aki egy zordon,
fantasztikus regényt él:
beteg szunnyadtál
s száz év múlva ébredtél...

Óh szomjas borzadás,
érthetetlen hatalmak!
Amíg te aludtál,
isteneid meghaltak.

Ki jósolhatja meg,
amit az Idő terem?
Más a nyelv, a szív,
más talán a szerelem.

Nincs is tán szerelem
- tömegek és masinák.
Párok helyett falkák vannak,
nem is emberi világ.

Mégis a Regény fia
büszke, remeg, kíváncsi,
mert ki másnak adatott
százada holnapját látni

emberszemmel s ésszel
századot századhoz mérve,
az Emberpálya ivét
több nyomig elkisérve,

évek ákombájkját
mohón betűzve, lesve
s egy magnyi cél vagy értelem
csillanását repesve,

s bár riadt és félszeg,
mégis kissé gögösen
hordva a Mult titkát
az új nép közt idegen...

(Óh két kard, egy akol!
védett, szabad életek!
Ezervirágu kert!
ezerhangu koncertek!...)

Mint aki egy zordon
fantasztikus regényt él:
iszonyút zuhantál,
s nagy káoszban ébredtél.

Véres lábbal gázolsz
az új idők gaza közt,
lépni is alig tudsz
a sok fojtó inda közt.

De, mint szűz, új földre
messze kertből jött kertész,
a veszélyes sűrűbe
szemed kandi göggel néz.

Nincs itt virág, s ha van,
elfojtva, lihegve küzd
maga se tudva tövét,
s mit tehet a kertész, ha nem Isten?

De te látod, érzed
burjánban is a nemes
csirát, elfajzást, csökevényt,
s mohón ámulsz: mivé lesz?

Talán kivedlik a gazból,
s gazdagabban újra kiszökken,
önnön pór trágyáján
megedzve és százszor szebben.

Szeretnél meghúzódni
egy kis szabad helyen, távol:
boldog, ki egy csöpp virágot
kiválaszt, megment, fölápol.

Vagy szeretnél lángot
vetni már e rengetegbe,
mint megromlott mezőt
javítják, fölégetve,

hogyan elporlott erején
új, szeplőtlen flóra teremjen. -
Az Úr főniksze e föld
- s tán így tesz a kertész, ha Isten.

1927-1928 eleje

A titkos szél

ÚTI EMLÉK

Emlékszel-e a titkos, forró szélre?
Mint egy kisleány,
ki egész éjjel sírt, vörös, dagadt szemekkel ébred - "Óh
a moszkitók! - nyögtél amint kijöttél reggelizni sárga
japán-selymedben - Ennyit ér a csipkeketrec! a habos
szúnyoghálók! a tornyos ágy! Úgy összecsíptek! vak vagyok!" -
Alattunk a szent táj örök operadísztetét kitarja.
Egyedül ültünk óriás terrászon. Meghalt a szezon.
Amerika leányai visszahajóztak a tüzes
olasz karokból, s mintha a hivek fogytán egy régi zárda
elárul, ránk maradt a nagy hotel, s mint büszke várurak:

tátongó termék, drága függőkertek dus lépcsői, mind
mienk, s a völgy szédületes hajlásain könyöklő várta
minket lesett, s árkádok és balusztrád, s este ablakok
pazar sora gyúlt egymagunk tiszteletére, a szakács
magunknak főzött, szolgahad figyelt és rangot tartva várta
ébredésünket reggel a palota mint királyokét,
s meghitt mosollyal Mario, kedves pincérünk... aznap is
ő jött elénk, sajnálva: "Szép signorinák szemének árt a scirocco!..."
S emlékszel, hogyan bámultunk? - Scirocco? - De hisz
egy pálmaág sem ing, de hisz vak csöndben a magnoliák,
meredtek a naspolyafák, és terraszokról terraszokra
oly mozdulatlan hullt a lomb mint elvarázsolt vízesés. -

"Épp ez az, signor, ez a mi sciroccónk!... Fojt a levegő,
a gégeben homok kapar, s biz aki nincsen ideszokva,
könnyen duzzasztja föl szemhéját a száraz viszketés.
Nem érzi, signor?" -

Óh, alig tudtam már nyelni! Különös
reggel volt; kásás borulás feküdt forrón a kaktuszokra.
A titkos szél! Baedekerünk egy régi theátrum mesés
romja felé vitt; kétfelől guzsgolt a kaktusz-karaván
s forrón legyezte zöld husát a mozdulatlan áram sodra,
mint fülleteg szeánszokon rejtélyes érintésü kéz.
A titkos, tikkadt, forró szél! Felhő nem volt, mégis nagy árny
fojtott, szírom se libbegett, de a hullámok virtusodva
rángtak a roppant tengeren s tangót járattak a nehéz
hajókkal. Más tánc alig is volt. Amerika lányai
messze már jazz-eikkel. Óh vad madarak! verdeső szoknya!
A szezón meghalt; s mintha bús üzenetét a szenvedés
küldené, titkon, ólmosan, nyugtalan és fenyegetőn,
s a föld, a nagy betegszoba, lázak leheiben pozsgona,
úgy fülledt, fojtott, fúlt a titkos, forró szél, s tapadt egész
csontig: a mozdulatlan szél!
Az Aetna csöndesen pipált,
mint egy vén és közömbös úr; emlékszel? s lomhán, nem mozogva
a bölcs, szadista kaktuszok kaján körmökkel ültek és
kövéren, kéken, kéjesen, mint ki meleg fürdőben ül.

1928. máj.

ZSENGÉK, KÖTETBE NEM SOROLT ÉS HÁTRAHAGYOTT VERSEK

Ablaktalan ház

VERSES RIPOORT

Ez az ablaktalan ház!
Jövendő ház! álomház!
Építik Amerikában.
Húsz emelet! Harminc emelet!
Háztömb, házváros, ház-sziget!
S nem süt be soha a nap.

De egyforma, bölcs, bőved, kellemes fényt
szükség szerint és enyhén szűrve kap.
S újrendszerű fényforrások öntik
- pótolni az élő napot, a kintit -
a violántúli sugarakat.

Száz és száz előnye van!
Soh'sincs benne léghuzam.
Építkezésnek is olcsó.
Puritán, nagy síku falormok
zárják ki a nedvet és kormot.
Ott künn az utca egyre halálosabb.
De bent alpesi lég a folyosókon
s tengeri pára, s mesterséges ózon
s hőt és hűvöst fokszámra mér a csap.

S minek is az utca már?
Egy ilyen tömb egész vár.
Megeszi a ház az utcát.
Liftek, lépcsők, alagsor.
És tömb a tömbbel összeforr,
ki se kell menni az ég alá.

A paraszt gyúrja ott künn még a földet
kenyérré - de mint megnőtt gyerek
anyja emlejéről leválik,
mi se csüggünk már az emlőn sokáig,
s vegykonyha táplál a rög helyett.

Fütyülünk a Földre, mint az Égre.

Földalatti vasutak
házból-házba siklanak:
ki se kell menni a házból.
Csillagot csak csöveken

fogunk nézni üvegen,
vakondokai az Űrnek.

Az egész Föld egy nagy ház lesz.

Ez az ablaktalan ház! óriás ház! csukott ház!
Csukott kocsi - mindegy a pálya.
S visz, mint betonpáncélos léghajó
s kormányozhatatlan Földgolyó
céltalan aeroplánja.

1928

Kislányomhoz

Pici lélek, Ildikó,
mért nem rikkantsz, kis rigó?
Mit bámulsz oly komolyan?
Szemed-szájad épolyan,
mintha mélyen elmerülve,
egy riadt kis néző ülne,
puha párnás páholyában,
e világ vad színházában.

1928. dec. előtt

Ritmus a könyvről

(A magyar Könyv ünnepére.)

Óh ne mondjátok azt, hogy a Könyv ma nem kell,
hogy a Könyvnél több az Élet és az Ember:
mert a Könyv is Élet, és él, mint az ember -
így él: emberben könyv, s a Könyvben az Ember.

Tudom én, hogy ülj bár autód volánja
mögött, vagy a gyár köt, rabként, vagy a bánya -
mostoha vagy édes: az Élet leánya
lelked, s csak a forró Cselekvést kívánja.

De jaj, a Cselekvés! jaj, a híres Élet!
Próbáltuk eléggé, láthattuk, mivé lett?
Csatatér a világ, s minden csuromvér lett,
mióta az Írást legyőzte az Élet.

És azt se mondjátok, hogy elég a könyv már,
hogy sok is az írás, s elborít e könyv-ár,
s alacsony lármával tellik ma a könyvtár,
ami volt szent kincsek csarnoka, és mentsvár!

Mert a Könyv is élet, nem hideg kincs az se;
s mint az emberkertben, nem hiányzik gaz se:
de a gaz is trágya, ne bánjátok azt se!
Csak a Holnap tudja, jó volt-e vagy rossz-e?

Óh öntözd lelkünket, termékeny áradás,
melytől szőlőnkben a bölcs részegség csodás
bora érik, s melynek sodrán a tanodás
fiú messze tenger öbléig csónakáz!

Óh elröpítő bor, gyors csónak, tárt ablak!
Jó oktató, aki virgács nélkül oktat!
Választott, hű barát, ki sohase zaklat,
de kész a hívásra, s mindig ad, ha adhat.

Öröklött, nagy Varázs, holtak idézője,
messze nemzedékek egymáshoz fűzője;
mert csak a Könyv kapcsol multat a jövőbe,
ivadék lelkeket egy nemzetté szöve.

Ki nélkül a nép csak feledkező falka,
emlékezet! áradj szerte a magyarba!
Jaj, nem elég minket kapcsolnod a Múltba:
jelent a jelenhez kell kötöznöd újra!

Jelent a jelennel, testvért a testvérről
köss össze, Magyar Könyv, dús közös eszméssel!
S elszorított, fájó tagokba is érz el:
ne engedd zsibbadni, fussad át friss vérrel!

Különös háló, mely országokat fog be!
Óh megmaradt fegyver: út messze szívekbe!
Ködön át, bús társak, törjétek küszködve:
s fonjuk majd kis hálónk a Nagyba, az Egybe,

az Emberszellem szent hálójába, amely
idegent is szelíd testvérségbe emel,
mint titkos felhő, mely e földi vesztőhely
szegény elítéltjét ég felé viszi fel.

1929. tavasz

Abból a kikötőből...

Abból a kikötőből, a tornácból, ahol
ifjúságomban az ifjúság madarai, lánykacagások
csapódtak a joviális fehérszín oszlopokhoz -
óh kövér nevető ház! akiből annyiszor
indultam szürke hajnalban; aludt még aranyos
Ilka néni; sápadt színekkel, lengve intett búcsut a kert...

Kölcsön-kocsim előállt, kölcsön-bundám beült.

Küszöbről Miska bácsi küldött, korholt, kehült:
"Eredj ha nincs eszed már!" - S a csipős szürkességben
mint égve felejtett lámpa, égtek még a makacs
lányszemek... Óh ha maradnék! De én már mentem, már mentem
át az alvó Szeremlén, szekcsői kompon át...

Balladásan János ostorral mutogatta a gólyát, a sast,
és hogy Kalocsa merre, vagy (mit tudom én!) Kakasd?
Duna még nyergeletlen, nem ült még rajta a hid.
Olykor jég közt, ladikkal, tudott csak átvinni a révész
s a különös álmok s remények titkos vontató-serege...
Mily más ez a vasút, hol ma kávé szücsölöm!

S mily más bennem a lélek! utamban nincs öröm.
Nem új remény vagy álom csábit már engemet,
csak emlékezetétől futok a réGINEK.
Mért is jöttem ide vissza? Tán hogy a szűk jelen,
mint mikor még jövő volt, újra szép és nagy legyen:
de ahelyett a megnőtt múlt lett kicsiny megint...

S a bús vonat velem mint uszó jégtábla ing
valami nagy jégzajlásban; házakat, életeket
torlódni láttam és tűnni mint a kisérteteket.
Hogy megtörpült a torony! milyen szűk lett a tér!
milyen roskadt a tornác! s a rég-látott lányszemek,
mint csillag, mely mogorva felhők között remeg,

öreg arcokból néztek... vagy elfeledt lámpafény,
lassan kialvó... Miska bácsit is láttam én
s karszékből Ilka nénit... sírtak és elhagytam őket
újra, mint idegen hajó két vén Robinzont egy pusztá
szigeten, vagy mint a hajót, melyet már-már elnyel a tenger,
elhagyja valaki, az ingó jégtáblán tovauszva...

1930. ápr. vége körül

Ének az élet javairól

Se nem fehér holló, se nem tarka páva
az a madár akit minden ember áhit.
Csak köznapi veréb, parázna és lármás.
Szívesen megfészkel akárki eresszén.

De jaj annak aki egyszer elzavarja
nagy igényességből, úri kényességből.
Elrepül a madár, minden szomszéd lesi.
Röpülj, madár, röpj! van nekem madaram.

Röpülj, madár, röpj! az se kellett volna,
hogy valaha nekem te kellettél legyen.
Úgyse verhetsz fészket az én ereszemre,
mert sohasem ér nekem ereszig a házam.

Én egy sohse-kész ház építője vagyok,
egy végét-nem-érő viadal győztese.
Nem is születtem én tetők mívesének:
itt a munkám, itt a tárt kapu-ív körül.

Festem a kaput, hogy lássák. Nem a végső
szint adom én, ezer ecset jön utánam:
csak szerény alapnak, ahogy rozsdá ellen
minium jó, festem véremmel a Kaput.

S dolgozom, mint jámbor napszámos. A zsoldom
alacsony, de boldog vagyok ha az ecset
jól fog, s munka után kedvesem vár puha
meleg kenyérrel és meleg puha csókkal.

1930. jún. előtt

Király-mese

Óh züllött társ! e fosztott élet
fájáról leesett levél,
száraz levél,
hányat hány-vet ma fajtádból a szél!
Összezsugorít, mint a levelet
és végiggörget járdáink felett,
míg, egyformára festve, a nyomor
csukaszürkéjét adja rád a por,
hogyan seregében holtig megmaradj.

Mi köt még? mily illem? miért nem
dobod le szennyes rongyaid,
bőrig-húsig?

Akkor talán majd, mint a hajdani
királyt aki koldusnak öltözött
és elveszett a koldusok között
mihelyt ruháit levetette mind
s meztelen állt, fölismerték megint:
úgy ismersz rá te is magadra, hogy ki vagy!

1930. júl. előtt

Fiatal leány

Mint zöld nagy szájak, mint falánk virágok,
tárul két szeme hirtelen,
mélyen, nedvesen, titkosan.
Arcát úgy issza át a vér,
mintha arany piskótát borba mártasz.

Teste még ismeretlen,
mint Afrika;
oly szüz, oly forró, oly veszélyes.
De lelke még
sokkalta ismeretlenebb,
mint a föld vad tüzében születő új elem,
s szomjuságában oly sötét s tudatlan,
mint a pogányok lelke volt, amely
vakon várta nem-ismert Krisztusát.

Óh Megváltó! miért nem csókolod
homlokod őt, mint régi sok apácát,
hogyan rejtelmes ajkadtól égő
homlokod újra hűs legyen s fehér
s szájad lehelletében nyugtalan
lángja biztos és egyenes sugárként
lengessen ég felé, mely minden láng hazája?

1930. aug. előtt

[Hajók vagyunk...]

Hajók vagyunk és örökké külön!
Hajó hajót ha érint már veszély
és süllyedés. Ne nyujtsd ki kezedet,
hogyan megsegíts, mert ez a mozdulat
lök tén a földre. Én már úgy bolygok e
roppant világban, mint egy cár veszélyes
birodalmában, elkerülve minden
érintést s boldogan ha nem kell látni más
mint körülöttem egy fasor
merev testőrhádát, s előttem
az eget, a menyek csillagos
homlokzatát, a kivilágított
Potemkin-frontot mely mögött
még levegő sincs...

1930 körül

Sötét vizek gyermeke

Minden este valami nagy hullám alá bukok én.
A mélység palotáiban bolygok egész reggelig.
Mint kiről a mese mesél, aki sellő volt előbb,
tritonfiú, tengermagzat, és a tengerben lakott,
ahonnan fölhogászta őt régi jámbor csókhorg.

Régi szeretők kiszöktek, balgán, silló tengeren,
titkok fölre; ladikjuk a lélekvesztő szerelem.

S az a csöpp sellőporonty a csónakszélbe csimpaszkodott
és a régi jó szeretők partra vonták jámborul.
Partra vonták és embernek fölnevelték jámborul.

De őt folyton visszahúzta bírhatatlan nagy erő
és sötét nosztalgiával leszállva ha jött az est,
ott bolyongott reggelig a mélység palotáiban.
S mint akit rejtelmes rabló bódulatban elrabolt,
száját tömve, és reggelre emléke mint tépett köd,

mérges gázak rongyaival maradozó csatavölgy.
Mily hipnózis átka ez? Mily égi orvos szuggerál
e mindennapos varázssal? Mikor gyermek voltam én,
este mindig sírtam: "Még ma nem játszottam eleget!"
de fejem, még ki se mondtam, máris ingott, lecsüggedt,

vagy diákkönyveim mellől hirtelen alábukott.
Az ős hullám mindenestől, makacsul elborított.
Ifjú legény korban olykor hetyke daccal ellenálltam,
napok hosszat elkerültem, s vézna lettem s halovány.
Óh ma már nem állok ellen! vágyva hívlak, vak hullám,

te sötét viz, melybe lábam tocskol, míg a csillagot
lesem bohón, s este, mint az elfajzott sellő, fejest
bukok beléd otthonosan, és egyszer majd úgy bukok,
hogy vissza se jövök többet, bár mint csacska vén gyerek
nyöszörgöm folyvást magamban: "Nem játszottam eleget!"

1930

Az Est Hármaskönyve, 1930.

[Bálterem most az ős...]

Bálterem most az ős
sárga selyemmel.
Legyezők röpködése.
Táncok lengése.

Ha tánc van, ahol tánc van,
minek az a sok szőnyeg?
Oly puhák, vastagok,
és folyton fölgyűrődnek...

Uram, mi a levegőben
táncolunk, szállunk,
s ha fáradtan táncból kiállunk,
a szőnyegre lehullunk.

Sűrű, kemény zene fáraszt,
milió hegedű hangja;
látatlan cigányok csücsülnek
a felhő karzatán.

Lenge lankadás, minden könnyű!
Csak egy nehéz: a lábam.
Csetlek és botlok,
mint kábult részeg a bálban.

1930. ősz

[A házak közé...]

A házak közé duzzadt zacskókban lóg be a köd.
Óh köd! köd! sivár fal ember és Isten között!
- De az éj fölissza a kételyt és a ködöt.

A sötétség magas bolt az égig az ürön át.
Láthatatlan csillagok ragyognak. Ágyam előtt
a vibráló fekete levegőben megjelen
az Isten! a sötét Isten, a Félelmetes!

De én elszánt daccal furom párnákba fejem
Ő alázatos imáimra korbáccsal felelt.

Én már nem akarok beszélni az Urral! Ur!
Nem atyám! Nem együgyű szívek jó atyja! Ur!
Megsérti őt a bárdolatlan szeretet!
Olykor leereszkedő, de akaratát sohasem értheted.
Én nem tudom a finom udvaronc szavakat.
Ostoba emberi fájdalomam őt untatta csak.
Óh! bárgyu jobbágy voltam, vinnyogó cseléd
most újból érzem alázatos vállamon dühét.

Nem akarok szólni, gondolkozni se, érezni se.
Minden moccanásom csak új olaj. S már félni se
tudok, nincs bennem több alázat. Nincs semmise.

1930-as évek eleje [?]

[Nem merek közétek jönni...]

Nem merek közétek jönni, régi társak!
Kit vártok? Nem vagyok már az akit vártok.
Az már régen meghalt.
Megfojtotta lassan a napok özönje;
s aki helyette ma, ha jöhetne, jönne,
tán úgy néznétek rá, mint egy idegenre
ki jöttével megcsalt.

Idegen léptekkel és meg-megbotolva
jönne mintha fáradt s kissé zavart volna,
szomorú vagy részeg.

Nem a régi fiú aki álmatagon,
de még friss szívvel ült köztetek a padon,
s a táblán át, mint egy fekete ablakon,
a jövőbe nézett.

Mint az álmodóra les a gonosz reggel,
úgy lesett a jövő véres fellegekkel.

Ki írt a táblára
vad leckéket, melyek szünidőn is fájnak?
Ki hágott székébe a nyájas tanárnak:
egy új évszázadnak, egy zordabb osztálynak
kegyetlen tanára?

Ismeritek ti is ezt a tanárt aki
mindenkit elválaszt s külön-külön tanít?

S e szörnyű leckéket
miktől a haj ritkul, a hát görbül, a szem
bágyadt szomorú lesz... s a lélek idegen
s vén, mint az enyém lett... jobb nekem, jobb nekem
nem menni közétek!

Hadd legyek az nektek aki voltam régen
s nem ki ma vagyok - hogy bennetek még éljen
aki nincs már sehol
s aki... harminc évvel fiatalabb... Ezen
nevettek; de úgyis szomorított versem:
vigasztalást érte egy pohár csengessen,
egy pohár pécsi bor.

Sírva vigad, mondják, a magyar! Sötétben
látszik meg a láng, és esti csöndességben
harsan ki az ének.

Így égnek boruló élet-délutánunk
mélájában egyre szebben ifjuságunk
emlékei, s zengnek ifjú fiunk-lányunk
ajkán a friss évek.

1931. nyár

Egynapos hó

A keserű városokat
a hó cukorral szórta be,
s fehér gallért vetett a sok tehertől
szennyos vállak fölibe,

oly makulátlan, tiszta gallért,
hogy most a szegény, megpökött
csavargót szűzebb hermelin takarja
mint a boldog püspököt

az évi nagy processzió,

mikor reáadják a szent
köpenyt, mely körül enyhe naftalinszag
és ezer molypille leng...

Óh pillék, himbáló kavargás!
Pillék, hópillék, egynapos
pillék! Egynapra minden újra szűz lett,
prémes, cukros, ájtatos

1932. jan.-febr.

Varjak, verebek...

Varjak a Vérmezőn, galambok a
Mátyás-tornyon, sirályok a Dunán
és mindenütt verebek, verebek!

Hány észre nem vett, titkos szárnycsapás
rebben a házak közt, hogy szinte már
feszül a város, s a kő is remeg...

Ki figyel rátok, varjak, verebek,
kis senkik, tollas polgártársaink,
s figyelték-e egymásra, madarak?

Talán úgy éltek ti is mint külön
közösség, megvetve ki köztetek
lakik, az embert, így puskátalan.

Bús óriás kőkalitkáiban
lakik ő, hol a hideg ormokon
lesnek az éhes macskák körmei.

S tán a valódi úr a macska. De
az embernél a ló is valakibb
ki az utcán szíjjait csörteti.

A ló, ki egyre ritkább lesz ma már;
pedig az ő nyomán él a szorult
veréb és napról napra éhezőbb.

Rossz világ jár a madarakra is -
elgondolom, míg várok csöndesen:
autóbuszt várok a Vérmezőn.

Itt csupasz a föld, őszről fű maradt;
gőzölg a rét mint a lovak fara;
a hó piszkos köntöse szakadoz.

Mint szegényruha, szakadoz a hó,
s mint mérges gáz, lassan leszáll a köd...
Áradj, jó gáz, szegénység, fulladozz!

Szűk lett a föld és elapadt az ég!
Varjak, sirály, galambok, verebek,
röpülni tudtok, de hát hova még?

Röpülni tudtok, titkos szárnycsapás

száz és száz, fojtva a házak között;
feszül a város és dobog a rét...

1932. márc. 12.

[Mi van veled ember?...]

Mi van veled ember? Nincs már teveled
sem apád, az Igazság, sem anyád, a Képzelet.

Belépsz az életbe, fejmeghajtón,
mint egy hivatalba, a párnás ajtón.

Nincs főnök itt, s mégis szigorú hivatal
szabja tenni mindenkinek azt amit nem akar.

Az Idő, goromba irodaszolga,
az üres lapokat elébe tolja.

Egymás után, s már készen, rubrikázva.
Előre tudod, hogy mit kell írni rája.

Alighogy kitöltötted, elkapja előled,
s úgy nézel utána az elröppenőnek,

mint aki valamit elfelejtett;
s titkon már bánni kezded,

mért nem húztad keresztül a buta rubrikákat,
vagy mért nem rajzoltál inkább valamit, madarat, virágot...

1932. máj. körül [?]

Ember a mezőn

A mezőn egy ember hever
és ez nem olyan víg mező
amilyen azelőtt szokott
lenni, és máshol, a mező:
mert itt füstöt evett a fű
úgyhogy a nyugvást kereső
még kormosabb lesz tőle, bár
ugyis ép elég kormos ő.

A mezőn egy ember hever;
de ez nem olyan víg legény
amilyet máskor visz vigabb
mezőkre melegebb időny,
mert ősz van és talán azért
hagyta el a várost szegény

hogy föllógassa élete
rongyát az első fa göcsén.

Ugy hever a sáros fű közt,
kormos fű közt, hogy látni, már
nem bánná, nőne rajta át
a fű, és ő is lenne sár
s gázolná a kormot bele
minden láb ami arra jár:
egy kissé több vagy kevesebb
a szennyből, mindegy volna már!

A mezőn egy ember hever...
Testvér, milyen jó lenne ma
melléd fekiidni és veled
sírní, hogy minden ily csunya!
Óh bár fordulna ki a Föld,
alólunk, s mint a rossz anya,
lökne el, hogy vak életünk
az üres égbe hullana!

1932. ősz

Karácsonyi ének

Mért fekszel jászolban, ég királya?
Visszasírsz az éhes barikára.
Zenghetnél, lenghetnél angyalok közt:
mégis itt rídogálsz, állatok közt.

Bölcs bocik szájának langy fuvalma
jobb tán mint csillag-úr szele volna?
Jobb talán a puha széna-alom,
mint a magas égi birodalom?

Istálló párája, jobb az neked,
mint gazdag nárdusok és kenetek?
Lábadhoz tömjén hullt és arany hullt:
kezed csak bús anyád melléért nyult...

Becsésnek láttad te e földi test
koldusruháját, hogy fölvetted ezt?
s nem vélted rossznak a zord életet?
te, kiről zengjük hogy "megszületett"!

Szeress hát minket is, koldusokat!
Lelkünkben gyujts pici gyertyát sokat.
Csengess éjünkön át, s csillantsd elénk
törékeny játékunkat, a reményt.

1932. tél

[Furcsa elmenni délre...]

Furcsa elmenni Délre
és hazajönni télre,
furcsa és iszonyatos.
Halottak napja van ma:
a halottak fogadnak.
Furcsa és iszonyatos.
Milyen puha és süket
ködök tömők az eget!
Furcsa és iszonyatos.
Tán hogy senkise értse
amit a holtak beszélnek...
Furcsa és iszonyatos...

A halottak fogadnak,
kik újra többen vannak
s olyan nehéz a szívem.
Be jó, hogy messze voltam
s úgy fáj, hogy messze voltam,
olyan nehéz a szívem.
A halottak beszélnek:
mi lenne, ha értenélek?
Olyan nehéz a szívem...
Messze már a pálmafák.
Vacog a szélben az ág:
olyan nehéz a szívem!

Mért faggatnak a holtak
kik élve némák voltak?
miért hangos a halál?
miért van, ami nincsen?
miért fáj, ami mindegy?
mért nagy dolog a halál?
Hisz úgyis csupa zárás,
véglegesség és válás
az élet, s fiók halál.
Minden élő szertefut,
csak a halotthoz van ut...

1934. nov.

[Hányan sirják panaszolva...]

- Hányan sirják, panaszolva
ezt az életet:
milyen szép lehetett volna
s milyen csúnya lett!

Nyerstejjel és citromkővel
eltűnik a folt.
Csak az életről nem tűn el
ami foltja volt.

- Nem én, nem én szennyeztem be
hófehér ruhám.
Más emberek keze kente
szutykait reám.

Olyan voltam mint fehérre
meszelt tiszta ház,
kit az utcák csőcselékje
behány s meggyaláz.

- Mit csalod magad, bús sárház?
Sárból a falad!
Fehérséged csak hitvány máz,
sár vagy az alatt.

Sárból vagy, s ha besároznak:
sírní nincs jogod
saját elemekkel dob csak
aki sárral dob.

- S ha tetszett az Ég Urának
hogyan e sárvilág
színén sárból vert magának
ily kis kalibát...

1934. ősz-tél

ZSENGÉK, KÖTETBE NEM SOROLT ÉS HÁTRAHAGYOTT VERSEK

Az előkelő tél

Olyan halk és hideg idő van,
halk és hideg, halk és hideg:
hallani szinte suhanóban
a gyöngyház égen a telet.
Selymesen száll ő rongyaink közt
s arcba legyez, bár semmi szél...
Óh láthatatlan, hűvös angyal,
előkelő, gyönyörű Tél!

S a hó is itt lesz nemsokára
s minden egyszerre eleven.
Aki rápillant ablakára,
fehér apácák végtelen
meneteit véli vonulni,
s ki boltbul az utcára lép,
lágý-fehér könnyek ostromolják
kemény csomagjait s szívét.

Estefelé kitisztul néha,
a csillagok kilátszanak
s mint gyermekek állunk alélva
egy nagy karácsonyfa alatt,
amelynek ágát föl nem érjük,
de gyertyás fénye ránk sajog:
gyertyásan és csufolva néznek
a karácsonyi csillagok.

1934. dec.

Ha nem vagy ellenállás...

Úgy élj, hogy a lelked is test legyen
melyen színeket ver vissza a nap.
Foglalj magadnak tért a levegőből,
határozott helyet az ég alatt.

Mert semmi vagy, ha nem vagy ellenállás.
Vigyázz, ne fújjon rajtad át a szél!
Órizzed árnyékokban szent, komoly
s nyugodt dolgok biztos lélekzetét.

Úgy élj, hogy a lelked is test legyen!
Fordíts hátat a politikus vénnek
karának, s szögezz mellet a bolond
fiatalok gyanakvó seregének.

Vesd meg a lábad, az idő gonosz
s egy bal léptedre les már a vadon.
Ne táncolj minden ősz fütttyére, mintha
virág volnál a saját sírodon.

Ha meghalsz, a lelkedből is virág nő
s ing-leng a hitvány jövőndők szelében.
De makacs csontod a virág alatt
üljön súlyosan és keményen.

1936. ápr. közepe előtt

[Jön, hozzám nyúl, kezemen szorít...]

Jön, hozzám nyúl, kezemen szorít,
csügg rajtam, mint nyűgös ismerős,
nyakamra ül, untat, elborít,

akárhová megyek, megelőz,
bármivel mulatok, szomorít
a vérszegény, hideg kezű ősz.

Sevilla, Madrid, Valladolid
nem zengi fülemben a rímet,
a rendest, édeset, egykorit.

Óh testvérek! mi láttuk a Rémet,
amelytől minden rím odafut,
ahova hajdan a bűvös gímet

űzték tünni az ős fiúk:
akik, meglelve a kincses Krímet,
nem lettek azért tüntén szomorúbb.

Ismered a hajsztát, balga vadász,
mely téged is új s új tájra hív,
nyugatra örökké, más és más

Hispániákba, s alélva vív
a csoda után, mely ködbe vész,
amikor kilőve minden ív.

Óh jaj, mi is űztük, űztük tüntig
a gímet, a rímet, az egykorit:
de micsoda uj Krímet leltünk itt,

ahova eloszló árnya vitt?
Útban fog az ősz most, balga darvak,

hidege lankaszt, köde borít,

s lassan a Semmi egébe olvad
Sevilla, Madrid, Valladolid.

1936. ősz

Sarkutazás

Fürdök az óraketyegésben. Visz a sok
puha, pici
hullám, amely az egész világot viszi.

Ringók, simák, s Niagarák vizeinél
sodruk sűrűbb.
Páncélhajó se tudhat úszni ellenük.

Lassan visznek. Csak alig változik a táj.
Így marad el
egyenként minden amit futni látni fáj.

Ház és bokor,
a nyájas föld mely otthonom volt s egy velem,
a semmiségbe siklik és már nincs sehol.

Gyér a vidám rét. Több már ami sivatag
és idegen...
Mert zordabb világrészbe ér be életem.

Hogyan öltözzem? S felszerelést mit vigyek?
Idegen ég
süvít elém. Fukar, kietlen és hideg.

A zöld jég s lila köd hona, hol a hazug
sarkfény lobog,
szelídebb, mint ahová menni én fogok.

Minden pici
hullám tovább hajt egy makacs pólus felé.
Míg utam befagy, s gyász-színem lesz a fehér.

Telek tele
holott nem vár fókabőr, eszkimó-verem...
Fagy, böjt, magány: se jó falat, se szerelem.

Jaj mi marad abból ami ma még enyém?
S mi lesz ami
még ott is éltet? Milyen silány sarki fény?

Hulló társak, elveszett expedíció...
Értem soha
nem jön repülőposta vagy mentőhajó.

Óh boldog, boldog és háromszor boldog a
sarkutas! Ő reméli még, hogy visszatér:
de én soha.

Vad rémregény. Valószínűtlen. Költemény.
Oly ostobán
zeng fülembe, mintha magam sem érteném.

1937. máj.

Indulás az öregkorba

Fürdök az óraketyegésben
az apró hullámok között
amelyek messze tájra visznek
honnan már vissza nem jövök.
Apró hullámok, ringatóak,
de sodruk örvénynél sűrűbb.
Páncélhajót is elragadnak,
senki sem úszhat ellenük.
Lassan visznek tovább, a parton
csak alig változik a táj.
Mégis elmarad bokor és ház,
hiába mondanám: "Megállj!"
A nyájas föld, mely otthonom volt
s azt hittem, szinte egy velem,
úgy elcsúszik a messzeségbe,
nem fogom többet látni sem.
Mindig kevesebb a vidám rét.
Minden kietlen és csunya.
Így érek egy zordabb világrész
idegen országaiba.
Óh hogy' öltözzem? mit pakoljak?
milyen fölszerelést vigyek?
Mint ki a sarkvidékre készül,
mely fukar, kemény és hideg,
hol csak a zöld jég és fehér köd
s a hazug északfény ragyog:
úgy kell készülnöm a nagy útra,
melyből megtérni nem fogok.

Minden piciny hullám tovább hajt
sivatag pólusom felé:
s lassan-lassan befagy a tenger
és gyász-szinem lesz a fehér.
Sűrűsödő magány, örök böjt,
fókabőr, eszkimó-verem...
Nincsen a szegény utazónak
se jó falat, se szerelem.
Jaj mennyi kísérhet odáig
abból ami ma még enyém?

S mi fog még ott is hitegetni,
miféle silány sarki fény?
Tudom a sorsomat előre...
Kegyetlen expedíció!
Nincs, onnan ami visszahozzon,
repülő vagy mentőhajó.
Boldog, kit jég közt, sarki éjben
kétség s remény esélye vár.
Az én utamnak egy esélye
és biztos vége a halál.

1937. máj.

[Nem lovon, nem is úri bricskán...]

1.

Nem lovon, nem is úri bricskán,
csak demokratikus vasúton
jöttél öcsém vén vármegyédből
ahogy rendelte az alispán
ahogy kívánta a miniszter
elhagytad szép asszonyodat
fölbumliztál mogorva István.

2.

Jöttél mint mezei hadak
akiket virgonc csemetéik
hajdan hős számra ríttanak
míg ők Rákoson víttanak
szittyá fegyverükkel, a szóval -
milyen Rákos hívott, öcsém?
Mily véres kard vagy vész-írat?

1937. máj.

Margitszigeti rimek

A szálloda hallja most oly hűs!
Puhán piroslik a bársonyplüss.

Ellépdél a szép kis angol lány.
Rikoltoz a páva a park alján.

Mustárszinű függöny, lenvászón.
Ebédre terítnek a terrászon.

Csillog ezüst és porcellán.

Már kint ül a szép kis angol lány.

Coctailt iszik édes meggyszesszel
s elsurran a déli expresszel.

Kirakva csomagja a hallban már.
Portán a személyzet karban vár.

Mint fellegek égen, filmen kép,
tűnik a régi, jön új vendég.

Lankadt husú dísznő, lomhán ráng.
Sóvár szeme ég, mint reklám-láng.

Kopasz, csunya férj csügg bal karján.
A páva rikoltoz a park alján.

1937. máj.

Az összes költeményekre

Maradatok összesek

Egy költőt eltemettem
Most már más költő leszek
És leszünk vele ketten.

1937. máj.

[Piros virágfejek lámpái lengnek...]

Piros virágfejek lámpái lengnek,
ugrálnak a fűszálak a gyepen,
e kertben, hol ma romlott életemnek
rosszizü gondjait szürcsölgetem.

Árnyékba bújtam egyedül és távol,
de mindenütt utánam jó a nap,
keresve óriás reflektorával
s a kert az ő tükre és kémje csak.

Lengnek a lámpák, mint az örökéi,
arany körök cikáznak hangtalan,
míg eltolva az árnyak venyigéit
az egész vad fény súlya rám zuhan.

Mért üldözől e vádló fényzuhannyal?
Nincsen elég kéjenced s udvarod?
Hagyj elhúzódni sötét poharammal,
ha már ízét elvenni nem bírod.

Beleőrülsz, mint ópiumszívásba:
Emberekre gondolni keserű,
keserű s mégse tudsz gondolni másra
és mégse látod, hogy táncol a fű.

Mért nem szállsz, versem, oly csillogva s lengve
e fű fölött mint őszi fonalak,
ha szirom esőz és lassan kerengve
aeroplánján utra kel a mag?

Nem törődve az emberek szemével
mely megvet s kezével mely összetép,
ringatózva a füvek ütemével...

1937. nyár

[Rossz utakon dörög már velem...]

Rossz utakon dörög már velem
az életem:
de minden útját szeretem.

Mint akivel egy bolond vonat
vad ég alatt
sivár, gonosz tájon halad

s amint fa és cserje tünedez,
elrévedez:
zord út, de milyen érdekes!

Egymás után marad minden el.
Kopár e hely!
De szívem fölizgulva ver.

1937 körül [?]

Tizenhárom párvers

1 Olyan rövid az élet! - Én bucsut
mondok a nagy céloknak, és csak úgy

2 irogatok már, mint aki magában
beszél buvában, egy üres szobában

3 semmitse bánva. Ha valaki hall,
nem baj. S ha senkisem hall, az se baj.

4 Mivé ébredtem! Öregur vagyok,
ki legyekkel csatázik és motyog,

5 tudja, hogy akármit mond, ugyse használ,
és hogy amit mond, az nem is igaz már,

6 mivel az ember, mint az álló óra,
csupán egyszer mond igazat naponta,

7 s már én fölöttem elvonul a nap...
Ugy nézem, mint a távozó hadat

8 egy cserbenhagyott ór, aki magában
ül rossz sátrában, idegen hazában,

9 s tünődöm: ki lát még, és ki szeret?...
Engem az ellenség is elfeledt.

10 Öreg vagyok, de semmit el nem értem:
vagyonom nincs, és érdemem nem érdem.

11 Nem is törődöm többet semmivel.
Kezem gyerekes dolgokat mivel,

12 tudom, hogy nemsokára meghalok,
mindegy, csak unt szokásból gajdolólok

13 cél nélkül, s arra is bágyadt vagyok már
hogy e verset kissé jobbnak faragnám:

...aki nem szeret, annak jó lesz így is,
és aki szeret, annak jó lesz így is...

1937

Eucharistia

Az Úr nem ment el, itt maradt.
Óbelőle táplálkozunk.
Óh különös, szent, nagy titok!
Az Istent esszük, mint az ősz

törzsek borzongó lagzikon
ették-itták királyaik
husát-vérét, hogy óriás
halott királyok ereje

szállna mellükbe - de a mi
királyunk, Krisztus, nem halott!
A mi királyunk eleven!
A gyenge bárány nem *totem*.

A Megváltó nem törzsvezér.
Ereje több, ereje más:
ő óriásabb óriás!
ki két karjával általér

minden családot s törzseket.
Egyik karja az Igazság,
másik karja a Szeretet...
Mit ér nekünk a Test, a Vér,

ha szellemében szellemünk
nem részes és úgy vesszük Őt
magunkhoz, mint ama vadak
a tetemet vagy totemet?

Áradj belénk hát, óh örök
igazság és szent szeretet!
Oldozd meg a bilincseket
amikkel törzs és vér leköt,

hogyan szellem és ne hús tegyen
magyarrá, s nőjünk ég felé,
testvér-népek közt, mint a fák,
kiket mennyből táplál a Nap.

1938. márc.

[Lelkem kiszikkadt mezején...]

Lelkem kiszikkadt mezején
pár szál virágot keresek
annak ki lelkem lelke és
minden virágnál kedvesebb,

kit boldog lennék boldogan
tudni, álomnál édesebb
életben, s mégis én teszem
hogyan az élete csupa seb.

Fojtó szélverte zord mezőn
böngészve, sírva keresek...
Szegény, szegény virágaim,
be fonnyadók, be kevesek,

bús menekültek, mint magam,
s halálra szántak, s kékesek,
s utolsó pár szál ez talán
amit most lábadhoz teszek.

Tünődöm olykor, édesem,
jobb lesz-e ha már nem leszek?
Lesz-e nyaradnak ősze még
vidámabb, és virága szebb?

1938. márc.

[Hadakozom a világgal...]

Hadakozom a világgal s idővel
óriásoknak szegülök ellene
jégverésben állok meztelen
malmok acél zugását hallom
s remegő ujjaim közt görcsös tollam
szalmaszálam, egyetlen fegyverem.

Magyarságom naív gőgje fogytán.
De magyarság eredendő veszélyi
fejem körül feketén tornyosodván,
szavaim súllyal és kinnal teremnek
mint bölcsek szemén a nehéz könnyek,
vagy sűrű mézga a beteg fa odván.

1938. máj.

[Miért hazudsz, te fáradt öreg arc?...]

Miért hazudsz, te fáradt, öreg arc?
Én nem vagyok még fáradt és öreg.
Felszántott mezőn legtermőbb a rög
s vihar is mennyi verte, mit akarsz?

Hány tűnt év, mint elrontott régi rajz,
hever a sár közt és szélben pörög.
Mit bánom! Amig vászنام egy fikarc
maradt még, váltig újat búvölök...

Sokat rontottam, s most förtelmesen
elborult, és vacogva ültök az
aeroplánok árnyai alatt.

De én csak pingálok türelmesen
győzhetetlen, bár sohse győztesen,
míg a szél el nem kapja rajzomat.

1938. máj.

Áldás a magyarra

Ne mondjátok, hogy a haza nagyobbodik.
A haza, a haza egyenlő volt mindig
ezer év óta már, és mindig az marad,
mert nem darabokból összetákolt darab:
egytest a mi hazánk, eleven valami!
Nem lehet azt csak úgy vagdalni, toldani.

Máskor is hevert már elkötözött tagokkal.
Zsibbadtan alélt a balga erőszakkal.
De mihelyt fölengedt fojtó köteléke,
futni kezdett a vér elapadt érébe.
Visszakapta ami soha el nem veszett.
Nagyobb nem lett avval. Csak egészségesebb.

Lám, igaz jószágunk visszatér kezünkre,
bár a világ minden fegyvere őrizze.
Mert erős a fegyver és nagy hatalmasság,
de leghatalmasabb mégis az igazság.
Útja, mint a Dunánk és csillagok útja:
nincs ember, aki azt torlaszolni tudja.

Él a nagy Isten és semmise megy kárba,
Magyarok se lettünk pusztulni hiába,
hanem példát adni valamennyi népnek,
mily görbék s biztosak pályái az égnek.
Ebből tudhatod már, mi a magyar dolga,
hogy az erős előtt meg ne hunyászkodna.

Erős igazsággal az erőszak ellen:
igy élj, s nem kell félned, veled már az Isten.
Kelnek a zsarnokok, tünnek a zsarnokok.
Te maradsz, te várhatsz, nagy a te zálogod.
Zsibbad a szabadság, de titkon bizsereg,
és jön az igazság, közelebb, közelebb...

1938. nov. 2-6.

Zsendül már a tavasz

Zsendül már a tavasz langy hegyek oldalán.
Pöttöm kis nefelejcs nyitja ijedt szemét.
Halk fák gyönyörű gyöngéd
ujja rajzol a színes ég

hártyájára bogas kínai titkokat.
Friss fürdő a világ, enyhe sugár legyez.
Déltől harmatos estig
járhatsz könnyű kabátban és

olvashatsz a napon, kéjjel izelgetvén
olcsó hirlapodat s borzatatag ámulván
országok születésén,
népek vészteli életén,

míg körötte a fák nőnek, a rügy buvik
a fű sarjad, a fűz sárgul, a mandula
habzik, mint a szökőkút,
ejtve szirmai záporát

minden szélre. Be jó volna ma bolygni mint
hajdan bolygtam e bölcs otthoni tájakon
hetykén, sorra köszöntve
Sédet, Sárvizet és Siót.

1939. ápr. eleje

Hajnali szürkület

Ez csak az éjnek betegsége... Lesz-e
valaha reggelebb?
Oly csöndes künn az utca, mint a messze
harcterek,
csak tompán hallok egy-egy elviharzó
gépkocsit,
mint távol ágyut, vagy mint hosszú jajszó
fütyi visit
a szomszéd pályaudvarról, homályos
harcijel,
üzenet a ködben, amelyre válasz
nem felel.
Az utca, óh az utca, néma, mint a
harcterek.
Árad, árad, mindent elöntve, kint a
szürkület.

1939. ősz

[Öreg és puritán a versem...]

Öreg és puritán a versem
Nem sokat törődik magával

és gyakran lompos és borostás
Rímein át hallani botját

amint kopogva megy az utcán
Lassan jár meg-megáll köhög

Egyre ritkábban és sután
fordul a szép lányok után

1939. ősz

Mi minden voltál már nekem, édes hazám!
Egész világ, melyben kedvtellve utazám...
Meghitt otthon, ahol nyújtóztam szabadon...
Keménypados börtön és bujdosó-vadon...
Észrevétlen voltál, mint a jó levegő,
majd égő fájdalom, mint a szoros cipő...
Homlokomon bélyeg... a nyakamon járom...
De mostan kősziklám vagy és erős váram.

Fölforrtak az idők, egy nagy had a világ.
Most gyűrd be, magyar, a süveged taraját,
s amint büszke voltál harcaidra hajdan,
légy büszke békédre e nagy zivatarban.

Mert csodálatos és hősi a te sorsod:
harcolnod kell, mikor más nyugodt és boldog,
s mikor körülötted tombol az egész föld,
te maradsz türelmes, mozdulatlan és bölcs.

Immár a népeket terelik mint nyáját,
emberek futkosnak, mint riadt patkányok,
városok lángolnak telhetetlen tűzben,
nemzetek halálát engedte az Isten.

Te állsz vén bástyádon fürkészve, hallgatag.
Gonosz, szomszéd szelek borzasztják hátadat.
Szemed úgy száll szerte, mint a bibliai
özönben a Noé csapzott galambjai.

Mire tart a végzet S mily sorsra szánt minket?
Micsoda jövőnek magvaivá rendelt?
Óh, ki tudja, milyen nehéz parancsokat
hordunk már zsebünkben titkos pecsét alatt!

Várákozva állunk, mint ki némán, hosszan
áll egy kényes strázsán, s vigyáz és nem moccan;
s ahogy a rossz évek rozzanva meghagyták,
néz ránk a vén bástya, a nyűgös szabadság.

Meg ne inogj, népem, tarts ki nagy strázsádon,
mert kell ma a bástya az omló világban,
s talán épen ez a te nehéz parancsod:
tartani keményen a kopott ős roncsot.

Mert nem véd az, amit te meg nem tudsz védni,
de rozzantan is szent, ami tiéd s régi.
Átkoztad elégszer... kicsi volt magadnak...
S ma áldott, és tágabb, mint nagy birodalmak.

Mi minden voltál már nekem, édes hazám!
De most érzem csak, hogy mi voltál igazán.
Most érzem, hogy nincs hely számomra kívüled
s mi börtönnek látszott, szabadság tornya lett.

Most érzem, hogy sorsom a hazámnak sorsa,
mint fához a levél, hulltomig kapcsolva,
mert nem madár vagyok, hanem csak falevél,
mely ha fája kidölt sokáig ő sem él.

Talán a vízözön...

Irtóztató telünk volt az idén,
mintha meg akarná mutatni a
természet hogy még ő is létezik,
őt se lehet semmibe nézni, mert
époly gonosz tud lenni mint az ember.

Koppanva estek le a madarak
az ágról, fagyva ért az őzike
könnye a földre, a vadállatok
bemerészkedtek a falvakba: hány
élet hullott el úton-útfelen!

Bölcs koldusok a szeméttelen
háltak, s a mély szemétbe takarózva
megfagytak. Hisz még a kabátos úr is
majd megfagyott az utcán, vagy a rosszul
táplált kályhák köhögős tüze mellett.

S a legborzasztóbb hogy már a tavaszt sem
szabad kívánni! Máskor oly epedve
vártuk, most félve gondolok reá,
hogy több sebet fakaszt majd mint virágot
s jázminillattal hulláízt kever.

S titkos vérszomjunk mégis ezt kívánja!
Vagy mint rossz kártyás, nem bírjuk tovább...
Sujtsd el fölöttünk ítéletedet,
olvaszd meg, Uram, nagy folyóidat
és bocsáss újabb vízözönt a földre!

Igen, tedd ezt, ha tán nem akarod,
vagy már méltónak sem véled vigyázni
hogy győzzön az igazság és szabadság
bús földeden: ha a zsarnoknak átadsz
s oly állapotnak, mely rosszabb a télnél.

Megengednéd-e, hogy gyermekeink
gyermekei, gonosz új iskolák
neveltjei már nevét is elfelejtsék
annak ami előttünk szent ma még
s amiért annyit küzdenek apáink?

Akkor inkább a vízözön! Talán
egy bárka majd azon is fog lebegni!
Egy szabad emberpár és jámbor-édes
állatok, komoly elefánt, bolondos
mókus, szép macskák és erős teve.

[Vasárnapi csendes eső...]

Vasárnapi csendes eső
mélán hull a házeresről
nedves az udvar szalmája
sáros csizma tapos rája.

A kociút csupa tócsa,
száz bugyborék a hajósa,
lassan száll le, elkanyarog
mint kis szennyes gondolatok.

Csirkék, tyúkok szomorúak,
egy rossz szekér alá búnak
csúf a kakas, csorg a zápor
összeragadt farktolláról.

Állva alszik egy bús tehén,
alva is kérődzik szegény,
rá-ráébred az esőre,
gőzöl ázott, meleg szőre.

Óh az eső rossz mulatság,
nem mulat más, csak a kacsák,
hangjuk mint a vásári síp,
hápog hápog visít visít.

Máskülönben csak a csorgó
alatt muzsikált a hordó
sem emberszó, sem állathang,
ló sem nyerít, eb sem vakkant.

Zúg a zápor, minden süllyed,
elcsöndesült minden élet,
agyamban is a gondolat
mint űrült a zuhany alatt.

Jaj komor vidéki udvar
sáros térő, piszkos pítvar!
meddig kell még itten állni
ezt a záport végigvárni?

Mintha örökké omolna,
mintha más egyéb se volna,
se nyomorgás, se háború,
ez is ép elég szomorú.

Erdély

Rólad álmodtam, Erdély,
kamasz koromban, Erdély,
messziről süvegelték
hegyek és fejedelmek.
S ki voltál könyvem, Erdély,
ezeregyéjem, Erdély,
lettél ifjonti házam
és tanuló lakásom.
Három nagy évig, Erdély,
laktam földedet, Erdély,
ettem kürtös kalácsát
s a tordai pogácsát.
Ismertem színed, Erdély,
tündérszín őszöd, Erdély,
üveg eged metélő
csúcsaid gyémánt élet.
Most versbe szállok, Erdély,
az első hírre, Erdély,
hogyan varázsod határát
sorompók el nem állják.
Öreg pilóta, Erdély,
ül így gépébe, Erdély,
mégegyszer ifjúsága
tájain szállni vágyva...

1940. aug. 30. - szept. 27.

[Világon való bujdosásaimnak...]

Világon való bujdosásaimnak
esztendeit szaporítani tetszén
az én bölcs istenemnek,
engedné bár, hogy élvén élni bírjak
s ne legyen fáradt törzsem ága fösvény,
sőt holtomig teremjek.
De ahelyett kórokkal és sebekkel
ver ezerféle tarka nyavalyákkal,
se vége már, se hossza;
új ostort vesz kezébe minden reggel
s versenyt gyötörve a komisz világgal
kinjaim sokszorozza.
Ki mondja még hogy életem unalmas,
mikor a saját testem hoz naponta
meglepetést, kalandot,
veszélyt és harcot, hősie vagy aljas
kinok élményét, s a vak unalomba
váratlan szürnyű hangot

visit minduntalan, új iszonyoknak
tárva utat birodalmába, mignem
keskeny szobám kitágul...

1940. okt.

[Özönvizet, kőessőt, üstököst...]

Özönvizet, kőessőt, üstököst
nem küld az Úr, ki emberek
fegyvereivel
veszítette el
hajdanta Jeruzsálemet.
Mi szükség az Istenre? Hisz
elég erős az ember is.
Felhőt csinál, gázot lehel
s napkelte és napszállta közt
egy kisebb nemzet pusztul el.
Kuruc, tatár busulhat itt ma még,
hajdu begyűrheti a süvegét,
kifordíthatja a köpönyegét,
káromolva apái istenét:
nem isten az, aki nyakára lép,
süket és néma talp -
még a bubánat sem él itt tovább.
Isten talán megszánna még:
ember nincs szánni a magyart.
És már azt kérdik tőlem álmaim:
milyen lesz magyar nélkül a világ?

1940

Egy verses levélre

Reményik Sándornak

Ha nem tudtam mindjárt felelni,
tulajdonítsad zavaromnak.
Úgy forgattam soká kezemben
zengő leveled, mint aki
nézi, nem hibás-e a címzés.
Nem ismeresz, messze vagy, barátom!

Ha látnál, hogy fetrengék itt,
már csak a testben élve, már csak
egy nyaláb testi fájdalom,
erőtlen, gondolattalan:
nem írtad volna amit írtál.
A versed édes és kegyetlen.

Úgy hangzik mint a trombita
a nyomorék vitéz fülében,
vagy a halott álmai közt,
aki már feltámadni nem tud,
de a hangot, mely költené,
beszövi az álmok közé,
beszövi kínjai közé,
s a költögető hang, a hang
kínok és álmok közt örökre
zeng tovább édesen s kegyetlen.

1941. febr-márc.

ZSENGÉK, KÖTETBE NEM SOROLT ÉS HÁTRAHAGYOTT VERSEK

Töredékek

S őrült kaszás gyanánt a vad Halál
a gaz helyett virágokat kaszál

*

Vörösbort vérből és könnyel vizezve
adatok a királynak

1914-1918

*

Künn kacag enyhe, tarka nyár
de bellül a szigorú tél nyög
agyamban mér és kalapál
szigorral egy iszonyú mérnök
ó rettenetes ez a tél
vonalakkal egyszínű tábla
ó zsarnok és rab aki mér
iszonyú a sivatag ábra

Különös, belső mérnök ez
esze van, de mégis gép csak
vakon kalapál és szögez
és minden ötlete jégcsap
Én vagyok, mégis idegen,
lélek, noha lelke nincsen
s bár pusztá eszközöm nekem
ő tart iszonyú bilincsben

Kis gyermek voltam, kis fiú
s a mérnök maga is az volt
és játszva tervezett s hiú
diákos örömmel rajzolt
S én még biztattam: "Jer diák
tervezz [nekem egyenkint] százat
és rajzolj nekem Indiát
kifesteni mappa-tájat"
De később azt mondtam neki:
"Rajzolj egy kertet utakkal
lelkem a szellő beveti
szellőrópította maggal
Jól mérd ki az ágyásokat
hogyan a burján föl ne verje

s ha kedvesem meglátogat

1920 körül [?]

*

Hogy épited a falat újjá?
De a virágok már virulnak,
miket letapostak a csizmák
hátamon

*

májusi madarak füttye
majd fölveti a dombot

*

Nekem a tenger városok
kupola-bugyborékaikkal
csak látomások, szemtelen
torony-hullámaik hiába
feccsentik égnek

1923

*

Dombom, gömbölyűség
kertem, gyönyörűség
áldjon a derűs ég!

1924

*

Ma éjjel
mi új jel
tűnik föl az égen?

Mi zúg úgy?
Az ég egy
nagy fekete tábla

1926 ősze

*

Hadd énekeljem meg kedvesemet,
amint a szilvát szedi
nem mint Éva hajdan

*

Óh, milyen jó az ember

És nemcsak a büntetéstől félnek;

nem tennék meg akkor se ha tudnák,
hogymint teljesen büntetlen maradnak.
Nem! nem! Ők nem tennék!

Vagy talán én megtenném?
Nem tenném!

*

E kutya homloka, mint egy nagyszerű
épület...

*

A nagy szélben a ponyvaszékek
földagadnak, mint a vitorlák.

*

S úgy képviseli az embert, mint egy pár
spanyolfal mögé állított cipő

*

Minden éjjeli virág fehér.

*

Tavasszal mikor még alacsony
a mezők füve,
már ott sárgáll a kankalinok
népes serege

*

Mint egy alkalmazkodó,
Rugáshoz szokott zsidó

*

Az álom, ki semmit se tisztel
aki nem ismer semmi szentet

*

- Isten fizesse meg!
- Isten hallgassa meg!

1927. aug.

*

az Isten oly mágus
ki csodákat tesz, de
meg nem magyarázza

1928

*

Én már nem élek, régen meghaltam már
(Szívemben esztendők tudják hogy nem lehet
egyszerre élni és szeretni)

*

Égi hid
De te hidd
mert a hit
üdvözt.

*

Mint jóbarát, aki közel lakik
meglátogat gyakorta a halál.

1931

*

Morajait és illatait
az örök tengernek néha már
messziről érzem.

*

Sok kin gyötör álmomban és félébren
de az most kezd múlni
s elhalványúlni
e nap növvő fényében

Boldogúlt ifjúságom
kikél a sírból érted.

1932

*

Dobd inkább azt a poharat a földre
melyben az emberek emléke van,
hadd folyjon el a fűvön szétömölve
hol semmivé szárítja sugaram.

*

A madár csapkod szárnyaival.
Bőven buggyan belőle a dal.
Ugy látszik, mintha játszana csak.
Óh rettenetes!
Óh rettenetes!
Dalol, dalol, s ide-oda csap.

Ki vagy, ki vagy, hogy játszani tudsz?

Veszély fenyeget, de mégse futsz.

1934-1941

*

Minden rossz ha vége rossz:
és az élet vége rossz...

Mit csináljunk, emberek?
Hazudjunk-e egeket?...

Ne hazudjunk, emberek!
Keressük az egeket!
Talán van még valami...
Be nehéz kimondani!...

*

Előbb az orgona nyílt, azután az akác.
S megszólal nemsokára hárfája a jázminoknak.
Jó lesz némán ülni a dombon.
Páncélsíkat kibontom.
Lelkemig fúj a szél, s a karcsú kóristák inognak.
Vendégek jönnek-mennek, és jön és megy az élet.
Én már csak így maradok, nagyon sokat tudok.

*

Emlékjelül eszméid győzedelmét
láttuk, vagy képzeltük csak, kelni már
sírod fölött... Ugy tündökölt az emlék
mint a tükörben égő napsugár.

*

Azért az élet megy tovább, noha
az emberagyból született vasak
emberagyakba visszaszállni készek.
Gépek ítéletnapja fenyeget.
De lásd, azért az élet megy tovább.
Sohasem volt a mainál vitézebb.

A beteg agy, a barbár tudomány,
higgadtan mint az öngyilkos esze...

*

Diákkoromban, örökké magamban,
szép utak hátán szabadon bolyongtam
Duna mentében, Tolna vármegyében,
meg-megpihelve eperfák tövében.
Égen a felhők, s a földön a földek

kockás kendői nyúltak és terültek,
nyúltak, terültek, körübem kerültek,

még a földek is szinte fölrepültek.

*

Oh be szeretnék verset írni, mint egy
diák ahogy irkál
kinek más terve vagy korlátja nincs egy
üres ív papírnál...

*

Egy patkány, mint egy hirtelen
mozduló kéz árnyéka, surran...

*

Az a férfi-őrület:
Se veled, se nélküled.

*

A pók utakat csinál magának a levegőben.

*

Az öröm szirmai leesnek, de alattuk érik már a gyümölcs.

*

Egy rejtelmes varázsu sipszó:
valami Circe vagy Kalipszó.

*

Öregek módján, mint a mézet
üvegen át - azaz hiszen
nyitva az ablak, s minde szépet
én tárt vonatból élvezem

Szemed és fogad fehére
hármass fényjelt vetett felém

vonatnak
a lejtőn fölszaladnak
bolond bocik és barikák

1937

*

Fáj nekem hogy fájok neked
De arról én nem tehetek

1938-1940 [?]

*

Valamikor nyugodtabb voltál:
jött ami jött, te nem siettél!
Mi lenne ha kávé helyett
bölcset innál, s lefeküdnél

*

Engem nagyobb sírás feszít ma
olyan sírás hogy hol egy csöpp a földre
hull könnyeiből, könnyek fája nőjön
és könnyet záporozzon minden ág

*

Ady mondta: nem szabad sohse sírni
és mégis mennyit sírt szegény -
Nem őszintébb vagyok-e én?

*

Az a baj hogy túl sokáig éltem,
soká éltem, soká haldokoltam.

Töredékek az *Iskolai füzet*-ből

1936-1939

Mint a gróf ki inasát
nem is embernek tekinti,
hanem valamilyen gépnek,
és ha ember: annál rosszabb:
kevésbé használható...

*

A gleccserek kékesfehéren
csillognak a délsarki tenger
mélyfekete vizében.
Magány, határtalan magány.
Alattunk mélyen az örök jég.

*

... ahogy magáról az esőt lerázza,
mint keresztvizet egy dacos pogány,
kinek nem csillapul parázna láza,
bár a megváltás cseppje homlokán...

*

Lehet-e élni evvel a szeszélyes

érzékenységgel, evvel a bolond
reszketésséggel ebben a veszélyes
világban...?

*

Az alkony fagyos ollajával
lenyirta sörényét a napnak,
aransörényét - most kopasz,
sima fejü...

*

Üljünk el hát rossz szivünkkel
s egy-két szomorú szivünkkel...

*

Mint szürke lovacska a hámba,
bebujok a szürke ruhámba.

*

Fogarason egyedül
megtanultam görögül.

*

Oly messze vagyok hogy már a szavam,
ugy tetszik, nem is lehet érthető
s magam is néha úgy nézem magam
mint régvalót akit a temető
takart el, s már csak az emlékezet
tud róla, melyben élő és halott
egyformán jár s kél, s olykor azt hiszed,
a holt is él, és viszontláthatod,

ha visszamégy a régi helyre, hol
annyiszor láttad azelőtt! De én...

*

Beteg vagyok, éves beteg,
nemcsak hogy elcsüggedek
A világtól elzárkózom
Levegőmben nincsen ózon.

*

Hadakozom a világgal s idővel
Óriásoknak szegülök ellene
Jégverésben állok meztelen
malmok acélzugását hallom
s remegő ujjaim közt görcsös tollam
szalmaszálam, egyetlen fegyverem

Magyarságom naiv gőgje fogytán
De magyarság eredendő veszélyi
fejem körül feketén tornyosodván,
szavaim súllyal és kínnal teremnek,
mint bölcsek szemén a nehéz könnyek,
vagy sűrű mézga a beteg fa odván.

*

Jönnek a rémségek

.....

Itt senki
senki, senki
senki, senki, senki
nem kívánja

.....

Mondd nékik,
ne felejtsek el,
hogy tele az élet
gyönyörűséggel...

*

Messze van innen az Óceán,
messze van az északi tenger,
messze vannak a friss szelek
(messze van a Szabadság)

*

Szólnak róla, de még egyelőre
nem emelkedett törvényerőre...

*

Vesszenek az Eduárdok!

*

Vérmező hollói
mondják: Kár, kár, kár.
Mért írod ezt versbe?
Sok vers írta már:
Kár, kár...

Szived nyugtalan volt
életed bohó
Rosszkor voltál félénk
és rosszkor mohó
Óh, óh...

*

Vörösréz az ablakon
Sárgaréz a falakon

(az esti nap)

*

Ha szeretnél, akkor szeretnél

*

Voltál étkem és borom
Szeretőm és doktorom
Kisasszonyom, asszonyom
puha meleg bársonyom
aranyom

*

Futsz.
Szinészkedni tulságosan
tudsz.

*

Tudod, mi áll előttem?
A fulladás.

*

Már alkonyul az életem...
Kellene még egy szerelem!

[BABITS MIHÁLY VERS-ÁLMA]

Voltam édes söрте pörte
szélsöpört utcátokon
voltam alma, voltam körte
eltűnő íz szátokon.

1941. márc. 31.
